

„Avem acum un Erou care se întruchipează în milioane de inimi și minți ale minunatului nostru tineret, care întotdeauna și-a servit patria, a servit poporul, libertatea și independența sa !”

ANUL XXXI — Nr. 12 (1.398) — Vineri 26 martie 1982

Flacăra

Săptăminal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Cenaclul Flacăra al
Tineretului Revoluționar

GALA 500

„Fie pâinea rea sau bună,
Dunărea ne este mamă”

(Reportaje în pag. 28—29)

Primăvară dulce...

Echinocliul de primăvară s-a petrecut sub amenințarea ninsorii viscolite dar cu o zi înainte văzusem mugurii liliacului pregătindu-se să plesnească, într-o curte vecină crățele se ridicaseră cit palma, zambilele grăbite se răsfațau și ele sub soarele belaiu, nu se poate, imi spuneam, nu mai are iarna putere să ne întoarcă din drum, am scăpat spre timpul frumos, nările mele de țaran simțeau răsuflarea amăruie a brazdelor întoarse, iarba spuzise malurile sărace ale Dimboviței, plecasem și eu cu gândul la mine la țară și m-aș fi urcat într-un tren să ascult fluieratul subțire ca un virf de bici al vântului de martie...

Și vremea ne-a întors iar în mustul zăpezii.

Nu mai are putere, zic și acum, oricât ar mai răbufni iarna, timpul ei a trecut, ziua crește văzind cu ochii, la lumina ei se încălzește pământul, ieșim iar în cimp, nu mă întorc nici eu din drum, cutreier cu amintirea tot ce știu și am învățat despre primăvară, mă pregătesc să ascult într-o noapte cum se desfa: brândușele în Valea cu pietrele și cind o bubul-iață la Cornul caprei e sigur că primăvara e a noastră. Vine, cum s-ar spune, timpul pusului în pământ și dacă ar fi să vă spun adevărul meu cel mai ascuns, niciodată n-am crezut viața mai aproape de ce mi-am dorit eu ca primăvara, fiindcă atunci poți să visezi cum vrei tu să fie anul întreg.

Niciodată țaranul nu e mai bolnav de patima muncii, niciodată miinile lui nu tremură mai aprins pe uneltele lui milenare, niciodată ochii lui nu privesc pământul și brazda tăiată de plug cu mai multă speranță și cu mai multă înăbușită iubire, niciodată palmele lui nu mingie mai curat și mai sfios o creangă de prun, niciodată nu se scoală el dimineața cu cerul-păcură deasupra capului mai lacom de viață...

— Mă duc să potcovesc boii, zicea Nicu lui Nae sculind satul din viul nopții, mă duc să potcovesc boii, striga el tare în mijlocul curții ca și cind l-ar fi întrebat cineva nedumerit ce

(Continuare în pagina 7)

DINU SĂRARU ■

Prioritate absolută creșterii potențialului energetic național

Examinarea de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a modulului în care se îndeplinește Programul energetic pe cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea potențialului energetic al țării până în anul 1990, readuce în centrul atenției una dintre problemele cardinale ale economiei românești — asigurarea independenței energetice.

La trei ani de la elaborarea acestui program vom constata că datele care au stat la baza fundamentării lui rămân neschimbate. Energia este, astăzi, la fel de scumpă și nu se întrevide nici o șansă de ieftinire. Dependenta de petrol, ca principală sursă de energie a lumii, rămâne considerabilă. Și chiar dacă în anul 1980 cererea mondială de hidrocarburi a fost cu aproape 5,5 la sută mai mică, tendința menținută și în anul 1981, impactul asupra prețurilor a fost minor, insesizabil. Epoca energiei ieftine bazată pe petrolul extras din zonele bogate a apus, iar necesitatea reducerii dependenței de importul unor surse energetice scumpe și tot mai rare devine mai acută ca oricind. Dar schim-

(Continuare în pagina 5)

VASILE BARAC ■

Președintele Nicolae Ceaușescu cheamă tineretul la învățătură,

Vineri, 19 martie, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu, a avut loc, într-o atmosferă de puternică și vibranta efuziune tinerească, adunarea solemnă dedicată aniversării a 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu la acest eveniment sărbătoresc din viața tineretului a evidențiat o dată mai mult atenția deosebită și grija părintească pe care secretarul general al partidului le acordă în permanență tinerei generații, tuturor celor care astăzi, de o vîrstă cu țara nouă, români, maghiari, germani și de alte naționalități, continuă glorioasele tradiții de muncă și de luptă ale tineretului comunist român și prefigurează prin armele rațiunii și practicii sociale dimensiunile României viitorului.

Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți conducători de partid și de stat a fost marcată prin puternice urale și ovății, printr-o atmosferă de entuziasm general, cei prezenți, și odată cu aceștia întregul tineret al țării, dînd glas aleseilor sentimente de grațitudine și mîndrie patriotică față de primul bărbat al țării, prieten și îndrumător apropiat al celor tineri, omul și bărbatul de omenie a cărui viață și activitate reprezintă cel mai strălucit exemplu de urmat, o pilduitoare carte deschisă pentru fiecare tînar al patriei socialiste.

Împreună cu cei prezenți la festivitate, întregul nostru tineret, toți cetățenii țării au putut fi — prin mijlocirea televiziunii și radioului — martorii momentelor solenne ale citirii decretelor prin care s-a conferit Uniunii Tineretului Comunist titlul de Erou al Muncii Socialiste, iar Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, Ordinul „23 August” clasa I. Au urmat clipele emoționante în care, sub aplauzele și ovățile asistentei, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a prins înalte distincții pe faldurile purpurii ale steagurilor Uniunii Tineretului Comunist și U.A.S.C.R.

În continuare, dînd glas sentimentelor de profundă mîndrie patriotică și recunoștință ale tinerei generații, tovarășul Pantelimon Găvănescu, prim-secretar al

C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului, a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu călduroase mulțumiri pentru înalte distincții acordate, arătînd că onoarea acordată Uniunii Tineretului Comunist innobilează cele șase decenii de luptă și muncă entuziastă, creatoare, a tineretului român și constituie o deosebită apreciere a prezenței active a organizației revoluționare a tineretului în toate marile bătălii ale clasei muncitoare, ale poporului, pentru realizarea aspirațiilor vitale de libertate, dreptate, independență, pace, democrație și progres. Reafirmînd principiile ce călăuzesc activitatea teoretică și practică a tinerei generații și subliniind în repetate rânduri faptul că, de-a lungul întregii sale existențe, Uniunea Tineretului Comunist a găsit în Partidul Comunist Român sursa permanentă a clarviziunii acțiunilor sale — vorbitorul a arătat că pentru întreg tineretul țării, viața și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, consecvent revoluționare, rămîn un exemplu permanent înscris cu litere de aur în bogata istorie a tineretului din patria noastră. Vorbitorul a ținut de asemenea să omagieze strălucita activitate a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial ce veghează în permanență cu dragoste și căldură părintească la prezentul fericit al copiilor și tinerilor din patria noastră.

Pe parcursul cuvîntării a mai fost relevat faptul că organizația revoluționară a tineretului, care numără peste 3,2 milioane uteciști, pune în centrul întregii sale activități educarea prin muncă și pentru muncă, formarea comunistă, revoluționară a tinerei generații, militînd cu hotărîre pentru participarea tot mai activă a tineretului la făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate. „Punînd mereu mai bine în valoare forța unității de neclintit a tineretului, asemenea întregului popor, în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, — a arătat vorbitorul — vă asigurăm că vom face totul ca prin entuziasm creator, pasiunea și dăruirea revoluționară specifice vîrstei noastre tinerești, să fim demni de epoca istorică în care trăim ca și de viitorul comunist al țării, prefigurat cu strălucire de dumneavoastră, de documentele mobilizatoare ale partidului și statului nostru”.

A luat apoi cuvîntul tovarășul Tudor Mohora, secretar al C.C. al U.T.C., președintele Consiliului U.A.S.C.R. Multu-

mind în numele studenților comuniști din România pentru înalta distincție acordată, vorbitorul a arătat că aceasta reprezintă o nouă dovadă a preocupării statice a partidului și statului nostru față de tineret, a griii părintești pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o manifestă pentru tinăra generație universitară. Tineretul studentesc din România, a spus în continuare vorbitorul, este mîndru că aparține organizației comuniste de tineret care are privilegiul istoric de a rememora cele mai însemnate momente ale unei lupte revoluționare ce încorporează contribuția hotărîtoare, patriotice, inflăcărât, cetezanța și geniul politic ale omului care din fragedă tinerețe s-a identificat cu cele mai înalte aspirații ale poporului, care a imprimat spirit năvalor procesului istoric al făuririi societății socialiste pe pămîntul patriei, bărbatul de stat prin care țara noastră și-a cucerit un prestigiu fără precedent în rîndurile națiunilor lumii.

În cuprinsul cuvîntării a fost de asemenea subliniat și omagiată prodigioasa activitate a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, activitate ce reprezintă un luminos exemplu pentru tineretul studios din România, un îndemn pentru acesta de a-și spori contribuția la dezvoltarea științei românești.

Arătînd în continuare că organizația comunistă a studenților române numără astăzi peste 140.000 de membri, vorbitorul a arătat că toți aceștia, urmînd exemplul secretarului general al Partidului Comunist Român, sînt ferm hotărîți să participe alături de întregul nostru popor la înfăptuirea grandioaselor obiective ale prezentului și viitorului, ale înălțării edificiului măreț al socialismului în Republica Socialistă România.

Întîmpinat cu vii aplauze, cu urale prelungite, a luat apoi cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Magistrala expunere rostită cu acest prilej de conducătorul partidului și statului nostru constituie un document de o însemnătate excepțională pentru munca organizațiilor revoluționare ale tineretului din patria noastră, un document-ghid ce jalonează cu profunzime și clarviziune programul activității viitoare a tinerei generații în vasta operă de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate. Revista noastră publică în paginile de față un comentariu special consacrat acestei cuvîntări.

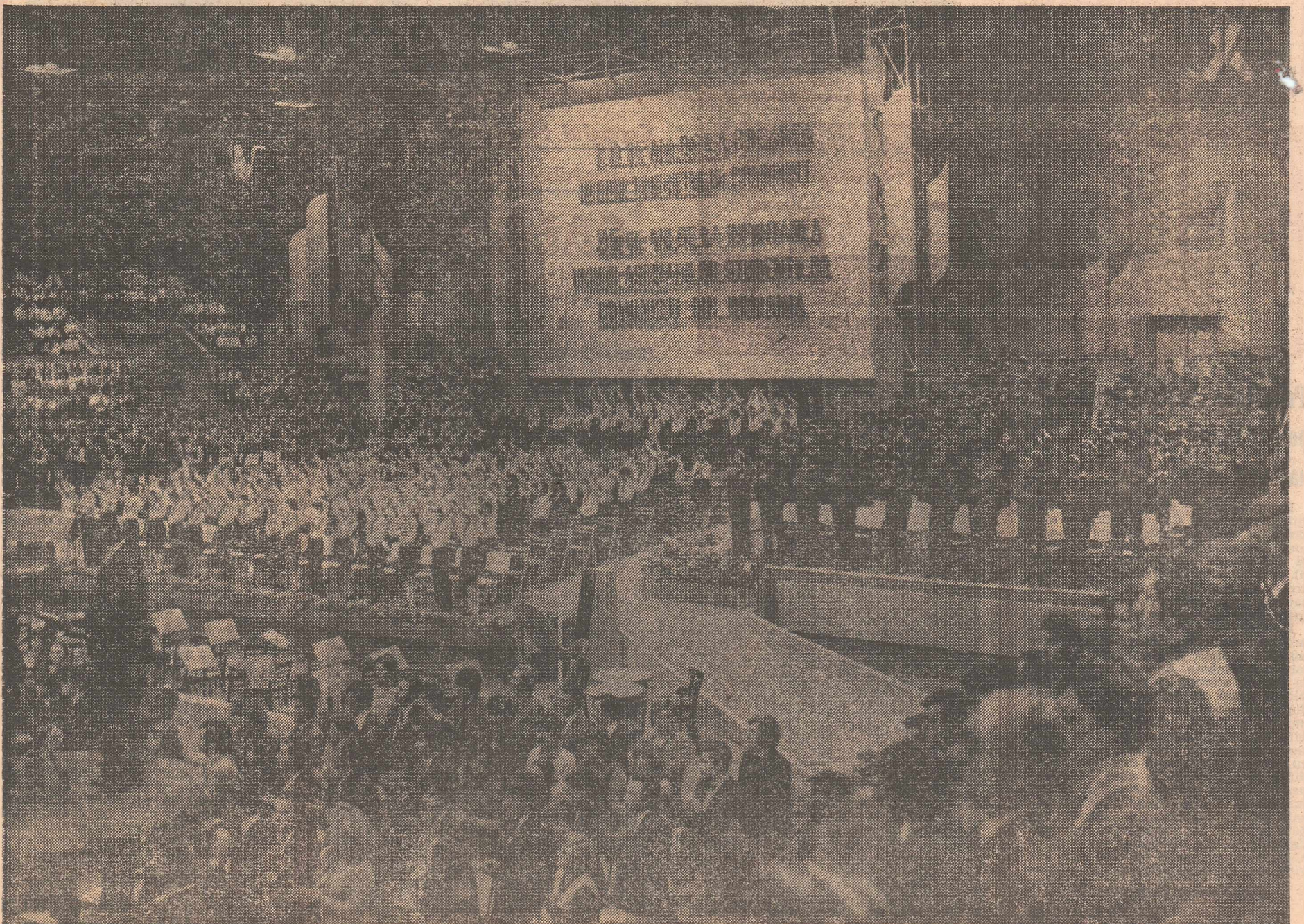
După adunarea solemnă, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului a avut loc un amplu și evocator spectacol omagial, urmărit prin mijlocirea micului ecran, în transmisie directă, de milioane de telespectatori din România.

Gloriosul jubileu al organizațiilor revoluționare ale tineretului din România s-a constituit într-o vibranta mărturie a unității tinerei generații, a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, a hotărîrii tineretului de a munci fără preget la edificarea grandiosului edificiu al socialismului, la continuarea înflorire a României socialiste.

Tot vineri după-amiază, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți conducători de partid și de stat au vizitat expoziția națională de creație tehnică și științifică, imagine concludentă, grăitoare, a capacității creatoare a tineretului din patria noastră, prezent pe marile șantiere, în întreprinderi, școli, facultăți, institute de cercetări, laboratoare, cercuri științifice. Expoziția a găzduit de asemenea lucrări de artă și mărturie edificatoare ale participării tineretului la activitatea cultural-artistică. Pe parcursul vizitei, secretarul general al partidului i-a felicitat călduros pe tinerii creatori, urîndu-le noi succese în muncă, la învățătură, în întreaga lor activitate.

Aniversarea a 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România a reprezentat o căldă și luminoasă sărbătoare a tinereții, ea s-a impus deopotrivă inimii și cugetului nostru prin solemnitatea momentului și prin lărga și vibranta retrospectivă a unui trecut glorios revoluționar și plin de învățăminte. Ea a constituit un nou prilej pentru ca tinăra generație — așa cum se arată în Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și Consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România — să-și exprime recunoștința și profundul atașament față de Partidul Comunist Român, față de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca în asemenea momente jubiliare să-și reafirme hotărîrea de a face totul pentru a fi la înălțimea imperativelor istorice ale epocii pe care o trăim.

LIVIU MAIOR

la muncă, la fapte pe măsura timpului eroic pe care îl trăiește

Cel mai înălțător moment al adunării solemne din Capitală, consacrate aniversării a 60 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 25 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, l-a constituit magistrala cuvintare rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinzând un adevărat program mobilizator, vibrante chemări și însuflețitoare îndemnuri adresate tineretului, întregului nostru popor, de a-și mobiliza toate forțele și capacitățile, întreaga pricepere și putere de muncă pentru propășirea patriei noastre socialiste, pentru a contribui, alături de tineretul lumii, de toate forțele progresiste de pretutindeni, la apărarea păcii pe planeta noastră.

Evocind prezența pilduitoare a tineretului revoluționar în anii eroici ai luptei împotriva asupririi, a fascismului, pentru democrație, pentru independența și suveranitatea patriei, dând o înaltă apreciere contribuției tineretului la realizarea tuturor marilor înfăptuiri ale epocii socialiste, secretarul general al partidului a adus un fierbinte omagiu tineretului patriei, minunatelor sale tradiții de luptă revoluționară, patriotismului inflăcărat, elanului și abnegației cu care a acționat și acționează pentru înfăptuirea idealurilor socialismului. Cuvântarea subliniază că în tot ce s-a realizat în patria noastră în anii construcției socialiste este prezentă munca, activitatea creatoare a organizațiilor de tineret care, în strînsă unitate cu întregul popor, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, transpune în viață neabătut politica internă și externă a Partidului Comunist Român, politică ce corespunde pe deplin intereselor întregii noastre națiuni, bunăstării și fericirii sale, întăririi continue a forței economice a țării, a independenței și suveranității naționale.

În înfăptuirea obiectivului fundamental stabilit de Congresul al XII-lea al partidului, care constă în trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată, punându-se accentul pe realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate sectoarele de activitate, tineretului îi revine un rol de seamă. După cum a subliniat secretarul general al partidului, toate problemele legate de dezvoltarea patriei noastre privesc întreg poporul, dar ele privesc deopotrivă tineretul, ca factor de mare importanță în procesul de producție. Și, firește, tocmai problemele de producție, de muncă trebuie să stea pe primul plan în activitatea organizațiilor revoluționare de tineret, a tineretului.

În același timp, cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu pune în lumină și celelalte sarcini de seamă ale tineretului, ale organizațiilor de tineret: ridicarea continuă a nivelului cunoștințelor, însușirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, participarea activă la dezvoltarea acestora; însușirea temelnică a concepției revoluționare despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, și așezarea acestei concepții la baza întregii activități politico-educative; militarea neabătută pentru dezvoltarea spiritului de frăție și solidaritate, de unitate între toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate; participarea la conducerea tuturor domeniilor de activitate; preocuparea față de problemele care privesc viața tineretului, organizarea activității culturale de masă, a activității distractive, a turismului și sportului de masă. Totodată, în cuvântare se subliniază datoria organelor și organizațiilor de partid de a asigura îndrumarea permanentă a organizațiilor de tineret, conducerea politico-educativă a tineretului, de a dezvolta continuu la tineri sentimentul patriotic, dragostea față de patrie, de libertate și independență, spiritul de luptă și de sacrificiu pentru înălțarea României socialiste.

ION CODRU

„Totdeauna va trebui să acționăm ca revoluționari! Să studiem și să cunoaștem realitățile economico-sociale, să înlăturăm ceea ce este vechi și nu mai corespunde noilor forțe de producție, noilor relații sociale. Să acționăm cu îndrăzneală pentru promovarea noului, pentru găsirea celor mai bune căi și forme de organizare, spre a asigura înnoirea și dezvoltarea continuă a societății noastre! Tineretul trebuie să se afle întotdeauna în primele rinduri în lupta pentru nou, pentru perfecționare și înnoire pe o bază superioară a societății noastre. În aceasta constă spiritul revoluționar, în păstrarea vie a concepției materialist-dialectice despre lume și viață!”

„În spiritul tradițiilor glorioase de luptă, să dezvoltăm continuu sentimentul patriotic, dragostea față de patrie, de libertate și independență, spiritul de luptă și de sacrificiu pentru înălțarea și fericirea națiunii noastre! Patriotismul revoluționar și solidaritatea internațională, internaționalismul proletar, revoluționar, nu se contrapun, ci se condiționează, reprezintă un tot unitar! Nu poți fi un bun revoluționar internaționalist, dacă nu-ți iubești țara și poporul; așa cum nu poți fi un adevărat patriot revoluționar, dacă nu respecti alte popoare, libertatea și independența lor, dacă nu acționezi pentru întărirea prieteniei și colaborării între toate popoarele, pe baza respectării dreptului fiecăruia de a fi stăpîn pe destinele sale.”

„În fața voastră, dragi prieteni tineri, stau perspective minunate. Sinteți participanți la o măreață epopee de transformări revoluționare, de ridicare pe noi culmi de progres și civilizație a României socialiste. Nu precupețiți nimic! Învățați, învățați și iar învățați!

Însușiți-vă cele mai înalte cuceriri ale științei, tehnicii și cunoașterii universale!

Învățați să fiți revoluționari și să rămâneți revoluționari!

Munciți, munciți și munciți pentru măreția patriei, pentru triumful socialismului și comunismului în România!

Pregătiți-vă pentru a fi demni continuatori ai revoluționarilor, ai comuniștilor, în dezvoltarea și înflorirea întregii țări, pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului!

Serviți întotdeauna, fără rezerve, patria, poporul, partidul, mărețele idealuri ale socialismului, de dreptate socială și națională, înaltele idealuri de colaborare și de pace în lume!

Serviți întotdeauna patria! Fiți gata să faceți totul pentru măreția ei, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității României socialiste!”

NICOLAE CEAUȘESCU

ELOGIU PATRIEI

I. BUNA DIMINEAȚA, ROMÂNIE I

Dor nestins născut din suferință și iubire,
Țară-ntrupată din legende
Țară trecută prin furtuni
Trecutul tău de glorie îl salut.

II. BUNA DIMINEAȚA, MUNȚILOR I

Coloană vertebrală a Patriei mele
Cunună de granit a României
Scut de strajă la nava cotropitorilor,
Panteon al poporului român.

III. BUNA DIMINEAȚA, MARE I

Largă deschidere a Patriei spre lume
Mereu neadormită, demonică, tainică
Vis înaripat al tuturor generațiilor
Muză a cîntecului și poeziei.

IV. BUNA DIMINEAȚA, DEALURI CU SOARE I

Vă-mbrățișez podgorii de chihlimbar,
Unde soarele s-a topit în bobul plin de sevă
Pe voi vă salut întinse livezi scaldate de rouă
Joc de culori și de parfumuri

V. BUNA DIMINEAȚA, MANOASELOR CIMPII I

Vă salut holde aurii scaldate în soare
Pămînt vrăjit al ființei noastre
Mă-nchin în fața voastră truidori ai pămîntului,
Voi cei dintotdeauna talpa țării.

VI. BUNA DIMINEAȚA, PĂDURI I

Viu nesecat tezaur
Lăcaș primitor în vremi de restriște

Altar cu sonoră boltă cerească
În umbra ta s-au plămădit balade și legende.

VII. BUNA DIMINEAȚA, PUTNĂ I

Tezaur de istorie, comoară de civilizație
Semn neînfrînt al neatmării noastre
Te salut steag al Arboroasei
Urne cu pămînt din toate țările românești vă salut.

VIII. BUNA DIMINEAȚA, COZIE I

Infrățită de veacuri cu Oltul
Prin tine sălășluiește încă umbra lui Mircea
Ne-nfricat apărător al pămînturilor strămoșești
Domn a toată Țara Românească pină la Marea cea mare.

IX. BUNA DIMINEAȚA, ALBA IULIE I

Și astăzi prin tine trăiește uriașul Mihai
Tu cetate de scaun al întiului stat întregit și puternic
Să nu te uite cei ce vor nesocoti sîntele noastre drepturi
Tu simbol al luptei seculare pentru Marea Unire.

X. BUNA DIMINEAȚA, VORONEȚ I

Lumină și culoare dăinuind peste veacuri
Chip viu al spiritului românesc
Lăcaș de artă, vatră de stiluri și cultură
Mindrie a națiunii, suflet românesc.

XI. BUNA DIMINEAȚA, ROMÂNIE ETERNĂ I

GHEORGHE CONSTANTINESCU

Mărturii de reporter despre tinerețea revoluționară

muntele chiar și în zonele lui mai sărace. La Arbore se cresc a-i vreo 4264 vaci cu lapte și juninci, peste 4200 oi, circa 2000 porci și aproape 200 de cai. Calul, îndurând lipsa de considerație a unora ori glonțul altora, a rămas, la Arbore, lângă inima omului și deci și lângă inima lui Cornel Pavel. Unul din iubitorii de cai din C.A.P., Nicolae Irimescu a dat cooperativei, prin grija și protecția cailor de care răspunde, opt minți. De la vacile cu lapte, tinerii care lucrează în ferma zootehnică a C.A.P.-ului au obținut 200 litri în plus de la fiecare vacă. La Arbore, lângă inima omului și deci și lângă inima lui Cornel Pavel. Unul din iubitorii de cai din C.A.P., Nicolae Irimescu a dat cooperativei, prin grija și protecția cailor de care răspunde, opt minți. De la vacile cu lapte, tinerii care lucrează în ferma zootehnică a C.A.P.-ului au obținut 200 litri în plus de la fiecare vacă. Cifrele, intrând în limbajul nostru sintetic, ascund multe: nopți de veghe lângă vitele care vin pe lume ca niște comete aburinde, grija nutrețului, lupta cu iernile, uneori cu bolile și cîte altele. Arboreni adună și toacă fiecare fir de iarbă, adună și toacă pină și urzica și o dau la animale. Se ajunge greu la căldura, la liniștea pe care și-o oferă paharul cu lapte. Nu e un obicei mai nou, e un obicei al pămîntului care le asigură, în cele din urmă, permanența aici. Așa au învățat și învață tinerii crescători de animale din Arbore, printre ei mulți U.T.C.-iști, să rămână aproape de plaiul lor natal, de spațiul lor mioritic de totdeauna.

N. GRIGORE MĂRAȘANU

Porniți înainte, tovarăși!

Trecem prin Muzeul de Istorie a Partidului cu sentimentul că privim însăși tinerețea unor bunici și bunice frumoase, cu sentimentul că acolo, în reproducerea de pe vechi fotografii și documente dintr-o epocă și fermecătoare, dar și aspră, cu zile de 1 Mai și cu ramuri de pomi în floare dar și cu tineri secerăți de gloanțe, cu floare de singe scrisă pe piept, acolo, în sălile scaldate de lumina prăznilor prin înalte și solemne geamuri se află și ceva din noi, ceva ce nu va reveni, ceva care înseamnă și poezie, și îndemnul la muncă, și îndemnul la meditație, și strofă nemuritoare a cîntecului de luptă: „Porniți înainte, tovarăși!” Iată de ce trecerea prin muzeu nu poate fi lipsită de un strop de poezie, de nostalgie, care nu stau deloc departe de revoluție, ci o însoțesc! Revoluțiile fără patos, fără vibrație, nici nu ar mai începe!

PIA OLARU

O zi fierbinte, la Vela

Cred că s-au împlinit patru ani de cînd n-am mai călcat prin Vela, o așezare răsărită din Doj, cu un nume predestinat s-o ducă departe de v-a avea și norocul să prindă vînturi bune în pinze, însă distanța aceasta așternută între noi nu înseamnă aproape nimic de vreme ce Constantin Fotache, tînărul ei primar, ne-a așezat în brațe, la despărțire, o îmbrăcare asupra căreia merită să medităm cel puțin zece ani.

Cum poți fi un revoluționar adevărat într-o comună al cărei rost, peste toate înnoirile timpului, rămîne acela de a ara și semăna pămîntul și de a-i culege, apoi, roadele? Întorcînd în fiecare an rînduicile cu roțile în sus? Făcînd zarvă din fiecare nimic? Luptînd cu deznădejde să ciștiți concursul județean al gazetelor de perete? Imobilizînd în liziera șoselei metri cubi și tone de lemn și metal pictate cu cifre perisabile ca înțeles în mai puțin de trei luni? Nu. Constantin Fotache, dimpotrivă, credea că o adevă-

rată revoluție, în satul lui natal, nu înseamnă nimic altceva decît o reîntoarcere perpetuă, a omului și a vieții, în rosturi fi-rești.

Avea la îndemînă și o pildă de zile mari: niște grajduri dinspre Cetățuia duceau lipsă de apă și vitele ajunseseră să mugească de sete; s-au gîndit toți la fel de fel de conduite, la naveta unor mașini cisterne încăpătoare și abia cînd nu au mai avut încotro s-au gîndit și la ceea ce s-ar fi gîndit, bineînțeles, oricare dintre înaintașii lor, la o simplă fîntînă; dar asta n-ar fi fost destul dacă nu s-ar fi aflat pe aproape și bătrînul Alecu Maria, să așeze un picior între brazele cimpului apropiat și să le spună să sape acolo, pentru că acolo ar mai fi fost cîndva o fîntînă; și într-adevăr, săpînd sub opinca bătrînului, după numai cîteva rînduri de pămînt luat pe cazma, au dat și de lobdele putrezite ale fîntînii din vremuri mai vechi.

A fost nemaipomenită puterea bătrînului Alecu Maria de a regăsi aproape cu ochii închiși o fîntînă astupată de șase decenii. Dar și puterea tînărului primar de a limpezi o nevoie a zilei

de azi printr-o înțelepciune rotunjită demult a fost tot un semn de vigoare. Iar ziua aceea din februarie '78, desigur, a fost una din zilele fierbinți ale Velei. La înțelesurile ei putem medita chiar mai mult decît patru ani...

MIHAI PELIN

Tineri în spațiul lor mioritic

Pe Cornel Pavel, subțirel și nălțuț, fără să treacă, cred, de 30 ani, nu-l credeam să ducă atîta răspundere pe umerii săi, cită poate să se degaje din conducerea unei ferme cu aproape o mie de vaci. Nu are nici aerul unui cioban mioritic și nici statura lui Făt Frumos, are însă un permanent neastîmpăr în el și o dragoste, care revarsă ca laptele din șistare, pentru animale. Cineva îmi spunea, cu o zi înainte de a-l cunoaște, că atunci cînd Cornel Pavel intră în grajdul cu vite, acestea întorc tăcute capul după el așa cum

lanul de floarea-soarelui se întoarce după soare. Cornel e, așadar, șeful fermei de vaci de la Cooperativa agricolă de producție din comuna Arbore (Suceava). A venit aici din Botoșani și, așa cum părinții lui s-au simțit legați de plaiurile Moldovei, s-a aplecat și el, determinat de o mare dragoste, asupra locurilor și a înțeleasă menirea lui e să crească, să îngrijească animalele. Chiar dacă aceste plaiuri nu sînt tocmai mănoase, nu sînt prea bogate în pășuni, chiar dacă, așa cum zice el, la Arbore primăvara vine tîrziu și toamna-degrabă, ori cum mai zic unii bătrîni ai satului, din aceia bîntuși de sfătoșenia lui Toader Hrib, chiar dacă la Arbore opt luni din an e iarnă și patru luni frig. Puteam, zice, să fi ajuns și eu măcar plutonier-major în armată, dar muntele e în stare de o dragoste mai pătimașă, e un izvor de mari valori cînd știi să-l folosești. Și acest tînăr zootehnist, împreună cu ceilalți tineri din cooperativă și din sat, tezaurizînd și redimensionînd cu nuanțe moderne știința arborenilor despre creșterea animalelor, au dovedit că știu folosi

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de joia trecută, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a dezbătut probleme de importanță deosebită, luînd hotărîri și dînd indicații corespunzătoare.

După cum se subliniază în comunicatul dat publicității, pornind de la faptul că într-o serie de sectoare economice, cum sînt industria carboniferă, construcțiile etc., se manifestă lipsă de forță de muncă, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca guvernul să ia măsuri pentru redistribuirea forței existente, corespunzător nevoilor economiei naționale, precum și pentru reducerea în continuare a personalului neproductiv, în vederea satisfacerii cerințelor de forță de muncă în toate ramurile economiei. În anul 1982 urmează să fie lichidată activitatea de producție nerentabilă și, în mod corespunzător, producția unităților care nu reușesc să-și acopere cheltuielile și să obțină beneficii urmează să fie oprită.

Comitetul Politic Executiv a cerut să se facă totul pentru realizarea integrală, lună de lună, a producției și sarcinilor de export, asigurîndu-se o producție de înaltă calitate, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, paralel cu reducerea importurilor, pentru îndeplinirea obiectivului stabilit de conducerea partidului și statului de echilibrare a balanței de plăți și lichidarea datoriei externe.

În cadrul ședinței a fost analizat Raportul privind rezultatele recensămîntului animalelor, apreciîndu-se că situația efectivelor de animale este, în general, bună. Pe baza rezultatelor recensămîntului, s-au adus unele îmbunătățiri ale prevederilor programului de autoaprovizionare în sensul diminuării tăierilor și prelungirii duratei de îngrășare a tineretului bovin la peste doi ani, urmînd să se ajungă la o greutate de cel puțin 400 kg pe cap de animal. Prin aceste măsuri, se arată în comunicatul ședinței, se asigură o dezvoltare echilibrată a speciei de bovine,

urmînd ca din 1985 să se intre într-un ritm normal de reproducție și tăiere. Cantitățile de carne planificate pentru aprovizionarea populației, consumul pe locuitor vor rămîne aceleași, prin creșterea ponderii cărnii de porc, pasăre și iepuri de casă, menită să suplinească diminuarea cantității cărnii de bovine.

Examinînd Raportul cu privire la realizarea Programului energetic pe cîincinzele 1981-1985 și dezvoltarea potențialului energetic al țării pînă în 1990, Comitetul Politic Executiv a subliniat că sînt stabilite sarcini pentru creșterea accelerată a extracției de cărbune și sporirea cu precădere a puterii instalate în centralele ce folosesc astfel de combustibili, precum și în centralele hidroelectrice. În același timp, se prevăd măsuri pentru intensificarea ritmului de construcție a centralelor nucleare electrice.

În aceeași ședință a fost dezbătut un Raport cu privire la încasările, cheltuielile și venitul net din activitatea de poștă și telecomunicații. În urma analizării costurilor din acest sector, Comitetul Politic Executiv a adoptat un plan de măsuri menit să conducă la reducerea cheltuielilor, a consumurilor de materii prime și materiale, de piese de schimb, la mai buna organizare a muncii și sporirea eficienței întregii activități, la îmbunătățirea continuă a calității serviciilor către populație. Au fost stabilite sarcini pentru utilizarea judicioasă a personalului, creșterea volumului de prestații poș-

tale, telefonice și telegrafice, prin sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție existente. Au fost aprobate măsuri privind reasezarea tarifelor postale, telefonice și telegrafice, unele din ele rămînd nemodificate în ultimii 30 de ani, asigurîndu-se acoperirea cheltuielilor și rentabilizarea activităților în acest domeniu.

Au mai fost analizate și aprobate, de asemenea, Raportul cu privire la efectul, compoziția și structura organizatorică a partidului la 31 decembrie 1981; Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1981 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului; Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii în 1981; Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1981 și principalele orientări în politica externă în anul 1982, hotărîndu-se supunerea acestor documente dezbaterii plenarei C.C. al P.C.R.

Comitetul Politic Executiv a relevat importanța convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Dușan Dragosavici, care se înscriu ca un nou și semnificativ moment în dialogul tradițional și rodnic românogugoslav la nivel înalt, ca o contribuție de seamă la dezvoltarea tot mai intensă a relațiilor românogugoslave.

P. NICOARĂ

De la teorie la importante reduceri de combustibil

„Nu mă interesează o teorie care nu asigură, sau cel puțin nu îmbunătățește prizul de miine“

Cu aceste cuvinte, omul de știință ieșean Dumitru Mangeron, profesorul universitar de renume internațional, a întâmpinat cu ahi în urmă pe doi tineri cercetători, inginerul Alexandru Forje și doctorul inginer Mihai G. M. Pop, care veneau să-i supună atenției și să-i ceară părerea asupra îndrăznețelor lor ipoteze privind o nouă teorie generală a energiei. Despre această ipoteză, care în ultima vreme își precizează tot mai mult contururile și aplicațiile grație aportului unui colectiv cuprinzând în prezent aproape 20 de universitari și ingineri din producție și cercetare din București, Brașov și Iași, am mai avut prilejul să scriem nu demult în „Flacăra“, neomițând nici anumite greutăți de care se loveau în aplicarea practică.

Ca urmare a ecoului stîrnit peste hotarele de lucrări acestui colectiv, Centrul internațional de biografii Cambridge s-a adresat celor 20 de cercetători, solicitându-le date pentru a fi incluse în volumul editat anual, *Men of Achievement*, cuprinzând circa 6 000 personalități din toată lumea.

De fapt, și cu aceasta nu spunem un lucru nou, civilizația noastră tehnică se află la un punct de cotitură — arată inginerul Alexandru Forje, cercetător științific principal la ICEMENERG. În parte, automobilele și, în general, majoritatea mașinilor producătoare de lucru mecanic — compresoarele, bunăoară — sînt moștenitoare ale unor concepții vechi de decenii, cînd obiectivul urmărit la aceste mașini era în mod predominant potențialul mecanic și mult mai puțin potențialul global energetic. Știți oare că un echipament atît de banal precum

compresorul, nelipsit în mai toate șantierelor de construcție, are un randament doar de 25 la sută, în timp ce potențialul energetic caloric, egal în mărime cu cel mecanic!, se pierde fără folos în apa de răcire? La un moment dat, a părut extraordinară creația motorului cu ardere internă, fără însă ca să preocupe decît prea puțin energia calorică risipită în carter și pe teava de eșapament. Alt exemplu din același domeniu: apăsînd pe pedala de accelerație a „Daciei“ dv. se produce admisia în motor a combustibilului (prețiosul combustibil!), dar aceasta se realizează fără nici un control, ci pur mecanic, prin presiunea piciorului, care evident nu „calculează“ toate implicațiile energetice și posibilitățile de optimizare.

— Înțelegem deci că în asemenea cazuri — și ele sînt mii — nu e vorba de o simplă scabare din vedere a constructorului sau de o groare intimplătoare a proiectantului, ci de anumite concepții perimate, că trebuie un alt punct de plecare.

— Întocmai. Fizica pe care am învățat-o pe băncile școlii deci știința aflată la baza tuturor proiectelor ingineresti fără excepție, a devenit din anumite puncte de vedere, nesatisfăcătoare. Ea a fost concepută de înalțișeni geniali, de talia unui Newton sau Maxwell, într-o perioadă cînd dimensiunile mașinilor și instalațiilor erau mult reduse față de cele actuale, iar aproximările implicate în mod necesar în acele teorii fizice puteau fi admise fără a se reflecta negativ în practică. Astfel, vestita teorie a electromagnetismului datorată lui Maxwell (fără de care fața actualii civilizații umane ar fi schimbată și care reprezintă temelia electrotehnicii) este liniară, altfel spus: aproximativă, ceea ce nu mai poate fi tolerat azi — credem noi — cînd între-

ga lume tinde spre o eficiență energetică sporită. Acesta este și sensul ipotezei noastre privind teoria neliniară a energiei, exprimată în coordonate fundamentale redefinite: masa și energia.

Legat de aceasta, în ultimele luni au intervenit elemente noi, pe care le aducem la cunoștința cititorilor.

● Inginerul Alexandru Forje și alți membri ai colectivului sus-menționat au elaborat schemele de principiu pentru două noi tipuri de microcalculatoare electronice de mărimea unui pachet de țigări, care, prin utilizarea lor pe autoturisme, pot reduce pînă la 15 la sută consumul de combustibil prin optimizarea admisiei. Deocamdată este vorba doar de o cercetare, dar ideea în sine merită reținută.

● Pe șantierele marilor hidrocentrale, activitatea de producție în timpul iernii este parțial blocată sau, oricum, serios stînjinită din cauză că temperatura scăzută împiedică prepararea și turnarea betonului. Dar iată, pe aceleași șantiere funcționează stații de compresoare la care căldura se duce pe apa simbetel (mai exact: în apa de răcire). Cu alte cuvinte, ne străduim să irosim energie cît mai repede și mai „eficient“. Dacă însă ea ar fi folosită, atunci, de pildă pe șantierele de la hidrocentralele Drăgan din Munții Apuseni sau de la Riul Mare, cu energia astfel obținută s-ar putea încălzi betonul într-o incintă și lunile de activitate redusă în sezonul rece ar reveni la ritmul normal.

Problema a fost abordată în contextul mai larg al teoriei neliniare a energiei de colectivul de pompe de căldură condus de inginerul Toma Dragomir de la ICEMENERG. Astfel, la Porțile de Fier II s-a realizat recent o instalație experimentală de recuperare a unei părți din căldura evacuată din stația de compresoare, utilizîndu-se o pompă de căldură. De menționat că în literatura tehnică mondială nu se menționează o asemenea utilizare și nici compresoarele ultramo-

derne de import nu sînt prevăzute cu asemenea dispozitive de recuperare. Așadar, experimentul românesc materializat la Porțile de Fier II și-a făcut intrarea pe poarta principală... Economie netă: 40—50 tone combustibil convențional pe an.

Dar interesul depășește cu mult aria aceluia șantier — acesta este și motivul pentru care îl consemnăm aci. O asemenea soluție și-ar putea găsi aplicații mult mai extinse — afirmă interlocutorii noștri. Industria chimică, de pildă, folosește pe scară largă compresoarele, la care căldura reziduală se disipează prin așa-numite sisteme de răcire forțată, deși consumatorii potențiali de energie se află chiar acolo: combinatele ineseși. Asemenea utilizări și preocupări depășesc capacitatea de cuprindere a micului colectiv mai sus-menționat de la ICEMENERG și ele merită semnaltate pentru a-i pune în cunoștință de cauză pe eventualii beneficiari (presupunînd că nu ar cunoaște această soluție), și a-i îndemna la reflecție și la acțiune.

● Ne bucură să-i informăm pe cititori că instalația de tratamente termice cu comandă program realizată tot ca o aplicație a teoriei generale neliniare a energiei și despre care arătăm în „Flacăra“ că întilnea unele obstacole în drumul spre realizarea practică, a demarat în fine, industrial. Întreprinderea „Vulcan“ din București a comandat recent zece bucăți la întreprinderea de contactoare Buzău, iar două mari termocentrale — Brăila și Iernut, Mureș — au comandat alte două la atelierul de prototipuri ICEMENERG — deci, în total, 12 bucăți intră în fabricație în acest an. Este un început bun. Or, asemenea aplicații ale ipotezei privind teoria generală a energiei nu reprezintă o contribuție academică și absconsă, ci un posibil aport, cum spunea profesorul doctor docent Ion Dumitru Mangeron, la prizul de miine.

LIONEL NIȚESCU

Știți că tot mai multe voci autorizate afirmă că erei nucleare îi va urma o eră biologică? Și asta pentru că biologia este implicată tot mai mult în rezolvarea unor din marile probleme ale contemporaneității, cum ar fi: creșterea gradului de recuperare al combustibililor clasici de tipul petrolului; producerea de combustibili (hidrogen, metan, alcool) pe cale microbiologică din surse neconvenționale; crearea de organisme noi, capabile să depășească cu mult potențialul de producție al actualelor specii de plante și rase de animale; obținerea de proteine microbiene care să redreseze deficitul mondial de proteine; protecția mediului inconjurător etc.

Însprîndu-se de la „brevetele naturii“, oamenii de știință au făcut ca tot mai des biologia să meargă braț la braț cu industria, de unde și termenii de bioindustrie, biotehnologie, care ilustrează această simbioză. Cu ce „utilaje“ operează această bioindustrie? Cu microorganisme ale căror proprietăți nu pot constitui decît mar avantație economică: au o organizare relativ simplă, cu ritm de multiplicare rapid (durata unei generații este în medie de 20 de minute, deci în 24 de ore se succed 72 de generații), posedă o mare capacitate de metabolizare (într-o oră o cantitate de substanță de 1000 de ori greutatea proprie), nu fac „nazuri“ la mîncare, crescînd repede în spații reduse, cu consum minim de energie, și hrană fără importanță economică. Să ne întoarcem la marile „of“ al zilelor noastre: petrolul! Se știe că prin extracția obișnuită se scot cca. 30% din petrolul zăcămintului respectiv, diferența de cca. 70% rămînd în strat. Bătălia omîenilor a fost să mărească gradul de recuperare al pe-

trolului remanent din zăcămint, oricum acțiune mai sigură decît noile forări de sonde, la care suspansul: „găsim sau nu petrol?“ este mare. Și în lume, se practică astfel de metode de recuperare a petrolului prin injecție de apă, de gaze naturale sau de abur, prin combustie subterană, prin substanțe tensoactive, polimeri, prin tehnică nucleară, mîncăr și altele. Dar cum aceste metode sînt scumpe, specialiștii s-au gîndit să „drezeze“ populații de bacterii și să le injecteze în zăcămint pentru eliberarea petrolului remanent. Spectaculos, nu? Cum

te din țitel, și prin mtabolizare produc o serie de gaze, acizi minerali sau organic, biosurfactanți, biopolimeri etc. care facilitează eliberarea și migrarea țitelului

Am înțeles că aceste bacterii de fermentație se lau din apele de zăcămint ale țitelului, din nămolurile stațiilor de epurare a apei, din industria alimentară, din zootehnie, dar că apoi ele sînt adaptate în laborator condițiilor din zăcămint, prin simularea acestui „climat“.

— Laboratorul nostru sprijinit și de directorul institutului, prof. dr. doc. Gheorghie Zarnea, și-a găsit aliați de nădejde

Microorganisme care „imping“ petrolul la suprafață

și cercetătorii români de la Institutul de Științe Biologice din București au obținut succese importante în această direcție, ne-am adresat doctorului Ioan Lazăr, șeful laboratorului de microbiologie și inginerie genetică bacteriană, totodată și catalizatorului echipei, pentru amănunte.

— De fapt, procedeul constă în injectarea în sonde aproape de epuizare, cu producție mică, a unor populații bacteriene împreună cu un suport nutritiv degradabil (de exemplu, melasa) pentru hrana lor. Fiind mici și mobile, bacteriile se răspîndesc în tot zăcămintul, jucînd rolul unor „microuzine“. Ele se hrănesc cu suportul nutritiv, cu unele componen-

te pentru aceste lucrări în Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Petrol și Gaze din Cimpina, precum și în specialiștii din trusturi și schele. Procedeul nostru de recuperare microbiologică aplicat la sonde din Băicoi, Moreni, Tirgoviște, Titu, Berca, Moșoala, toate aproape de epuizare, dînd o cantitate mică de țitel (0,5—1 t/zi) și care au îndeplinit condițiile impuse de metodă, a dus la o creștere încurajatoare de producție, de pînă la 100%. Cum metoda se poate aplica cu utilajele existente în schele și este foarte ieftină (suportul nutritiv costă pentru o sondă circa 10 000 lei pe an iar inoculul bacterian și el citeva zeci de mil de lei), în viitorul a-

propiat se vor experimenta și cîmpurile altor sonde pentru extinderea la scară industrială. După ce am respirat din oxigenul acestor reușite, cercetările noastre se îndreaptă spre unele domenii mai de subtilitate și viitor. Și anume, prin intermediul ingineriei genetice să obținem niște superbacterii care să fie direct adaptate la unele condiții și să acționeze dirijat într-o anumite direcție. În plus, nu vom mai introduce familiile de microorganisme în zăcămint, fiind neliniștiți de „soarta“ lor, ci cu ele vom prepara la suprafață biopolimeri, biosurfactanți, care aceștia vor fi fără grijă injectați în strat.

În urma susținerii cu succes a unor comunicări privind realizările noastre la simpoziunile și congresele internaționale de la Edinburg, din Canada și în curînd din Oklahoma, echipe de cercetare din Anglia, Elveția, S.U.A., Australia ne-au solicitat pentru schimburi de experiență, contacte directe, chiar și pentru cooperări reciproce. Recunoscînd anvergura acestui domeniu, marea Editură Științifică Internațională Elsevier a hotărît editarea unei noi reviste: *Microbiologia Petrolului*, în al cărei comitet editorial compus din figuri ilustre de savanți, unul din cei doi europeni chemați să facă parte este dr. Ioan Lazăr (România). Avem în mînă un material de sinteză, editat în Olanda privind cercetările pe plan mondial în recuperarea microbiologică a petrolului. Din 80 de lucrări, 10 erau ale specialiștilor români. Quod erat demonstrandum!

FLORIN CONDURĂȚEANU

Prioritate absolută creșterii potențialului energetic național

(urmăre din pagina 1)

barea sistemelor energetice bazate în cea mai mare parte pe hidrocarburi cere timp și costuri ridicate, implicînd modificări nu numai la nivelul sistemului energetic ca atare ci și la nivelul producției. Altă alternativă neexistînd însă, perioada ultimilor ani consacrată pe plan mondial preocupării generale a țărilor importatoare pentru lărgirea bazei energetice proprii, chiar atunci cînd rezervele sînt sărace.

La noi, preocupările sînt mai vechi. Dezvoltarea economică a României în ultimii 15—17 ani s-a bazat pe o politică energetică prin care s-a imprimat intensificarea eforturilor de valorificare în primul rînd a rezervelor proprii de cărbuni și a potențialului hidroenergetic, diminuînd în acest fel, într-o oarecare măsură dependența sectorului energetic de piața hidrocarburilor. Încă înainte de declanșarea crizei energetice, se prefigurau, astfel, condițiile pătrunderii la scara economiei naționale a tehnologiilor netributate surselor de hidrocarburi. Aceste orientări au fost accentuate în anii din urmă, fiind concretizate în Programul energetic național a cărui îndeplinire constituie prioritatea ab-

solută a actualului cincinal și a perioadel care urmează. Programul energetic național, menit să asigure, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, independența energetică a României și să pună la adăpost economia națională de efectele negative ale fluctuațiilor prețurilor pe piața mondială, prevede un complex de obiective și acțiuni. Între acestea un loc central revine explorării aprofundate a tuturor zonelor țării în vederea cunoașterii cît mai complete a solului și subsolului și descoperirii de noi zăcămint și purtători de energie, valorificarea maximă a resurselor hidroenergetice, a zăcămintelor de cărbuni și sisturi bituminoase, precum și realizării unui amplu program de centrale nucleare-electrice.

În înfăptuirea acestor obiective s-au și obținut o serie de rezultate pozitive. Producția de cărbune net a fost în anul 1981 de peste 37 milioane tone, cu circa 5 milioane tone mai mult decît în 1979. În subsolul țării s-au identificat, așa cum se arată în recentul comunicat al Comitetului Politic Executiv, noi zăcămint prin a căror valorificare se va obține un grad de asigurare cu cărbune pe o durată de circa 100 de ani. A crescut producția de energie electrică. În anul 1981

s-au produs peste 70 miliarde kWh, cu circa 5 miliarde mai mult decît în anul 1979.

Cu toate acestea economia națională a acuzat în anumite perioade insuficiența energiei electrice, a altor surse energetice. De aceea, Comitetul Politic Executiv, apreciînd rezultatele obținute, a hotărît, așa cum se arată în comunicat, accelerarea extracției de cărbune și sporirea cu precădere a puterii instalate în centralele ce folosesc astfel de combustibil precum și în centralele hidroelectrice. Vor fi accelerate, de asemenea, lucrările de construcție și amplificare a puterii instalate în centralele nucleare-electrice. Toate unitățile termoelectrice noi se vor realiza ca centrale de termoficare pentru a produce, combinat, energie electrică și termică. Iar amenajările hidrotehnice vor îndeplini funcțiuni complexe, asigurîndu-se și regularizarea cursurilor de apă, irigația terenurilor limitrofe, amenajări de transport și agrement etc.

Aplicarea acestui complex de măsuri asigură realizarea, în 1985, a unei producții de energie electrică de circa 82,5 miliarde kWh, iar în 1990 de 110 miliarde kWh. Ceea ce este impresionant. La fel de importante sînt, însă, din unghiul de vedere al scopului urmărit — restrîngerea treptată a ponderii hidrocarburilor în balanța energetică a țării — schimbările ce

vor avea loc în structura producției de energie electrică. Ponderele energiei hidroenergetice va crește de la 17,6 la sută în 1980 la 20 la sută în 1985, ajungînd la 24 la sută în 1990; energia electrică obținută în centrale ce folosesc cărbuni și sisturi combustibile va reprezenta în următorii 10—20 de ani partea principală a balanței electroenergetice: în jur de 50 la sută din totalul resurselor balanței în 1935; ponderea energiei nucleare-electrice va ajunge în 1990 la 17—18 la sută iar cea a energiei obținute din sursele noi, așa numite neclasiche, va fi de 10 la sută. Va scădea, în schimb, dramatic, energia obținută din hidrocarburi. Pînă în 1990, energia electrică pe hidrocarburi va fi limitată la cea rezultată din combustibilul de adaos pentru menținerea flăcării la termocentralele pe lignit și sisturi și nu va reprezenta mai mult de 5—4 la sută din totalul resurselor balanței energetice.

Dacă dezvoltarea potențialului energetic național și amplificarea producției de energie reprezintă primul comandament strategic în tentativa de realizare a independenței energetice, o însemnătate nu mai mică pentru atingerea acestui obiectiv o au măsurile de economisire-conservare a energiei în toate domeniile de activitate. Vom stărui asupra lor într-unul din numerele următoare.

La Stoicânești

Fiii satului își hotărăsc destinele

— Se zvonește pe la centru, pe la județ că faci o politică țărănească ?

— Ce să fac, p-asta am învățat-o, p-asta o fac, p-asta boierească n-am învățat-o, n-o cunosc.

Intrebarea era pusă de un reporter de la ziarul local și deloc la întâmplare, precum nici răspunsul nu era dat la întâmplare. Discuția avusese loc chiar într-o ședință organizată la comitetul județean de partid.

— Eu pot să asigur pînă la toți oamenii din comună, din cota repartizată pentru retribuție, să respect întocmai contractele și toate obligațiile față de stat, ba mai mult decât în fiecare an cantități mai mari la stat față de obligații așa cum procedam de fapt din primii ani ai cooperativizării.

Riposta a fost promptă și foarte sarcastică.

— Cum îți permiți dumneata să dai pînă la toți locuitorii satului ? Mai vin ei la muncă ?

— Și dacă nu le dau, vin ? Eu am constatat că tocmai atunci cînd le dau vin, atunci muncesc mai bine ! Noi dăm la oameni în funcție de realizările obținute. Și ei, cooperatorii, înțeleg bine și nevoile lor dar și pe cele ale satului. Au de acum o conștiință bine conturată, și pentru drepturi și pentru îndatoriri. Și dacă nu le asigurăm noi de la cooperativă cară cu sacosele de la oraș și paguba e mai mare. Timp pierdut, nervi tociți, cheltuieli cu transportul...

Este o consecință tot mai păgubitoare.

...După ce și-a spus punctul de vedere asupra realizărilor și asupra sarcinilor ce-i revin în munca pe care o desfășoară în cooperativa agricolă precizînd că sînt încă mari posibilități pentru a obține mai multe produse, mai mulți bani, cooperativa Gheorghita Slujitoru a mai adăugat. Este un plăcut prilej că adunarea generală de azi coincide cu ziua cînd cu douăzeci și șapte de ani în urmă am ales ca președinte pe tovarășul Dumitru Tudose, să ne trăiască și să ne mai conducă unitatea încă pe atîți și mai mulți ani. Am știut de atunci că nu am făcut o alegere proastă, ba chiar foarte bună. Sîntem mindri de alegerea făcută, sîntem fericiți. De cînd îl avem președinte sîntem bogați și avem o comună frumoasă și bogată cum n-a fost niciodată.

Pentru a nu rămîne doar niște vorbe aruncate la întâmplare, fără suport, sînt suficiente doar cîteva cifre. Dar vom apela la ele mai tîrziu. Pentru că faptele cîntăresc greu în balanța stoicâneștilor.

Prin '55 se înscriseră în cooperativa agricolă din Stoicânești 72 de familii. Rezultatele din primii ani erau destul de anemice și mulți erau în dubiu dacă să mai rămîină sau să se retragă. Erau multe neclarități, nemulțumiri, cei aleși să conducă unitatea fie că nu se pricepeau, fie că nici ei nu erau încă convinși că au pornit pe o cale bună, oscilau. Se purtau discuții interminabile cu cei care veneau să-i îndrume, să-i lămurească, să-i ajute și nu se ajungea deloc la o concluzie certă. Încă erau confuzii, se bijbia în beznă.

La adunarea generală de încheierea bilanțului și stabilirea planului pe 1955, precum și alegerea consiliului de conducere, a fost trimis să conducă lucrările Dumitru Tudose care se ocupa cu probleme agricole la raionul Drăgănești. I s-a atras atenția să clarifice bine lucrurile și să pună o cărămidă solidă la temelie acestei unități.

„SĂ CLARIFICI BINE LUCRURILE !”

Cuvintele acestea i-au rămas bine întipărite în memorie lui Dumitru Tudose. Îi veneau mereu în minte ca un refren. Cunoștea bine sarcinile trasate de partid cu privire la rolul marilor unități socialiste agricole. Exemplu graitor erau unitățile agricole de stat care obțineau succese tot mai mari, erau și unele cooperative agricole care porniseră bine, obțineau rezultate bogate, venituri mari, deci de argumente nu se ducea lipsă.

— Să clarifici bine lucrurile, să pui o temelie solidă.

Această sarcină era obligația lui de competență. E ușor de spus, argumente sînt suficiente, dar trebuie găsit și omul care să le aplice, să le infăptuiască, cu răbdare și migală. Aici era dilema cea mare. Cei care conduseseră destinele unității pînă la acea dată nu se ridicaseră la

această înțelegere. Era încă o dilemă de dezlegat. Dar nu era prima adunare generală de alegeri pe care o conducea Dumitru Tudose, avea o experiență bogată în această privință.

— Am să mă orientez la fața locului, să văd mai întii în ce direcție se călăuzește adunarea generală. Dar mai erau la acea dată oameni cu principii preconcepționate. Unii țineau cu orice chip să aibă și ei un neam în conducerea cooperativei agricole ca să aibă avantaje în plus, că, de, neamuri sîntem.

La acea adunare s-a discutat mult despre tot ce se făcuse, ce se realizase, dar mai ales despre ce nu se făcuse și trebuie să se infăptuiască. În discuții, în vorbe parcă toți membrii cooperatori știau ce au de făcut, mai ales cei care erau în muncă de conducere, dar cînd era vorba să se treacă la muncă concretă parcă le era frică, nu știau de unde să înceapă. Lucrările agricole de sezon le făceau în virtutea inerției, le făcuseră și pînă atunci. Dar cînd era vorba să înceapă a dezvolta sectoarele de producție, să pună baze de nădejde pentru viitorul unității, lucrurile se urneau greu din loc, și chiar deloc.

Printre mulți care au vorbit a fost și Dumitru Tudose. A explicat pe indelete, cu răbdarea și calmul care îl caracterizează, cum trebuie organizată munca, cum trebuie muncit, cum trebuie împărțite roadele muncii în așa fel ca să rămîină și pentru dezvoltarea unității. Erau lucruri arhicunoscute de toți cooperatorii fiindcă toți erau buni gospodari. Și totuși unii înălțau din umeri a nedumeriri. Se citea pe chipurile oamenilor bucuria dar și o undă de neînțelegere. Și din sală s-a ridicat un comunist mai în vîrstă, dar om cu prestigiu în sat, fără să mai aștepte incuviințarea celor din prezidiu.

— Știm și noi toate lucrurile astea, dar cine să le urnească din loc ?

— Voi toți, membrii cooperatori, o să vă alegeți acum și conducerea cooperativei, alegeți pe cei mai buni, și cei mai gospodari oameni, li s-a spus de la prezidiu.

— Păi eu zic ?... s-a ridicat altul.

— Dar să vorbim ordonat, s-a replicat din prezidiu.

Discuțiile au mai continuat pe tema cum să organizeze mai bine munca, cum să chibzuiască mai bine fiecare activitate pe care o încep și mai ales înființarea unor sectoare noi de activitate care să pună baze noi, temeinice dezvoltării cooperativei și a întregii comune.

Se trecuse de miezul nopții cînd din sală s-a ridicat iar un membru cooperativ, un om în puterea cuvîntului, cum se obișnuiește să se zică prin acea parte a locului.

— Eu cred că cel mai bun dintre noi, care cunoaște bine obiceiurile, locurile, pămîntul, oamenii, pe care să-l alegem președinte e Dumitru Tudose, e de aici din sat.

Cei din prezidiu s-au uitat unii la alții. Era și un impunitic de la regiune. Dar pînă să se dumirească ei bine despre ce e vorba și cum să procedeze, sala s-a ridicat în picioare și a început să aplaude.

Zarurile fiind aruncate, alegerea era făcută. Vrînd-nevrînd au trebuit să aplaude și cei din prezidiu.

Dimineața, cînd s-a trezit din somn, Dumitru Tudose a rămas puțin pe gînduri amintindu-și la ce car se înhamase. Dar nu a avut prea mult timp de gîndire fiindcă comunistii, membrii cooperatori devotați acestei unități au venit la el ca să se sfătuiască ce are de făcut fiecare. Situația nici economică, nici politică nu era deloc bună. Seara la adunarea generală din cei 72 membri cooperatori înscrisi, 36 veniseră cu intenția și chiar anunțaseră că se retrag din cooperativă. Primul lucru al noului președinte a fost să lămurească această situație ca să se știe cu cine se pleacă la drum.

Împreună cu membrii cooperatori, comunisti de nădejde au discutat pe rînd cu fiecare dintre cei care voiau să se retragă din cooperativa agricolă.

Răspunsul a fost cam același, unanim. — Păi acum, mai stăm și noi să vedem cum pornesc treburile și dăm și o mîină de ajutor că sîntem oamenii satului.

În acel an de mare cotitură pentru cei din Stoicânești nu numai că nu s-a retras nimeni dar s-au mai înscris încă șase locuitori, cu putere economică bună și cu prestigiu în comună. În anul următor, cînd

au văzut oamenii cum merg treburile, că greutățile și necazurile se impuținează, nu se acumulează, s-au mai înscris în cooperativă încă 180 de familii : „Apoi în afară de muncă, cinste și omenie în toate treburile pe care le infăptuim n-a mai trebuit altă muncă de lămurire pentru atragerea în cooperativă a întregii comune, a tuturor locuitorilor“.

...Lucrurile au pornit bine, au mers bine și merg tot mai bine. Despre munca și realizările celor de la Stoicânești presa, radioul și televiziunea au consemnat la timp, și au făcut să fie cunoscute în întreaga țară și chiar peste hotare. Fiindcă nu puține delegații de peste hotare au poposit la Stoicânești și au admirat hărnicia și pricepera lor în gospodărirea averii de care dispun. Iată și cîteva cifre și fapte care depun mărturie pentru atașamentul lor față de unitate și locul unde s-au născut.

După cîteva ani de muncă rodnică, mai precis prin jurul anului 1960 unitatea s-a plasat printre primele din țară. Desigur prin munca și hărnicia lor, ajutați de stat în toate problemele majore, așa cum s-a procedat și se procedează în întreaga țară. Se pare însă că în unii oameni de prin satele vecine s-a stîrnit invidia, iar unii s-au dovedit ulterior chiar rău intenționați. Tot mai mulți locuitori din satele vecine sau mai îndepărtate își făceau apariția prin Stoicânești, fie cu treburi fie fără, pe la neamuri. Admirau lucrurile bune, realizările, fiindcă erau vizibile, dar nu scăpau prilejul să arunce cite o vorbă la întâmplare.

— Și credeți că e bine ce-ați făcut ?

— Păi, nu se vede cum trăim ?

— Dar, dar noi mai așteptăm, nu ne grăbim.

— E treaba voastră, așteptați cit vreți. Și azi așa, miine așa, oamenii parcă începeau să pună la îndoială dacă e bine sau nu că au pornit pe această cale.

Lucrurile au ajuns repede la organizația de partid și la conducerea cooperativei. După o discuție, în organizație, s-a ajuns la concluzia că acești „fluturii vînt“ prin sat nu le vor binele, și au hotărît să se lipsească de sfaturile lor. Și ca hotărîrea să fie dusă la îndeplinire, au pus patruze cîlări din membrii cooperatori în jurul satelor, și cei ce nu aveau treburi precise în Stoicânești erau oprți și trimiși înapoi acasă. Așa au scăpat cei din Stoicânești de influențele nedorite de la vecinii lor.

La forul suprem, cu prilejul încheierii cooperativizării agriculturii în țară au participat și reprezentanți din Stoicânești în frunte cu Dumitru Tudose, președintele cooperativei agricole. La înapoiere, cooperatorii din Stoicânești au așteptat delegația cu flori în gară. Aceasta în semn de stimă pentru cei ce hotărîsc destinele lor. Ar fi multe de spus despre atașamentul cooperativilor din Stoicânești față de partid, față de cei aleși să le conducă destinele. Dar pentru aceasta să mai apellăm la cîteva date și cifre comparative.

Cooperatorii din Stoicânești au început activitatea cu 72 familii care dispuneau de 15 sape, 10 lopeți, 22 de furci, 10 cazmale, 8 coase și 8 greble. Mai aveau o mașină de bătut porumb, 12 grape, 25 de pluguri cu roțile cu 76 de fiare de plug, 13 seceri, o bibliotecă și o clocoitoare. Ca să poată semăna grîul au pus mîină de la mîină și au adunat sîmînța. Așa a fost începutul.

În 1981 cooperatorii din Stoicânești au realizat succese demne de oameni harnici : o producție globală în valoare de aproape 95 milioane lei și dispun de o avere obștească de 152 milioane lei și mijloace fixe în valoare de 120 milioane lei. Mai au 1907 bovine, 4 350 oi și cresc 130 000 păsări pe an. Numai din activități industriale s-a realizat un venit de peste 40 milioane lei.

Un amănunt foarte semnificativ, care spune mai mult decît cifrele și cu care cei din Stoicânești se mîndresc. Fiii satului se întîlnesc adesea, ori de cite ori este nevoie, discută, chibzulesc și hotărîsc împreună cu părinții și cu bunicii lor toate problemele începînd cu cele minore și pînă la cele majore.

Deci ei hotărîsc destinele satului, destinele lor, acolo unde trăiesc și muncesc. Nimeni nu mai părăsește satul.

FLOREA CEAUȘESCU

Calele de Buzău

Cerind adesea să i se dea calului ce-i al calului, adică pledînd pentru un mijloc de transport simplu și ieftin, „Flacăra“ a repus în discuție, între altele, și complicata problemă a caleilor. De ce complicată ? Pentru că acestea, fie ele fabricate la Medgidia, fie ele venite din import, din Polonia îndeobște, însemnau un produs deficiente, cererea depășind cu mult oferta. Or, fără calele, am spus-o, o repetăm, numărul cailor nu poate crește, judecata fiind la îndemîna oricui. Nu poți avea cai fără potcoave, nu poți avea potcoave fără calele.

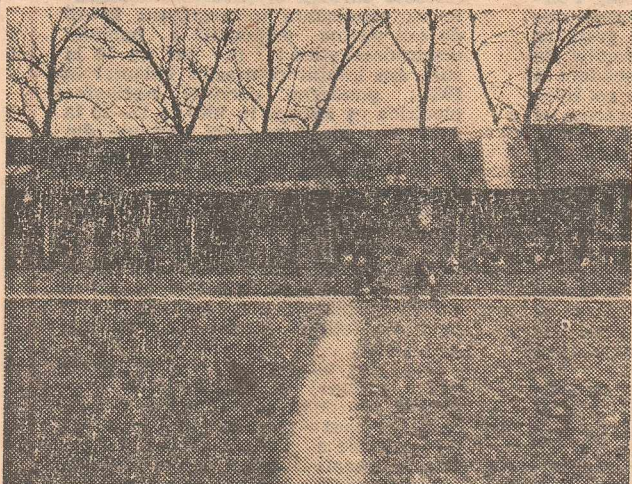
Cu acest prilej, în primăvara trecută, lansăm un apel, invitîndu-i pe cei interesați să încerce să-și facă singuri calele, rezolvînd problema, cum se zice, pe plan local. Cei care au recepționat primii indemnul nostru au fost, iată, buzoienii, care au trecut nu demult, în cadrul întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă, la fabricarea a 20 000 de cuie de potcoave pe zi. Intuind importanța chestiunii, Comitetul județean de partid a trasat unității respective sarcina de a produce, cit mai repede, calele, iar lucrătorii atelierului de întreprindere s-au pus pe treabă. S-au îmbarcat pe tren și s-au oprit la Medgidia, singurul loc din țară unde se făceau, pînă nu demult, cuie de potcoave. Acolo, își aminteste maestrul Pompiliu Buzatu, ne-am lămurit ce și cum, adică n-am plecat cu mîna goală, nici la propriu, nici la figurat. Ne-am ales c-o mașină, una veche-veche, care zăcea aruncată și pe care cei de la Medgidia, altfel oameni de ispravă, ne-au dat-o imediat. Nu merge, ne-au spus, dacă vreți s-o luați, luați-o și spălați-vă cu ea pe cap !

Mașina nici e-a mers. La Buzău, inginerul Aurel Ușurelu, șeful secției, maestrul Pompiliu Buzatu, lăcătușii Dumitru Dima, Benone Corbu, Ion Ștefănescu și Vasile Gheorghe s-au apucat s-o facă și s-o desfacă, dar nimic ! Azi așa, miine așa, a trecut o săptămîină, a trecut o lună, nimeni nu-i dădea de cap mașinii. Se termina schimbul, continuă Pompiliu Buzatu, ceilalți plecau acasă, noi nu și nu, călare pe mașină. Mai schimbam, mai dregeam, se făcea noapte și, a doua zi, o luam de la capăt. Au fost și voci care au zis „nu merge, lăsați-o dracului, doar n-o să ne îmbogățim noi de pe urma caleilor“, dar noi n-am renunțat, ar fi fost o rușine prea mare. Pînă la urmă, după 7 luni, i-am găsit di-chisul, se umblase la came.

Calelele de Buzău, produs nou, sînt foarte căutate și Stan Cazan, secretarul Comitetului de partid din I.S.P.S., ne informează că ele sînt pe punctul de a rezolva necesarul județului. S-au livrat, prin B.J.A.T.M. sau direct, mii de cutii (fiecare cutie are 200 de cuie) cooperativei agricole de producție din Zărnești, Bozioru, Rușetu, Glodeanu Sărat etc., iar unitatea a onorat, după posibilități, și solicitări sosite din județele Ialomița, Bistrița, Alba și Hunedoara.

Firește, din moment ce mașina merge, greul a trecut, dar mai e un necaz, prețul. Deși buzoienii mai fac calele și din ce cade, adică din deșeurii, prețul de execuție e mai mare decît cel de vînzare, costurile nefiind corelate în condițiile în care, se știe, valoarea materiei prime a crescut și crește. Chiar dacă, cum ziceam, buzoienii nu s-au apucat de calele cu gîndul să se imogătească, lor, și nici nouă, nu li se pare normal să piardă. Ministerul de resort are datoria să reanalizeze situația, judecata fiind la îndemîna oricui, nu poți avea cai fără potcoave, nu poți avea potcoave fără calele.

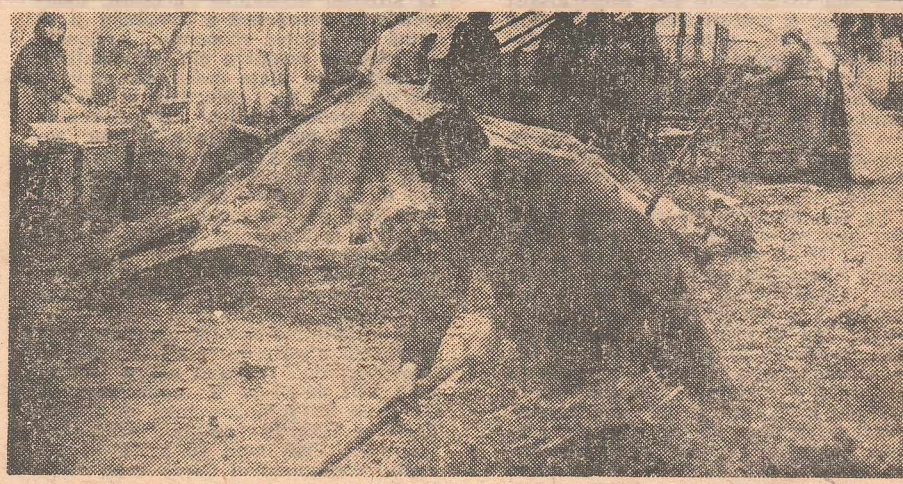
OVIDIU IOANIȚOIA

Sînt potecile cam înguste ! — se scuză, cu o mîndrie greu reținută, Nicolae Capră cînd am vrut să-i vizităm grădina. Și, într-adevăr, nu există aici nici o palmă de pămînt nefolosit. A săpat cu hîrjețul toată grădina numai în unghi drept : singurele bucăți de pămînt care nu produc au rămas potecile

Hărnicia la ea acasă

INIȚIATIVELE F.D.U.S. SPORESC RODNICIA GRĂDINILOR

Vrednicul ia trei recolte, unul leneș — două, iar trintorul — una. Duminica trecută a plouat în tot județul Teleorman și nu s-a putut intra în cîmp, așa că fiecare cetățean și-a văzut de treburile din gospodărie. În curtea lui Mardale St. Ion din comuna Tigănești, vreo zece oameni pregăteau pămîntul pentru solarii. Bătrînul Mardale are mai puțină forță în brațe, dar are experiență. El le-a răsturnat toate definițiile cu privire la hărnicie, pentru că toți îi știu de-acum zicala : „Vrednicul ia trei recolte pe an, unul leneș — două, iar trintorul — una“ !

Piinea noastră cea de toate... sorturile

(Ce spun doctorii - ce spun brutarii)

Porțind de la ideea că alimentația rațională a populației recomandă, pentru consumul omului sănătos, piinea integrală și intermediară, medicul **Ioan Mardari** din Pitești se adresează reacției cu o scrisoare documentată și la obiect, atrăgând atenția lipsei, în ultima vreme, din centrele de piine a acestor produse, în favoarea („exclusivă” — susține dinsul) sortimentelor de piine albă. În susținerea primului punct de vedere medicul piteștean reproduce și pasaje din presă, autorizate de semnăturile unor specialiști, pe care le preluăm la rindul nostru, în parte: „Cea mai bună piine pentru adolescentul și adultul sănătos este piinea intermediară, cu un gramaj redus, prezentată sub formă de chifle, cornuri bine coapte, asemenea produse au o cantitate de coajă mai mare și automat alte calități nutritive care se instalează mai bine și convin sucurilor gastrice” (dr. **Mioara Mincu**, în revista FEMEIA din nov. 1981); „Pentru o persoană sănătoasă este mult mai important consumul de făină integrală sau intermediară decât de făină albă, având în vedere plusul de vitamine și fibre digestive pe care îl au făinurile cu un grad de extracție mic” (dr. **C. Dumitrescu**, în ziarul ROMANIA LIBERĂ din 28.10.1981) etc.

Întrucât problema este de interes general, ne-am adresat Centralei industriale de morărit și panificație și iată, în rezumat, cele aflate de la **Ion Zăpăcioiu**, directorul tehnic, și **Octavia Gherasim**, inginerul principal al centralei: în principiu, la ora actuală lucrătorii din panificație sunt preocupați în a extrage din bobul de grâu o cât mai mare cantitate de făină albă. Acest lucru însă nu poate fi înțeles decât în corelație cu încă două stări de fapt, și anume: asigurarea populației cu piine de calitate și tipul făinii existente în prezent. Mai explicit: piină mai acum doi ani, „tipul” făinii era 500 (conținând adică 5 la sută substanțe minerale); astăzi el este „tip 700” (conține, adică, 7 la sută substanțe minerale), fiind astfel mult mai apropiată de complexul de vitamine „B”, mai aproape de cerințele medicale. Diferența dintre piinea albă și cea neagră — din punct de vedere nutritiv — a devenit deci destul de relativă și ținând încă seama de faptul că populația, în majoritatea ei absolută, solicită piinea albă, este explicabil că, la centrele de desfacere, aceasta este și cea care se găsește mai ales.

În aparență, s-ar părea că problema sortimentării piinii, la noi, a trecut pe un loc secundar. Nu este adevărat. Confuzia nomenclatorului dat prin ordinul 12.000 din februarie a.c. al Ministerului Comerțului Interior, numai la piinea neagră sînt prevăzute 11 (unsprezece) sorturi, iar la semialbă un număr de 26! Din acest nomenclator centralizat, direc-

țiile comerciale județene își stabilesc propriul nomenclator de produse de panificație, care se comandă fabricilor de piine din zona respectivă conform cerințelor populației și în funcție de specificul localităților în parte. Începând cu conducerea județului și terminând cu primarul comunei, aceștia sînt factorii care răspund de felul și sorturile de piine pe care le produc din cantitatea de grâu stabilită pentru județul respectiv.

Concret: Fabrica de piine „PAJURA” — București: interlocutori, **Cristina Călianu**, inginerul șef al fabricii, și **Olga Teodorescu**, șef contabil. Se produc aici, referindu-ne numai la sortimentele de piine neagră și semialbă, în ordine; piine neagră acvolică de 500 gr; piine semialbă de 250 gr; piine de casă de 600 gr; piine de seară de 500 gr și lipie „Dimbovița” de 700 gr. Acestea reprezintă circa 10 la sută din întreaga producție de piine a fabricii (fără a socoti încă aproximativ 3 la sută, tot neagră și semi, care se trimit unor colective). Este mult, este puțin?!

Fabrica lucrează la comanda I.C.L. ALIMENTARA, comenziile se primesc de la o zi la alta și nu reprezintă altceva decât centralizarea cererilor centrelor de piine din zona de deservire. „Noi nu ne-am axat în general pe albituri (e un termen uzual al brutarilor!) neapărat pentru rentabilizare; ținem cont și de asta, dar, în fond, tot populația este cea care ne comandă ce fel de piine să facem!” — mi-a spus inginerul **Cristina Călianu**. Am întrebat-o dacă, să zicem, fabricii i s-ar cere, mîine, să producă 50 la sută din cantitatea de piine neagră și semi, ce s-ar întâmpla? „Pur și simplu am face această cantitate, fără nici un fel de probleme!” — mi-a replicat, simplu, dînsa.

...Revenind la scrisoarea medicului **Ioan Mardari**: problema ridicată de dînsul nu este nici atît de critică pe cît s-ar părea la prima vedere, dar e și departe de a fi cumva o falsă problemă! În comerțul cu piinea se resimt, categoric — o poate constata oricine! — o anumită lipsă a piinilor intermediare; dar la fel de exact este și faptul că, atunci cînd se aduc anumite cantități (și se aduc, cel puțin în Capitală și mai ales în primele ore), nu s-ar spune că populația dă năvală, smulge din rafturi această piine! Cîteva dintre motivele care au dus la o astfel de stare de fapt le-am arătat mai sus. Rămînem în așteptarea și unor altor puncte de vedere, discuția asupra acestui subiect — cel al piinii — rămînd astfel deschisă și neavînd alt scop decît cel al susținerii calității produselor noastre, sortificării ei judicioase și folosirii ei raționale, pe baze științifice.

HORIA PATRAȘCU

Nea Titel

Soarele s-a sculat de dimineață, să aibă timp să ridă peste munții toți pîiți sub zăpadă. „Trenul accelerat numărul...” din direcția... sosește pe linia una...”

Gara începe să gîfie sub respirația grupurilor descinse cu aplomb pe coverta de la picioarele Clopei. „Tovarășul șef al stației?” „Nea Titel se află la agenția de voiaj...”

Ne întîlnim pe poteca ce vine dinspre poșta. Petlițe roșii, ciți șefi de gară să fie în Predeal? „Dv.?” „Eu.”

„La 18 ani eram impiegtat. Cel mai tînăr din țară. Terminasem școala medie tehnică de exploatare C.F.R.” „Cum se ajunge ceferist la Predeal?” „Tata a fost șef de gară și ajutor, aproape 20 de ani. Cînd am început eu să lucrez, încă era aici. În '63 am venit eu șef de gară.” „Pe unde sînt lucrătorii de altădată ai stației Predeal?” „Unul e la Brașov, șef de serviciu, Călin. Altul lucrează tot la Brașov, la siguranța circulației, Belu. Tovarășul Pavel Aron e, prim-secretar la Arad, la județ.” „A fost șef de gară la Predeal?” „Cînd s-a căsătorit soră-mea, fata ei cea mare are acum 22 de ani, da în '61. Eu eram la facultate, la fără frecvență. Mă ajuta la analiză matematică. Mi-a făcut o figură... De nunta soră-mii, m-a pus de serviciu. Plingeam printre liniile, știți, am o singură soră... La miezul nopții a trimis pe cineva să mă schimbe. Cel mai exigent șef pe care eu îl știu.”

Acum este simbată. Marți seara la Predeal ninge în forță, ninge imperial, ninge ca la case mari. O casetă de film trebuia să ajungă în mare viteză la București, căutînd soluții. Sergiu a venit la nea Titel și la acceleratul de șase jumătate. „Fiți fără grijă, ajunge”. Și a ajuns, dar nu ruteam scăpa aerul frîmțit al șefului de gară, nici atunci și nici acum nu e în apele lui, subțirel și învelit în semnele roșii pare mai tras la față și mai dus de gînduri.

„Bunicul meu, Nae Jacob, este al treilea locuitor al Predealului, a venit im-

preună cu Zangor și Goran”. „Cînd se întîmpla asta?” „Dacă bunicul a murit la 75 de ani, exact în ziua cînd a murit Stalin, asta înseamnă, da, înseamnă la o mie opt sute și...”

„Cum a fost?” Roșeața din obraji scăpără ca flacăra chibritului. „Fiind în activitate continuă aici, zăpada trecuse de jumătate de metru, temperatura minus optsprezece grade... Am dus-o la Azuga, am apelat la organele ierarhice, m-am învînt în ziua respectivă. Soția lucrează de fapt acolo, la Azuga, la fabrica de bere, ingineră.”

„Fetiță...” „I-am zis Elena și, stați un pic, tot uit numele asta, am și eu emoții, știți, da, Raluca”. „Elena și Raluca...” „Elena eu l-am dat, zăpada este numele mamei, nașa mea tot Elena. Eu sînt născut în 21 mai și de-aia mi-au zis Constantin. Nașul meu este tot Constantin.”

„Facultatea?” „N-am avut noroc. Cînd eram în anul doi, s-a desființat fără frecvență... Am fost cîțiva dintre noi la rectorat să întrebăm ce facem. Tovarășul rector Dinculescu ne-a spus că sîntem o lume care nu mai există... Am rămas să existăm fiecare pe unde putem”. „Vă trăgea așa spre gară...” „Noi am plătit tribut căii ferate. Doi frați ai tatei... Unul lucra la tunel, șef de echipă prin '47. Unchiul Alexandru. Al doilea, tot în accident. Au scăpat niște locomotive pe pantă și s-au răsturnat. În '49.”

Număr în gînd. Are șapte zile. „Ați văzut-o?” „Duminea (la vîrstă de o zi — n.n.) pentru cîteva secunde. Imi seamăcă nespus de exact. Are două gropițe în obraji. Și ochii albaștri, ca ai mei.”

„Ce are în autobiografia lui un șef de gară?” Întreb de parcă ce mi s-a spus pînă acum n-ar face parte din biografie. „În cei 13 ani ca șef, am promovat 65 de oameni între care 9 șefi de gară. Trei sînt și acum în funcție. Ceilalți lucrează la R.C.M. Brașov.”

„Raluca, dar de ce Raluca?” „O mare dorință a tatălui meu. Era moldovean, și-a dorit o nepoată cu numele asta, de printesă.”

„Colegi, prieteni?” „Ne întîlnim în septembrie, la școală. Facem 25 de ani de la absolvire. Dar sîntem șefi de gară. Eu și Dragotă Octavian la stația Petroșani.”

„Acum?” „Azi, după o săptămînă, la ora 12, aduc felița acasă. O asteartă cele două nepoțele, au făcut prețări deosebite, i-au făcut costumase...”

Mă uit la ceas. Este zece și unsprezece minute. Mă scol și plec, dîndu-mi seama că deși a stat de vorbă cu mine, nea Titel trăgea cu ochiul la cens, reconstituind cu exactitatea cadranelor orar de la calea forată ceremonialul ce va fi declanșat la ora 12 fix.

Plec, zicîndu-mi în gînd: „Bun venit prin lume, Elena-Raluca!”

NEAGU UDROIU

Primăvară dulce...

(Urmare din pag. 1)

face el acum cînd mai e un ceas-bun pînă să scapete rarița și să înceapă scriperea luceafărului de ziua. Mă duc să potcovesc boii că nu se mai poate, mai e o zi, două, iese dracu' soarele și mă găsește beleag, mustul zăpezii s-a topit, nu mai avem nici un rost pe lingă casă, dacă nu ni se luminează în capul brazdei degerba trăim — și încep să certe boii ca și cînd ei, săracii, ar fi fost vinovați că a venit martie peste ei și ei stau dracu' așa nepotcoviți, rumegînd în neștire... Mai rumegă omul, fratele meu — certa Nicu lui Nae boii, — dar se mai apucă și de treabă dacă vrea să rumoge și la iarnă... Hai! — striga el din șușletele carului și cînd ieșea pe porțile larg deschise tot satul era în picioare...

— Păi, ce faci? auzeai prin cîte o

curte. Ce faci? Că Nicu lui Nae a plecat de mult să potcovească boii...

Nu se poate să nu ne întorcem la poveștile astea, vreau să spun la dragostea asta de primăvară și de pămînt și de muncă, la patima asta pentru viul nopții și la bucuria orgoliului de a fi înțit cu brazdarul plugului zdravîn infipt în inima neagră a țărîinii cea roditoare...

— Doamne, imi spunea **Năiță Luccean**, se terminase o dată mal din vreme un atac, trecusem Tisa bunițele, și era așa cam pe timpul lui martie și noi ne hodinoam ca omul; ce avusesem de lucrat, lucrasem, mi se pare că și el cam ostenisera, fiindcă se lăsase o liniște surdă, se inserase ușor, veneau niște nori ca spinarea de bou vinăt și odată a început să bubue și atunci m-a apucat un dor de acasă, mă dărea în furca pieptului și făceam din dește lute, mă minca și

poțul palmelor; mă, il spui lui asta al lui Spumă — mă, mie mi s-a făcut dor de arat! Domnule, și am simțit că vine primăvara! M-aș fi dus pe jos să văd ce fac ăstia ai mei, au potcovit ei boii?!

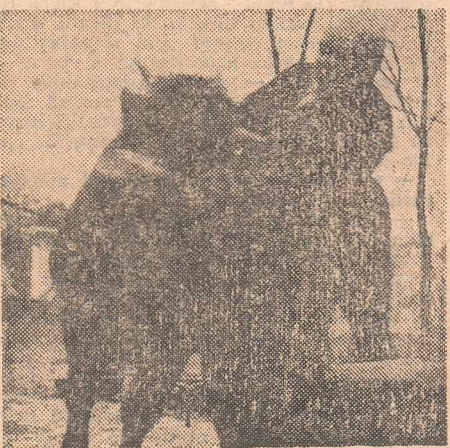
Cum poate să arate dragostea de țară mai sfîntă — m-am întrebat și eu atunci — decît așa cum arăta era în mintea și în sufletul aceluia țărăn care a făcut toate războaiele, să apuce liniștit, primăvara, coarneau plugului, să slujească, adică, neostenit pămîntul și să-l facă roditor fiindcă nu-ți poți iubi mai fierbinte și mai devotat patria decît făcînd-o mai bogată. Și noi am fost din veacuri învățați să *rumgem pămîntul* ca să ne putem odihni împăcați și ca să putem sărbători sărbătorile noastre cu liniștea bunăstării.

Acum vine spre noi o primăvară încărcată de multe speranțe și de o mare nevoie de muncă, e o primăvară a relansării înțelepte a agriculturii și ziua-lumină se cere burdușită de mun-

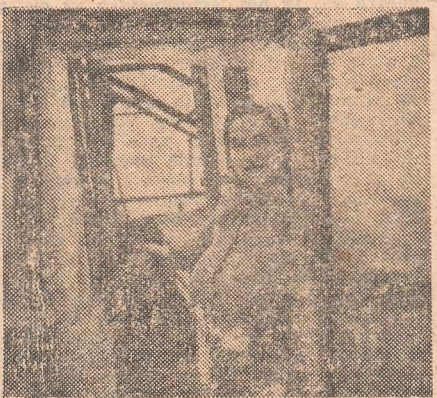
că cînstită, tot ce a fost cîminte în firea țărănului, hărnicia lui pătimașă, judecata lui așezată, chive-miseala lui savantă, cuvîntul lui socotit, pînă și sculatul lui din viul nopții, tot se cuvine pus la loc și respectat și viața la țară pusă și ea în rîndul cuviinței iar țărănul întors cu fața luminată de încredere spre pămînt.

Acum vine spre noi o primăvară încărcată de multe speranțe și noi trebuie să intrăm în ea cu cea mai fierbinte dragoste a noastră de țară, căci poate că niciodată țara n-a fost mai aproape în simbolul ei de înțelesul cuvîntului care ne trimite cu gîndul la țară și la milenara lui stăruință și neodihnită de a face pămîntul mai roditor...

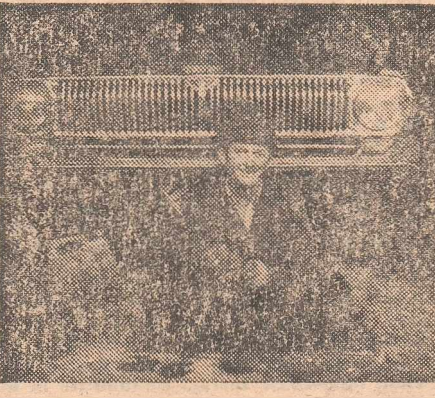
Trece, fiți siguri, viforîna asta, n-are putere, martie ne traga pe toți după el în primăvară, nările mele de țărăn simt duhul brazdei întoarse, abia aștept să pîndesc într-o noapte cum se desfac brîndușile în Valea cu pietrele.

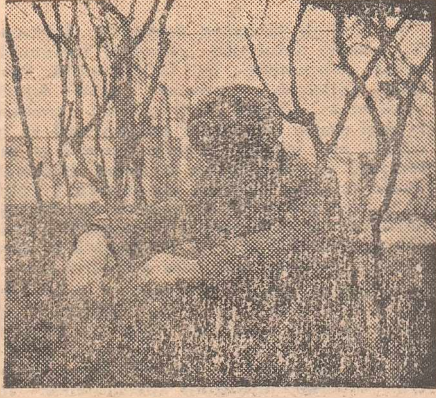
Am bani grămadă de pe urma lor; Ion al meu, care-i încadrat, n-are banii mei. Pe Gheorghe Ciocac ne gîndeam să vi-l prezentăm fotografiat cu cel șase tăruși pe care-i crește, dar după cum vedeți din imaginea alăturată — practic este imposibil; n-ar reuși nici cel mai încercat forero. Pe cei șase pe care i-a crescut anul trecut a primit 52.000 lei

Asta-i biroul meu! Era gata să părăsesc curtea lui Ion Mardari cînd Fiecare, soția lui, ne-a arătat „biroul” — un spațiu îngust strîns între cîteva scinduri ce adăpseau un cupor și două paturi germinative. Iarna nu putea dormi cu gîndul că vremea se putea strica, iar gerul îi va zădărnici toată truda. Atunci se scua în toiu nopții, venea să controleze termometrul și să măl arunce rumegaș pe foc, pentru ca temperatura să nu coboare niciodată sub șase grade.

Da, mi-am dorit o mașină! — ne spune Gheorghe Gheciu. Și-a dorit atît de mult o mașină încît și-a ales-o și impunătoare. Ea este o răsplătă a anilor de „zilumină” muncii de întreaga familie: tată și fiu, soție și soacră. Anul trecut, acești patru oameni au cultivat sute de tone de produse, onorîndu-și obligațiile la contractări în mod exemplar: 800 kg, roșii, 150 kg fasole timpurie

Secretul unui vin bun este un an de experiență, zice Florica Fieclă. Acum știu că dacă vrei un vin bun pe masă via trebuie întreținută ca la carte. Trebuie de două ori tăiată, legată, corectată după un timp și mai ales stropită la vreme. După cîteva recolte începi să ai experiență și atunci cea mai mare bucurie este aceea de a privi ciocobîinii străvezii scîlpînd în bătaia soarelui

Fotoreportaj de ELENA GHERA

ACUPUNCTURA

Școala românească de acupunctură s-a născut acum câteva decenii din inițiativa și pasiunea unor practicieni solitari. Ea este astăzi cunoscută și prețuită în întreaga lume, dar paradoxal, nu încăjuns apreciată și sprijinită în centrele medicale ale țării. O bogată cauzistică demonstrează că prin acupunctură se pot ameliora și vindeca maladii extrem de grave și că, în același timp, terapia este puțin costisitoare și exclude total drogurile farmaceutice. Cu toate acestea tratamentele au loc în cabinete improvizate, iar specializarea medicilor se desfășoară cu intermitență și nu într-un cadru oficializat. Situația favorizează apariția imposturii și diletantismului și frânează extinderea și generalizarea unor metode și procedee valoroase.

Cum poate fi explicată această stare de lucruri? Ce măsuri și remedii propun specialiștii în materie? Răspund acestor întrebări cîțiva dintre cei mai cunoscuți medici acupunctori din țară.

Cine are și cine nu are dreptul să practice?

— Toată lumea a auzit de tratamentul prin acupunctură, dar, paradoxal, puțini știu unde se găsesc cabinetele pentru această specialitate și cine sînt practicienii autorizați. Mai mult decît atît: nici chiar la policlinicile și spitalele unde funcționează asemenea cabinete, acestea nu sînt trecute pe graficul de lucru al medicilor. Pacienții se aduc unul pe altul, vin deci pe bijbiite și nu pe baza unui program și a unor indicații clare. S-a scris despre noi în Muncitorul Sanitar, dar nu toată lumea a apucat să citească respectivul ziar. După interviurile pe care le-am acordat Televiziunii și revistei „Flacăra” m-am pomenit cu numeroși solicitanți și nu mică mi-a fost mirarea cînd am aflat că mulți dintre ei locuiau chiar pe strada Policlinicii Bucur sau foarte aproape de aceasta. Mi-au mărturisit că nu au zămisă pînă atunci de existența cabinetului în care lucrez.

— Dumneavoastră, tovarășe doctor Mircea Matei, ați obținut rezultate remarcabile în tratamentul nevralgiilor de trigemen, în astmul bronșic, în paralizii spastice și în mod special în arterita obliterantă. Faptul că peste 150 de pacienți, ajunși în situația de a li se amputa piciorul, și-au recăpătat sănătatea, este o performanță. Nu credeți că metoda dumneavoastră ar trebui să fie extinsă și în alte cabinete?

— Sînt gata oricînd să prezint rezultatele la care am ajuns în cadrul unor cursuri de inițiere. Noi facem acest lucru la secția de acupunctură a U.S.S.M. Dar este cu totul insuficient. Acupunctura nu se poate învăța în 30 de zile. Cursanții pleacă și încep să lucreze fără a mai primi îndrumări de specialitate. Există apoi medici și chiar nemedici care se apucă să învețe acupunctură după manuale sau reviste străine. Nu există nici un control în această privință. Este timpul ca Ministerul Sănătății sau al for de specialitate să se ocupe nemijlocit cu supravegherea și îndrumarea cabinetelor de acupunctură.

Dar cu probleme grele se confruntă și medicii specialiști. Multora le lipsesc instrumentarul necesar și în primul rînd acele (în lipsa acestora unii folosesc ace stomatologice netezite la freză). Acupunctura românească s-a născut din inițiativa și pasiunea unor entuziaști. Între aceștia, profesorul dr. N. N. Gheorghiu și regretatul doctor Cristea Dragomirescu. Dar în prezent această specialitate trebuie să fie organizată și condusă prin mijlocirea unui organism numit în acest scop.

Se simte nevoia unui centru metodologic

— Sînteți, tovarășe doctor C. Ionescu-Tirgoviste, unul din pionierii tratamentului acupunctiv în țara noastră. Sînteți, totodată, autorul unui tratat consacrat acestor specialități; autor al mai multor lucrări de acupunctură și, în ultimii ani, inițiatorul unor cursuri de formare și specializare în acest domeniu. Toate acestea, credem, vă conferă dreptul de a avea un punct de vedere autorizat și posibilitatea unei priviri de ansamblu asupra modului în care se desfășoară în țara noastră tratamentele prin acupunctură.

— Acupunctura este astăzi recunoscută și recomandată în mod oficial. De notat apoi că numeroși colegi de breaslă, medici de diferite specialități, își sfătuiesc bolnavii să se adreseze pentru diverse afecțiuni specialiștilor în acupunctură. E un cîștig important, deoarece pînă nu demult tratamentul acupunctiv — eficient, ieftin și fără reacții adverse — a fost privit cu dozi de suspiciune de nu puține cadre medicale universitare. Amintesc apoi că în cadrul Uniunii Societății de Științe Medicale a fost înființată o secție de acupunctură care prezintă de cîteva ori pe an comunicări și referate. Anul acesta, în octombrie, la Techirgloz, va avea loc cel de

al III-lea Simpozion național de acupunctură.

— Cum se învață și cum este organizată și supravegheată această specialitate?

— În această privință mai sînt încă multe lucruri de făcut. Medicii acupunctori nu au deocădată un statut bine definit. Cine poate practica acupunctura? Orice medic? Un neurolog poate trata afecțiuni ale organelor interne, iar un internist se poate folosi de ea pentru a ameliora maladiile ale sistemului nervos? Părerile sînt împărțite, dar în cadrul secției de acupunctură a U.S.S.M.-ului noi am adoptat un singur punct de vedere: Orice medic poate să folosească această terapie dar de preferință numai în cadrul specialității sale. Folosirea greșită a metodelor de tratament incumbă un anumit risc. De observat apoi că în această situație efectele sînt neglijabile sau inexistente, vina aparține medicului, dar pacientul ajunge ușor la concluzia că metoda ca atare este ineficientă. Ceea ce este inexact. Noi am organizat la Centrul de perfecționare a medicilor și farmaciștilor cursuri de inițiere și perfecționare, dar le facem cu lectori voluntari, orele nu sînt normate și, în general vorbind, pregătirea nu se desfășoară într-un cadru oficial. Ministerul Sănătății a recunoscut importanța terapiei, dar nu a întreprins nici un efort pentru ca acupunctura să fie introdusă și în învățămîntul superior. În acest sens ar fi binevenit chiar și un curs facultativ. Sînt sute de amatori.

— În vara trecută, după cîte știm, ați fost invitat în Danemarca pentru a preda cursuri în această specialitate.

— Școala românească de acupunctură este foarte cunoscută și apreciată peste hotare. În toamnă vor sosi la București 30 de medici danezi pentru a participa timp de o lună la un curs de inițiere. Vor sosi probabil și alți medici din străinătate în același scop. Iată de ce consider că este momentul să creăm o mai serioasă bază materială pentru practicarea acupuncturii. Avem nevoie în cel mai scurt timp de un centru metodologic unde să se poată efectua demonstrații și cercetări, iar bolnavii să beneficieze de saloane cu paturi. Asemenea așezăminte există în străinătate. Este timpul ca forurile tutelare să acorde mult mai multă atenție și solicitare acestei străvechi terapii, redescoperite de știința actuală și care, iată, a dovedit virtuți terapeutice remarcabile.

O soră vitregă a medicinei clasice

— Situația de fapt mă obligă să observ că nu puțini dintre colegii noștri privesc și azi cu rezervă tratamentele acupunctive. Și asta în ciuda faptului că acupunctura și-a demonstrat cu prisosință avantajele: ea exclude și se substituie medicamentelor (apreciate de specialiști ca o adevărată plagă mondială), este extrem de ieftină și are rezultate ce nu pot fi dobîndite prin mijloacele medicinei obișnuite. Lipsa de credit acordată acupuncturii a făcut ca, deocădată, cabinetele pentru această specialitate să fie puține și să lipsească tocmai acolo unde ar fi mare nevoie de ele. Asemenea cabinete lipsesc de pildă din stațiunile balneoclimaterice și din spitalele de recuperare.

Deficitul se dovedește a fi și acțiunea de pregătire a medicilor pentru practicarea acupuncturii. Faptul că nu există criterii limpede, explicite, în acest sens, face ca unii medici să se apuce de acupunctură fără să urmeze în prealabil un curs de specializare. Or, această situație poate compromite ușor acupunctura în ochii publicului larg. Este absolut necesar să avem la nivelul fiecărui județ cabinete metodologice de acupunctură unde să se efectueze instruirea medicilor și să se verifice invențiile și eventualele descoperiri.

— Aveți, tovarășe doctor Traian Crăciun, numeroase lucrări comunicate în diverse reuniuni științifice în țară și străinătate. La ce domenii se referă acestea?

— Lucrările realizate de mine la Cluj-Napoca au fost publicate în aproximativ 30 reviste din țară și străinătate (Franța, R.F.G. și Statele Unite). Ele se referă la cauzistica clinică și notează observații asupra mecanismelor de acțiune ale acupuncturii. Datorită comunicărilor apărute în Deutsche Zeitschrift für Acupunctur (R.F.G.) am fost invitat să lucrez la Stuttgart timp de două luni, pe baza unei burse oferite de către Societatea ger-

mană de acupunctură. Am participat de asemenea la congresele de acupunctură desfășurate la Paris, Stuttgart, Berlinul Occidental și Brno, iar timp de o lună am fost într-un schimb de experiență în China. În tot acest răstimp am elaborat patru aparate de electropunctură care au stîrnit un interes deosebit. Cu ajutorul lor am făcut și primele extracții dentare sub analgezie acupunctivă. Sînt realizări care îmbogățesc arsenalul terapeutic al acupuncturii, dar ele, ca și cele ale colegilor mei, nu pot fi pe deplin valorificate, la nivelul întregii țări, dacă nu se iau măsuri pentru ca acupunctura să aibă un statut bine definit. La ora actuală ea nu este decît sora vitregă a medicinei clasice.

Un statut pe măsura rezultatelor

— Stimată tovarășe doctor Teodor Caba, conduceți aici, în cadrul Policlinicii orașenești din Călan, o secție de acupunctură, singura specializată din țară. Cînd a apărut ea?

— În 1979. Secția, unica din țară, cum ziceați, are un cabinet cu 23 de canapele și e foarte solicitat. Anual, acordăm aproape 40 de mii de consultații, iar rezultatele sînt îmbucurătoare.

— De cînd faceți acupunctură? Cum ați ajuns la ea?

— Mă ocup de treaba asta de 17 ani. Am comunicat despre acupunctură încă din 1965, sînt 17 ani, nu? Gustul pentru acupunctură mi l-a deschis hemopatia și, bînuiesc că știți, am scris mai multe cărți pe această temă.

— Știm, ați publicat 6 cărți, toate pe banii dumneavoastră deși, cum am mai spus-o, tema e de mare interes și ar fi fost normal ca Editura Medicală să n-o ignore, dar asta e, firește, o altă poveste, mai lungă. Ați tipărit „Introducere în practica acupuncturii”, „Tratamentul bolilor prin acupunctură” etc., etc., iar „Contribuții la practica acupuncturii” urmează să apară în cîteva săptămîni. Mai știm că, în ceea ce privește acupunctura, aveți o teorie aparte, originală, care face legătura între funcția energetică a organismului și mecanismele acupuncturii. De fapt, cartea pe care ați intitulat-o chiar așa, „Funcția energetică a organismului și mecanismele acupuncturii”, publicată în 1980, a fost recent tradusă în Statele Unite. N-o să ne lungim, poate că vom discuta altă dată mai pe larg despre asta. Amintesc că, anual, numărul tratamentelor prin acupunctură e, la Călan, foarte mare. Ce boli tratați și ce rezultate?

— Părearea mea, diferită de a altor confrăți, e că toate bolile se pot trata prin acupunctură, cu excepția medicinei interne de urgență. Gîndind așa, adică ținînd cont de faptul că sînt între primii, dacă nu chiar primul, care au explicat mecanismele acupuncturii prin optica biologică moleculară, am procedat așa și nu ne-am scotit dinaintea înfrînți în nici o afecțiune. Am tratat și tratăm nevrite, nevralgii, hemiplegii, paralizii periferice, reumatisme de tot felul, migrene, afecțiuni urinare, nevroze etc. În spondiloză, de pildă, sac fără fund în medicina așa-zisă clasică, am obținut rezultate încurajatoare, ca și în unele cazuri de encefalopatii infantile. Ne ocupăm, de o bucată de vreme, de leuconevraxite. Nu știm încă etiologia acestei boli, numită și scleroză în plăci, dar am observat, în cadrul unui experiment aflat încă în curs, că administrarea de cortizon nu-i cea mai bună soluție. Cele dinții constatări sînt, repet termenul, încurajatoare.

— Sînteți, nu începe nici o îndoială, unul din acupuncturii noștri de elită, recomandat de o experiență îndelungată și fructuoasă. Ce-ar trebui întreprins pentru ca, la noi, acupunctura să cîștige și mai mult teren?

— Ar trebui întreprins ceva tocmai pentru că disciplina aceasta, așa îmi place s-o numesc, e capabilă să joace un rol și mai important în cadrul medicinei preventive. A clarificării funcționalului, dacă vreți, a coborîrii pînă la rădăcina maladiilor. Orice boală atacată înainte de a se constitui ca atare e și mai ușor și mai rentabil de tratat. Ce-ar trebui făcut? Acupunctura s-ar cuveni să fie acceptată în facultăți și, măcar în ultimul an de studii, predată, fie și în noțiunile ei de bază. Se simte nevoia, am mai spus-o, unui institut de specialitate, multe țări au. În capitalele de județ, asta într-o primă fază, s-ar cădea să fie înființate secții de acupunctură, după modelul acestora de la Călan. Există în țară, faptul e cunoscut, o sumedenie de cercuri de specialitate, ele ar trebui adunate sub egida unei societăți naționale, tutelată fie de U.S.S.M., fie de Academia de Științe medicale. Ce-ar mai fi? Noi, cei care ne ocupăm de treaba asta, scriem și iar scriem, dar nu prea avem unde publica datele acestei experiențe, adesea chiar n-avem deloc. Cărtile, cum aminteați, le-am tipărit pe banii mei. Sigur că i-am recuperat, volumele s-au vîndut ca piinea caldă, dar nu-i numai problema mea. Firese ar fi ca „Revista de medicină internă” să consacre, regu-

lat, cîteva pagini acupuncturii, ca să nu mai zic că și „Muncitorul sanitar” ar putea să acorde o atenție sporită activității acupuncturii. În rezumat, acupuncturii ar trebui să i se confere statutul pe care îl merită, pe care îl justifică rezultatele obținute.

„S-ar putea elabora o adevărată terapie a durerii”

— Într-adevăr o serie de publicații din țară, printre care și revista noastră, și poate că mai ales revista noastră — au ținut la curent opinia publică despre rezultatele medicale obținute prin acupunctură. Nu vom relua lucrurile în amănunt, o privire de ansamblu însă cred că este necesară pentru a ajunge la ceea ce ne interesează astăzi — și aici — în mod expres: care este „starea” acupuncturii la noi în țară în momentul de față, tovarășe doctor Constantin Dumitru?

— În țara noastră s-au luat unele inițiative în acest sens, una dintre ele mai laudabile fiind aceea a înființării unor cursuri de pregătire a acupuncturii cu durata de o lună de zile. S-au ținut cîinci sau șase astfel de cursuri, cu medici, iar rezultatele nu s-au lăsat așteptate prea mult. Pot afirma că la ora actuală avem mulți medici recunoscuți nu numai la noi, dar și peste hotare (în țară sînt peste 250 medici pregătiți în acupunctură și care o practică, vom vedea imediat cum). Primim zeci și zeci de scrisori de mulțumire de la zeci și zeci de pacienți vindecați, de oameni care au scăpat de dureri. Acupunctura s-a dovedit extrem de eficientă în combaterea nevralgiilor, a nevralgiilor sciatiche mai cu seamă, în lombalgii acute, tulburări sexuale — în fază inițială în nevralgia de trigemen! — și multe altele. Parte dintre medicii noștri și-au făcut pregătirea în străinătate, în China de pildă, asta la inițiativa Ministerului Sănătății: aceștia, la rîndul lor, sînt cei care îi pregătesc pe alții, la cursurile de tipul celor pomenite la început. Unii au cabinete speciale de acupunctură, alții o aplică așa cum pot în cadrul secțiilor unde lucrează. Din păcate, aceștia din urmă sînt și cei mai mulți...

— Continuă deci, acupunctura, să fie considerată un copil al nîmănui?

— Da. Și este păcat, întrucît, se știe, această acupunctură implică o metodă de tratament NENOCIVĂ, pe de o parte, pe de alta este foarte ECONOMICĂ, ASA, ceea ce în condițiile în care trăiește lumea contemporană nu înseamnă puțin lucru. Acupunctura face apel la propriile forțe de vindecare ale organismului, este o terapie fiziologică, fără nici un fel de administrare de droguri (medicamente) străine de organism. Nenocivă asadar prin lipsa medicamentelor de care unii încă mai uzează în mod excesiv, și economică prin însăși eliminarea produselor medicamentoase care costă. Însăși Organizația Mondială a Sănătății, ținînd cont de condițiile actuale, a recomandat aplicarea acupuncturii mai ales, alături de fitoterapie de pildă (tratament cu plante), ca fiind de mare eficiență terapeutică. Există țări în Europa în care s-au înființat „Clinici ale durerii”, bazate pe tehnici medicale asiatice. Din păcate, la noi, acupunctura are încă un regim de copil nu al nîmănui chiar, dar oarecum vitreg: probabil și datorită ivirii unor neînțelegeri aprope de acest subiect...!

— Mai exact?

— Unele neînțelegeri au apărut datorită faptului că mecanismul acupuncturii nu era suficient cunoscut. Astăzi avem însă o serie de dovezi prin care putem explica multe dintre efectele obținute prin această practică. De pildă: descoperirea ENDORFINELOR, care a furnizat explicația efectului analgezic obținut prin acupunctură. Pe de altă parte, acupunctura a riscat — și riscă încă! — să fie compromisă de către o serie de oameni care vor să facă din ea un fel de panaceu universal! Riscă să fie compromisă, cu alte cuvinte, de către propriii ei practicanți.

— Ce puteți propune în sensul ameliorării acestei situații?

— Convingerea mea este că s-ar putea elabora o adevărată terapie a durerii. Prin mijloacele de care dispunem, prin experiența cîștigată, noi putem chiar îmbogăți tehnica acupuncturii. S-ar putea înființa de pildă un „Centru de medicină tradițională” (tratament prin acupunctură, plante medicinale etc.). Nu există apoi nici o inițiativă oficială pentru preluarea (sau producerea) acelor necesare: la ora actuală ele se procură prin diverse ocazii și la prețuri de 15-20 lei bucata, vă dați seama cam care e situația amintindu-vă doar că pentru tratamentul a 10 bolnavi sînt necesare circa 200 ace!... Accesul la știință apoi, și în acest domeniu, este destul de limitat: mă refer aici la informațiile din presa internațională, materialele documentare etc. În general, consider că, o primă urgență, ar fi și stabilirea unui statut oficial și pe baze științifice a acestei discipline. Restul ar veni apoi de la sine.

O terapie multimilenară cu efecte remarcabile, dar insuficient cunoscută și sprijinită

Actualitatea unei practici străvechi

— Cum este organizată la Herculane, stimată tovarășe doctor Tiberiu Răbulț, această activitate de tratament prin acupunctură?

— Avem un cabinet specializat de acupunctură (care filiază încă din anul 1974) unde sînt tratați pacienți români și străini, în cură balneară sau ambulatorie. Regimul de funcționare este similar tuturor celorlalte cabinete medicale din cadrul policlinicii balneare.

— Despre rezultatele practice ale punctei dv. în acest domeniu, ce ne puteți spune?

— Acupunctura aplicată aici se încadrează în gama largă de mijloace terapeutice, nefiind un tratament exclusivist, el acordîndu-se la locul și momentul adecvate. Privitor la suferințele reumatismale de tip degenerativ articular (gonartroza sau coxartroza) ca și suferințele degenerative articulare (teadinite, miozite, nevralgii, tenosinovite, bursite), toate aceste afecțiuni beneficiază electiv de tratamentul acupunctiv, la unele dintre ele, cum ar fi periartrita scapulo-umerală, numai prin acest tratament obținîndu-se rezultate superioare fără alte intervenții. Altfel spus, nevralgia trigeminală în care la aproximativ 50% din cazurile rebelle la celelalte forme terapeutice se realizează ameliorarea. În lombosciatica vertebrală de cele mai multe ori sînt suficiente numai patru ședințe pentru a scoate bolnavul dintr-un puseu acut. O mențiune aparte pentru cefalee care, pe cit este de frecventă, pe atît este uneori de chinuitoare. În această afecțiune, prin tratament, circa 90% din cazuri devin asimptomatice pe perioade de circa 10-12 luni. Acupunctura oferă servicii în afecțiunile reumatismale de tip inflamatoriu (în spondilita anchilozantă reușind spre exemplu să reducă durerile, iar în poliartrita reumatoidă poate reduce inflamația și implicit suferința pacientului), dar nu se poate adresa decât cazurilor oligoarticulare cu activitate biologică redusă. Este gresită ideea unor specialiști care pretind că rezolvă cazuri cum ar fi leucovaxita, sau tratează poliartrita reumatoidă prin 20-30 ședințe în plin puseu inflamatoriu, lucruri pe care le-am subliniat dealtfel în cartea pe care am scris-o!

— Există un statut al acupuncturii din țara noastră?

— În prezent, la noi pot practica acupunctura medicii care au urmat un curs de specializare. Aș menționa că aceasta ar trebui să fie o dorință dar și o condiție pentru a practica acupunctura. Această mențiune o fac din grija pentru calitatea actului medical căci se înregistrează tendințe de practică din partea unor persoane nepregătite. Acupunctura nu există ca specialitate aparte în nomenclatorul Ministerului Sănătății, dar necesită specializarea pentru cel care o va practica alături de specialitatea lui de bază! Dacă pionierii acupuncturii s-au format cu mai multă trudă și într-un timp mai îndelungat, căutînd literatură de specialitate peste hotare, astăzi cei interesați își pot însuși un minimum de cunoștințe cu care să abordeze activitatea, participînd la cursuri de acupunctură organizate de către Facultatea de perfecționare a medicilor și farmaciștilor — cursuri post-universitare.

— Dacă doriți să accentuați o idee anume...

— Atît pentru menținerea acupuncturii ca disciplină cit și pentru a proteja pacientul, pentru a nu-l lăsa la îndemina unor persoane necalificate, este necesar ca Ministerul Sănătății să elaboreze niște criterii ferme și obligatorii pentru cei care vor practica în țara noastră acupunctura. Subliniez acest lucru avînd în vedere că propunerea a fost ridicată de mai mult timp în cadrul U.S.S.M. dar nu a fost difuzată și oficializată în rețeaua medicală prin intermediul direcțiilor județene sanitare nici pînă astăzi!

Intre speranță și certitudine

Ruxandra Macarie, profesoară, Huși: „Cu diagnosticul de hipocuzie de percepție la urechea stîngă și hipocuzie mixtă la urechea dreaptă am venit la Sibiu, la doctorul Vasile Iacob pentru acupunctură. Citisem în „Flacăra” despre acest tratament. Cu urechea dreaptă nu auzeam deloc, am avut și o operație de timpano-plastie și zgomote puternice mă deranjau. După seria a doua, tratamentul l-am început în luna octombrie 1981, zgomotele s-au rărit, iar începînd cu seria a treia am început să aud la telefon, să pot vorbi la telefon. Auzeam și ticăitul ceasului de la mîna. Acum mă simt foarte bine, voi continua, desigur, trata-

mentul, am senzația de cap limpezit, au dispărut zgomotele.”

Constanța Lăcustă, comuna Luncavița (Tulcea): „Eu am venit la Sibiu, îndemnată de Flacăra, cu fiica mea, Elena Lăcustă, în vîrstă de 11 ani care cu urechea stîngă nu auzea deloc, iar cu dreapta foarte puțin. După prima serie de acupunctură, s-a simțit mai bine, auzea adică mai bine fără aparat. După a doua serie, auzul la urechea dreaptă a crescut cu 20 de decibeli. De la cinci ani fetița nu mai aude. În prezent aude cum auzea înainte cu aparatul.”

Dumitru Diaconu, chimist, Cimpina: „Timp de zece ani am predat la catedră, învățînd pe elevi chimia. Apoi, auzul a început să mă lase. Am fost la nenumărați medici care, după multe și diverse tratamente, mi-au spus că, peste încă vreo zece ani nu voi mai auzi deloc, deoarece din punct de vedere ORL nu se mai poate face nimic. Am citit în Flacăra despre doctorul Vasile Iacob din Sibiu și... în ianuarie, după prima serie de acupunctură am reușit să vorbesc, acasă, la telefon cu soția.”

Iată cîteva dovezi palpabile privind eficiența acupuncturii practicate de medicul primar Vasile Iacob din Sibiu, de la Policlinica din cartierul Hipodrom, strada Kolkrov, în tratarea surdității. Pentru că, cine altul decît bolnavul poate confirma sau infirma eficiența unui tratament? Să continuăm discuția cu ajutorul acestei metode de tratament prin acupunctură, acum cînd s-a încheiat un an, declarat de O.M.S. „al handicapatilor”, cînd a trecut un an de la publicarea în revista „Flacăra” a primului articol despre activitatea medicului Vasile Iacob din Sibiu privind acțiunea acupuncturii în surditate.

— Așadar, tovarășe medic Vasile Iacob, cu ce bilanț vă prezentați după un an de trudă în slujba omului, împotriva unor boli incurabile, a unor maladii care-l fac pe om neputincios, handicapat?

— În 1981 am efectuat peste 10.000 tratamente prin acupunctură, la peste 300 de bolnavi, din care 198 suferinzi de hipocuzie și surditate, ceilalți avînd alte afecțiuni ca, spre exemplu, astm bronșic, ulcer, astenie, nevralgie de trigemen s.a. De menționat faptul că, pe parcurs, unii bolnavi de surditate au renunțat la tratamentul datorită imposibilității de a se deplasa din zece în zece zile, oamenii avînd slujbe care nu le îngăduie să lipsească. Cei care au fost, însă, consecvenți în urmarea tratamentului și au efectuat un număr de serii corespunzător gradului de infirmitate care-l prezentau, au reușit să obțină o îmbunătățire a auzului, obiectivizat prin audiogramme. Unii dintre ei au devenit (sau redevenit) utili societății prin reincadrarea în producție.

— Ceea ce înseamnă că tratamentul prin acupunctură a hipocuziilor este de lungă durată?

— Într-adevăr, acest tratament nu se poate încheia numai după una sau două serii de zece ședințe. El este de lungă durată, după cum și maladiile respective sînt mai grave sau mai ușoare, în orice caz nevindecabile prin mijloacele terapeutice curente. În acest context, bolnavul trebuie neapărat să persevereze pentru a-și face în mod ritmic tratamentul, urmărind evoluția prin audiogramme realizate în serviciile O.R.L. din orașele unde domiciliază — de preferat la Institutul de fonaudiologie din București. Revenind la anul 1981, ca urmare a articolelor publicate de revista Flacăra despre activitatea noastră, solicitările sînt foarte mari, iar rezultatele bune.

— Cînd și cum, ca medic acupunctur, v-ați îndreptat către tratamentul surdității?

— Cîștigat definitiv de acupunctură, după ce am rezolvat afecțiuni ca lombosciatica, dischinezia biliară, nevroză, enurezis, migrene, nevralgii trigeminale, spondiloză etc., m-am orientat spre o boală care nu lovește fizicul, dar afectează dureros sufletul omului — surditate. Într-o zi, se prezintă la consultație o fată de 17 ani însoțită de tatăl ei care răspundea în locul ei, la întrebările mele. Citisem că, în China, surditatea se vindecă prin acupunctură. Văzînd fata aceea infirmă, mi-a ncolțit ideea de a o trata prin acupunctură. Refuzată de oreliști și considerată drept un caz incurabil, am avut uluitoarea surpriză de a mi se relata de către părinții fetei, chiar după primele ședințe, că bolnava sesizează unele zgomote pe care, pînă atunci nu le percepea. Și, după fiecare serie, situația auzului ei se îmbunătățea tot mai mult. Aș vrea să menționez că, după ce am hotărît s-o iau în tratament, am studiat zile și nopți la rînd, căutînd și găsînd, pînă la urmă, formula terapeutică eficientă, adică punctele prin care să declanșeze energia care să-i redea auzul. Acest succes m-a determinat să mă consider pe drumul cel bun și să iau în tratament o cazistică diversă de la surditate nedemutizată, de la cazurile disperate cu resturi auditive, pînă la simplele hipocuzii, de la copii, tineri, la vîrstnici fără prejudecată și cu permanentă încredere în reușită și serioasă analiză a fiecărui caz în parte. Obiectivizarea rezultatelor mi-o dădea audiogrammele care confirmau impresiile subiective ale bolnavilor și ai apropiaților lor.

Timp minim de așteptare — șapte ore

Ne aflăm în fața cabinetului improvizat de acupunctură în subsolul Clinicii de dermatologie a Spitalului Colentina din București. S-o spunem de la bun început, nu adresăm nici cea mai mică critică spitalului, clinicii și, cu atît mai puțin, doctorului respectiv, care lucrează aci benevol, o zi pe săptămînă. Oamenii au făcut ce au putut pentru a veni în ajutorul bolnavilor, manifestînd înțelegere și omenie. Dealtmînteri, aci sînt tratați pe aceeași cale și bolnavi internași chiar în clinică. Dar vin bolnavi și din afară. Așadar, nu despre Colentina este vorba, ci de lipsa unor facilități adecvate pentru acupunctură într-un context mai larg.

— Eu pot acorda consultații (gratuite) doar o zi pe săptămînă — ne spune doctorul Adrian Ionescu. Lucrez 10-12 ore incontinuu, dar se stringe atîta lume, încît nu rareori timpul minim de așteptare este de șapte ore. Nu înțeleg de ce o asemenea activitate medicală, perfect legitimată de rezultatele ei practice, nu își găsește un teren de desfășurare mai propice. Eu (ca și alți acupuncturiști colegi) ce pot face? Am vindecat odată o țărancă de lângă București și săptămîna următoare a venit la mine un sfert din sat.

Medicul specialist de boli interne Adrian Ionescu are o viață de muncă în spatele său, o viață de muncă în față, deși e trecut de 60 de ani. Pentru el pensionarea nu a reprezentat decît un episod, o modificare în scripte și nimic mai mult. Este un entuziast, un sufletist care, în paralel cu activitatea de medic specialist de boli interne, practică acupunctura încă din anul 1948, cînd a absolvit Facultatea de medicină din București.

— În practica mea — spune doctorul Adrian Ionescu — am obținut rezultate semnificative, cum spun statisticienii, adică procentaje substanțiale de vindecări, mergînd pînă la 80%-90%, în diverse forme de reumatism (exceptînd reumatismul deformat, spondilita ankilopoetică, poliartrita cronică evolutivă), teribilele nevralgii de trigemen, sindroame astenice, dischinezii biliare, pelade, alopecii, lichenul plan, vitiligo, sclerodermia (boală rebelă la tratamentele clasice), astmuri, dureri nervoase de inimă, arterite, hemoroizi, sechele de poliomielită, cazuri psihiatrice diverse: angoasă etc. Copii handicapati, foști bolnavi de encefalită (ființe „tarate” cu intelect redus, purtați pe brațe de părinții lor, fiindcă nu se puteau deplasa singuri), după cîteva ședințe de acupunctură se puteau ține pe picioare, se jucau, nu mai erau dependenți, deși nu se poate vorbi de restabilire completă în asemenea cazuri limită.

Cîteva cazuri mai deosebite din practica lui Adrian Ionescu. Unui bolnav cu ficat mare i s-au calmat durerile atroce într-o singură ședință de acupunctură. Un bolnav din Deva a expulzat 517 pietricele din vezica biliară. O țărancă suferind de o formă gravă de angoasă, care nu a putut fi lecută la clinicile de specialitate din Sibiu și Cluj-Napoca, a fost „rezolvată” prin acupunctură. Mii de cazuri tratate cu succes, de la sugari la bătrîni de 95 de ani! Chiar dacă nu au fost total vindecați în toate cazurile, și-au găsit alinare temporară, au dispărut durerile, simptomele, ceea ce este foarte mult.

Am scris aceste rînduri nu pentru a face doctorului Ionescu o reclamă de care nu are nevoie, ci pentru a răspunde la o întrebare: ce să facem ca să nu se mai aștepte ore lungi în fața rarismelor cabinetelor de acupunctură de la noi? Iată opinia interlocutorului nostru:

● Să se înființeze cabinete specializate de acupunctură. „Sînt ferm convins că dacă ea s-ă extinde considerabil, Ministerul Sănătății și-ar putea reduce bugetul de medicamente poate chiar cu o treime. Să luăm un caz simplu: arhibanalii hemoroizi necesită, uneori, internare în spital pînă la 15 zile și chiar mai mult. Deci cheltuieli pentru întreținerea bolnavului, hrană, medicamente, tot dich'sul operator, fără a mai vorbi de suferințele implicate în orice intervenție chirurgicală. Or, în unele cazuri — vorbesc din experiență — hemoroizii pot fi rezolvați prin acupunctură, ambulatoriu. Dealtmînteri, aceasta este una din caracteristicile de capetenie care o recomandă: tratamentul ambulatoriu, fără a mai vorbi de renunțarea la orice medicament (în cazurile care se pretează). deci evitîndu-se cheltuielile pentru stat și pentru pacient, precum și eliminîndu-se riscurile, care uneori duc la un sfîrșit fatal, izvorîte din intoleranța la medicamente, fie ele cit de banale.”

● Un sistem de pregătire și perfecționare a specialiștilor din acupunctură, sub egida Ministerului Sănătății, și includerea în viitor, ca un mic capitol, în programa învățămîntului medical.

„Medici avem, ne lipsește însă o experiență organizatorică”

— Tovarășe doctor Virgiliu Băgu, sînteti unul dintre pionierii școlii românești de acupunctură modernă, specializată la Șanghai în China, o practică de cîteva ani cu rezultate dintre cele mai bune: socotiți că se valorifică în suficiență măsură, în folosul sănătății publice, această metodă de tratament?

— Față în față cu realitatea că, de cîteva ani, există receptivitate la nivelul Ministerului Sănătății pentru formarea de cadre în domeniu — în ultimii 3 ani s-au desfășurat 6-7 programe de inițiere și 2 de perfecționare, la Galați și București și că, de cîteva luni s-a inaugurat aici, la Galați, un Centru de medicină tradițională (acupunctură, homeopatie, fitoterapie...) părerea mea este că nu se valorifică nici pe departe baza de cadre existentă.

— Din ce motive?

— Lipsa unei experiențe organizatorice. Apoi, unii conducători de unități sanitare, necunoscînd metoda și avantajele ei nu acceptă (!?) ori, în cel mai bun caz, sînt indiferenți la apelurile celor ce vor s-o aplice. (E cu atît mai curios cu cit există indicațiile M. S., din iulie 1981, clare și valabile pentru toată lumea, de promovare a acupuncturii.

— În context, cum vedeți condiția acupuncturii și a acupuncturistilor?

— Aș îndrăzni să fac unele propuneri. Să se alcătuiască un colectiv de specialiști cu experiență în domeniu care, sub conducerea Ministerului Sănătății și a Centrului de perfecționare a cadrelor de medici și farmaciști, să înlocuiască o scrisoare metodologică pentru direcțiile sanitare județene, cu obligațiile ce revin atît unităților, cit și acupuncturiștilor, cu indicații și limite de tratament... Acțiunea să fie precedată de eventuale sondaje pentru a cunoaște situația exactă din țară — evidența medicilor acupuncturiști activi —, se pare că sînt vreo 350, calitatea pregătirii acestora, ce greutăți întîmpină în activitatea lor. Același colectiv să elaboreze și caiete documentare cu experiența, rezultatele și cercetările medicilor noștri, mai ales cu teme unde există unitate de vederi în diagnostic și terapie. Pregătirea acupuncturistilor pornește de la surse diferite — școala chineză, franceză, cehoslovacă. Personal, pledez pentru școala chineză, nu numai pentru că este matricea acupuncturii, cea care a fondat-o teoretic, filozofic, practic, cu o vechime de milenii, dar și pentru contribuțiile și dezvoltările ei moderne, pe care se poate greța experiența românească. Am curajul a afirma că s-a conturat chiar și o școală a noastră, românească, de acupunctură. Mă bazez pe contribuția și valoarea participărilor la acțiunile științifice internaționale în domeniu, pe interesul manifestat față de realizările noastre în Congresul de la Brno. Cred că e firesc și în avantajul sănătății publice să existe în fiecare județ, în marile unități sanitare, cîteva cabinete de tratament acupunctiv.

— Știm că ați urmărit în permanentă un studiu comparativ de eficiență — cit costă vindecarea ori ameliorarea unor maladii prin tratament clasic și cit prin acupunctură, plus avantajele nete pentru organismul uman care nu mai este supus să lupte cu reacțiile adverse ale medicamentelor alopatice. Ne-ați mai putea da cîteva exemple, mai recente, din experiența dumneavoastră?

— Ne-am ocupat în ultima vreme, cu bune rezultate, de tratamentul torticolisului, gîtul strîmb, cum se spune popular. În una-două ședințe de acupunctură efectul a fost spectaculos, ca și în spondiloză (cu tratament asociat — moxă plus acupunctură), ca și în ulcere duodenale (în circa 6 ședințe simptomatologia a dispărut), ca și în hipertensiunea arterială, gr. I și II, ca și în nevroză. În luna aprilie vom deschide — la invitația Direcției sanitare Vrancea — un curs de perfecționare în tehnica acupuncturii în stațiunea balneară Soveja, pentru tratarea unor boli profesionale (silicoza), nevrozelor și a unor forme de reumatism. Fiînd cea mai ozonată zonă din țară, ne gîndim să introducem și dirijarea ionilor negativi.

Personal, opinez pentru îmbinarea mai multor tehnici tradiționale de tratament, cu efecte mai sigure în vindecare, iar în acest sens aș propune extinderea — și crearea condițiilor necesare — practicării acupuncturii în asocieri cu moxa, cu homeopatia, cu fitoterapia, cu gimnastica energetică. La Galați, cu toate greutățile inerente stadiului în curs de organizare, aplicăm cîteva din procedeele de fitoterapie, masaj, gimnastică energetică, iar în curînd vom deschide un cabinet de acupunctură cu doi medici.

Grupaj realizat de: CICI IORDACHE, LIVIU TIMBUS, LIONEL NIȚESCU, RADU SELEJAN, HORIA PĂTRAȘCU, MIHAI PĂNZARU și OVIDIU IOANIȚOIAIA

Din nou despre Pell-Amar

O marfă foarte căutată, pe care nu știm s-o vindem cum ar trebui?!

Se știe că Pell-Amarul, produs original românesc utilizat în medicină și cosmetică, se bucură de o teimeinică notorietate internațională, exportându-se, curent, în Columbia, Mexic, Spania, Belgia și R.F.G.

Recent, mai exact în numărul său din 1 februarie 1982, săptămânalul canadian „Journal des vacances” a publicat, sub semnătura lui José Garant, un amplu articol despre eficacitatea terapeutică a Pell-Amarului, explicând totodată și în ce constă medicamentul respectiv:

„Căutând să izoleze substanțele active existente în nămolurile terapeutice ale unor lacuri din România, dr. Ionescu Călinești a extras din ele Pell-Amarul, produs mineral și totodată enzimatic conținând și oligoelemente. După ce l-a experimentat, descoperind acțiunea lui anti-alergică, antiinflamatoare, sedativă și stimulantă, l-a folosit în tratamentul reumatismului cronic degenerativ și inflamațiilor, în tendinite, în bursite, în afețiuni ale sistemului nervos periferic, în unele boli ginecologice, în cazuri de imbolnăviri ale pielii și în multe altele.”

Un pliant al Companiei argentinienne de turismo „Olano” relatează despre „miraculoasele vindecări ale nămolului care face bine reumatismului”, iar un altul, tipărit de Agenția „British Caledonian”, face referiri la avantajele „metodei originale de tratare a reumatismului”. Ziarul iugoslav

„Ilustrova Politika”, din care reproducem alăturat, acordă două pagini unui interviu cu descoperitorul Pell-Amarului, notind, între altele, că

„Acest medicament ajută împotriva multor boli: reumatismul cronic degenerativ, în toate formele, reumatismul inflamator, primar și secundar, reumatismul articular, afețiunile neurologice, paralizile infantile, inflamațiile în urma fracturilor, discopatiile, sindroamele ischemice periferice, tulburările de circulație, flebitele etc., etc. El se mai folosește în paradontoze, eczeme cronice uscate, eczeme profesionale, sclerodermii și psoriazis. În cosmetică se utilizează pentru regenerarea și întreținerea pielii și părului, iar produsele au obținut Medalia de aur la Târgul internațional de toamnă de la Leipzig 1976. Pentru a mări acțiunea Pell-Amarului, el se aplică și prin intermediul unor metode moderne, galvanoforeze, ultrasunete, hidroterapie etc... Până acum, s-au tratat cu Pell-Amar pacienții din 90 de țări.”

Scrisori sosite din toată lumea, din Argentina, Statele Unite, Italia, Canada, Mexic etc., atestă eficacitatea terapeutică a Pell-Amarului. Un corespondent, belgian Willem Duckaert, scrie că „du point de vue médical et traitement cette cure est vraiment extraordinaire”. Adresându-i-se confratelui din România, dr. Blandine Gosselin, șeful serviciului de hematologie de la Spitalul Notre-Dame din Montreal, Canada, subliniază că „dl. Leroux, care avea multe dificultăți cu picioarele și cu mina stângă, se simte mult mai bine după ce a folosit produsul Dr. Mina sa, altădată înghețată, s-a ameliorat vizibil”.

În ciuda tuturor acestor dovezi, ca și a altora (medicamentul a adus până acum un aport valutar de exact 420 160 de dolari S.U.A., numărul bolnavilor străini sosiți pentru cură la București a crescut de la 163 în 1979 la 299 în 1980 și la 341 în 1981 etc.), doctorul Ionescu Călinești nu pare să fie pe deplin mulțumit. Mai întâi că baza de tratament de care dispune, lângă piscina de la hotel „Turist”, e mai degrabă improvizată, fiind lipsită de spațiile și anexe necesare unei astfel de activități. Baza de tratament fiind plasată, cum ziceam, la „Turist”, și nicidecum la „Parc”, cum se specifică în toate pliantele editate în țară și în străinătate, bolnavii sînt siliți să parcurgă, imediat după încheierea procedurilor de administrare a Pell-Amarului, citeva sute de metri sub cerul liber, și nu oricum, ci în cerje, pe cărucioare etc., oamenii fiind, nu-i așa, suferinzi. Dacă problema asta s-a rezolvat în toate stațiunile noastre de elită, la Eforie Nord, la Băile Felix, la Herculan, la Mangalia, bolnavul circulând de la tratament la cameră, și invers, prin culoare închise și încălzite, acest lucru nu e încă posibil la „Turist”? Nu e și, dată fiind concepția construcției, nici nu va fi, căci, hotelul în discuție n-a fost ri-

dcat într-un astfel de scop. Din această cauză, susține doctorul Ionescu Călinești, bolnavii vin la o cură și, constatând că realitatea nu-i cea din pliante, nu se mai întorc, asta în condițiile în care ei se declară, fără excepție, mulțumiți de calitatea și eficacitatea tratamentului, tratament care, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, ar trebui repetat. Că se pierd astfel mulți bani, valută de care e nevoie, nu-i greu de imaginat. Asupra acestor aspecte însă, ca și asupra imobilismului Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală, titularul brevetului de invenție „Metode de tratament complex cu extracte naturale din nămoluri terapeutice sau produse rezultate din acestea”, care n-a întreprins și nu întreprinde nimic pentru generalizarea Pell-Amarului în clinicile subordonate, vom mai reveni, fiind multe de spus. Cam la fel se prezintă situația și în privința producției, și ea sub așteptări. Din cauza unor neînțelegeri și suprapunerii, ajunse până la Balta Albă, județul Buzău, locul de unde se extrage Pell-Amarul, producția nu-i îndestulătoare și de multe ori extractul lipsește din farmacii, din magazinele cu cosmetice. Pasta de dinți pe bază de Pell-Amar, foarte căutată, a devenit o raritate, dar nu-i numai cazul ei, ci al întregii game de 26 de sortimente medicale și cosmetice. Se pare că Ministerul Comerțului Interior n-a contractat cantitățile necesare, dar situația e și mai complicată. Oricum, înainte de a o descurca, să notăm că, pe biroul doctorului Ionescu Călinești, am descoperit un telex, prin care O.J.T. Bihor avertiza Ministerul Turismului că „dacă nu se vor onora comenzile date, vom fi nevoiți să nu putem executa contractele cu firmele străine”.

Până atunci însă, să subliniem, fără a mai lungi vorba, că Ionescu Călinești are nevoie de o clinică. Nu pentru c-ar vrea dînsul, s-o străbată, și să se laude, asta e clinica mea, iar ea fac Pell-Amar, și Boicil, și acupunctură și apifitoterapie, ci pentru că realitatea o impune. În Columbia și în Argentina sînt pe punctul de a se inaugura astfel de așezăminte pe bază de Pell-Amar, iar la București, inventatorul medicamentului respectiv se confruntă cu dificultăți serioase, de pe urma cărora nu numai dînsul pierde, ci noi toți. Să nu se înțeleagă că e vorba despre cine știe ce construcție simandicoasă, care să implice investiții considerabile, personal, aparatură și așa mai departe. Nu. Pell-Amarul are, practic, nevoie de citeva încăperi, în care să fie amenajată baza de tratament, dar acest spațiu trebuie să se afle în incinta unui hotel cât mai confortabil, dat fiind faptul că el va fi locuit și de mulți străini. Doctorul Ionescu Călinești l-a găsit, hotelul „Național” din Bulevardul Republicii și, fără să zăbovească, a și înaintat o propunere în acest sens. N-ar fi de făcut, la „Național”, decît citeva schimbări ce n-ar antrena, ni s-a demonstrat, fonduri importante. Avantajele însă ar fi infinite mai mari, atît cele materiale, cit și cele de prestigiu, la adresa școlii românești de medicină, a țării, în general.

Nu ne rămîne decît să sperăm că noua conducere a Ministerului Turismului va analiza, cit mai urgent, datele problemei și va dicta măsurile care se impun.

OVIDIU IOANIȚOIA

Curier științific

Lucia Bibere, com. Ungureni, jud. Bacău; Ștefan Temereancă, București; Traian Rusu, Cluj-Napoca; Mihail Ciornei, Cluj-Napoca; Ion Pănzaru, București; Elena Nicolae, Botoșani; Dorica Locli, Carei; Aneta Palagheanu, Bacău; Petre Catrina, Cluj-Napoca; V. Honuciuc, Pașcani; Ștefan Văcaru, Tr. Măgurele; Alexandru Ionescu, București; Aurelia Popescu, Ploiești; Valeria Grigore, Iași; Gh. Popa, Deva; Pavel Florica, Arad; Aristide Drăgulescu, Suceava; Gh. Său, Focșani; Ștefan Udrisite, Cernavodă; Ion Dumitru, Galați; Sofia Cernat, Ploiești; Ecaterina Todireanu, Roman; Ion Gh. Tudor, com. Leicești, jud. Argeș; Mihail Teodorescu, Slatina; Ion Ghenu, Giurgiu; Ștefan Popa, Bistrița-Năsăud; Kiss Viorica, Brașov; Kozjek Petru, Lugoj, Constantin Bărsan, Suceava; Miron Chisăliță, Timișoara; Dumitru Soare, Buzău; Adresele solicitate sînt următoarele: dr. Mihail Leontopol, Centrul medical O.R.L., str. Mihai Cioranu 21 sect. V; dr. Traian Crăciun, str. Budai Nagy Antal 43, Cluj-Napoca; dr. George Petrișor, Clinica urologică, str. Clinicilor 3, Cluj-Napoca; dr. Dumitru Constantin, str. Herescu 3, sect. V București; Ion Brad, str. Elena Cuza 67 sect. IV, cod. 75146, of. 53 București; dr. Nicolae Eftimescu, str. Băresmei 5 sect. II, cod 73357 of. 39; dr. L. Helman, str. Republicii 11, Galați 6200; dr. Mihai Zavergiu-Theodoru, str. Caragea Vodă 21, sect. I-București; dr. Constantin Băcanu, str. Biserica Amzei 3-4 București; dr. Matei Miron, Poli-clinica Spitalului Bucur, str. Bucur 10; dr. Constantin Tucelescu, Spitalul clinic de urgență, Calea Floreasca 8; dr. Alexandru Partheniu, Sectorul de apiterapie, str. C. A. Rosetti 31, Magdalena Timar, Institutul de cercetări chimico-farmacaceutice, Calea Vitan 112, sect. III; dr. Victoria Irimia, Laboratorul de sănătate mintală, str. Exercițiu 38, Pitești; fiz. Ion Dinu, Aleea Parva 2 bl. A-20 ap. 53 sect. IV București.

Valeriu Popa, str. Maior Coravu bl. C-6 ap. 5 sect. III, București.

Chircu T. Marcel, Brăila: Vă sfătuim să vă adresați în scris, cu personal inginerului Radu Forăci, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, str. Ion Ghica 5 sect. III București, sau Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie: str. Roma 32-34 sect. I București.

Ioan Nistor, Huedin: În problema care vă interesează considerăm că este bine să vă adresați specialiștilor de la ICEMENERG, bd. Energeticienilor 8 sect. III București.

Maria Loga, Tg. Jiu: Adresele medicilor Matei Miron și Dumitru Constantin (care, sperăm, vă vor da informațiile necesare în legătură cu tratamentul miasteniei prin acupunctură) le puteți găsi în răspunsul colectiv de la începutul acestei rubrici.

LIVIU TIMBUS

Cercetarea în noua revoluție agrară

O cruciadă împotriva fluturilor?

Oamenii de știință au constatat că unii fluturi se recunosc, „în dragoste”, de la distanțe enorme care, traduse în limbaj și în circumstanțe umane, sînt de ordinul a sute de kilometri. Imaginați-vă, prin urmare, un tinăr îndrăgostit care își recunoaște iubita, după parfum, de la 900 de kilometri distanță! Ei bine, ce reprezintă acest parfum în lumea insectelor? O substanță împrăștiată în aer de către femele și care e compusă din feromoni. În lumea fluturilor, feromonii reprezintă un fel de chemare la dragoste care devine adeseori dăunătoare pentru culturile agricole, pentru grădinile de pomi fructiferi și chiar pentru păduri. Situația a pus pe oameni în stare de alarmă. Rezultatul? Prepararea pe cale de laborator a feromonilor și difuzarea lor în natură pentru eliminarea fluturilor... dăunători. Imaginea devine din acest moment halucinantă. Un cercetător a trăit, într-un amurg, cînd a așezat din greșală pe pervazul ferestrei laboratorului citeva grame din această substanță, un adevărat coșmar. Mii, zeci de mii de fluturi s-au spulberat de geam ca într-un dans nupțial, transformînd locul într-un cimitir de coleoptere. „Chemarea iubirii” preparată astfel pe cale de laborator, pe cale chimică, a salvat grădinile din preajmă de citiva dăunători tenificați, amețecăți într-un deliriu spectral. Este exact ceea ce produce de citiva ani, discret și cu inteligență, un grup de oameni de știință de la Institutul de chimie din Cluj-Napoca, sub conducerea doctorilor docteni Francisc Hodoșan și Ion Oprean: o cruciadă subtilă și extrem de necesară împotriva insectelor dăunătoare.

Importanța descoperirilor lor constă între altele în aceea că pot combate deocamdată 16 specii de insecte dăunătoare prin metode de avertizare, de supraveghere, prin capturare în masă (vezi exemplul de mai sus), prin dezorientare în atmosferă. Francisc Hodoșan și Ion Oprean sînt la ora actuală cei mai buni strategii

în acest război declarat împotriva insectelor dăunătoare și agresive din natură. În prima fază, aceste unelte neconvenționale de luptă s-au experimentat la nivelul a patru specii în cadrul Institutului agronomic din Cluj-Napoca, în cadrul Institutului de protecție a animalelor din București și al Trustului I.A.S. Mureș. Acum, printr-o stație pilot de microproducție amenajată în institutul de chimie, se livrează feromoni pentru 30 de stațiuni agricole.

Dincolo de importanța preparării feromonilor pentru prima oară în țara noastră, care sînt avantajele și dezavantajele folosirii lor în agricultură, tînuș cont de faptul că s-ar putea distruge un anumit echilibru ecologic în natură?

Dimpotrivă, metoda noastră, care nu e convențională, într-adevăr, are cele mai puține șanse să provoace distrugerii de natură ecologică pentru că feromonii nu reprezintă o capcană decît pentru insectele pe care le urmărim noi, la un moment dat, regînd în acest fel mai bine echilibrul de care vorbim. Pe de altă parte, un alt avantaj îl reprezintă faptul că nu mai cheltuim inutil insecticide care sînt încă foarte scumpe stropind culturile la întimplare, ci numai la avertizarea capcanelor cu feromoni lansate în cîmp și pe care le producem tot noi, aici, în institut.

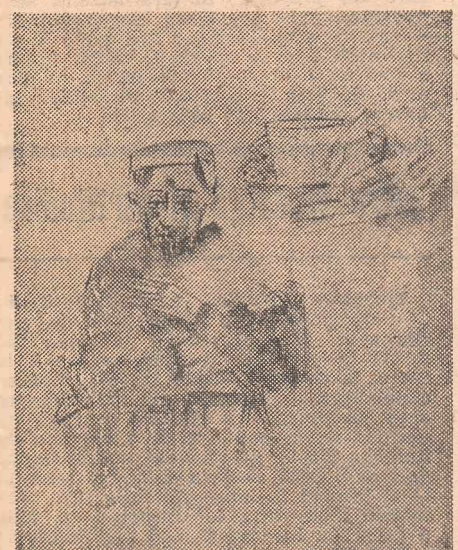
Povestea cu vrejul de fasole pe cale de laborator

Dar poate cea mai tulburătoare dintre revelațiile trăite în Institutul de chimie din Cluj-Napoca, ne-a furnizat-o o tină cercetătoare care trăiește de ani de zile febra unor investigații de mare rafinament și de fabuloasă (da, chiar fabuloasă) eficiență economică la nivelul agriculturii. E vorba de cercetătoarea științifică principală Teodora Panea care, împreună cu alți colegi, produce, deocamdată în regim de laborator, tot pe cale ne-

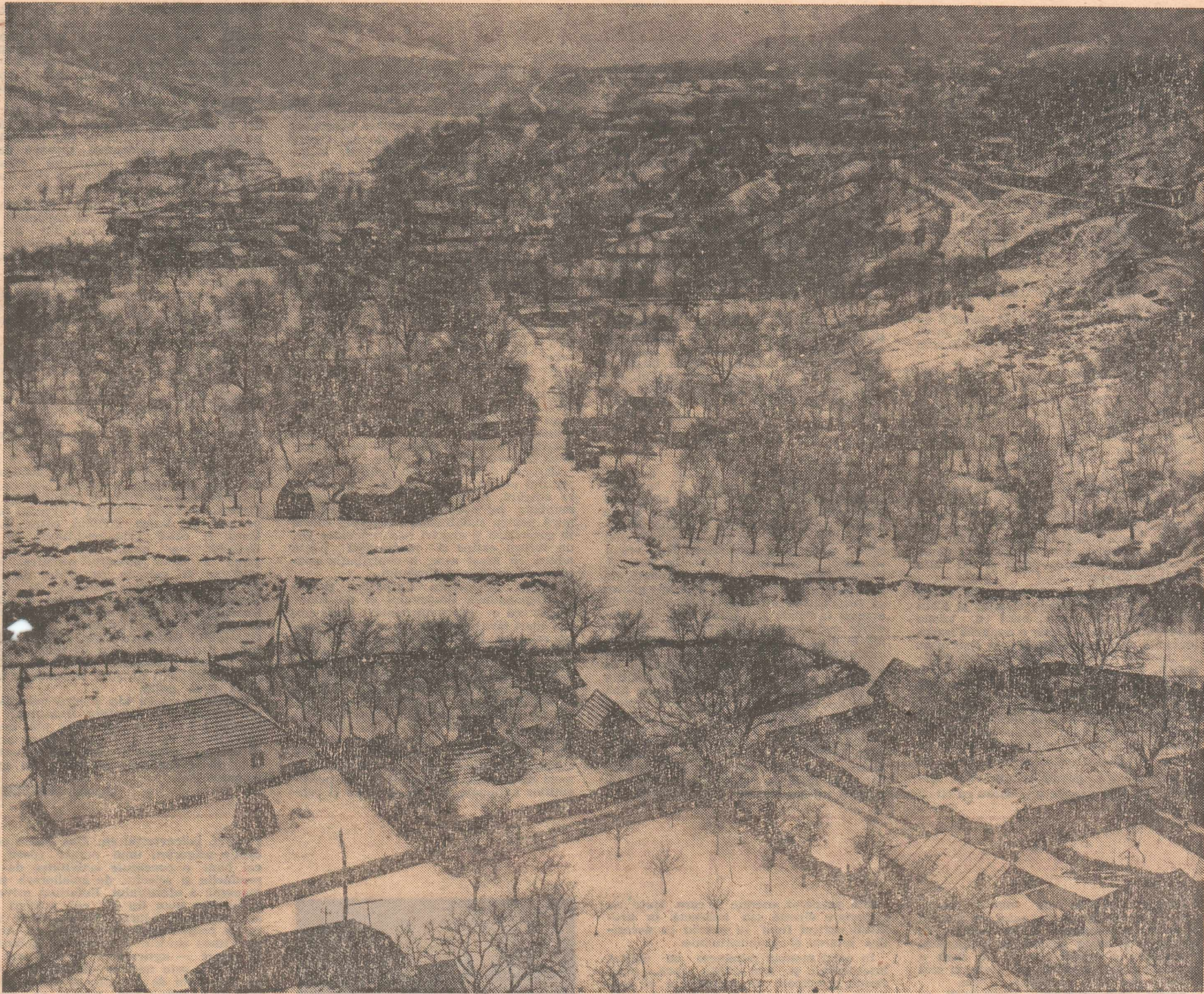
convențională, substanțe numite de obicei biostimulatori sau fitohormoni, în fapt hormoni pe cale artificială, care stimulează sau inhibă, după necesități, creșterea plantelor. Astfel de substanțe sînt produse deja de unele țări din lume cu tehnologii avansate dar costul lor devine pe zi ce trece tot mai alarmant în valută forte. Teodora Panea s-a apropiat întimplător de subiect, a fost impresionată de creșterile spectaculoase ale plantelor prin administrarea de hormoni de creștere sau de inhibare și s-a apucat să investigheze și să prepare pe baza unor substanțe chimice indigene, la un preț de cost scăzut, avantajos, fără consum mare de energie, mai bine zis cu un consum minim și cu o eficacitate (la nivelul culturilor agricole) care întrece produsele similare din import. După o muncă titanică în laborator, după aproape cinci ani de experiențe și paraexperiențe, iată, a reușit să prepare, între altele, produsul denumit Tostim care se folosește la legarea tomatelor pe rod în condiții de seră, de solarii și de primăvară timpurie cu nebulozitate accentuată și produsul Radistim pentru creșterea rapidă a rădăcinilor de butași la vița-de-vie, la pomi fructiferi, la plante decorative. Ceea ce se cîștigă prin stropirea culturilor cu Tostim e de domeniul literaturii științifico-fantastice. Roșiile leagă rod aproape dublu, abundent, iar steclă-de-zahăr, de pildă, tratată cu Radistim inhibă creșterea la suprafață a plantei și amplifică rădăcina sporind-o cu acest prilej și cantitatea de zahăr absorbită cu unul sau două procente, ceea ce la o recoltă înseamnă enorm!

La ora actuală tinăra cercetătoare e bombardată cu scrisori și comenzi din țară și din străinătate pentru acești „regulatori de creștere a plantelor”, regulatori care modifică fundamental evoluția biologică vegetală, ca în povestea cu vrejul de fasole care a crescut pînă la lună! Un alt produs preparat tot în laboratoarele Institutului de chimie din Cluj-Napoca, sub îndrumarea Teodorei Panea, produsul inhibitor M, poate fi folosit exemplar și în depozitarea peste anotimpuri a legumelor și fructelor, evitîndu-se degradarea, degenerarea, menținînd calitățile lor nutritive intacte.

ADRIAN DOHOTARU

În acest număr reproduceri după lucrările pictorului SORIN ILFOVEANU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

5 PROBLEME DE FOND

Nu stăruința într-o idee o compromite, ci bătaia ei eronată, țelul ei searbăd

Jur împrejurul podgoriei Coteștilor a curs cerneală multă, și nu din cea trandafirică, dimpotrivă. Dar orice început are și un sfârșit și drumurile adevărului au ajuns și aici până la capătul lor. Vinovații s-au ales cu ceea ce meritau și nu vom mai amănunți întâmplări cunoscute de mulți și clasate. Cert este că cei ce și-au legat destinele de podgoria Coteștilor au traversat peripeții din care au avut de învățat multe, deși pedagogia aceasta și-a dezvăluit un gust amar și a costat scump. La urma urmelor, au rămas să conducă aceste destine oameni care aici au crescut în profesie și faptul acesta își are însemnătatea lui: la Cotești, chiar și în zilele când criza de încredere a atins nivelul ei maxim, au supraviețuit rezerve mari de probitate și cinste umană. Recunoașterea lor ca atare nu putea fi decit tonică.

După o numărătoare atență a dotărilor și avuțiilor ei, întreprinderea agricolă de stat din Cotești se vedește a fi cea mai puternică unitate viticolă a țării. Dintr-o suprafață de 3621 ha, 2083 sint vii pe rod, gestionate prin 17 ferme, înșirate pe aproape 40 km, dintr-o coastă a Odobeștilor până într-o margine a Rîmnicului Sărat. Vinurile produse aici au o reputație neștirbită de conjuncturi. De-a lungul anilor, s-au îngâmădit în vitrinele rezervate lor peste 120 medalii, multe de aur, și însăși custodia acestora a devenit o problemă. Și, cu toate că muncește aici încă din 1971, cu toate că a trecut prin majoritatea ipostazelor destinate să verifice și să consolideze experiența unui inginer agronom — șef de fermă, șef al sectorului de chimizare, director comercial etc. —, devenind director plin al întreprinderii nu mai demult decit la începutul lui februarie trecut, inginerul Horia Furtună s-a văzut în situația de a privi toate aceste dotări și întreaga avuție cu alti ochi. Ca și directorul tehnic al întreprinderii, inginerul Florin Dăescu, ca și toți ceilalți șefi de ferme. Și nu este vorba doar despre o realitate care se cere privită, ci despre o realitate care se cere abordată în toată complexitatea ei și cu o maximă luciditate.

Primăvara, și în această podgorie, s-a declanșat prin ritualurile ei firești. În timp, au constatat toți că tăierile obiș-

nuite în vii se pot întreprinde oricând între căderea frunzelor și reinmugurirea lor și nu au mai așteptat o zi sau un ceas anume. În ferestrele iernii, cu răbdare, meticolos, tăierile s-au făcut nu oricum și în mare viteză, ci cum scrie la carte și cu podgoreni de pe aceste meleaguri, bucușii să lucreze mai aproape de casele lor. Cercuitul și revizuitul rîndurilor de viță se vor încheia curînd, până la sfîrșitul lui martie și, una peste alta, s-au ciștigat în acest fel cel puțin două săptămîni. Va urma aratul. Îngrășămintele chimice, pentru a se evita risipa lor, se vor administra exclusiv prin sub-solare. Stropirile viitoare nu se vor efectua cu o periodicitate mecanică, ci numai în caz de avertizare, și asta nu presupune doar o economie de muncă, ci și o drămuire mai eficientă a substanțelor. Însă pretinde, în același timp, o atenție permanentă trează și utilaje la îndemînă și pregătite la ultima saibă. Cite ceva, întru abordarea lucrărilor rutiniere prin prisma acestei opțiuni noi, s-a și întreprins: tractoriștii din cele trei secții de mecanizare aflate la dispoziția podgorenilor din Cotești deja au trecut în subordinea I.A.S.-ului, dar conducerea lor și tractoarele ca atare încă sint dirijate din două direcții distincte, stăruind în pasul pe loc al unei duble burocrății. Și gîndurile tuturor, firesc, se întind pînă spre toamna ce va să vină: în anul trecut, s-au construit în vecinătatea imediată a fermelor dormitoare însumînd 300 locuri; numărul lor va fi adăugat în anul în curs cu alte 400 locuri. Culegătorii sezonierii de struguri, la încheierea ciclului vegetal abia început, în vîrf de campanie, nu vor mai fi purtați de colo-colo. În neștire, cu autobuzele, irosindu-se timp, laolaltă cu carburanții, doar pe drumuri. Totodată, s-au accelerat și lucrările de modernizare a principalului centru de vinificație a I.A.S.-ului, prin înzestrarea lui cu utilaje de fabricație românească, și promisiunea unui vin mai curat și mai bun tînde spre certitudine.

Cînd ritualurile la care ne referim se oficiază în 17 ferme, evident, curgerea lor se investește cu alura unei veritabile competiții. În cele mai multe cazuri, competiția aceasta își subordonează protagoniștii redutabili. Startul se dă, pe an-

sambul podgoriei, de la o producție medie de 9974 kg la hectar. Însă fermele inginerilor Grigore Stoica și Constantin Desagă au ridicat stacheta, în toamna trecută, la 13 200 și, respectiv, 13 000 kg la hectar. Un bun fermier s-a dovedit a fi și tehnicianul Ion Samoilă, încît Horia Furtună chiar ne imploră să nu-i notifi-căm expres calitatea profesională, ca să nu-i țintească cineva postul. Bineînțeles, unde totul, cel puțin din punct de vedere teoretic, depinde de consimțămîntul lui Horia Furtună, o asemenea rezervă pare lipsită de sens, dar nu ne-am îndoit nici o clipă că nu este numai întemeiată, ci își are, în plus, semnificațiile ei. Nu trăim într-o lume în care prevalează punctele de vedere teoretic valide și, față de o întreprindere unde ieri sau alaltăieri s-a călcat cu stîngul și unde un ins irresponsabil a compromis reputația unui întreg colectiv, tentația spre tutelă mărunță și imixtiune lipsită de discernămint în bucatăria treburilor de toate zilele nu se exclud, ci se așteaptă. Singurele argumente ce le pot zădărnici nu sint decît rezultatele în producție. Fermele inginerului Radu Alexandru, tot în anul trecut, i-au lipsit numai cîteva remorci de struguri pentru a atinge producția planificată. Nu-i rămîne decît să se revanșeze în anul în curs. În sfîrșit, un cuvînt greu de spus în refacerea patrimoniului viticol al Coteștilor îl are tehnicianul Ion Ceavlete, responsabilul școlii de vițe, căpătuit cu un plan de altoire de trei milioane. Este foarte mult, însă nu imposibil.

Și am ajuns la un obicei statornic recent în podgoria Coteștilor: consfătuirile de producție se desfășoară aici, prin rotație, pe rînd, în toate fermele. Cea de poimîine va fi găzduită în ferma nr. 13, condusă de inginerul Grigore Stoica și între obligațiile curente ale gazdelor stă și căderea de a înfățișa oaspeților un chip privilegiat al rosturilor gospodărești. Încît, aici, în agitația ce instăpînise ferma nr. 13, unde se văruia, se repara, se în-lăturau toate urmele iernii, se săpau grădinile, ni s-a oferit și prilejul de a depista și una dintre ideile fixe ale inginerului Horia Furtună. Înainte de a o enunța, se cuvîne o paranteză: cum este de la sine înțeles, o idee fixă se cere privită cu o

normală circumspecție, mai cu seamă atunci cînd pierdem din vedere adevărul că nu stăruința în ea compromite înde-obște o idee ci bătaia ei eronată, țelul ei searbăd. Or, Horia Furtună stăruie în credința că privesc de ansamblu a unui sediu de fermă, de cele mai multe ori, spune totul despre largul plantațiilor ei. Iar Grigore Stoica, nicidecum subjugat de prejudecata că numărul fermei lui i-ar purta ghinion — doar am amintit producția de struguri izbucită aici în toamna trecută —, cotizează fără nici o reticență la această idee. Și am văzut-o cu ochii noștri, transpusă în practica de zi cu zi. Uneori, retușurile au în vedere aspecte aparent mici, la o primă vedere de-a dreptul insignifiante. De pildă, în incinta fermei nr. 16, de ani de zile, fusese uitat un stîlp chiar în spațiul de manevră al tractoarelor și utilajelor. Era o nimică toată să fie replantat alături de agitația lor cotidiană. Și pare un lucru de nimic transplantarea lui de astăzi, dar, punînd cap la cap toate împrejurările în care zeci și zeci de mașini au manevrat cu trudă înainte și înapoi, numai să-l ocolească, vom realiza imaginea însăși a irosirii, simbolul ei calificat. În același spirit și-au statornicit munca diurnă un Costache Roibu, un Ion Sirbu, sau Maria Ceavlete, intîlniți de noi în același raid, pornind mereu de la situații cu însemnătate aparent derizorie și sfîrșind prin împliniri care schimbă radical fața lucrurilor. Se construiesc adăposturi pentru animale în absența cărora autoaprovizionarea nu ar fi decît o vorbă goală. Se demolează construcții matusalemice, care mai mult incurcă locul și imobilizează inutil suprafețe de teren fertil dealtfel. Se reconstruiesc edificii care atît așteptau: prilejul de a reînțineri cu folos și, în acest sens, este revelator ce se întîmplă în ferma inginerului Radu Alexandru. Cu alte cuvinte, la Cotești suflă un vînt de innoire, în bătaia căruia se usucă exclusiv delăsarea, rutina, comoditatea. Și asta după ce în jurul podgoriei Coteștilor a curs cerneală multă și nu din cea mai trandafirică.

Dar mai important decît orice altceva rămîne faptul că la Cotești, metodic, lucid, se reconstruiește încrederea omului în om și în el însuși, și că această deschidere spre adevărurile dintotdeauna ale muncii nu se realizează prin importuri de conștiință. Dimpotrivă, prin oameni care aici au crescut în profesie și aici au găsit în sinea lor puterea de a surclasa un împas.

MIHAI PELIN

Munții Buzăului, această placă turnantă a Carpaților

Serialul „Carpați-2000” poposește în Munții Buzăului. Vom fi călăuziți de un om al acestor locuri, profesorul doctor docent Grigore Posea, fiu de țaran din Nehoiu, așezarea de munte unde și-a făcut intrarea în viață, deci și în geografie. Pentru acest om de știință, valorificarea superioară a zonei carpatine și, în primul rând, firească, a munților natori, nu reprezintă deci numai o problemă de profesune (axată cu precădere pe studiul reliefului montan român), ci mai cu seamă o datorie față de tatăl său, pădurarul și muncitorul, precum și față de toți ai săi, doctori în finețe și iscușiți crescători de vite — pe care tot ei le îngrijeau și le doboriceau, la nevoie, cu spinz și mătrăgună. În trecut, duceau o viață deloc idilică, dar de la ea mai avem de învățat cite ceva în materie de gospodărie montană: o tradiție, ca orice tradiție, adică înfiptă în specificul locului și ținând seama de acest specific.

Or, tocmai aceasta este problema — observă Grigore Posea: sistematizarea în zona de munte nu trebuie concepută și aplicată acolo la fel ca în inima Bărăganului. Este aceasta, dealtfel, una din ideile de bază pentru care militează de mulți ani serialul „Carpați-2000”. Și pentru a reveni la Munții Buzăului: este foarte bine că am dezvoltat industria la Nehoiu și că antebelică fabrică de cherestea s-a modernizat și că s-au creat și alte unități industriale, dar nu ne putem declara la fel de satisfăcuți aflând că, uneori, laptele pentru noua fabrică de produse lactate din Nehoiu trebuie adus... de la Rimnicu Sărat și din alte locuri depărtate.

— Este știut — arată profesorul Posea — că în Penteleu, Podu Calului și Siriu existau, înainte vreme, oieri cu turme mari, care practicau chiar o anumită transumanță spre lunca Dunării și Dobrogea. Se pare că, legat de această ocupație milenară, pe Penteleu exista în trecut o neade, un tip de tipul celui de pe Muntele Gâlna din Apuseni. Pe lângă turmele marilor proprietari se mai aflau și oile sătenilor, care le iernau pe lângă casă, dar primăvara obșteile le urcau la munte. Numărul de bovine era destul de ridicat și, dădeau multă carne și lapte. În fiecare toamnă, geambașii de vite cureau satele noastre și coborau cu cirezi celor patru întinse comune care, practic,

spre Buzău. Nu discutăm ce venituri intrau în buzunarul țaranului de aci pentru aceste vite, ele erau minime, țărani fiind jecmăniți de intermediari. Așadar, nu despre un trecut idilic vă vorbesc, ci despre un anume potențial al locurilor pentru carne, lapte, lână, animale de muncă și piei. Potențial care azi nu este suficient valorificat.

De ce? Înainte de a răspunde, să terminăm cu prezentarea lui Grigore Posea. Este profesor la Facultatea de geologie-geografie din București, laureat al Premiului Academiei R.S.R. pe 1974 pentru lucrarea „Relieful României”, autorul mai multor zeci de lucrări și studii științifice, printre care „Țara Lăpușului”, Monografia geografică a județului Buzău etc.

— Nu trebuie neapărat să vă citez statistici, nu todeauna foarte concludente, dar realitatea pe care o cunoșce aceasta este: în multe sate din Munții Buzăului se găsește azi mai puține vaci, boi, oi, mai puțin fin, iar produsele animaliere nu sînt nici pe departe în cantitățile dorite, se poate vorbi chiar de o anumită involuție a producției, chiar dacă aici sau colo numărul vitelor va fi rămas același.

— Motivele?

— Țin, în primul rând, de factorul uman. Din rațiunile arătate pe larg în serialul „Carpați-2000”, asupra cărora nu mai revin, mulți tineri au părăsit satele lor din Munții Buzăului, și atunci bătrînii — cum spun — nu mai au pentru cine munci și cui lăsa gospodăria. Nu vreau să afirm că a fost un fenomen general, dar este destul de răspîndit. Totodată, nu s-au găsit soluțiile cele mai adecvate pentru ca gospodăriile montane să beneficieze de accesul la finețe și pășuni, care, din evidente considerente determinate de condițiile naturale, se pretează mai bine la exploatarea individuală. În fine, așa cum s-a arătat și în recente documente de partid, la un moment dat prețurile plătite de stat pentru produsele animaliere (mă refer aci, ca și în tot restul convorbirii, exclusiv la munții „mei”) nu acopereau nici măcar costul hranei animalelor. (Această situație s-a reglementat prin ultimele hotărîri.) De reținut că toate aceste motive — și altele pe care nu le-am amintit — au făcut ca realizările agricole ale

acoperă teritoriul Munților Buzăului să fie net inferioare potențialului real.

— Ca om al locului și ca geograf, ce preconizați pentru accelerarea dezvoltării multilaterale a zonei de munte buzoiene?

— Socot mai rațional să se creeze condiții ca să producă eficient, la fața locului, gospodariștii iscușiți în creșterea animalelor din Fundu Nehoiului, Cățiașu, Curmătura, Albinari (unde, în ciuda îndeletnicirii tradiționale consemnate de denumire, abia de mai găsești cițiva stupi răzleți). Se impun, totodată, măsuri antierozionale (o bună parte din pantele acestor munți sînt afectate sau au potențial de alunecare). De asemenea, trebuie accelerată ameliorarea pășunilor și finețelor cu delimitarea periodică a ceea ce se poate pășuna și ce trebuie să rămînă fineață, mergîndu-se pînă la parcelarea și pășunarea alternativă a unor terenuri, în timp ce altele se refac. M-am oprit numai la unele din acele aspecte care privesc raporturile dintre zootehnie și mediul geografic, ferind-mă să cad în greșeala de a da sfaturi cum să crească animalele celor care o știu mult mai bine decît mine. În contextul programului de autoaprovizionare, toate aceste probleme își găsesc un cadru deosebit de favorabil de rezolvare.

Desigur, după cum s-a subliniat și în serialul nostru „Carpați-2000”, agricultura singură, în condiții montane și submontane, nu poate asigura baza economică pentru stabilizarea populației tinere în gospodării și așezări relativ izolate. Or, un turism extins și modernizat poate aduce, în acest sens, o contribuție substanțială în Munții Buzăului.

Situații la Curba Carpaților și lângă Depresiunea Brașovului ei au funcționat ca o „placă turnantă” între cele trei mari țări românești, ceea ce le-a sporit rolul de legătură de trecere către și dinspre Transilvania, către părțile dunărene și Marea Neagră. Aceste legături s-au realizat în trecut pe Valea Buzăului, ceva mai mult pe Valea Sirului și Bîscă Ghiojdului, peste trecătoarea Tabla Buții. Nu trebuie uitate nici legăturile din trecut ale oierilor buzoieni cu cei din părțile Brașovului, precum și „revărsările” de populație transilvăneană peste Carpații și Subcarpații Buzăului în vremuri de demult, de intensificare a persecuțiilor naționale, sociale, politice și reli-

gioase, cînd se refugiau aci așa-numiții ungureni, adică românii veniți de peste munți. „Dar noi subliniem azi urmările legate de poziția geografică a Munților Buzăului nu atît sub aspectul pur istoric, ci pentru a evidenția rolul pe care poate și trebuie să-l joace în continuare această zona de interferență și tranziție, în geografia circulației și dezvoltarea de azi a turismului. Din păcate, socot că și pe acest plan valorificarea este rămasă în urmă, nefiind exploatată aproape deloc poziția de tranziț a turismului dinspre sau către Brașov, tocmai acum cînd Valea Prahovei este atît de aglomerată.”

S-a elaborat la Ministerul Turismului — arată geograful — harta regiunii turistice a țării noastre, una din zonele turistice de mare interes reprezentînd-o unitățile montane și deluroase ale Buzăului. Punerea mai deplină în valoare a potențialului lor turistic s-ar face nu numai prin amenajarea de căi de comunicație, dar și — de ce nu? — prin sate turistice, tabere de schi și tîrguri anuale pe Penteleu sau Siriu.

— Sub toate aceste aspecte, Munții Buzăului nu stau deloc strălucit. Lipsesc o cale ferată între Nehoiu și Intorsătura Buzăului, șoselele laterale de acces nu sînt prea bine amenajate etc. Mi-aș permite să opinez că, înainte de toate, ar trebui început simplu cu amenajarea unor drumuri, a unor circuite turistice și mici cabane (ieftine!) care să facă cunoscute turiștilor aceste zone de o neasemuită frumusețe, dar cam neglijate. De pildă, pe lângă facilitarea accesului către Penteleu și Siriu, aș aminti și pe cel către Comandău, respectiv Covasna, ca și pe cel pe Valea Sirului către Tabla Buții și către Teleajen-Ciucas. Un rol deosebit l-ar putea juca și amenajarea a două circuite turistice. Primul ar fi cel de pe Valea Slănicului, peste Culmea Ivănețu, la Gura Teghii și apoi pe Bîscă Roșiei în Valea Buzăului; al doilea, de acces ceva mai dificil, dar mai atrăgător, pe Bîscă Ghiojdului (Bîscă cu Cale — Bîsculă) și Valea Sirului, cu ieșire în zona viitorului lac de acumulare, despre ale cărui posibile utilizări turistice se vorbește înșă mult prea puțin.

Iată doar cîteva idei pentru valorificarea complexă a Munților Buzăului. Nu incapa îndoială că unele din ele, eventual în alte variante se află de pe acum în atenția organelor locale. Important este să se acționeze energic și cu spirit gospodăresc.

LIONEL NIȚESCU

Calul și semnificația sa pentru spațiul montan

Pentru regiunile de munte, pentru agricultura acestor zone, calul, ca subiect și mijloc de producție direct implicat în economia și viața satului, în gospodăria țărănească, a fost și rămîne nu doar o prezență și permanentă necesitate, ci mai mult, o veritabilă personalitate vie.

Astăzi, cînd produsul agriculturii se constituie în condiție a stabilității, iar criza economică mondială, criza de energie, determină reorientări de substanță asupra formelor în care omul își va organiza viața, poate încă precaute, dar cu tendințe spre stările naturale, calul reapare în sfera de interes, după o cursă care a durat aproape o jumătate de secol.

Eclipsat pentru o perioadă de timp de explozia mijloacelor tehnice, desconsiderat, decimat în mod fizic și în afara vreunei culpe, calul s-a înfruntat de fapt cu un adversar inegal, cu o foarte mare putere: petrolul. Pentru un timp s-a crezut că nu-i mai rămînea nici o șansă.

Intr-o discuție serioasă despre cal și munte, asocierea cu problemele actuale ale energiei devine dealtfel inevitabilă, deoarece primul folos pe care calul i-l furnizează omului îl reprezintă tocmai energia mecanică, de tracțiune.

Nu ne vom opri asupra semnificației și perspectivelor calului pentru zona marii agriculturii a cîmpiei, unde mecanizarea s-a instalat, iar tehnologiile nici nu mai pot fi concepute într-o altă formulă. Nici aici nu se poate pune însă problema renunțării la cal, deoarece multe activități agricole mai mărunte, transporturile ușoare, acoperirea unor urgențe, necesită necondiționat întreținerea unui număr de cai suficient pentru a completa aportul mașinii, a acționa acolo unde mașina n-o poate face și desigur, pentru a economisi astfel și combustibilul petrolier.

Cu cît ne apropiem însă dinspre cîmpie spre deal și apoi spre munte, cu atît lucrările agricole se complică, sporesc consumurile de carburanți pentru aceleași operațiuni, iar nevoia de cai pentru transporturile mici și mai ieftine, pentru unele lucrări agricole, devine tot mai vizibilă, mai concretă.

Pentru agricultura montană, pentru creșterea animalelor, pentru gospodăria țărănească de munte, ca celula de bază pentru producția agricolă a acestei regiuni, calul se constituie în necesitate vitală.

Agricultura, zootehnia montană nu sînt de conceput fără mijloace operative, eficiente, ieftine, de transport. Problema depășirii iagrășămintelor naturale pe finețe, pășuni, mici ogoare, grădini, a finurilor de pe finețe la grajdurile cu animale, uneltelor, pietrei, lemnului etc., pe drumuri înclinate, sinuoase, multe înguste și denivelate sau transporturile pe terenurile lipsite de drumuri, inclusiv a amarelor și persoanelor, micile arături și grăpări etc., aceste mărunte și multiple, obligatorii activități agricole care ne-

cesită neapărat energie și care toate au reflectare directă sau indirectă în produsul agricol final se înscriu ca necesități lămpezi și nesubstituibile.

În satul montan românesc au existat întotdeauna, și mai există încă, două forme principale de întreținere și utilizare a calului: — în gospodării țărănești bine închegate, cu un număr de animale și suprafețe de teren care să justifice prezența și întreținerea unui cal, mai arareori doi — calul fiind un consumator important de furaje. În astfel de gospodării, mai puține numeric dar reprezentînd baza agriculturii de munte, calul se constituie ca mijloc direct de producție, absolut necesar.

— în gospodării mai mici, în care se cresc unul sau doi cai, ai căror proprietari se ocupă cu cărușia, pentru nevoile curente de transport ale sătenilor sau ca angajați în activități cu caracter forestier, etc., implicit pentru nevoile agricole ale propriei gospodării, desigur mai limitate ca volum de lucrări.

O înviorare a creșterii efectivelor de cabaline în ruralul montan se află în strînsă legătură cu un proces general de înviorare a zooculturii montane, deoarece sporirea numărului de cai își are rațiune doar în condițiile sporirii trebuințelor de deservire a activităților agricole, a lucrărilor cu caracter agroproductiv asupra pămîntului, a creșterii numerice a efectivelor de bovine și ovine, în primul rînd.

O concurență pentru specia cabalină o reprezintă procesul modernizării prin mecanizare, însă:

— mecanizarea mare este, oricum, limitată, datorită condițiilor de relief, sol și chiar climă, consumului crescut de carburant necesar pentru aceleași lucrări din categoria celor considerate mai grele, ceea ce privește direct și prețurile de cost (desteleniri, desecări, nivelări, defrișări, transporturi de volum etc.)

— mecanizarea mică are toate perspectivele, însă privește lucrări în care calul este mai puțin implicat sau chiar deloc: cositul și întorsul finurilor, mulsul mecanic, lucrări de grădinarit etc.

● Cea de-a doua concurență serioasă și de dorit o reprezintă boii de muncă, a căror sporire numerică poate constitui o cale rațională atît pentru rezolvarea unor necesități de transporturi mai grele, cît și pentru aportul mare în tone-carne pe care această categorie de bovine îl aduce în final. De fapt, la o analiză dorită imparțială, locul calului în perspectiva peisajului agricol montan poate fi apreciat ca aflîndu-se undeva între mica mecanizare și boii de muncă. Un loc precis, constant, util, care se cere acoperit cu efective mai mari și de calitate mereu îmbunătățită.

● Una dintre orientările care pot contribui din plin și la relansarea calului în zona de munte privește soluția agroturismului, în perspectiva dezvoltării acestuia și în munții noștri, formulă verificată în

unele țări cu munții bine organizați. Exemplificînd, în Tirol, o perioadă de excesivă mecanizare a condus la excluderea calului de la muncă. Totuși, rasa de cai specializați pentru munte, Haflinger, a putut să se mențină, grație mai ales turismului agrar-montan și cererii în creștere la export, aspect legat direct de noile fenomene mondiale pe plan energetic. A mai contribuit însă la această menținere și faptul că a fost păstrată matca de reproducție valoroasă, armăsari și iepe, iar activitățile de selecție i s-a acordat neîntreput întreaga atenție.

Dealtfel, o relansare a calului în zonele noastre de munte numai pe criteriul agriculturii devine o problemă cel puțin dificilă, însemnînd și o limitare a formelor de utilizare. Sînt necesare conjugări și cu mărirea posibilităților de angajare, în condiții mai avantajoase, a cărușilor, acoperirea unor necesități de transport hipo sportive, precum și întregiri în domeniul turismului, utilizări cu caracter agremental și sportiv.

Dezvoltarea creșterii calului mai privește și punerea la punct a unei mici industrii locale legată de mijloacele de transport hipo și de întreținerea capacității de muncă: construcția de atelaje — căruțe, sănii, docare, șarete —, confecționarea de hamuri, șei, potcoave, lanțuri, caiele, precum și a unor obiecte ornamentale legate direct de agroturism. Toate aceste necesități privesc reconsiderarea unor meserii, ca rotăria, curelăria,

fierăria, potcovăritul etc. Una dintre condițiile asigurării unui număr sporit de cai buni o constituie activitatea de reproducție și selecție, de ameliorare permanentă a efectivului. Referirea privește înmulțirea unui tip de cal potrivit cu activitățile desfășurate în condițiile naturale proprii regiunilor de munte. Acest cal ideal pentru funcțiunile imbinare, transport — agricultură — agrement —, la munte este necesar să îndeplinească un mînunchi de calități: să fie rezistent față de climatul mai aspru, să poată activa fără riscuri organice pe terenuri dure, cu pante accentuate și neregularități, ceea ce presupune copită neagră, tare și un bun echilibru, să fie pușcă și totodată docil, să nu fie prea greu, de talie prea mare și nici pretentios la condițiile de furajare și întreținere.

În mod fericit, detinem un astfel de tip de cal autohton, un remarcabil reprezentant al calilor de munte: calul Huțul.

Menținerea și îmbunătățirea de-a lungul timpului a acestei valoroase rase de cai se datorează existenței unui nucleu selecționat, format și perpetuat în Herghelia Lucina, din județul Suceava, prin grija, atașamentul și seriozitatea unor „oameni de cai”, profesioniști dăruiți meseriei, care s-au străduit de-a lungul a peste un secol să organizeze, să dezvolte și uneori să salveze — Herghelia Lucina și calul Huțul — și să ni le aducă, ca dar prețios cu istorie proprie, în contemporaneitate. Această familie de iubitori perseverenți și definitiv ai calului, avînd în directorul Centrului republican de creșterea cabalinelor și calificarea calilor de rasă — București, dr. I. Apahideanu, un distins reprezentant, a sărbătorit în luna decembrie 1981 aniversarea a 125 ani de la înființarea Hergheliei Lucina. Un veritabil Simpozion al calului Huțul, organizat cu larg sprijin din partea Comitetului județean Suceava al P.C.R., a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ce se înscrie printre manifestările destinate să contribuie nu doar la dezvoltarea huțului și a Hergheliei Lucina, ci la dezvoltarea în general a creșterii calului în țara noastră. Devine cu atît mai îmbrucător faptul că, dînd conținut noțiunii de agroturism montan, în una dintr formele sale posibile de manifestare, cu această ocazie s-a inaugurat și noul motel turistic „Herghelia Lucina”. Demonstrațiile practice, probele de tracțiune, rezistență, călărie și transport agremental au reprezentat o dovadă vie atît a calităților calului Huțul cît și a modului inspirat în care două sectoare — agricultura și turismul — pot să coopereze, răspunzînd unui interes general.

„Asociația Sportivă Cal Clubul Român”, înființată la 31.III.1981, cu sprijinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și-a lărgit recent posibilitățile de evoluare, dobîndînd un statut incurajator și sprijin din partea unităților specializate ale M.A.I.A. În orașelul montan Vlăhița, din Munții Harghitei, a luat ființă o filială a acestei asociații hipice, care are în atenție calul secuiesc ameliorat cu cel Lipitan. Sînt vești îmbrucătoare ce ne îndreptățesc să întrezărim o nouă stare de spirit favorabilă creșterii calului românesc.

DR. RADU REY

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cuget, deci există”

Filosofia lumii românești (I)

— premise la filosofia geto-dacă —

Prejudecăți și complexe psihologice moștenite au deteriorat, în timp, acel sistem de gânduri și de simțiri statornic în spațiul lumii geto-dace. Răuvoitorii au știut, abil, să îngroașe liniile acelor prejudecăți, uitând, ceea ce s-a spus și trebuie mereu să se repete, că angajarea pe o linie permite întotdeauna și un adaos, nu o întepinare definitivă. E cazul filosofiei și literaturii geto-dace, atât de necunoscute, până la un moment, încât ele nici nu figurau în faimoasele tratate academice, care se mai numeau și de sinteză.

Și totuși, și creația filosofică, și cea literară a geto-dacilor au fost recunoscute de cei mai avizați în aceste domenii, respectiv de „divinul” filosof grec Platon și de geniul marelui poet roman, exilat la Pontul Euxin, Ovidiu. Ca una dintre mințile cele mai ascuțite ale filosofiei antichității, Platon nu s-a sfiit să arate compatrioților săi în ale filosofiei că ei nu văd decît partea, nu și întregul, așa cum arată traciul Zamolxe, prin doctrina lui. Același Zamolxe mai întărea în spusele sale un principiu filosofic ce va domina peste veacuri, anume că: „înainte de a vindeca trupul, trebuie să vindecăm sufletul”, respectiv acea lume lăuntrică a eului și a conștiinței datătoare de sensuri pentru toate acțiunile omenești. Dar fundamental a rămas în doctrina filosofului trac, așa cum subliniază același Platon, ideea „nemuririi sufletului”.

În ciuda unor evidente care nu pot scăpa obiectivității, filosofia geto-dacă n-a fost recunoscută, nici inserată, prin ideile ei generale măcar, în dicționare și enciclopedii. N-au făcut-o nici cele trei Istории ale filosofiei românești, apărute la răstimpuri de câteva decenii, în 1940, în 1934 și 1972. Care era raționamentul cercetătorilor noștri, specializați oriunde, numai în țară nu? „N-avem texte!” „Sint doar enunțuri despre filosofia lui Zamolxe!” „Nu avem concepte de sine stătătoare în viziunea geto-dacă despre lume!” „Așa să fie oare? Desigur că nu. Infirmitatea spirituală a acestor specialiști de ocazie iese în evidență din propriile lor negații. Căci admitând judecata lor, o situație similară întâlnim în cuprinsul Istoriei filosofiei universale. Astfel, de la Socrate n-a rămas nici un text, decît afirmațiile lui Platon despre el; și totuși, filosofia lui Socrate există, recunoscută în enciclopedii. Buddha, considerat o figură legendară, a întemeiat o religie; budismul, prin care proclama „adevăruri sfinte”, dezvoltate doar din meditații transmise auditorilor săi. Apoi Moise, și nu Zamolxe figurează în ultima ediție a Dicționarului de filosofie, apărut la Editura politică. Am putea continua. Să ne amintim și să amintim și altora că Iordanes scria: „Geții n-au fost lipsiți de oameni care să-și învețe filosofia”, iar Iorga sublinia: „Traciul au lăsat ceva în sufletul nostru. Este de la ei o energie nestăvilită, o credință entuziastă în dănuirea vieții de dincolo, o sete de nemurire”. Zamolxe, scrie Iulian Apostatul, i-a învățat pe geto-daci că „moartea nu este nimicire”. Toate aceste mărturii, și multe altele, au rămas neexplorate în spațiul ideii. Celor care se ofereau să susțină că Zamolxe a fost sclav, al filosofului grec Pitagora, cel mai înversunat protocronist din secolul trecut, eruditul Hasdeu le spunea: „dacă a fost sclav cu trupul, n-a fost și cu sufletul”. Așadar, filosofia geto-dacă își așteaptă recunoașterea. Scepticii și didacticii inerti în ale spiritului filosofic să le oferim, spre meditație, păreri unui Lissner, care scria: „o cultură apusă poate atîpi un moment, poate visa în marea nemăsurată a milenilor și amintirilor. Ea poate fi îngropată, acoperită sub greutatea apăsătoare a pietrei și a pămîntului. Și totuși ea se află în noi (s.n.), chiar dacă vestigiile ei materiale sînt încă nedescoperite și ascunse undeva departe”. Filosofia geto-dacă e o întărire în acest crez.

VASILE VETIȘANU

Sub steaua limbii românești incap toate durerile și bucuriile noastre, întreg destinul nostru

Nicolae Dan Frunteletă s-a născut la 10 octombrie 1916 în satul Balăcești — Mehedinți. În prezent este redactor șef al revistei Luceafărul. Bibliografie: Puterea sunetului — 1977, Noaptea griului nou — 1978, Vara din noi, vara — 1979, Inventarul speranței — 1981.

propul să faci un lucru cu bătaie mai lungă, cu altă simțire mai puțină să obosești. Și în literatură se poate trăi foarte bine de azi pe mine. E vorba de politica pașilor mici, care îți asigură liniște și confort. Cu cit însă construcția în care te implică e mai generoasă și alți ai mai multe șanse să te dezvolți cit îți permite talentul. Paradoxal, oameni care la tinerete au fost promotori de prim rang ai unui gen de literatură nouă, acum înaintind în vîrstă ajung să-și repudieze, să devină seniori abstracti și, cum zice Nicolae Velia, „cauzași fără cauză”.

— Ce tineri sînt, de obicei, revoluționarii, cei care fac istoria? Credeți că facem destul pentru ca tinerii să cunoască istoria ca fiind părtași la desfășurarea ei și nu ca niște martori neimplicați?

— Facem destul, dar destul de puțin. Ardem uneori din formalism, o etapă necesară în cunoașterea istoriei, a culturii naționale. Aceea care înseamnă cunoașterea pe viu, înseamnă drum la Tebea, la Mărășești, și la Padeș, la Ipotești, la Hordou și la Lančrăm, nu turism de un ceas, ci lecție de iubire a țării și a oamenilor ei mari, sârbătoare a spiritului care să trezească gustul pentru lecturi adînci. Formarea convingerii că drumurile spre lume încep numai de-acasă, că limba românească are steaua ei fixă între stelele lumii, și sub lumina ei incap durerile și bucuriile noastre, și destinul nostru. Că — repet cugetarea unui mare poet — „se poate trăi, iubi, muri și făcea numai în limba ta”. Atunci cînd o simți ca pe un singe sănătos și etern care n-are nevoie de transfuzii, de importuri de plasmă.

— Ce ar trebui neapărat să știe tinerii? — Noi, oamenii tineri, trebuie să învățăm că lucrurile prin care ne legitimăm sînt cărțile noastre. De ce zic asta? Poate e banal. Dar mulți, înainte de a se afirma, fac gălăgie. După părerea mea, scriitorul ar trebui să înceteze să fie o persoană orală. Prin gălăgia care o stir-

nește în jurul său crede că are șanse la popularitate și își crește valoarea. E o iluzie. E trist că nu folosim tot timpul pe care îl avem pentru a scrie. Nu cu sentimentul că stăm de vorbă cu postumitatea. Asta depinde de voce ai pentru a fi auzit pînă acolo. Dar a face înainte de asta tot zgomotul posibil, a te da în spectacol înseamnă a nu te lua în serios. Cred că omul țînar are datoria să se lupte înții cu sine însuși și apoi să se confrunte cu ceilalți. Asumîndu-și valorile culturale, formîndu-și convingeri și nu reacționînd pe baza unor impulsuri glandulare. Cred că geniul spontan și inculț e un mit găunos și nociv.

— Sinteți un om tînar, care a avut șansa să conducă publicații de mare prestigiu — Viața studentescă, Știința tineretului, Luceafărul...

— Am trăit această experiență ca pe ceva care trebuia făcut și nu ca pe ceva la care am rivnit cu tot dinadinsul. La sfîrșitul facultății nu am optat pentru presă, pentru a conduce o publicație sau alta. Ba chiar, această muncă m-a oprit, prin specificul ei, o perioadă destul de mare de la scris. Ce am făcut bun? Cred că am reușit să creez o stare de muncă. Nu se poate munci într-o tensiune continuă și nici numai la comandă foarte exactă. Trebuie să faci în așa fel încît să-ți pui pe foți în starea de a da tot ce ai mai bun. Mă bucur că peste tot am adus oameni tineri, majoritatea scriitori, dintre care unii sînt bine afirmați acum. Despre experiența „Luceafărului” nu pot să spun decît că e la început.

— Cărțile dumneavoastră marchează un drum de la înregistrarea reperelor unei civilizații cunoscute în copilarie pînă la cele ale epocii actuale. Cum ați intrat în contact cu emblemele istoriei?

— Cred că aceste sentimente existau în mine înainte de a căpăta expresie literară. Problema a fost doar să le redescovăr. Părinții mei au fost învîțători în Oltenia. De la ei cred că am învățat dragostea pentru istorie și pentru limba română. Asta înseamnă o mare deschidere către lume care te fereste de oboseală. Nu e vorba de o contemplare a istoriei, de un sentiment pasiv, ci de a ajunge la convingerea că istoria face parte din tine. Că îți aparține și te legitimează, că îi ești dator cu viața și cu lucrarea ta.

— Ce vă nemulțumește, ca om tînar, pe această planetă?

— Graba. Faptul că sîntem obligați de prea multe ori să trăim repede și să nu băgăm de seamă lucruri esențiale. Faptul că datorită acestei grabe sîntem siliți să reinventăm tot felul de lucruri. De exemplu reinventarea naturii pe care o facem ca și cum am descoperi ceva extraordinar și inexistent pînă acum. Sau reinventarea relațiilor dintre oameni, de foarte multe ori vicinate din lipsă de răbdare și de timp. Aici e și rădăcina psihizei mondiale a neliniștii, a războaielor, crizelor. Trăim aproape unii de alții și ne interesează — sau ar trebui să ne intereseze — ce se întîmplă cu ceilalți — dar de multe ori nu procedăm așa și ne confundăm în egoismul nostru satisfăcut. Prea adesea sîntem singuri fiind împreună, uitînd de fapt să fim singuri în sensul pur, de manifestare a personalității și a frumuseții din noi. Uitănd să fim buni, și pămîntesți, și îngrijorați de grijile adevărate ale lumii...

— Sinteți un om deosebit de calm, care aduce multă liniște celor în preajma cărora vă aflați.

— Mai puțin mie. — Ce lucru considerați că este foarte important pentru scriitorul tînar, pentru condiția sa, în afara scrisului?

— Să ne respectăm tineretea și viața. Să nu mergem niciodată acasă cu ultimul tramvai de noapte. Aș încerca să spun asta în câteva versuri: „Nu vă duceți acasă / hei, fraților, nu vă duceți / cu ultimul tramvai de noapte / el mesteacă ruginit tăcerile / și oboselele marelui oraș / el sparge ca un cîine turbat / aerul curților strimte / și pe cel al curților din amintire / el fuge pe o sină circulară / lătrînd în neștiire / Nu vă duceți, nu vă duceți acasă / pe roțile lui de oțel blestemat / singele fratelui Nicolae Labiș / încă nu s-a uscat”.

GEORGE ARION

— Nicolae Dan Frunteletă, sinteți în fruntea unei reviste care promovează literatura tinerilor. Enumerați-mi, vă rog, cîteva din criteriile după care se realizează acest lucru.

— Fără îndoială, în primul rînd, valoarea. Repet un lucru binecunoscut: se scrie mult. Cred că așa a fost întotdeauna. Dar, dincolo de asta, majoritatea tinerilor care trimis lucrările lor la revistă vor să publice imediat. Totul. Indiferent de faptul că e vorba de prime încercări. Revista e mirajul unui arc de triumf de care, odată trecut, și se înmînează documentul de scriitor. A-ți vedea numele și fotografia în revistă devine un scop în sine. Cei mai buni, cei adevărați învață răbdarea. Se pune întrebarea dacă știm întotdeauna să-i găsim pe aceștia, să-i alegem, să-i ajutăm.

— Se poate distinge, oare, o notă particulară a creației tinerilor de la noi?

— Există astăzi mentalitatea că nu se poate răzbi decît în grup. Un grup armonizat prin lecturi, prin interese imediate reușite să fie mai revede cunoscut. Această solidaritate este frumoasă cu condiția să nu se transforme într-un spirit de gască, supas model. În prezent, moda zilei în poezie, de pildă, este supralicitarea realului.

— Ce înțelegeți prin teribilism în artă?

— O vîrstă necesară în creație, precum adolescența. Plăcerea de a demonta lumea și de a-ți închiui că o recomuni după legile tale. Iubind-o în fond, frumos și disperat, și deprinzînd-o să intre în cuvinte. Un pojar care trece cu anii și cu munca, pentru că altfel rămîne din el numai poza. Spectaculoasă, dar superficială. Maturitatea are un ton al ei și o asumare a lumii pe măsură.

— Preferați teribilismului conformismul?

— Nicidcum. Cumintenia exagerată nu mă separă a fi un semn al unei înzestrări deosebite. Conformismul înseamnă, mai ales, a nu-ți pune probleme mari, a te face să spui ceea ce sînt toată lumea dar fără a mișca nimic. Conformismul se manifestă în toate generatiile și în toate genurile. Așa cum se scrie poezie patriotică de un evident conformism, la fel se scrie și poezie de dragoste conformistă. Ea poate avea virtuți tehnice deosebite și își poate avea chiar cititorii ei, care nu vor să fie tulburate și consumă un sirop de duminică zicîndu-și că totul e în regulă. Dar conformismul contrazice însăși condiția tinerității. Ce poate fi mai jalnic decît o tinerete care acceptă tiarele imouze de alții și nu simțindorul să încerce să înțeleagă singură ce se petrece în jurul ei?

— Ați amintit de poezia patriotică.

— Ea rămîne necesară și actuală și în epoca noastră. Ea izvorăște dintr-un sentiment acut al apartenenței la o țară, al interesului pentru tot ce se întîmplă în spațiul respectiv. E vorba de o poezie activă, care își pune probleme, întrebă și se întrebă fără false menajamente. Desigur, nu intră în discuție poezia mediocră. Aceasta se exclude de la sine. Poezia patriotică adevărată își propune să fie o operă de construcție și nu de contestare gratuită sau de constatare idilică. Pentru unii, revoluția e în perioada actuală ca un cutîl în dinți cu care dansează oșenește. Adică, o un lucru de suprafață, de afișat la ocazii și dacă se poate în prezența cîtor mai mulți. Pentru alții, revoluția ține de condiția strict biologică. Ea ar fi caracteristică tineretii și s-ar termina odată cu ea. Dar revoluția trebuie înțeleasă ca o stare permanentă și adusă în creație prin participarea permanentă la tot ce există și tot ce se întîmplă în această țară și în această lume. Mi se pare extrem de semnificativ faptul că președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmă cu patos adine în cuvîntările sale actualitatea poeziei patriotice, nevoia de poezie patriotică adevărată ca aer spiritual al responsabilității și demnității unui neam. Într-un anume fel, cred că literatura patriotică este mai mult decît istoria scrisă a unei epoci. Ea selectează direcțiile de conștiință, mișcă mări de sentimente și de adevăruri, surprinde mobilurile unei evoluții, ale unei istorii. Face, adică, portretul spiritual al unui popor.

— Dar cum să faci ca să nu te predai întâmplărilor, ca să nu obosești în ce scrii?

— Într-un singur fel cred: cu cit îți

Vorbite și scrise românește

Gramatică și... gastronomie (II)

Și fiindcă autoarea (Dida Balmez, Cartea de bucate altele) ne trimite la niște etimologii, unele ar trebui corectate (deci: **au bain-marie** cu linioară, românescul **maro**, nu maron, e din fr. **marron**, à la grec e scris à la grec, dar dacă e vorba de feminin, atunci trebuia să la greques; zicem **filet à l'anglaise**, din **choux de Bruxelles** avem varză de Bruxelles, scris cu **x**, nu cu **s**); pluralul de la **sarallii** este **sarallii** (nu **sarailii**, p. 389). Și dacă tot „umblă” la etimologii, de ce **pandispan** (p. 350) e ex-

plicat prin fr. „paine d'Espagne”? Cuvîntul e și în bulgară („sună” ca al nostru), e și în turcă **pandespan**, după cel din italiană **pan di Spagna**. Ca și altii, cred că trebuie să admitem un intermediar grecesc, cu forma **pandespani**, pentru a putea explica pe ș.

Desigur, o carte de bucate este — mai întîl — o invitație (dacă nu și o „ispită”) pentru amatorii de mâncăruri bune (nu ne gîndim la instinctul pantagruelic și nici la gurmanzi!). Dar limbajul acestei discipline impune un anumit statut, științific, propriu gastronomiei, artei culinare. Dar rigorismul rețetelor nu scuză stîngăciile de expresie (ne mai îngăduim unele, date de autoare: „se pasează găbenusurile printr-o sită”, „un vîrf de cuțit sare”, „se lasă pasta să se odihnească”, pleonasmul „mujdei de usturoi”, cînd se știe că **mujdei** înseamnă „preparat de usturoi pisat, oțet (sau apă) și sare”, „sosul se degre-

sează (se separă) — asta înțelege autoarea prin a **degrasa**, „se insiropează cu sirop”, „zahărul se incorporează” etc). Cit despre **biscuții**, denumire de la italianul **biscotto**, nu se poate explica, precum crede autoarea (pag. 358). De fapt e vorba de expresia latinească **bis coctus**, adică „copt de două ori”, de unde fr. **biscuit** și apoi, la noi **biscuit**; forma italiană **biscotto** a trecut în maghiară la **piskota** și apoi, în românește, **piscolt**. Se pare că e dublă eroare. Cu **salată boeuf** și **natur**, totul e posibil, căci și dicționarele tac...

Textul nu e însă scutit de unele greșeli de tipar. Fiind vorba, de cititoare, adesea neprevenite, se impunea o marimă acuratețe. Rectificările gramaticale și filologice n-ar mai fi dat loc la comentarii. Terminologia culinară poate fi nuanțată și labilă, uneori chiar răsturnată în sensurile ei, dar gramatica nu trebuie siluită. Or fi existînd tîrturi capriciu, dar și

torturi (accentul pe **u**) gramaticale care sînt — după gustul meu — ca niște **poale-n briu moldovenesti**. Aici stă farmecul gastronomiei și al lingvisticii! Facem și noi diferite nevicioase, după cum face și autoarea, care ne spune că „laptele se mîncîncă și nu se bea” (pag. 70), ca să nu se facă bol (ecoloș) în stomac (e bun pentru „refacerea uzurilor” — aici sînt în incurcatură: pe care u cade accentul, căci uzurilor nu este același lucru cu uzurilor?). E greu, fiindcă sîntem avertizați că „în gastronomia românească există o diversitate mare de rețete a (sic!) căror componente...” (pestru ale), și „fără să supraîncarce inutil o masă” (subl. ns.) și fără „monotonia felurilor de mîncare, care se repetă zi de zi „căci” încheie (sic!) pofta de mîncare (pag. 8) și nu mai avem „savoarea organoleptică”!

Totul, ca o gramatică... în ansă!
GH. POALELUNGHI

CARTE

Toma Caragiu, poetul

Am citit și am recitat, după moartea greu imaginabilă a marelui actor (pentru cine l-a văzut evoluând pe scenă, și cu atât mai mult pentru cine l-a cunoscut personal)... I-am citit și răscolit culegerea de **Poeme și alte confesiuni** — cartea de tulburătoare acorduri lirice a lui Toma Caragiu —, realizată cu devoțiune de poetul și criticul dramatic Ion Cocora. Mă interesau în primul rând **poemele**, din care știam câteva, apărute în presa literară în anii din urmă ai autorului. Imi plăcuseră atunci. Și — țineam să aflu, să mă conving acum, dacă poezia a fost pentru marile mele prieten doar un hobby sau mai mult.

Sintem în general robiți ideii că și oamenii de excepție au o **dominantă** în creația lor. Cutare este poet, altcineva om de știință, ori pictor, muzician, sculptor etc. Și de obicei, cam așa stau lucrurile... Prin urmare — și în cazul lui Toma Caragiu, poezia, pe care abia și-a dezvoltat-o în timpul vieții, să fi fost mai mult decât un „violon d'Ingres”? Că doar el a fost **Actorul**, marele actor!

Dar „violon d'Ingres” nu e deloc puțin! Ci este o pasiune, o patimă chiar, adesea. Și patimă a fost și la neuitatul artist al scenei, **poezia**. Fiindcă Toma era poet structural, un poet pină în fibra intimă a ființei lui. El scria pentru album mai ales — pentru că era un mare timid, uriaș! Dar nu se poate să nu fi avut conștiința înzestrării lui lirice. Și apoi, iubea prea mult viața, ca să nu vibreze în fața ei — chiar certînd-o cu profundă amărăciune, fiindcă îi contrazicea optimismul lui, constructiv. Îi repugna de pildă suficiența și îi compătinea pe „campionii” minimei rezistențe, pe cei învinși înainte de a fi luptat, ipochimeni ce nu simt nevoia orizonturilor largi, trăind vegetativ („Orașul se scufundă încet”). De aceea, cu atât mai mult tinjește el, **poetul**, după excepție, exemplaritate, în care se recunoaște și îi place a recunoaște lumea întreagă: „Cîntecul de moarte / îl vei auzi încet / numai tu doamne. / Mi-e fluierul bătrîn și bolnav. / Îl am de la Termopyle. / Acolo am fost învins prima oară...”

Leonida și ai săi, de la Termopyle, simbolizînd victoria umană (sau o „înfrîngere” care face cit o victorie) asupra **elipei**, asupra uitării, plătită oricît de scump! Artistul, omul de geniu fiind și el un **Leonida** ce învinge timpul, supraviețuind efemerei ființe de lut care a fost. Asumîndu-și, prin „arderea” sa intensă, destinul lumii întregi, al oamenilor de-a lungul istoriei. Ceea ce și constituie frumusețea dramei lui existențiale.

Om al perspectivelor înalte, Toma Caragiu trăia și ca poet, ca destin individual deci (nu numai interpretînd, pe scenă), coșmarul neajungerii la lumină, la împlinire: „Urc din adîncuri / și noaptea îmi coboară pe umeri / dezbrăcîndu-mă înfiorată / încercînd să se culce cu mine / Urc spre lumina de sus / Acolo să ajung de unde se vede totul / genunea adîncurilor și teama și groaza / și cristallul alb scînteind orbit de lumină / al stelei celei mai îndepărtate / și totuși de aici atît de aproape / Acolo unde bat toate vînturile / arzînd pustiind firea...”

El nu putea, ca om de excepție, să escamoteze umbrele din noi, de aceea a și dat, cred, o profundă definiție condiției umane, care îl neliniștea, îl răscolea atît: „Am văzut omul întunecatelor dimineți / am văzut fiul furtunii cîntînd în lanturi / am văzut întreaga durere cum curge deschisă, / exilați în noi chiuiim în mine părăsite...”

Caragiu, originar din Sud, de pe meleaguri de basm invadate de pini și de stejari, ale munților Pînd, era atavic atras de vigoarea zeiască a naturii, cu care aspira să se confunde cosmic; o natură contrapondere a imaginii fide oferite de „spiritul machiat în clown”, ce îi dispăcea cumplit. „Iată pădurea și omul / unde mi-a încărunțit / gîndul ascuns. / Iată scaunul și zeul / pădurii care / se piaptănă. / Iată întreaga / suprafață care / capătă sens. / Iată stejarii / din corul pămîntului. / Iată psalmii / înfruntînd / tainele naturii / și jocul luminii...”

O structură sănătoasă, ce nu putea fi pervertită de nimic și de nimeni, funciar sănătoasă, asemenea străbunilor de lingă pămîntul reavăn și fertil.

Aș mai cita multe alte versuri, într-atît m-a convins placheta sa postumă că Toma Caragiu era și poet, un poet adevărat.

HRISTU CĂNDROVEANU

Erudiție și tenacitate

Cu Romulus Vulcănescu care, iată, a împlinit șapte decenii de viață, s-a înfiripat în teritoriile vaste ale culturii cîtezană gîndului românesc, dornic să înfrîngă ereziiile grăbite ale momentului și ineficientele tendințe de vasalitate spirituală față de valorile de aiurea. Din acest motiv, preocupărilor sale mitologice li s-ar putea găsi filiații în opera enciclopedică a lui Hașdeu, înscriindu-se în prima noastră jumătate de veac, cu o operă care se justifică prin tenacitatea cercetărilor întreprinse în elementele de substrat ale creației autohtone. Căci profesorul, cercetătorul asiduu, eruditul om de știință și de încheiate sinteze teoretice în cultură, Romulus Vulcănescu, unifică intuiția gîndului căutător de adevăruri, cu datul fundamental al experienței de viață, ambele asimilate și contopite în concluzia de ordin filosofic.

Întorcîndu-se către izvoarele mitului, Romulus Vulcănescu a înlăturat prejudecata neaderenței acestuia la mutațiile moderne în sfera cunoașterii. Covîrșit de puterea de transmisie a datului original, Romulus Vulcănescu inaugurează investigația teoretică asupra mitologiei românești, integrată într-o viziune de ansamblu, găsind dominantă unei tradiții îndelungi în care pulsează, de nu se știe cînd, sau deodată cu lumea, sensuri, simboluri și semnificații imperceptibile pentru un neavizat. Cu această profesiune de credință i-a obișnuit Romulus Vulcănescu pe contemporanii săi, solicitînd etnologului un unghi de vedere asupra lumii și vieții, prin care să depășească înregistrarea empirică și factologică a realității. Așa s-au născut și s-au impus cercetării actuale lucrările sale, de la **Scurtă privire asupra mitologiei românești** (1937), la **Fenomenul horal** (1944), **Figurarea miinii în ornamentica populară** (1964), și apoi programaticele lucrări: **Etnologie juridică** (1970), **Măștile populare** (1971), **Coloana cerului** (1972), **Istoria etnologiei românești** (1975), și altele. Tematica acestor lucrări este edificatoare prin motivația teoretică pe care o proiectează în perspectiva culturii românești și europene. Același Romulus Vulcănescu descifrează itinerariile mai puțin cunoscute ale unei terminologii etnologice, salvată de la periferia cercetărilor etnografice, folclorice și de artă populară, nediferențiate. După cum, într-un context care nu e al simplei împrejurări, ne-a oferit, coordonînd cea dintîi **Introducere în etnologie** (1979) și a elaborat cel dintîi **Dicționar etnologic** (1980).

Să asociem celor de mai sus trăsăturile omului Romulus Vulcănescu, disponibil marilor generozități, cu o putere de înțelegere care probează valori morale conexe, sudate într-un proiect uman de durată. A venit cu anume obirși, formînd generații de tineri în pasiunea pentru cunoaștere, la Mănăstirea Dealu, fără complexe și stagnări, apoi el însuși elev al Școlii sociologice de la București, susținîndu-și doctoratul cu reputatul sociolog Dimitrie Gusti și filosofii Mircea Florian și Tudor Vianu. Restabilind programul de acțiune al Comisiei de antropologie și etnologie al Academiei Române, Romulus Vulcănescu a făcut cunoscute temele etnologiei românești la diferite congrese internaționale, simpozioane, dezbateri etc., după ce a consacrat un deceniu de viață coordonării științifice în cadrul grupului de cercetări complexe — **Porțile de Fier**. O sinteză a acestei munci de coordonare s-a concretizat în **Atlasul complex Porțile de Fier** (1972), publicat în două ediții paralele (română și engleză), lucrare fără antecedente în istoria cartografiei românești. Iar mai recent, din 1978, fondează și conduce revista „Ethnologica”, întîrînd părerile celor care consideră că etnologia românească e capabilă să se afirme prin creații proprii pe plan universal. Și totuși, nu toți cei care prin tenacitate, răbdare, pasiune și dăruire realizează ceva, se bucură de prețuirea muncii lor, într-un cadru larg și general recunoscut. Căci dacă nu aceste manifestări, uneori aparent solemne, definesc valoarea intrinsecă, reală, de rezistență în timp a unei opere, o confirmă, cel puțin, în diagrama unei spiritualități și-i dă un consens. De aceea, vom repeta, totuși, că spiritul justițiar al convingerilor noastre, fie ele și subiective, ne permite să susținem că o aniversare septuagenară ar fi trebuit să fie întîmpinată altfel.

VASILE VETIȘANU

FILM

Angela merge mai departe

Apartament de bloc nou. Un divan și un televizor. De jos răzbate răceala linoleumului neprotejat de confortul vreunui covor. Ferestrele n-au perdele. Cercevelele subțiri, din lemn moale, ușor asimetriche. Bucătăria se stringe lingă ceainicul burduhănos, simți mirosul de tencuială neuscată și pereții descojindu-se parcă. Femeia singură care locuiește acest apartament nu așteaptă pe nimeni. Ea se numește Angela, are 40 de ani și este taximetristă. Dimineața se trezește devreme și seara, pregătindu-se pentru o viață interioară mereu aminată, adoarme în fața televizorului și a unor povești de dragoste în care nu mai crede. Torsul i s-a îngroșat. Femininitatea ajunsă la maturitate are opulența nerafinării, neîmplinirii. Peste scurt timp vor începe vizitele la policlinică și abia atunci viața ei va doborî un sens: al supraviețuirii. Deocamdată mimează viața între copertele unui statut profesional care îi conferă dezinvoltură, dreptul la ironie și detașare. Ca să ajungă din nou femeie, Angela ar trebui să coboare de pe micul ei soclu în teritorii pe care tinerețea ei nu le-a străbătut niciodată. Cu mica ei agonisală de experiență Angela pare a ști totul despre ce se mai poate împlini vieții ei și este obosită.

Intr-una din zile, pe canapeaua din spate se urcă un individ beat criță. Are o țapoșenie caraghioasă și abia îngăimă cîteva cuvinte. Bărbatul are totuși o seninătate a lui și altădată, reintîlnindu-l treaz,

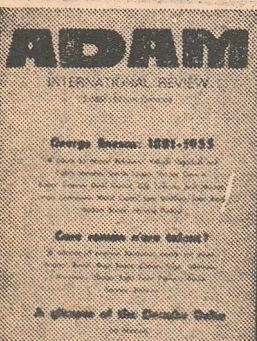
Angela, cu dezinvoltura ei de dimineață, nu se sfiște să-i evoce împrejurările în care s-au cunoscut, împrejurări pe care el, bineînțeles, nu și le mai amintește. Dar nici nu încearcă să le nege. Ochii lui placizi n-au adîncime și se potrivește foarte bine cu bătoșenia tinutei și tonul cu care rostește fals, retoric și trufaș cuvinte banale cărora doar el le poate conferi o semnificație. Tipul este desigur antipatic și rămîne pină la sfîrșit, chiar dacă nu antipatic, rece, sec, placid, ridicol. De sub această înfățișare izbucnesc la suprafață, rar și incidental, colții unei fermități singulare, netezimea unei simplități dure, strălucirea de rocă pură și rară a unui suflet tîndru și neîntinat. Surprinsă, rutina, oboșeala, resemnarea Angelei se resorb. Siguranța de sine se clatină. Angela devine femeie dar drumul înapoi spre condiția primordială nu e nici neted, nici feeric. E pîndit, adulmecat de ridicol, prejudecăți, falsități. Femeia se recăsătorește. Bărbatul pleacă în India pentru mai mulți ani. Femeia rămîne din nou singură. Poate va avea un copil. Singur cu un copil. Creșa, scutecele, laptele, doctorii, așteptarea, mama care nu mai are mult de trăit, serviciul în trei ture. Revenirea la viață nu e chiar happy-end, e viață. Ceva ce începe mereu.

Un film necesar, unul din acele filme fără de care o cinematografie nu poate trăi și mai ales nu poate progresa. Un film curat și neted. Desigur, un reporter silitor n-ar fi conceput altfel atmosfera vieții unei taximetriste decît așa cum a conceput-o scenarista Eva Sirbu, adică în forma unei suite de întîmplări auzite care doar de la înălțimea obligațiilor lui profesionale par palpitate și pline de substanță epică: o fetișcană pripășită în Capitală, o urmărire, o tentativă de viol, povestea unei acțiuni de solidaritate taximetristă, o sedință în care un tinăr și o tinără, dar ea, Angelea, vede ce nu vede nimeni etc. etc. Aceste inconsistențe dramaturgice sînt compensate de observația psihologică exactă, fină, subtilă, de mina sigură a unui regizor matur care dăruiește cinematografului momentul de împlinire a unei mari actrițe, Dorina Lazăr, și un nou posibil tip de erou al timpurilor noastre, Gyuri, personajul interpretat cu o dezarmantă precizie și fermețate infatuare de actorul orădean Vasile Miske.

NICOLAE CRISTACHE

CAP LIMPEDE

„ADAM”, nr. 434-435

„Mă numesc Miron Grindea și conduc cea mai încăpățînată revistă literară din Anglia”. Astăzi se prezintă cititorilor editorul revistei in-

ternaționale **ADAM** care apare la Londra în limbile franceză și engleză și care a ajuns recent la al 43-lea an de apariție. Om de cultură și ziarist împătimit de valoarea adevărului spiritual românesc, pe care îl propagă în străinătate neobosit de o viață întreagă, Miron Grindea reunește în paginile revistei sale, încă de la primul număr, apărut în septembrie 1941, colaborări de mare prestigiu, de la T.S. Eliot și H.G. Wells, Cocteau și Dylan Thomas pînă la Picasso, Georges Simenon și Georges Pompidou. Cîștigînd rînd pe rînd încrederea și prețuirea marilor personalități ale literaturii și culturii contemporane, reputatul ziarist a realizat numere tematice de o excepțională valoare, fie că ele sînt

dedicate lui Jean Paul Sartre ori primilor oameni care au pășit pe Lună, fie că se întituiează „Scriitorii și muzica” sau omagiază artiști de valoare universală cum o face și acest ultim caiet, dedicat **centenarului nașterii lui George Enescu**. Cele citeva „Note despre un geniu”, cu care editorul deschide recentul număr, axate pe coordonate afective („Enescu a fost eroul întregii mele vieți”), Miron Grindea fiind un prieten intim al compozitorului în ultimii 9 ani de existență ai acestuia, cuprind o serie de detalii interesante privind temperamentul Maestrului și soarta postumă a unor manuscrise. Un grupaj de texte semnate de Joseph Szigeti, Marcel Mihalovici, Ye-

hudi, Hepzibah și Yaltah Menuhin, N. Caravia, G. Tomaziu, S. Comissiona, Jean Mouton, R. Simpson, Doda Conrad, John Amis, Norbert Brainin, M. Parikian, J. Feschotte, L. Wallfisch și Viorel Cosma conțin elemente importante de biografie socială, afectivă și artistică, înglobînd în egală măsură informații de ordin emoțional-comemorativ și date prețioase privind activitatea compozitică, dirijorală, interpretativă și pedagogică a lui George Enescu. Cu această ocazie, **ADAM** anunță instituirea unui premiu „G. Enescu”, ce se va acorda bianual unei lucrări de muzică de cameră a unui compozitor în vîrstă de pînă la 25 de ani. Extrasele fierbinți din jurnalul Mariei Cantuzino-Enescu, dubla

secțiune de corespondență (12 scrisori ale lui G. Enescu către Yehudi Menuhin și 9 către Miron Grindea), precum și iconografia interesantă completează acest omagiu nu numai vibrant, dar și de certă referință în domeniu. Numărul cuprinde apoi o selecție de poezie și proză românească modernă (Blaga, Arghezi, Bacovia, Philippide, Voiculescu, E. Botta, E. Jebelcanu, S. Roll, D. Stelaru, A. Păunescu, N. Stănescu, N. Cassian, M. Banuș, M. Sărescu, P. Ghelmez, G. Bozga, P. Solomon, R. Lupan, G. Macovescu ș.a., și, respectiv, Marin Preda, D.R. Popescu, Fănuș Neagu, Ion Coja) în traduceri cel mai adesea izbutite (Petre Solomon, în special), precum și un text

semnat de Iris Murdoch despre Delta Dunării. Această ultimă secțiune a caietului pe care îl comentăm este într-un anumit fel preludivul numărului următor, pe care **ADAM** îl va dedica literaturii române de astăzi. Acest proiect, alături de frecvențele participării românești din sumarele revistei, cit și recenta colaborare cu Televiziunea română la realizarea unui film despre N. Titulescu fac din neobositul editor — intrat nu de mult în paginile celebrului „Who's who” — un prețios de elită al fenomenului cultural românesc, un purtător de cuvînt al valorilor imperisabile ale spiritului, crezînd cu toată ființa în forța echilibratoare a „utopiei culturale”.

TANIA RADU

Ea

Ea stă mai presus
De floarea iubirilor stinse
În rana mea nevindecată
Lăsindu-mă într-un amurg de drumuri
Ea stă ca o săgeată
În pieptul meu
Îmbălsămînd o clipă vinovată
Ea bate-n toaca cearcănelor mele
Lăsindu-mă multiplicat în versuri
Ea stă în scrisul meu
Se oferă privirilor
Ea stă pe unde gura
Nestînsă marea verde o sărută
În aburii ce cresc din pini
Cuprinși în brațe noaptea de fecioare
Ea stă tăcută
Răsărind din umbre
Cu lacrima copilăriei mele
Pe riscul binecuvîntat
Ea stă
În vămi de dragoste
Inima mea.

REMUS BOTAR

În oglinzi

Viața ca o fisă în telefonul defect,
programarea, oracolul, bătaia nervoasă
în carcasa metalică;
același apel fără răspuns, contacte
vocale, destine verbale, erotici formale
creierul arde în beznă,
se așază mulindu-se în
scoica osoasă; cine mai tulbură
haloul nici un semn dincolo de
materia flască, în oglinzi
avataruri, iubiri, femei în cioburi.

NICOLAE DOROBANȚU

Primăvara

Cineva, poate un deget de clorofilă
arde mătasea ferestrei foșnind,
noaptea și strecoară trupul subtilă
în pașii mei nomad dăntulud

vintu-și ascute fluiera-n eringuri
Troțușul lunecă printre oglinzi,
o neodihnă-mi aleargă prin gânduri,
primăvară, tu, cînd mă cuprinzi...

NICOLAE N. NEGULESCU

Cineva

Prea destulă rugină

adusă de vînt
pe limbile clopotelor.
Nici o speranță
în mierea de liniște
a ierburii,
nu plînge nimeni
(poate doar morții)
cineva în genuchi
cu fruntea-n țărînă
și-a zdrobit ușor
ultima lacrimă.

CRISTIAN PETRE

Detaliu de temperament

Eu am fost un demnitar nesupus
am întîlnit infinitul
anul trecut la Eforie
și tu mi-ai spus;
să faci vizibil din tine
ceea ce rămîne invizibil,
dar înțelege iubito
eu sint forma care
seapă oricărei denumiri,
sint vîntul
sint infirmul
sint muzicianul
sint număr de telefon
sint tatuajul de
pe statuia libertății
sint un detaliu de temperament.

ILIE VALENTIN

Cîntec păgîn

Mingiind senin piatra
Șerpil-ntore pielea la soare,
Umbră galbenă de verde
Semnu-și tîrîie-n izvoare...
Revărsatul cuib de-otrăvuri
Stoarce elopote din mare,

Beau copacii liniștire
Din adîncuri de tipare.
Caii biciuiți de poște
Sapă glia în tîpsie,
Din potcoave singe curge —
Fire de mătase vie...
Plînge ochiul de cenușă
Rugăciune sau blestem —
Șir de vise pentru frunză
Putred fericind un lemn...

MARIN MOSCU

Fenomen de seră

În pieptul meu bate o batistă roșie
și zcii toți se luptă pentru ea.
M-ascund în camera obscură
și caut semne vechi
ce-ar putea să mă salveze.

În toate, aceiași punct roșu
explodează.

CECILIA BUCUR

De taină

Ultimii mei șapte agenți secreți
Pe care în lumea asta bîntuită de crize
Cu greu îi mai pot plăti
Miine la vremea apusului mă vor părăsi...

Singur rămas și fără nici o pază
Voi cere ajutor regatului vecin
Înălțimii Sale Tristetă
Să mă mintuiască rugînd-o
Și să-mi acorde azil de singurătate
În împărăția sa
Pentru toate nopțile care vor mai urma...

GEORGE DAMIAN

Cu gura sigilată

Ochiul tău străbată
Prin toate cu putere,
Ca și cum deodată
S-ar lipsi de vedere,

Ca pe-un lac de gheață
Cînd te-aventurezi,
Iluminat de steaua
Pe care n-o mai vezi,

Spre care ai mers
Cu spaimă nebună,
Cu gura sigilată
De-o lamă de lună.

NICOLAE DIACONU

Nu tocmai întimplător

„Sinucid cu un pistol de tip militar“
Suna sec, lapidar,
Ca un făcănit de armă,
Raportul de expertiză medico-legală

Glonțul pătrunsese adînc
În fondul de sentimente
Și rănise mortal
Pasărea delicată a candorii

Victima era un tînăr
Aproape adolescent,
Se cunoștea fără nici un dubiu
După radiografia viselor
Și după amintirea lui
Neinvadată de ape întunecate

Fusese trimis în război,
Dar pe frontul acela
Tîntele semănau surprinzător de mult
Cu imaginea sa,
De parcă
Ar fi fost pus să tragă într-o oglindă

Despre moartea lui am aflat
Nu tocmai întimplător,
În timp ce ne aeriseam gândurile

CORIN ZIANU

Autoportret

Eu sint o traistă plină cu cîntece ciudate,
bocite-n răsărituri și rise în apusuri,
urlate în artere, în vene spuse-n susur —
venind de nu știu unde, plecînd spre
mai departe.

VICTOR NIȚĂ

dar și un fel de piele
total nonconformistă,
o șiră ne-ndoită în vaste temenele,
un front deschis în contra cohortei
de lichele
și-un crez în demnitate ce încă
mai există...

...Și vrînd să fiu prohodul
prăpădurilor toate,
visez că-n vechiul teatru am rol
în piesa nouă —
și-n fața voastră dîndu-mi ființa
pe din două,
veți ști că-n mine altul, să fie,
nu se poate...

SANDU ȘTEFĂNESCU

Un cer

Să te seufunzi în Dunăre ca-n cer
Să simți cum dinspre țară
Se-apropie tîptil
Alte și alte riuri
Ademenindu-te...

Să simți că marea însăși
Te spionează îndelung
Și-ți fură chipul
În oglinzi de solzi albaștri...
O, apa nu-i decît un cer stăruitor
Care te vrea !

ANICA FLORESCU

Nesfirșita liniște a unui poet

eu nu mă revolt
cînd telefonul tău sună zeflemitor
ocupat
ori mă pîndesc porumbeii gol și
lucios
așteptînd acel moment duos al zilei
nici cînd mi se taie apa fără să fiu anunțat
de răgazul și ieftinirea democrației

eu nu mă revolt
cînd mi se arată sudoarea
interzisă altor plante
cînd sint șters cu vopsea vegetală
de pe afișul ce anunță spectacolul serial
cînd
se termină cerneala cum scriu o misivă
de dragoste
sau cînd fac rînd altora la cărțile mele

eu nu mă revolt
nici cînd sint atîrnat de o coardă
de țîțară și expus în muzeul municipal

mă revolt
cînd sint privit ca o locomotivă
hidoasă
ce vine din urmă acuzat de furtul
inventarelor
sentimentale
mă revolt cînd mi se oferă postul de
lustrator
la nasturii soldaților morți.

VAL MANESCU

Un vulture

Așa cum înaintez
bătînd cu brațele aerul
privind în depărtări
un punct luminos
așa
cum aud pămîntul și cerul
lunecînd pe sub tîmple
cum mă privește orașenii
șoptînd plini de mister :
„Un vulture !“

CORNELIU CUBLEȘAN

Galileo Galilei

E pur si muove !
striga-vom priefeni mereu.
Dar nu are cine s-aprobe.
Și iarăși mai cade un alt prometeu.

Nu-l vremea senină, nu-l încă senină,
că multe în lume și azi se declină
și frumusețile orei
le-nvinețese impostorii
și-adesiori
pe terra mai sint detractori.

Minciuna
și-acuma
tot poartă nimb
nimic nu-i schimbat între timp
și încă plătîm
și ceasul întîm.

E pur si muove
și totuși mereu
nu are cine s-aprobe
și iarăși mai cade un alt prometeu.

Arca lui Noe

O barcă,
ne trebuie o barcă,
dar nu ca a lui Noe, ci una de marcă,
o barcă supersonică
să plutească în secunda sodomică,
pentru plimbarea pietonilor
în epoca exploziei demografice a
neutronilor.

Și ne mai trebuie un alt Noe
care să primească bilet de voie
să supraviețuiască potopului atomic,
sau neutronic.
Și să ia cu el cite-o pereche,
'ori cite două
(la potopul trecut nu se știe precis
cite perechi s-au admis),
și să nu aștepte ca data străveche
ci să plece-nainte de-a-ncpe să plouă.

VASILE SMĂRANDESCU

MIRCEA MICU

Scrisoare neexpediata

MARILENEI

De fapt, nici n-ar fi trebuie să-ți scriu...
Tu știi totul despre mine și te înșeli
Închipuindu-ți că mă cunoști.
Crezi că sint o scoică
Dar eu sint un mele aburos,
Crezi că respir în timp ce eu
Mă inec de tristețe.
Inima ta e ca un fir de iarbă bătut de
vînt
Inima mea e ca un vînt suflînd spre
nimic...

2

Noaptea, mal ales, ți-e teamă de mine.
Sint prea puternic ca să nu te sufoc
Cu singurătatea mea,
Prea lucid să nu te alung din memorie
Înainte de-a fi prea tirziu,
Prea bătrîn ca să nu înțeleg ceea ce și
tu știi :
Minutarele grăbind pe cadran : într-un
singur sens...

3.

Vara mi te-a adus de Nicăieri, povară
dulce,
Cadavrul meu de inecat
Zac de-atunci pe-un țarm al Nimăntul,
Noaptea mă rog să mă țină ancora
visului în nesomn,
Ziua mă rog să nu-ți împrumut
Singurătatea mea.

4.

Aș fi în stare să renunț la vedere și la
miros
La tot ce ceea ce trupul meu detectează
ființa ta :
La mine, la orgoliul meu nemăsurat,
La talent, la tristețe, la moarte,
La iubirea de mamă care e mult mai
puternică decît dorul,
Și la dorul de tine care e mult mai
puternic decît iubirea de mamă...

5.

Tu dormi... Fii liniștită și vezi-ți
De tabieturile zilnice.
Alungă-mă cu mindria femeii care-a
cucerit
Pe cel ce n-a învins niciodată.
Mînte-te că ești o salcie nefericită
aplecată spre riu,
Mesteacăn firav, abur de toamnă,
Tu care ești mai puternică
Și mai inversunată decît oțelul...

6.

Nici nu-mi vine să cred că eu sint acela
Care te-a cucerit umilindu-se-n plînsul
cărnil,
Nici nu-mi vine să cred că mă vei
tulbura pînă la moarte,
Enigmatică, nedescifrată ființă,
Frumoasă ca prima zi a Lumii,
Nefericită ca zăpada,
Triumfătoare ca mușții,
Rană pe dinăuntru și de neînchis...

7.

Tu dormi. Tu știi totul despre mine.
Ți s-a părut că sint mai pur decît
lacrima,
Mai simplu decît un lacăt de telefon,
Sentimental ca un mestecacîn albînd pe
malul piriului,
Bețiv ca Esenin și desfrînat ca Loth...

8.

De fapt, ceea ce ne separă uneori,
Nu este ambiție deșartă
Și nici dorința cărnil înspăimîntată de
nesaț.
Ceea ce ne separă e chiar Neantul,
Timpul străjuitînd între noi
Ca un stilet de gheață
Străpungîndu-ne pînă în inimă.

În inima mea fragilă,
În inima ta fragilă,
Singurătatea distanței,
Necuprînderea.
Zborul pescăreșilor albi !
Aripă lingă aripă,
Niciodată atîngîndu-se...
Ar fi mai bine să ne amintim
Că nu ne-am cunoscut niciodată
Și că răsufllările noastre
Nu s-au contopit stingînd luminări
Și că mîinile noastre nu s-au încheștat
Încercînd să se sudeze.
Că tu n-ai tremurat pentru mine
Înspăimîntîndu-ți nopțile,
Că eu n-am tremurat pentru tine
Înspăimîntîndu-mi Singurătatea...

Pentru asta, iubito,
Va trebui să-mi fac rost de altă inimă...

La sfârșitul lui septembrie 1917 Take Ionescu s-a deplasat la Odesa pentru o scurtă reconvalescență.

La 8/21 octombrie și-a reînnoit corespondența. La ordinea zilei se afla vizita la Iași a lui Thomas Garigue Masarik, conducătorul emigratiei cehice, și devenit apoi primul președinte al țării sale, venit de la Moscova. Take Ionescu a înțeles să-i facă toate onorurile, el fiind susținătorul unui vast plan de colaborare între toate popoarele subjugate de Imperiul austro-ungar. Legăturile începute la Iași se vor dezvolta mai târziu la Paris, când Take Ionescu va intra în relații și cu Edward Benes, al doilea reprezentant de seamă al cehilor, viitor președinte al republicii cehoslovace.

La 12/26 octombrie, — ziua sfântului Dimitrie — Take Ionescu a avut ziua onomastică, pe care alădă, înainte de război, o serba cu multă însuflețire. De astă dată ea a trecut în tăcere, fără nici un fast, Take Ionescu aflându-se într-o stare de spirit puțin prielnică unei asemenea serbări.

O profundă impresie și, totodată, o vie indignare i-a produs călătoria kaiserului Wilhelm al II-lea în România, precum și vizita acestuia la mănăstirea Curtea de Argeș, unde se află mormântul regelui Carol I, socotit de împărat ca un devotat al Germaniei. Deși timp de 26 de ani, cit au domnit concomitent, Carol I l-a așteptat mereu să-i facă o vizită, totuși kaiserul n-a ținut niciodată să-i facă această onoare. Acum, Carol fiind mort, Wilhelm al II-lea a venit să se închine la mormântul său, profitând de acest prilej pentru a-i insulta țara și sfântul. Cu această ocazie, fără a-și da seama de sacrilegiul pe care îl comitea, kaiserul a cerut să semneze chiar și în cartea de aur a mănăstirii. Autograful său se poate vedea și astăzi în muzeul acesteia.

În scrisoarea din 15/28 octombrie se află și una din cele mai profunde mărturisiri și aprecieri ale lui Take Ionescu asupra carierei și activității sale politice, mai ales din perioada ultimilor trei ani, ea fiind menită să dea României ceea ce poporul român aștepta de zece veacuri: unitatea națională.

La 17/30 octombrie el scria că deși germanii au avut până în 1917 anumite succese, el credea că aceștia aveau să fie totuși până la urmă învinși, victoria aliaților având să se producă în 1918.

Pentru a fi mai bine informat asupra situației, Take Ionescu ar fi dorit să facă o călătorie în Apus (Franta și Anglia), de la Iași fiind imposibil să cunoască realitatea în toate detaliile ei.

Pentru aceasta urma însă să se înțeleagă cu primul ministru Ion I. C. Brătianu.

VASILE NETEA

Nimic nu s-a limpezit...

Iași 8/21 octombrie 1917

...În astă seară am cinat la Mirzescu (George Mirzescu, ministrul agriculturii și domeniilor n.r.) pentru a întâlni încă odată un mare om care a venit să mă vadă după masă. Este profesorul Masarik, cehul bine cunoscut, un creator, dacă Boemia, cum eu sper, va deveni un stat independent. Un mare patriot, melancolic, având puține mijloace (materiale n.r.), dar care realizează adevărate minuni (propagandistice n.r.) cu micile sale mijloace. Are cu el un secretar ceh-căpitan, care este un adevărat puminat. El au fost foarte mirați de a vedea cum cunosc eu Austria, și totodată o adevărată masă de detalii asupra chestiunii lor.

Luni, 9/22 octombrie 1917

...Mi-am petrecut tot timpul cu Masarik. Am dejunat cu el la ministrul Serbiei. În astă seară voi cina cu el la Palat, și miine voi dețina cu el la Club (Clubul militar n.r.) ...Eu sunt foarte ocupat cu problemele aprovizionării (pentru armată n.r.). Vreau să depun acum o muncă intensă pentru a putea pleca mai târziu (se gindea la o călătorie la Paris n.r.)...

Iași, luni seara, 9/22 1917

...Vin de la Palat unde a fost un dineu oficial în onoarea lui Masarik, marele ceh. Eu am ocupat locul obișnuit al reginei boiavă de apendicită și al lui Brătianu absent. Eram vis-a-vis de rege, între Poklevski și Marinovici (ministrul Serbiei n.r.). Eram în haine de mare gală. M-am întors de vreme. Constat din nou că toate acestea (recevțiile n.r.) mă interesează puțin. Războiul însă, da. Războiul și urmările sale, incalculabilele sale urmări. Dar festivitățile cu palavrele lor obișnuite, nu...

Marți 10/23 octombrie 1917

...Este ora 10 (22) și jumătate. Am fost foarte ocupat toată ziua. Două consilii de miniștri și un lung studiu asupra unui dosar. Pe lângă aceasta, un mare dejun politic tot pentru Masarik. Apropos de acest dejun, Căpitanul care servește de secretar lui Masarik a protestat când i s-a spus că eu am mai mult de 41 de ani. A voit să parieze. Titulescu în schimb m-a găsit palid, obosit, cu ochii încercânați, afirmând că la întorcerea de la Odesa eram cu mult mai bipe.

13/26 octombrie, vineri

...Aniversarea mea (ziua onomastică, sfântul Dimitrie n.r.). Aceasta îmi amintește de atâtea altele din copilărie. Ultima dată am sărbătorit-o la București. Astăzi e o zi de mare tristețe. Totul merge rău. În afară de miss Fiefield (menajera lui Take Ionescu n.r.) nu o știe nimeni. Nu țin să mi se amintească. Nu sunt în starea de suflet să a avea o plăcere pentru ziua de naștere. Nimic nu s-a limpezit. Ieri o victorie franceză, astăzi o înfrângere italiană. Numai că aceasta nu are consecințe dăunătoare. Italienii sunt atât de schimbători în sentimentele lor, atât de impresionabili. Tot timpul eu cred, tot timpul sper și tot timpul am deceptii.

Mi s-a citit discursul Kaiserului cu privire la România (faut la Curtea de Argeș. El ne-a calificat de intriganti scotși de putere care am împins națiunea noastră în conflagrație pentru a servi interesele noastre (personale n.r.). Interesele noastre! Și Tzigara Samurcaș⁴⁾ se găsea înaintea Kaiserului ca reprezentant al României. Cite mizerii morale! Mizeriile materiale deasemenea sunt mari. Se pare că lipsește totul în România ocupată, că se suferă cu mult mai mult decât aici...

Sint acum atîția ani de cînd la Ploesti a venit pe lume un bebeluș palid, din care s-a ridicat omul care sint eu astăzi...

Iași duminică 15/28 octombrie 1917

...Eu am muncit din greu în viață, serios, conștiincios. Nu cred însă că în comparație cu alții am avut soarta pe care as fi avut dreptul de a o avea. Dar cred, eu cred încă, sau mai degrabă vreau să cred totuși, că opera ultimilor mei trei ani este de a da țării mele ceea ce ea așteaptă de 10 secole (unitatea națională n.r.) ...Această merită sacrificiul, de a uita toate deficiturile carierei mele personale. Și hasardul se încăpăținează a ne aduce surprize peste surprize, a ne arăta la fiecare turnură un nou motiv de încredință. O repet, eu cred încă, cu toate acestea, cred în toate cele sperate. Dar această credință nu poate avea aceeași libertate dacă ea este de atîtea ori întinecat de atîția nori...

...Sint mai singur ca niciodată. Diminuată mă deranjez puțin. La ultimele două consilii de miniștri am lăsat pe alții să vorbească... Nu ies decit foarte puțin. Astăzi am fost să vorbesc cu ministrul Franței, ieri am vorbit cu cel american...

Iași, 17/30 octombrie 1917

...Mi-am vorbit adeseori de increderea mea în rezultatul final. Sint totuși anumite confruntări teribile care pun la o grea încercare nervii și credința mea. Fiecare sfîrșit de an se încheie printr-un succes german. De fiecare dată cînd poporul lor simte oboseala și groaza de a putece încă un an în tranșe, germanii au o victorie care dă oamenilor lor o reînnoire a încrederii. În 1915 Rusia a fost bătută în primăvară, iar în toamnă Serbia a fost zdrobită; în 1916 România; în 1917 Italia. În acest moment noi avem înaintea ochilor noștri dublul coșmar al Rusiei reduse la neputință, și al Italiei ce a suferit o înfrîngere care poate să o pună la pămînt pentru restul războiului. În aceste condiții totul este de temut. Eu sper mereu că nimic nu se va întîmpla pentru a schimba în mod fundamental calculele care dau liniște sufletului meu, dar a fi absolut sigur este imposibil... Noi am bătut pe germani. Aceasta ne-a plasat pe un plan atât de înalt în fața aliaților noștri. Dar este vorba mai degrabă de a ne da seama de situația din Occident. Eu am sentimentul că Germania nu va face concesii pe care trebuie să le facă decit dacă va fi bătută. Or eu sint deasemeni că războiul nu poate să se eternizeze. Chestiunea care se pune este de a ști dacă există șanse de a bate pe germani, înainte ca popoarele să se fi săturat de război. După părerea mea, războiul nu poate să nu se sfîrșească în 1918. Dar Aliații pot ei să țină pînă atunci, și mai ales pot ei să-i bată pe germani, să-i bată categoric pînă atunci. Aici eu nu pot să-mi fac nici o idee hotărîtă cu privire la acest subiect. Eu sint sigur, absolut sigur, că în Occident mi-aș putea face o idee exactă asupra situației, o idee pe care alții nu ar putea să mi-o dea. Acesta este motivul pentru care am voit să plec, pentru care am voit să discut chestiunea cu Brătianu în momentul în care s-a produs înfrîngerea italiană. Noi am fost atunci foarte tulburați. Acum prima durere a trecut și eu voi putea discuta chestiunea cu el.

4) Al. Tzigara Samurcaș (1872—1952) profesor de Istoria artelor la Școala de Belle Arte din București, directorul Muzeului de Artă Națională, directorul Fundației Universitare Carol I. În 1916 a rămas în teritoriul ocupat pentru a administra monumentele istorice și proprietățile regale.

Insomnie lingă destinele țării

„România a înțeles rolul imens pe care este chemată să-l joace America de Sud în viața internațională”

Revine lui Nicolae Titulescu un rol de seamă în stabilirea relațiilor diplomatice și în promovarea raporturilor României cu statele Americii Latine. Atitudinile și acțiunile sale în această direcție, exprimate și urmările cu peste patru decenii și jumătate în urmă, în calitate de șef al Cancelariei diplomatice românești, atestă intuirea exactă a imensului potențial al acestor țări, a rolului pe care ele erau chemate să-l joace pe arena internațională, ca și înțelegerea avantajelor pe care o colaborare strînsă, în domenii dintre cele mai diverse, putea să le aducă în beneficiul reciproc, al cauzei înțelegerii, cooperării și păcii. Vocația comună de pace și progres a făcut ca pozițiile țării noastre și ale statelor latino-americane să fie de foarte multe ori convergente, atât în privința intermedierii unor evenimente, cit și în aceea a acțiunii concrete în cadrul Societății Națiunilor sau al altor organizații și organisme internaționale ale vremii sale. Unitatea de vederi și poziția comună au ieșit în evidență îndesebi cu prilejul dezbaterilor inițiate la Geneva pentru găsirea căilor și mijloacelor de rezolvare a unor probleme majore ale epocii (reducerea armamentelor, stingerea focurilor de conflict deschis, reglementarea pe cale pașnică a diferendelor dintre state s.a.). Susținind cu putere ideea universalității Societății Națiunilor, Nicolae Titulescu a acționat cu pasiune pentru întărirea statelor latino-americane în această organizație și pentru o reprezentare corespunzătoare a lor în diversele structuri și organisme ale forumului genevez sau ale unor instituții aflate în strînsă relație de colaborare cu acesta (Adunarea și Consiliul Societății Națiunilor, Curtea Permanentă de Justiție Internațională, Biroul Internațional al Muncii s.a.). Concordanța de vederi în aprecierea umora din evenimentele internaționale ale epocii în cadrul dezbaterilor ocazionale de discutare a acestora la Geneva sau în alt loc a fost de natură să consolideze și mai mult relațiile bilaterale dintre România și statele latino-americane. O mărturie convingătoare pentru statornicirea unor trainice legături de prietenie și colaborare, a activității permanente și de substanță desfășurate în comun în scopul apărării și consolidării păcii mondiale o constituie acțiunea politico-diplomatică întreprinsă de România și țările Americii Latine în direcția creșterii unor acorduri regionale de securitate pe continentele europene și sud-americane și a unirii acestora în structuri solide. În 1931 și 1935, Nicolae Titulescu va semna, în numele României, dar și al celorlalte țări membre ale Micii Înțelegerii și ale Înțelegerii Balcanice, aderarea la Pactul sud-american de neagresiune și conciliere, cunoscut în analele diplomatice și sub numele de Pactul Saavedra Lamas, încheiat la Rio de Janeiro la 10 octombrie 1933. Demersul lui Nicolae Titulescu pentru aderarea României la acest pact, condițiile respectării depline a suveranității și independenței naționale, rămînerii în vigoare a tuturor angajamentelor sale internaționale anterioare, însemna în afara unui omagiu adus unei importante acțiuni de pace, o nouă concretizare a dorinței sincere și constante de a dezvolta legăturile de prietenie și colaborare pașnică între țara noastră și statele latino-americane. Contribuția lui Nicolae Titulescu la promovarea raporturilor româno-latino-americane, inclusiv în cadrul Societății Națiunilor, avea să fie elogiată în numeroase ocazii. În 1931, cu prilejul alegerii lui Nicolae Titulescu ca președinte al celei de-a XI-a Adunări a Societății Națiunilor, venezueleanul Cozar Zumbada, președintele în exercițiu al Consiliului Societății Națiunilor, spunea: „Alegerea domniei-sale este o dovadă a simpatiei pe care persoana sa a găsit-o printre noi. Ea este, totodată, un omagiu adus înaltelor sale calități personale și sentimentelor cu care a colaborat de atîția ani la lucrările Societății Națiunilor. Să-mi fie permis a-i exprima în chip călduros felicitările mele cele mai cordiale”.

GEORGE G. POTRA

„Dragi prieteni din America Latină,

„Fiți bineveniți pe pămîntul românesc, care este al dumneavoastră prin acel drept de coproprietate prin care membrii mării familii latine se recunosc oriunde s-ar găsi și care nu este, în definitiv, decit un reflex al inimii lor; fiți bineveniți în mijlocul națiunii române, care este a voastră prin legături de frăție de singe, pe care nimic n-ar putea să le ștergă și care, în viață, constituie cea mai puternică barieră împotriva sentimentului de primejdie sau de izolare și pe care distanța le poate transforma în nostalgie, dar niciodată în uitare; fiți bineveniți sub cerul românesc, care, mai mult decit orice, este al vostru, pentru că sufletele românești au avîntat spre el aceleași idealuri îndrăznețe, aceleași speranțe generatoare de eforturi dezinteresate, aceleași rugăcuni fierbinți pentru pacea și buna înțelegere dintre popoare, aceleași strigăte de suferință împotriva nedreptății și a agresiunii, întocmai ca aceia care fac din Istoria Americii Latine un titlu de mîndrie pentru rasa și un capital de glorie pentru omenire.

Da, dragii mei prieteni, dv. și noi, una sintem. Mările care ne separă, munții înalți care se ivesc în drumurile noastre, cîmpurile nesfîrșite care se întind între noi ca un pustiu de neștrăbătut, ca o imagine a drumului spre renunțare, toate acestea nu sint decit o iluzie deșartă.

Este de ajuns să ne găsim într-o zi, față în față, la Geneva, pentru ca toate piedicile naturale să se prăbușească pe moment și să îșnească, luminoasă, singura realitate care are o valoare pentru noi: puternica unitate psihologică pe care o constituim noi.

15 ani de colaborare intensă și continuă îmi dau dreptul să afirm că această unitate s-a dezvoltat atât de mult incit, astăzi, a ajuns să fie indisolubilă și totală. (...)

Deschideți procesele verbale ale Societății Națiunilor. Sint numeroase. Unii se plîngă chiar că ar fi prea numeroase. Alegeți oricare chestiune ați voi din cele care au făcut obiectul dezbaterilor noastre. Desfid să se găsească una măcar, asupra căreia România și statele Americii Latine să nu fi votat la fel. Și aceasta, fără consultare prealabilă.

Cînd compar eforturile pe care unii trebuie să le depună pentru a ajunge la o linie de conduită unitară, la automatism în solidaritate așa cum se prezintă colaborarea noastră cu statele Americii Latine, nu-mi este posibil să nu mă simt fericit că aparțin latinității.

Solidaritatea dintre America Latină și România, manifestată în sinul Societății Națiunilor și în slujba păcii, este bine cunoscută la Geneva.

Ea a tucerit omagii prețioase pe malul lacului Lemán. Dar nici unul nu depășește, în ochii mei, acela pe care i l-a adus într-o zi, pe neașteptate, președintele Briand.

Participam amîndoi la o ședință a Consiliului, care avea de rezolvat o proble-

mă foarte complicată. Părțile interesate se mențineau cu perseverență pe pozițiile lor respective. Membrii eminenți ai Consiliului interziceau ca să emiță opinii contradictorii. Președintele Briand își desfășura comorile sale de suplete, perstasiune și farmec. Fără folos; nu cedau nici judecătorii, nici părțile. Că de obicei, în împrejurări ca acestea, cînd nu mai știi ce să faci, ședința fu suspendată. „Trebuie încercat să se prepare un proiect de rezoluție”, îmi spuse, pe culoar, președintele Briand — «O rezoluție», întrebai eu neliștit. — «Da» îmi răspunse președintele Briand, o rezoluție în care vor figura cele patru cuvinte care sint stîlpul Societății Națiunilor: «În principiu, eventual, totuși și în măsura posibilității». Astăzi, la Geneva, este singurul mijloc ca să pui statele de acord. Și președintele Briand adăugă: «Ar mai fi o posibilitate: să faci o Societate a Națiunilor numai cu statele Americii de Sud și cu dumneata: mergeți întotdeauna împreună. Însă cum așa ceva nu e posibil, pregătești rezoluția pe care v-o cer și o să ne descurecăm noi».

Și ne-am descurecat!

Tocmai pentru a prețui așa cum se cuvine această comunitate de sentimente și de concepții, (...am) socotit că o reprezentanță diplomatică permanentă se impunea cel puțin în unele din țările Americii Latine. Numai lipsa posibilităților noastre explică de ce nu putem să facem la fel în toate statele Americii Latine, așa cum am fi dorit. (...) Acest efort, făcut în vremurile dificile prin care trecem, este dovada cea mai puternică a afecțiunii pe care o păstrăm pentru frații noștri latini de peste mare.

Dar mai avem o dovadă a afecțiunii noastre pentru dv. și nu v-o ascund.

Mulțumită eforturilor făcute de oamenii dv. de stat, s-a constituit în America de Sud o vastă organizație de pace, care își găsește expresia sa juridică în tratatul de la Rio, tratat de neagresiune și conciliere, cunoscut sub numele de Saavedra Lamas. România a considerat că este în interesul său să nu rămînă străină față de acest mare instrument de pace. Am avut onoarea să semnez acest tratat, ca președinte al Micii Înțelegerii, în numele țării mele, al Cehoslovaciei și al Iugoslaviei. Această semnare a prilejuit redactarea unui act fără precedent în analele diplomatice. (...) Cred că nu mă înșel dacă afirm că peste puțin voi da, în calitate de mea de președinte, și adevărata Înțelegerii Balcanice, la acest tratat.

Și, reflectînd la situația care face ca un român să acționeze ca organ de legătură între Cehoslovacia, Iugoslavia, Turcia, Argentina, Brazilia, Chile și toate statele din America Latină, mă întreb, dacă nu cumva, odată mai mult, măreața viziune a marelui dv. Bolivar, acest frate spiritual al lui George Washington și precursor al genialului Woodrow Wilson, nu este pe cale să dobîndească o strălucită confirmare din partea realității? "

Meserii utile, meserii frumoase

Pe unde mai sînt morarii nișii de făina albă a vremurilor?

Cei din Corbi (Argeș), comună așezată pe riul Doamnei, într-un peisaj care amintește acum de zăpezile marilor înălțimi dar și de clima dulce, mîngietoare a Mediteranei, se trag de fapt din comuna Jina de lângă Sibiu. Cum au trecut ei de partea astalaltă a munților, cum s-au așezat aici, cînd, în ce împrejurări istorice, e complicat de spus. Dar oamenii au ceva din liniștea curată a oamenilor care trăiesc de sute de ani la poalele stelelor, stăpîni de turme de oi în permanentă transumanță și gospodari temeinici, bogați, cu acareturile dăldorate. Unii spun că au fugit din Ardeal în semn de protest împotriva catolicizării și desnaționalizării practice de reprezentanții imperiului habsburgic, alții că au transformat un popas de transumanță dinspre zonele alpine spre cîmpurile nesfîrșite ale lunții dunărene, în așezare de viață și de moarte, departe de lumea dezlăntită a opresiunii sociale. Cert e că au venit aici cu întreaga lor zestre spirituală, cu întreaga lor experiență istorică, păstrîndu-și meșteșugurile, obiceiurile, ritualurile, por-

tul și arhitectura, adaptîndu-se perfect locurilor care se învecinează direct cu peisajul sufletesc al țării de baștină, păstrînd încă legături trainice cu verii lor de peste munți, căsătorindu-se între ei și hălăduind împreună în transumanță.

De-a lungul și de-a latul comunelor și satelor de pe valea riului Doamnei, oieri de cîteva secole, poate chiar de la începuturile lumii, care se trag toți din preajma Sibiului, se mindresc astăzi cu atelierele de croitorie de damă și de bărbați, cu croitorii în piele, cu atelierelor de reparații radio și televizoare, cu frizerie, coafură, cu sifonarie, cu un centru de preparat sucuri, cu patiserie, cofetărie, secție de foto, timpărie, rame și geamuri, restaurant și hotel, dar deplîng dispariția treptată a unor meserii legate direct de indeletnicirile lor. Adică sînt bucuroși că se pot îmbrăca după ultima linie a modei, că își pot comanda cozonaci și torturi sofisticate la laboratorul de cofetărie, că pot petrece o după-amiază de odihnă la restaurant bind bere Radeberger sau dormind o noapte la hotel numai

pentru a se mindri cu civilizația, dar își aduc aminte că odinioară prelucrarea lînii, a laptelui, a pieilor, a cîrnilor de oaie se putea face în întregime în comuna lor. Au cam dispărut indeletnicirile tradiționale moștenite din bătrîni, nu se mai află decît rar prin împrejurimi pive în care se face dimia pentru cioareci și pentru cămășile albe, frumos înflorate ale bărbăților, nu se mai prea găsește dîrste pentru plocade și tolicuri (un fel de pături imense cit o țară, mițoase și albe precum zăpada mieilor), care compun zestrea fiecărei familii de oieri, vistieria fetelor de maritat. Nu se mai cunosc bine nici viltoarele pentru spălatură lînii și țoalelor, legate într-un fel și de cursul furtunos al riului Doamnei, de nenumăratele mori care exploatau căderile de apă și uneori dădeau chiar lumină electrică!

Oamenii își amintesc că ultimii morari s-au stins pînă de curînd din viață, morile au fost dezafectate sau putrezesc în amintirea civilizației de lemn și de piatră, într-o epocă în care foamea de energie electrică le-ar putea repune în circulație.

Cînd se mîrită o fată în comuna Corbi, ca și în celelalte comune de pe riul Doamnei (cum ar fi Dirmănești, Retevoești, Stănești), părinții îi oferă drept zestre oi, vite și un nor de chilime, plocade, țo-

licuri, cuverturi de pat, preșuri, dimie pentru cioareci și cămăși, mintene, velințe, fote, îmbrăcăminte de corp, gîrnitură de mobilă, urmind ca mirele să ofere casa și locul de casă. Numai că mașinile de făcut lînă s-au cam rîrit, și pentru lînă de dimie oamenii bat drumul pînă la Cimpulung. Acum, e adevărat, trist dar adevărat, că încet-încet tinerii renunță la portul tradițional și se îmbracă în confecții și tricotațe de serie. Numai duminicile, uneori, și în zilele de sărbătoare, își mai îmbracă frumoasele lor costume naționale lucrate mai ales în fapt de seară, la războaie sau la mașini de tricatat proprietate personală. Ce să mai vorbim de cojocari, de tăbăcari? Ultimul cojocar din Domnești s-a apucat de făcut gogoși și plăcinte considerînd că sînt mai rentabile.

Întînd în plină civilizație tehnologică oierii de pe valea Doamnei încep să resimțim absența micilor meșteșugari de tradiție și se gîndesc — după spusele bătrînilor profesor pensionar Ion Iliescu — la vremea cînd fiecare comunitate își va fabrica singură, prin meșterii ei cei mai pricepuți, galaxia de obiecte strict necesare civilizației lor tradiționale, de care să se bucure atît ei cit și restul lumii.

ADRIAN DOHOTARU

Un vîrar printre niște negustori de var

În latura de miazăzi a Bucegilor, în satele de pe firul Ialomiței și-al Dimbovit, meseria multor bărbați a fost să facă și să vîndă var. Există chiar și acte care spun că la Curtea Domnească din Tirgoviste s-a lucrat cu var făcut de ei. Dar aducînd acele ceasurii mai aproape de linia zilei de azi, înainte de a înțelege că nu întîmplător am zis că ei făceau și tot ei vindeau varul, să spunem că la Vulcana Băi conducerea comunei a ținut să ne îndemne să vorbim cu Vasile Zamfirescu, nu cu altul, iar că Vasile Zamfirescu ne-a spus la rîndul lui că în comună ar mai fi încă vreo cițiva vîrari, vreo patru-cinci, fiindcă dintre cei bătrîni Ion Mihai a murit, Constantin Bugă și-a luat serviciu la mină la Șotînga, Emil Dobrescu s-a făcut cantonier la drumuri iar despre cei tineri s-a infiripat cu citiva vreme în urmă o vorbă pe care nu el, Vasile Zamfirescu, este chemat să o dezlege.

Vasile Zamfirescu se ocupă cu facerea varului de vreo 40 de ani, a învățat meseria cînd era flăcău în toată firea și anume după ce chiar se însurase, ceea ce ne duce repede cu gîndul că nu de la tatăl său a învățat-o ci mai degrabă de la socru. Chiar așa și este, zice el, socrul lui a fost vîrar vestit și dacă a izbutit cu cițigul din meseria de vîrar să-și crească cei cinci copii, printre care și pe Margareta, cu care Vasile Zamfirescu s-a însurat, acesta s-a gîndit că la fier să izbutească și el, deși în ce-l privește n-a avut de crescut decît un copil, Ion, ajuns între timp muncitor la fabrica de conserve din Pucioasa, de unde face naveta acasă zilnic. Nu-i vorbă, adaugă Vasile Zamfirescu, că și meseria de vîrar presupune un anume navetism. Piatra o ia de la Fieni, din

Ialomița, chiar de pe firul apei, nu din vreo carieră, cum au noroc alți vîrari. Alege piatră cu piatră, numai albă, de calcar curat, fără amestecături. După ce a terminat de încercat căruța, ia drumul înapoi, alți 25 de kilometri, prin Brănești și Vulcana Pandlei. Un drum dintr-acesta nu poate fi făcut în mai puțin de o zi. Operația propriu-zisă de facere a varului, de ardere a pietrei durează și ea 24 de ore. Vasile Zamfirescu are cuptorul de var chiar în grădina casei. Cuptorul e zidit din piatră neagră, din cea care nu se topește la căldură, culesă dintr-un loc numit chiar Valea Neagră. Acolo așază piatră cu piatră, jos pe cele mai mari și sus pe cele mai mici, cu grijă ca între ele să rămînă loc pentru a le putea cuprinde căldura pe toate. Ce rămîne apoi e grija de a întreține focul nestins 24 de ore, iar după alte 24 de ore cit trebuie pietrei ca să se răcească bine, incele grija de a vinde varul. Uneori Vasile Zamfirescu scapă de această din urmă grijă destul de repede, atunci cînd lucrează pentru instituțiile comunei, pentru școli de exemplu, care cumpără var nu cu kilogramul ci cu sutele și cu miile. Alteleori e nevoit să pornească pe drumurile vechi ale vîrarilor, bine știute de el. Ultima oară a coborît la Tirgoviste și de acolo, prin Văcărești și Piersinari, a ajuns la Titu. De la Titu a coborît și mai mult către șes, prin Crovu, Fundu Părului și Corbi Mari, pînă la Gratia, iar de acolo, prin Cartoani, Roata, Mirșea, Videle, Flămînda și Botoroaga a ieșit tocmai în șoseaua București-Alexandria, la Drăgănești-Vlașca. Către casă a urcat pe firul aceluiași drum pe care coborise, pentru că i se pare mai puțin

aglomerat, cu mai puține mașini, și în plus prin satele acestea are gazdele lui, unde poate rămîne peste noapte, de exemplu la un anume Ion de la Gratia și la un anume Gheorghe de la Flămînda, oameni care în schimbul unei găleți cu var îi dau o mîncare caldă și-i întînd un pat pentru odihnă. Cit umblă pe drumuri strîgînd „hai la var“ sau doar „varul, varul“, Vasile Zamfirescu știe că se mai poate nimeri uneori să dea varul pe nimic. Odată, cînd l-a trecut prin cap să înainteze și mai în jos, către Dunăre, în comuna Chiriacu a dat două coșuri cu var unui bărbat care părea om în toată firea dar care și-a pierdut urma pe-o văioagă de unde nu s-a mai întors să plătească nici peste cele două ore la capătul cărora Vasile Zamfirescu, oftînd, a pornit la pas alături de cei doi cai ai săi, Neaga și Murga, către vreun sat cu oameni poate mai buni. Dincolo de Giurgiu, cînd se îndrepta către Greaca, pe-un cîmp l-a prins din urmă un bărbat care avea o pușcă și acela l-a întrebă dacă avea certificat de producător. Vasile Zamfirescu i-a răspuns că nu are și privindu-l pe omul acela cum se îndepărta, înaintea lui, către prima comună, și-a mai zis în gînd că un astfel de certificat nu are și nici nu poate avea, fiindcă varul nu crește în grădina ca merele. Cînd, după ce-a intrat în comuna aceea, l-a oprit milițianul, a aflat că vorbește chiar cu primarul acelei localități. Însă milițianul a știut ce acte s-a ceară, și după ce a văzut că buletinul de identitate și autorizația de vîrar ale lui Vasile Zamfirescu erau în bună regulă, l-a rugat să vină pînă în clădirea miliției. Acolo, într-o cameră, în colțul unui tavan trebuia înlocuită tencuiala. Milițianul l-a întrebă cit var ar trebui să cumpere. Atunci, zice Vasile Zamfirescu, s-a gîndit că o să trebuie să dea varul pe degeaba și-a zis că trebuie 20 de kilo-

grame. Însă milițianul nu era nici el chiar atît de nepriceput și-a zis: nu vreo 40? Merge și 40, a mai oftat o dată Vasile Zamfirescu și s-a dus la căruța să încerce varul. Spre mirarea lui, milițianul i-a plătit însă, bani-peșin, 80 de lei, și pe urmă l-a invitat și în casă, unde l-a dat să mînce, ba chiar l-a omenit și cu un pahar de vin. Era de fel din comuna Aninoasa, aflată la doi pași de comuna Vulcana Băi.

Din cele de mai sus nu trebuie înțeles însă că milițienii ar avea motive să iasă în întîmpinarea tuturor vîrarilor cu masa-ntînsă și cu carafa plină de vin, mai zice Vasile Zamfirescu, și cînd zice acestea iarăși parcă oftează o dată, pricina fiind, precum află, tocmai ceea vorbă incilicită despre unii vîrari mai tineri ce s-au îndemnat mai mult către negustorie decît către meserie. Cu citiva vreme în urmă, ne spune și Gabriel Milea, primarul comunei Vulcana Băi, s-a descoperit că unii vîrari cumpărau varul de pe la fabricile de var și porneau apoi să-l vîndă ca și cum ar fi fost făcut de ei. Unii cumpărau, de exemplu, tocmai de pe la Codlea și vindeau prin Moldova. Cumpărau cu 50 de bani kilogramul și-l vindeau cu 2 lei. Or, dacă într-o căruța intră cam 2000 de kilograme, nu e greu de văzut cit de fructuoasă devine meseria de vîrar, mai exact autorizația de vîrar, eliberată în schimbul a doar 100 de lei. Iar cum aceste autorizații sînt eliberate la Tirgoviste, în capitala județului, mulți vîrari au fost nevoiți să meargă la Tirgoviste pentru a preda autorizațiile și-a nu le mai putea reinnoi pînă azi. În comuna Vulcana Băi doar unii singuri vîrari nu i-a fost retrasă autorizația: lui Vasile Zamfirescu. Ceea ce explică de ce conducerea comunei ne-a îndemnat să vorbim cu el, nu cu altul.

DUMITRU ELIADE

Încă trei, patru săptămîni, și moare un meșteșug străvechi...

O cămăruță cu două ferestre înguste și o ușă strîmtă dînd în strada Putnei. Unul din acele ateliere de meșteșugari cum trebuie să fi fost mai toate în preajma pieței Rădăușului. Miroase a piele proaspătă, a sfoară de cîneșă și a ceară, a soț purtat cu evlavie ani de-a rîndul, a dușumele bătrîne, subțiate de-atîta stropit și măturat. În mijlocul odăii, o mașină de cusut, din acelea pe care le poți vedea mai cu seamă în muzeele tehnice. Pe firma atelierului scrie „Curelărie“. Într-o fereastră spînzură două desene, foarte mindre în stîngăcia lor. Ele reprezintă un ham și un cal.

În acest atelier lucrează, de un timp bunîșor, trei oameni. Mihai Serdanciu are 68 de ani și din 1929 tot croiește și coase la friie, căpeștre și hamuri pentru cai. Constantin Țigănaș e în bransă de 7 ani iar Gheorghe Andrusiac de 12. Ii rog să-mi arate miinile și cei trei se ridică din băncile lor scurte și vinjoase, pe care le călăresc ușor aduși de spate, ceasuri întregi cu grija numai a găuriturii și a cusutului, și întînd, parcă uituți ei înșiși de ce le e dat să vadă, niște miini muncite, cu bătători groase și galbene în podul palmei, cu o piele coronoasă și plină de șanțuri pe degetul mic, pe acolo pe unde freacă și taie în carne vie sfoara de cîneșă cerută.

Îi întreb pe meșterul Mihai Serdanciu în cîți ani se învață făcutul hamurilor și al căpeștrelor de cal. Bătrînul se mai uită o dată la miinile lui și-mi răspunde că omul ar ști destul de repede ce are de făcut, mai ales că trebuie să le ia pe toate pe rînd, de la ușor la greu, dar miinile au nevoie de doi-trei ani ca să se deprînde cu suferința, să învețe la pi-păit calitatea materialelor, să simtă cum va sta căpăstrul pe cal. „Tot vorbim să creștem cal, spune cu supărare dar și cu

un fel de resemnare Mihai Serdanciu, țărani încep să-și pună serios nădejdea în cai, vine lume să facă hamuri la noi din toată țara, sosesc gospodari de departe din preajma Mizilului și a Clujului și dorm la hotele pînă ce le vedem comanda, și nu pleacă pînă ce n-au curelăria gata, însă piele nu mai avem decît pînă în aprilie. Trebuia să ne desființăm din octombrie, pielea blanc, de 3-4 și 5 mm o căpătăm cu tot mai multă greutate; în loc să muncesc, sint mereu în delegație, unde imi înmoi gîstul, ca să-i rog pe unul și pe altul să-mi deie piele. Cererea dinșpre țărani e tot mai mare. Dacă nici mine, cînd mă duc iar la București, la „Pionierul“, la „Partizanul“ ori la „Flacăra Roșie“, nu izbutesc să aduc material, închid și, gata, trimit oamenii acasă. Eu am pensie, de ce să lupt ca să fac binele cu forța?“

„Oamenii“, Constantin Țigănaș și Gheorghe Andrusiac, îl aprobă tăcuți, dînd din cap. Eu, zice Țigănaș, dacă mă iau de altă meserie, nu mă mai întorc, chiar să vină să mă cheme. Și dacă am plecat și noi, cine mai știe să mai croiască și să mai coasă curelărie pentru cai? Nimeni!“

Orașul Rădăuși are unul din cele mai frumoase și mai prospere tirguri săptămînale țărănești din toată țara. În fiecare vineri, sosesc la tirg să vîndă, să cumpere sau, pur și simplu, să se mai vadă om cu om țărani din toate satele județului și de mai încolo. În Rădăuși, ființează o puzderie de ateliere meșteșugărești; meseria aceea, făcută în tăcerea unei odăi, fără grabă, cu dragoste pentru materialul trainic, cu gîndul la cîntea firmei și la respectul gospodărilor, care a comandat căpăstrul, cojocul, olăria, bu-toaiele de lemn, spetele pentru stăvîlul de țesut pînă și covoare și cite altele ce au încă preț bun în nordul țării, la

dulcea Bucovină. Primarul Rădăușului, Mihai Frunză, e foarte mulțumit că urbea a luptat să nu-și risipească meseriașii, să le asigure comenzi, să le țină rangul. Piața Rădăușului și coroana ei de ateliere meșteșugărești au starea stupului de albine. Nici nu-ți dai seama aproape de unde se stringe atîta cantitate de bunuri. Totuși, te întreb, ce pot să facă abia trei oameni și, din cînd în cînd, un al patrulea, tot pensionar, Vasile Ciubotaru, cînd căi încep să fie cu miile și cu zecile de mii?

Într-un an, atelierul de curelărie — patronat de U.J.C.M. Suceava — are trebuință de 4 tone de piele de vită și bivoli, o piele groasă care se produce — iar meșterul Mihai Serdanciu o știe bine — „sută la sută în țară“. Pielea aceasta, care vine în blăncuri, adică în bucăți de aproape doi metri pătrați, nu-i de folos pentru friie, hamuri și căpeștre toată. Ea e pe sorturi-canate, poale, git, hecht. La un întreg de curelărie pentru un cal, se folosesc 6-7 kg de piele și munceste un om două-trei zile. Prețul este de 1468 de lei. În urmă cu niște zile, în piața din Humor, pe un faeton (o căruța) cu doi cai s-au dat 120000 lei. Se plătesc însă și prețuri mai mari. Căii, blînzii și harnicii și mult prea năpăstuiții noștri căluți, încep să aibă prețul unei limuzine. Pot ei oare să slujească la muncile cîmpului fără harnașamente sau cu hamuri de pînă și furtun de pomplieri, cum sugerează cite unul? Cu siguranță nu. „Hamuri de sfoară, spune Mihai Serdanciu, nu s-au purtat niciodată la Bucovina. Cînd un țaran ducea căluțul în sfiori, lumea nu zicea de el că e sărac, ci lenes“.

Meseria este, precum se știe, veche și străveche. Numărul cailor trebuie să crească. E politică de stat și e o politică înțeleaptă. Cu toate acestea, atelierul de curelărie rădăușean ar urma să se desființeze. Tovarășul Samuel Kriegsmann, președintele U.J.C.M. Suceava, e foarte tulburat de o adresă recentă a UCECOM-ului, unde se scrie că pielea, fiind de import, nu se mai repartizează nici unui atelier de meșteșugari. „Ce-i de făcut?“

se întreabă tovarășul Samuel Kriegsmann, „mereu au fost pe punctul să se desființeze, dar acum cred că nu mai am ce le face“.

Ar fi trebuit să scriu reportajul meu astfel, povestind ultimele zile din viața de sute și de mii de ani a unui meșteșug foarte stimabil. Să arăt cit sint de triști ultimii lui meseriași. Adevărat e altul și e cu temeii plin de melancolie: meseriași o să-și afle curînd un rost iar noi, toți cei care acum ne întrebăm „ce-i de făcut?“ vom alerga pe urma lor să-i găsim, dacă mai sint de găsit, și să-i rugăm să învețe ucenici.

Chiar și nu aibă întreprinderile de pielărie — cum, dealtfel, au mai avut — 4-5 tone de piele pentru „Curelăria“ din Rădăuși? Să nu poată oare „Dimbovița“, „Pionierul“, „Flacăra Roșie“ (București), „Partizanul“ (Bacău), „Clujeana“ și altele, din cele multe cite există, să găsească tonele de piele necesare harnașamentelor celor citorva sute de cai pe care-i înzestrează anual meșteșugarii Rădăușului? Un ham, un căpăstru și niște friie bune duc cel puțin zece ani. Încă o dată se vadește că numai ce-i scump e, de fapt, ieftin.

Și fiindcă tot vorbim de piele și meșteșugari, la Rădăuși trăiește în izolare un anume Mihai Corcinschi, despre care mai mulți oameni care se pricep, pielari și ei, cojocari și tăbăcari, mi-au spus că păstrează secretul tăbăciturii cu plante, cu hrean, cu lapte și altele. Tehnică arhaică și cinstită care face pielea moale, fără miros, rezistentă la paraziți. Mihai Corcinschi ar da secretul lui, se pare, unor oameni dispuși să-l ia în serios, fiindcă, de-a lungul anilor, l-au tot vizitat pe moș cițiva, i-au cerut să le dea proba științei lui, moșul și-a dat siliința și acei cițiva duși au fost. Poate acum, cit omul mai e în viață, vine, în sfîrșit, la Rădăuși careva din specialiștii tăbăcari să încerce blind și cu diplomație să afle de la moșul o știință, încă una, care ar putea să se piardă pentru totdeauna.

TUDOR OCTAVIAN

Sărbătoare sub cupola Academiei

Miercuri, 17 martie, sub cupola Academiei, savantul român Elie Carafoli a fost sărbătorit pentru împlinirea vârstei de 80 de ani. Unul din fondatorii școlii românești de aeronautică, alături de Traian Vuia, Aurel Vlaicu și Henri Coandă, academicianul Elie Carafoli a contribuit cu talentul și munca sa de mai bine de o jumătate de secol la situarea României între țările cu realizări remarcabile în acest domeniu de vîrf al științei și tehnicii.

În 1928, la numai 26 de ani, Elie Carafoli a devenit titularul primului curs de aerodinamică și mecanică avionului la Politehnica din București. De atunci și pînă astăzi, 50 de generații de ingineri de aviație au trecut prin școala profesorului Elie Carafoli. Cărțile lui, adevărate momente de referință în aeronautică, sint cunoscute și apreciate de specialiștii din întreaga lume. Într-o perioadă de timp cînd aeronautica a făcut salturi spectaculoase, prin activitatea desfășurată în învățămînt, cercetare și producție, academicianul Elie Carafoli și-a pus amprenta personalității sale asupra aeronauticii românești. Vorbitorii, la rîndul lor nume ilustre în aeronautică, au ținut să-și exprime recunoștința și dragostea față de acela care le-a fost dascăl, sfătuitor și prieten.

În cuvinte emoționante au fost evocați anii de pionierat ai aviației noastre, realizările deosebite pe plan științific și tehnic într-un domeniu în care țara noastră a dat atîtea nume ilustre.

Eminent profesor, om de știință de geniu, remarcabil organizator și conducător de unități de cercetare și producție, academicianul Elie Carafoli a înțeles întotdeauna să-și împărtășească cunoștințele și realizările studenților și colaboratorilor, pînă în țara pe care o slujește de 80 de ani. 45 de generații de oameni de știință și ingineri români

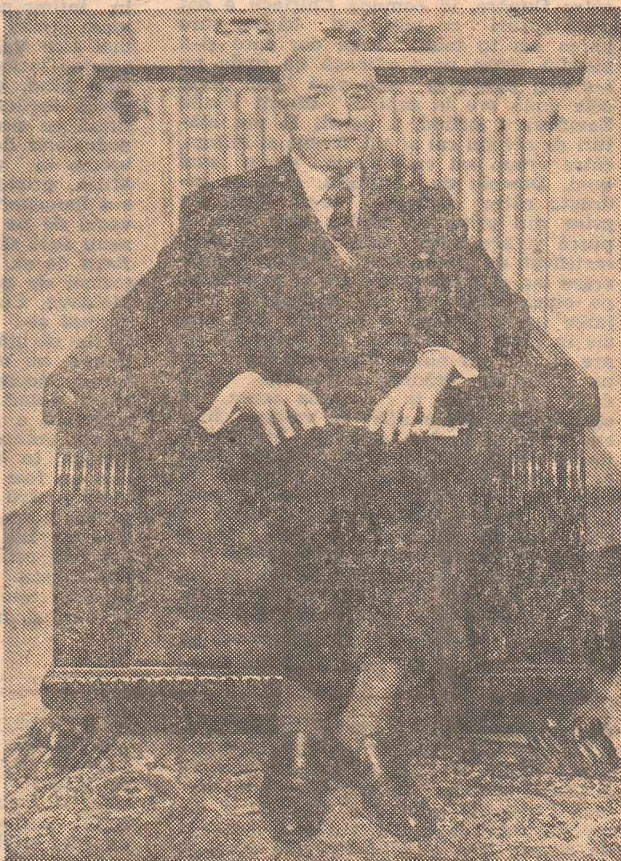
au fost alături de academicianul Elie Carafoli în ziua sărbătoririi sale. În cuvintele sale adresate nu numai celor prezenți, academicianul Elie Carafoli și-a manifestat încrederea că oamenii vor avea tăria de a pune uriașele realizări pe care le-a făcut aeronautica în slujba oamenilor, pentru că aceștia să poată trăi în pace și fericire.

că oamenii vor avea capacitatea de a asocia marile realizări ale științei cu cele mai înalte precepte morale, că aviația va avea rolul să micșoreze distanțele care-i separă pe oamenii din diverse colțuri ale pămîntului, îi va apropia și îi va uni.

OPREA GEORGESCU

„Eu, Elie Carafoli, om de știință din România, m-am străduit toată viața, atîta tot: să fiu la înălțime!”

Membru titular al Academiei R.S.R. Înființează Institutul de mecanică aplicată (1949), din care avea să derive Institutul de mecanică a fluidelor și construcții aerospațiale, astăzi INCAS. Membru de onoare („Honorary Fellow”) al foarte restrictivei „Royal Aeronautical Society” din Londra și al Academiei Internaționale de Astronautică, membru corespondent al Academiei de Arte și Științe din Toulouse; fost președinte al Federației Internaționale de Astronautică (vicepreședinte 1965-1967, președinte 1963-1970, „post-președinte” 1971-1973), președintele Comisiei de astronautică a Academiei R.S.R., membru strălucit al „Braunschweigische Wissenschaftliche Gesellschaft” și membru extraordinar al „Astronautische Gesellschaft - Hermann Oberth”, R.F.G. etc. Deținător al premiilor „Léon Bréguet” și „Medalia de onoare-argint”, decernată de Societatea națională de încurajare la progres, Paris (1927-1928), diploma „Paul Tissandier” (1956), „Medalia de argint”, Paris (1967), „Medalia „Carl Friedrich Gauss”, Braunschweig, R.F.G., Medalionul „Apollo-11”, decernat de N.A.S.A., 1970, diploma și medalia „Tolstovskî”, 1981 etc. Este, de asemenea, distins cu Ordinul Muncii, clasa I, Ordinul „Meritul Științific”, cl. I, Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România”, cl. a II-a, titlul de Om de Știință Emerit al R.S.R. Deține Premiul de Stat, clasa I.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

— Așadar, v-ați născut în orașul Veria, lângă Salonic, acum 80 de ani...

— Am și trăit acolo un timp, am urmat clasele primare, într-un mediu care avea să mă influențeze pentru tot restul vieții. La începutul secolului în Macedonia exista încă o comunitate a aromânilor, dominată de un puternic sentiment național, în ciuda prigoanei și a suferințelor pricinuite de cei care ne contestau dreptul de a gândi și vorbi în limba română, de a susține revendicările social-politice ale românilor din acea regiune. Situația familiei mele era agravată și de faptul că fratele meu mai mare, Tulliu Carafoli, era profesor de limba română și scriitor în dialectul macedoromân, fiind și autorul a două piese dramatice, „Furli” (Haiducii) și „Pirușana” (denumire care echivalează cu „fata frumoasă cu părul bălai”), piese care se jucau în toate comunele și satele locuite de români. Pe cînd eu abia începusem școala primară, un membru al familiei Carafoli a fost asasinat mișelește pentru același motiv, iar în 1907 a fost incendiată casa noastră, odată cu școala română și alte două case ale unor fruntași români din aceeași comună. Aceste fapte și multe altele de acest fel sint relatate într-o carte publicată în 1913, „Les Roumains de Macédoine”, care mi-a căzut nu demult în mină și care mi-a răscolit amintiri triste din fragedă tinerețe.

— Istoria românilor de pretutindeni atestă că puternicul sentiment național nu poate fi slăbit, în ciuda înclăstării și luptei pentru supraviețuire, ci dimpotrivă, întărit, așa cum s-a petrecut și eu românii din Ardeal sau din alte zone geografice. Cînd ați venit în țară ați găsit, nu-i așa, mediul prielnic pentru împlinirea aspirațiilor dumneavoastră, pentru studiu și afirmare?

— În toamna anului 1915 am plecat la Bitolia, în Serbia de atunci, unde am intrat în clasa a IV-a la liceului din acest oraș. Dar nici n-am început bine școala, că aceasta s-a și închis, ca urmare a ocupării Serbiei de către armatele Puterilor Centrale. În plin război, despărțit de familie, fără școală, am ales calea Țării Românești și, însoțit de încă doi elevi de aceeași vîrstă cu mine, am pornit de la Bitolia spre București pe drumurile acelea pline de primejdii, cînd pe jos, cînd în camioane încărcate cu tunuri grele, care trebuiau transportate de pe un front pe altul. Am trecut prin multe greutăți, am fost oprit de organe militare, intrigații de „drumeția” noastră, am fost ținuuți în cazărni pînă se primeau instrucțiuni, pentru a fi lăsați să ne continuăm drumul spre patrie. În cele din urmă am reușit, iar cînd am ajuns la Giurgiu, graiul românesc, pe care îl auzeam pretutindeni, imi părea o melodie plină de vrajă.

— În fapt, dacă ar fi să simplificăm, dumneavoastră mergeați spre glorie...

— Dacă vreți... Am continuat școala la Liceul „Gh. Lazăr” și la Liceul militar „Minăstirea Dealu”, iar în 1919 am intrat la Școala politehnică. Aici am obținut diploma de inginer electromecanic. Specializarea am făcut-o însă la Paris, la Sorbona, unde mi-am luat licența și apoi doctoratul în științele fizico-matematice. În timpul șederii mele în Franța, am desfășurat o activitate susținută la Institutul aerotehnic de la Saint-Cyr, aparținînd în acea vreme Sorbonel. În acest timp am elaborat mai multe lucrări și monografii ample, care au fost apreciate de specialiștii din acea vreme ca lucrări fundamentale de aerodinamică, în special în teoria profilurilor aerodinamice — dintre care unele au fost denumite în diferite tratate „profile Carafoli”.

— Aveți atunci, e evident, doar 26-27 ani! Spuneți-ne însă, ce însemna aviația în lume la vremea aceea?

— O activitate științifică în plin avînt, căreia i se întrevădeau perspective dintre cele mai mari pentru destinul omenirii. Nu uitați că în martie 1908 Traian Vuia s-a desprins de pămînt pentru prima dată în lume cu mijloace proprii la bord (trații Wright se ridicaseră de la pămînt în 1903, însă cu un avion lansat pe o pantă înclinată), George de Bothezat, alt român, construia elicoptere, printre primele în lume, în 1910 Henri Coandă expunea la primul Salon mondial de aeronautică de la Paris cel dintîi avion bazat pe propulsia cu reacție, iar în 1912 Aurel Vlaicu uimea specialiștii și spectatorii prezenți la mitingul aviației de la Aspern, lângă Viena, prin zborurile sale acrobactice — vedeți cîți români se află printre marii pionieri ai aviației! — ba chiar luase ființă și Compania de aviație franco-română, prima de acest gen în Europa. Primul război mondial așezase aviația pe un loc important în arsenalul militar, dar încă lipseau studiile teoretice amănunțite legate de mecanica fluidelor, asupra cărora m-am aplecat și eu. Pentru a progresa era nevoie să se cunoască toate forțele aerodinamice, toate fenomenele care acționează în cazul mișcării unui corp într-un fluid, așa cum e și aerul. Sigur, eu nu fac acum decît perifraze, dar pentru dumneavoastră, care nu doriți să intrați în amănunte tehnice sper că e suficient.

— Căderea unei frunze este dictată de forțele aerodinamice?

— Bineînțeles. Nu e deloc simplu, dar aceste forțe ar putea fi calculate. În cazul avionului cele mai importante forțe sint cele care iau naștere din mișcarea elicei și a aripilor prin aer. Aceste studii, ca și altele, la fel de vaste, au fost tratate în cărțile mele mai vechi sau mai noi, între care „Aerodinamica aripilor de avion”, „Studii experimentale asupra aripilor monoplane”, „Mișcări conice în regim supersonic”, „Aerodinamica vitezelor mari”, sau „Teoria aripii în zborul supersonic”, ca și în cele aproape 200 de comunicări științifice.

— Aveți cărți traduse în străinătate?

— Unele dintre ele, mai cu seamă cele din tinerețe, au apărut mai întîi în străinătate, apoi în țară. Dacă vreți o socoteală, sint 14 cărți publicate, între care 4 la Paris, 5 la București, două la Moscova, cite una la Berlin, Londra și Beijing. Am să vă povestesc și o întâmplare interesantă petrecută la Moscova. Acolo am avut ocazia să-l cunosc pe academicianul Keldiș, președintele pe atunci al Academiei de Științe din U.R.S.S. El studiase și după cărțile mele, iar cînd m-a cunoscut, la întîlnirea cu delegația de români din care făceam parte, nu s-a putut abține să nu mă întrebze: „Mais, vous n'êtes pas français ? !” Nu, eram și sint român, deși Keldiș fusese convins pînă atunci că sint francez...

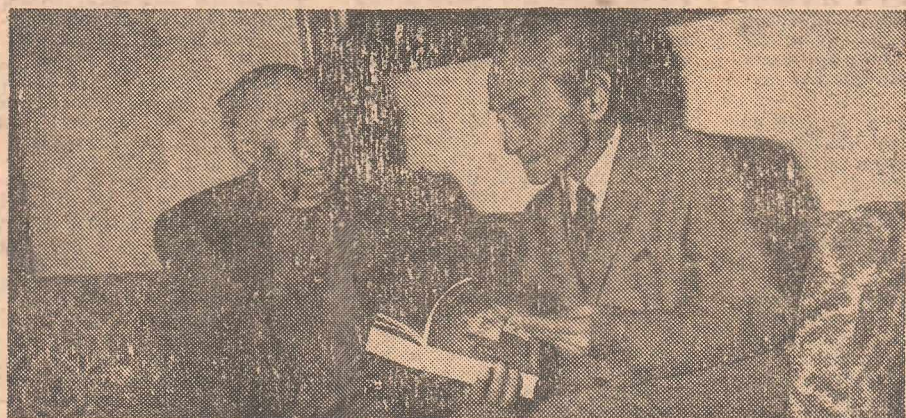
— Să ne mai întoarcem, vă rog, puțin în urmă. Așadar, după peste trei ani de activitate bogată la Paris, ați revenit în România, unde ați devenit conferențiar, apoi profesor universitar. Asta se întimpla, dacă nu greșim, în 1928, cînd ați inaugurat primul curs de aerodinamică și mecanică avionului de la noi în țară. Astăzi, în cadrul Institutului politehnic București există Facultatea de construcții aerospațiale, pe care ați visat-o încă de acîm mai bine de jumătate de secol! Așadar, pe lângă preocupările dumneavoastră legate de cercetare, de studiile teoretice, nu poate fi neglijată activitatea didactică, de profesor prin miinile căruia au ieșit peste 40 de generații de studenți, astăzi specialiști de frunte în domeniul mecanicii, al construcțiilor aerospațiale. Mai mult decît altfel, există, de asemenea, și un... Carafoli al producției efective, sau cel puțin a existat. Vorbiți-ne despre el.

— Era limpede, încă de atunci, că învățămîntul aeromecanicii nu putea fi predat numai de la catedră, ci trebuia completat cu o pregătire experimentală amplă, pentru a se putea concretiza în mașini zburătoare. Am depus toate strădanile și, cu sprijinul primit, am realizat o suferie aerodinamică destul de modernă la acea vreme, prima de acest gen în sud-estul european, care deălfel se află și acum în funcțiune la Institutul politehnic. Ea a servit pentru toate construcțiile de avioane românești, cit și pentru studiul modificărilor ce se aduceau la avioanele străine fabricate la noi în țară, în scopul de a le îmbunătăți și moderniza. Paralel cu această activitate științifică și didactică, activam în același timp și ca inginer șef, apoi ca director la Fabrica de avioane I.A.R. Brașov. Aici am condus o echipă de ingineri și proiectanți care a realizat tipul de avioane originale I.A.R. (11, 14, 15, 16), ale căror performanțe au fost remarcabile pe plan mondial. Aceste avioane au fost printre primele cu aripă joasă, formulă nouă și îndrăzneală la acea epocă. Unul dintre aceste avioane a fost considerat ca făcînd parte dintre cele mai bune șase avioane din Europa, la un concurs care a avut loc în București, în 1931. Activitatea mea a continuat prin crearea unei mari uzine la Mija, în apropiere de Ploiești, numită la acea vreme „Industria română mecanică și chimică”. După război, așa cum probabil știți, noi am pierdut dreptul de a ne mai ocupa de construcții de avioane pentru mulți ani. Au trecut astfel aproape două decenii, iar avansul pe care îl luasem față de multe țări ale lumii în construcțiile aeronautice s-a redus simțitor. Aș spune că astăzi, după multe dificultăți inerente, din cauza împrejurărilor neprielnice, pe care le-am învins cu entuziasm și perseverența noastră, ne aflăm pe o linie ascendentă, în drum spre alinierea la marele avînt al omenirii pentru progres și civilizație. În domeniul construcțiilor aerospațiale, deși avem mult de recuperat, am reușit să asimilăm aproape toate componentele de avion și depunem eforturi să desăvîrșim această asimilare și la motoare, echipamente, aparate de bord și materiale. Sint convins că vom reuși în curînd să nu mai depîndem prea mult de import, să avem o producție independentă, căci numai astfel aviația noastră poate fi eficientă, economică și puternică. S-au ridicat în țară patru fabrici mari, la Bacău, Craiova, Ghimbav-Brașov și București, dar după părerea mea străduințele trebuie să fie cel puțin la fel de mari și în domeniul cercetării. Astfel, peste un deceniu nu vom avea decît avionul anului 1980, nu pe cel al anului 1990. Trebuie să fim „up to date”, cum spun englezii, adică la zi...

DUMITRU GRAUR

Zilele acestea a sosit la redacție o scrisoare pentru L. Kalustian. Colaboratorul nostru, sau mai bine spus în ciuda vârstei pe care o are, colegul de redacție L. Kalustian a avut amabilitatea să ne-o arate. Spicuim din „acea epistolă”: „Mult stimat Domnule Kalustian, „Simple note” ce le publicați în „Flacăra” revivie personalități de înaltă valoare ale trecutului. Grupajul de însemnări Mihail Antoniadă mi-a amintit de omul minunat pe care l-am cunoscut cu mulți ani în urmă. Vă mulțumesc pentru bucuria ce-o faceți ci-

— Ce cauți aici?
— Sint și eu așteptat.
Ne-a deschis ușa celebra artistă Elvira Godeanu, soția inginerului Emil Prager. Ne-a pofcit înăuntru. După câteva clipe a apărut și Emil Prager. L. Kalustian a înminat gazdei un pachetel care făcea să se ghicească niște prăjituri cumpărate de la o mare cofetărie bucureșteană.
— Iertați-mă, doamnă, sint florile lunii acesteia. Cu florile vă rămân dator. Cu altă ocazie. Florăria era închisă. Dacă cunosc blocul? Desigur. N-a fost terecul

Doi tineri de la începutul secolului XX: Emil Prager și L. Kalustian.

ditorilor și-mi permit să adaug la portretul celui dispărut o „perla” din amintirile aceluia an 1944... Iunie. Locuim în parcul Bonaparte fiindă vecin spre sud cu vila familiei Antoniadă situată pe alea Zoe. Șirul bombelor a urmat o traiectorie rectilină, prima căzând în curtea casei Antoniadă iar următoarele în strada Paris străzind casa Zăpătescu. Sub efectul bombeii și a suflului zidului exterior al casei Antoniadă, dinspre curte, s-a răsturnat (parter și etaj). Mihail Antoniadă era rănit și internat la spital. Cum dispuneam de mijloace de lucru am pornit imediat la refacerea zidului de cărămidă. După scurt timp l-am regăsit pe Mihail Antoniadă în dormitorul de la etaj, într-un frumos pat florentin. Era foarte bolnav de ficat. În ciuda bolii primea pe toată lumea care îndrăznea să-i calce pragul casei fermecându-i cu verva sa. Se discuta istorie, literatură, filozofie, despre arte plastice... Mi-a spus într-o zi despre un lucru ce-l obseda: camera ce-o ocupa avea un tavan în bolți încrucișate ale căror diagonale marcau un „centru” ce nu corespundea axului camerei și ferestrei. Am putut să-l conving ușor că la execuția clădirii, din cauza unei erori de trasare, camera nu era perfect dreptunghiulară, diagonalele inegale împuneau un centru fictiv deplasat cu câțiva centimetri. Acest lucru Mihail Antoniadă îl simțea de cite ori se urca în pat și privea tavanul. După

Lahovary? Așa-i. Am cunoscut în acest bloc o fată pe care, mărturisesc, o iubeam. O chema... Da, Elena Zănescu. Căți ani or fi de atunci?! Cam jumătate de veac. Cum mai trec anii, Fumați?
— Desigur. Dar numai vara. Țigări de foi pe balcon. Și cum nici vara n-a venit și nici măcar primăvara nu se simte — nici eu n-am început încă, anul acesta, să fumez. Ce vreme ticăloasă. Sint babele

— Ministrul Instrucțiunii publice? Am scris. L-am și criticat. Am spus, în minte, că a știut cu o știință genială să-și organizeze mediocritatea. În schimb știa, tot cu aceeași știință genială, să-și aleagă oamenii.

— Îmi amintesc, cind a făcut muzeul satului, prin '35-'36, uite nu mai știu exact anii, mi-a cerut, pentru a ridica biserica pe care o adusesse din Maramureș, o schelă și-o macara. O schelă din lemn. Dar, biserica era toată din lemn. Lemnul reprezenta, în sine, o schelă. I-am trimis, în minte, un bun dulgher. În patru zile a ridicat biserica. S-a bucurat dar s-a și mirat foarte mult: cum un singur dulgher a putut să ridice biserica? Hai, să-ți spun una pe care, cred, că n-o cunoști, cu bietul Delavrancea. Pe vremea cind era pus de Brătianu ministru de industrie și comerț în timpul tragicului refugiu de la Iași din '17. O să mă-ntrebați: de ce am spus bietul Delavrancea? Fiindcă rolul lui cel mai important consta în a aproba trei metri de stofă kaki din fondurile armatei, civililor dezbrăcați. Din cind în cind, conform funcției, trebuia să semneze diferite brevete de inovații. Odată știu precis lucrul acesta, i s-a prezentat, printre altele, și dosarul pentru aprobarea și brevetarea cămășii pantalon cu închidere ermetică la mineci. Delavrancea nu a înțeles exact despre ce este vorba. Cind a întrebat, cineva din sală a spus că este vorba despre un fel de combinezon. Atunci, Barbu Delavrancea a întrebat: dacă fac și eu o cămașă care se închide la spate imi dați pe ea brevet?

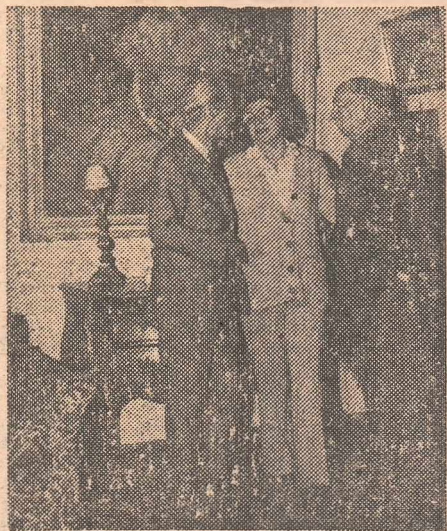
— Nu știam povestea. Are o tentă de umor trist. Spuneți-mi, l-ați cunoscut pe Saligny?

— Haideți să vă arăt recomandarea lui. Ce scrie aici? „Regatul României. Ministerul de război. Avem onoarea a vă face cunoscut că în urma recomandărilor noastre sînteți detașat provizoriu prin deciziunea ministerială nr. 113 din 13 noiembrie 1915 din Direcțiunea Generală a por-

— Nu atunci. În '61 ne-am regăsit. Anul trecut, la Congresul de știință și tehnologie, cind s-au sărbătorit o sută de ani de la nașterea sa am fost invitat să susțin o conferință în limba franceză. Să vă citesc două fraze, dacă nu vă plictisesc, și să vă cer o părere ca specialist.

— Vă rog.
— Iată ce am spus: „Afirmind variatele aspecte a.e. logici rationale, ei credea că: ingineerul trebuie să fie un constructor iar știința să rămînă slujitorul lui. Moștenirea pe care Gogu Constantinescu o lasă tehnicii mondiale a deșășit, în numeroase cazuri, capacitatea de absolvire a epocii în care a fost creată: ea rămîne un bun universal și un stimulent de muncă și creație pe drumul spre adevăr și util, deschis de școala și gindirea românească. Viitorul va arăta în ce măsură ideile sale de transformare a energiei vor putea găsi și alte aplicații practice în concurență cu progresele tehnice contemporane.”

— Superbe cuvinte!
— Ei, dacă am face un inventar mai toată lumea noastră a dispărut. Asta-i viața. Se duce... Îmi amintesc de șantierul organizat în zona Bumbesți — Lălnici — Livezeni. Am deschis cariere, s-au construit tunele și poduri. Primeau de lucru, într-o zonă complet izolată, peste 4000 da oameni — asigurindu-se condiții sociale, tehnice și de viață. În '44 au venit tinerii. Ce mulți tineri! Cit entuziasm! Cum se mai muncea! I-am revăzut, nu demult, pe unii dintre ei. S-au scîmbiat, au îmbătrînit și ei. Timpul nu iartă pe nimeni și nimic... Profesor? Nu mi-a plăcut să fiu. Să

Actrița Elvira Godeanu, L. Kalustian și Emil Prager într-un colocviu despre tinerțe fără bătrînețe.

dau lecții într-o clasă între ziduri. Am preferat să fiu un profesor, așa, pe viu. Să simt în totalitate omul și natura. Că le spuneam și tinerilor: ascultați în primul rind lecțiile vieții. A descifra pulsul a tot ceea ce te înconjoară, după mine, este marele secret pe care trebuie să-l stăpînească orice individ...

— Doamnă Elvira Godeanu, ce vedeți mare ați fost! Îmi amintesc, am văzut „Casa Hervey”. Ce mare spectacol. O sărbătoare... Cred că am văzut cea mai grozavă Coană Joița interpretată de dumneavoastră.

— Ehei, în '33! Vă mai amintiți? M-a chemat, parcă văd și acum, Camil Petrescu, directorul Teatrului Național și mi-a spus să iau rolul, Maria Ciucureșcu mi-a spus să nu mă ating încă de rolul acesta. M-am dus la Camil Petrescu și i-am spus că dacă nu mă lasă-n pace imi dau demisia. Imediat am plecat la mare. În tren, doi bărbați m-au recunoscut. Uite că nu mai știu cum îi mai cheamă. M-au întrebat de ce sint supărată. Le-am spus că din cauza Coanei Joița. Atunci unul dintre ei mi-a zis: dar, cind vreți să-l jucați? Cind o să fiți mai rotundă? Coana Joița era așa ca dumneavoastră, o femeie fermecătoare. Cînd m-am reintors de la mare m-am dus direct la Camil Petrescu și i-am spus că accept rolul. Așa s-a născut Coana Joița interpretată de mine... Am lucrat foarte bine și eu Sica Alexandrescu. El a schimbat linia. Dădea nerv și culoare. Teatrul era bombardat, dar, noi de jucat tot jucam. Și sub direcția lui Stancu am lucrat excepțional. Apoi, cu Soare, cu Vraca, Mihai Popescu, Tony Bulandra, Bălățeanu, Antoniu, Al. Critico...

— Ce generație mare! Privindu-vă simt tot Teatrul Românesc gravitind în jurul dumneavoastră...

— Lăsați astea. Vă place cafeaua? Este făcută după o rețetă pe care o știu de mult. O să vă invit o dată, la vară, cind o să fac și înghețată.

— Vă mulțumesc Coană Joița... Mă seuzăți doamnă Elvira Godeanu. Desigur. Să vă dau și numărul meu de telefon. Să mă sunați de cite ori doriți. Vă mărturisesc, mi-a fost mare plăcere. De mult r-am mai discutat atîtea lucruri interesante. Mă iertați de doranți.

Și L. Kalustian s-a îmbrăcat tetricos, și-a luat geanta plină de amintiri de care nu se desparte niciodată, și-a pus fularul și căcuța, a mai salutat o dată pe cei doi locatari din strada Cosmonautilor, și a dispărut în ploaia mărunță și lăptosă ca o amintire de la început de veac. Nu însă înainte de a-mi spune: „Mîne dimineață ne vedem la redacție. Noapte bună!”

VIZITA

pe vechi. Domnule Kalustian, eu te citelesc de ani și ani de zile. Sint abonat la „Flacăra”. Ce-i drept, ochii s-au cam închis. Citesc și scriu sub lupă. Dar de lăsat nu mă las. Citesc și scriu... Scriu și citesc. Multe lucruri pe care le scrii, domnule Kalustian, eu le cunosc și le-am trăit.

— Dacă sintem contemporani...
— Matala, gazetarele, ești mai tânăr. Eu sint născut în '88. Uite, eu sint de modă veche. Stau cu bascul pe cap și în casă. Ce să-i faci! Așa m-am obișnuit.

— M-a impresionat foarte mult scrisoarea pe care mi-ați scris-o. Dar, nu cunosc citeva amănunte. Am discutat și cu Dora Antoniadă. La ce bombardament a căzut casa? Ea nu mai știe exact.

— Păi, bombele au căzut în șir. Nu venise eliberarea. Mihail Antoniadă o aștepta, ca dealtfel noi toți, ca pe o sărutare de mamă. Iți spun, eu, sigur: era în iunie.

— Că veni vorba. Mama dumneavoastră n-a stat pe la Mecet? În casa aceea cu garaj?

— Da. Eu am făcut casa. Mama s-a prăpădit în '33. Cite știi despre mine. Cîm nu ne-am cunoscut pînă acum!? Mi-a plăcut, domnule Kalustian, cind ai început serialul. Mica Românie a dat totdeauna mulți oameni mari în toate domeniile. Să dea Dumnezeu ca și România de astăzi să dea oameni tot la fel de mari. Am auzit că într-o gazetă, recent, a apărut un fragment de roman inspirat din viața tovarășului Ceaușescu. Vreau s-o procur și s-o citesc. După părerea mea, și cred că și dumneavoastră sînteți de acord cu acest lucru, trecutul trebuie reconstituit cu multă migală cu tot ce are mai valoros... Dumneavoastră, tinere, ce vă notați? Sînteți de la „Flacăra”? Îl cunosc pe Dan Birlădeanu. Mi-a luat, cum se spune, un interviu. Redactor șef este Adrian Păunescu. Nu-l cunosc personal dar de citeț i-am citit multe dintre poezii și articole și îi urmăresc emisiunile de la televizor. L-am văzut, o dată la Teatul Bulandra. Eram cu Elvira. Ea mi l-a arătat. Pare un om tare bun. Așa-i? Elvira spune, și ea se pricepe, c-ar putea să fie și un bun actor. Eu nu mă pricep. Dar dacă spune Elvira, așa-i... Dacă publicați ceva, vă rog, înainte de apariție, să-mi arătați și mie. V-am spus: eu sint de modă veche. Spune, domnule Kalustian, ai scris și de Dimitrie Gusti?

turilor și căilor de comunicație pe apă. Șef de secție la Direcția Materialelor și Instalațiilor noi în serviciul acestei Direcțiuni... Semnează Anghel Saligny... L-am cunoscut bine. În ciuda faptului că avea 61 de ani, cind ne-am întîlnit, și eu doar 27 m-a apreciat foarte mult. Din multe puncte de vedere mi-a deschis ochii și mi-a îndrumat pașii. Mi-a acordat întreaga sa încredere. Am avut foarte multe de învățat de la el...

— Ce era să întreb... pe Gogu Constantinescu l-ați întîlnit prin viață?

— L-am cunoscut în 1917, la Iași, cind se pregătea să plece la Londra. A plecat cu un chimist. Mi se pare Roșculeț, cei care a făcut solidificarea benzinei. Introducea un fel de cărămidă gelatinosă în lampă și ardea. Credea c-o să cucerească vestul. Dar, n-a fost așa. Acolo i s-a spus: toți combustibilii sint solizi. Unul este lichid și pe acela să-l solidificăm!? Și așa s-a terminat cu benzina solidă. Multe ciudașenii s-au întimplat cu multe inovații ale românilor plecate spre hrăpărețe zări străine. Așa a pățit și Gogu Constantinescu. Fără să supăr pe nimeni spun cu mina pe inimă că tot acei hrăpăreți străini au îngropat multe dintre invențiile savantului român.

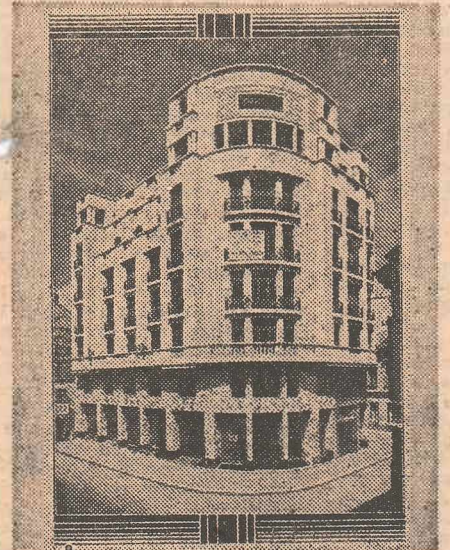
— Este vorba despre problema sonicității?

— Desigur. Și multe alte lucruri. S-a spus, într-o perioadă, că omeniirea nu era pregătită pentru ceea ce inventa Gogu Constantinescu. Poate cunoașteți descoperirea, pe care eu o consider, fiind constructor, epocală, acel calorifer cu apă rece. O țevă este stragulată avînd apă sub presiune. Este introdus un vibrator sonic. Apa, fără nici o altă sursă de energie, ajunge pînă aproape de temperatura de topire a metalului. Mi-a ajuns la urechi următoarea explicație: cine își face calorifer cu apă rece? Apoi, problema automobilului sonic, idee ce revoluționa întreaga industrie constructoare de automobile din lume, după părerea mea, special a fost îngropată. Aș putea să vă spun foarte multe lucruri... L-am revăzut pe Gogu Constantinescu în '61 cind a fost sărbătorit de Academia Română cu prilejul împlinirii virstei de 80 de ani și cind i s-a înminat titlul științific de „Doctor Honoris Causa”, de către Institutul politehnic din București.

— Dacă nu mă înșel, cu acel prilej ați și rostit o cuvîntare. Așa-i?

Ing. Emil Prager, neobosit, la masa sa de lucru

Un autograf peste timp al inginerului Emil Prager.

ce l-am explicat în termeni ingineresti întreaga problemă care l-a măcinat ani în șir, Mihail Antoniadă a ris și mi-a spus: Acum pot dormi liniștit... Acesta era Mihail Antoniadă...! Cu distinsă stîmă, Inginer Emil Prager, născut în 1888.

În scrisoarea era trecut și numărul de telefon. Mărturisesc că după citirea scrisorii L. Kalustian era foarte emoționat. Poate niciodată nu-l văzusem așa de frămîntat. A încercat de citeva ori să formeze numărul de telefon. Și încă o mărturisire: cel care semnează aceste rînduri este de profesie inginer constructor. De foarte multe ori am învățat după cărțile lui Emil Prager. Îl știam ca un Titan al construcțiilor. Pînă la urmă L. Kalustian a avut curajul să formeze numărul de telefon pînă la sfîrșit. La celălalt fir: Emil Prager. Cei doi, după ce și-au dat binețe, parcă cunoscîndu-se de cind veacul, au fixat o întîlnire pentru a se vedea. Pentru marți, orele 18 și treizeci de minute.

Un coleg de redacție, auzind întreaga poveste mi-a spus doar atît: Invitat, neinvitat, te duci și tu acolo. Fără să știe Kalustian. Le faci o surpriză. Vezi ce pot discuta doi oameni, unul născut la sfîrșitul secolului trecut iar celălalt la începutul acestuia.

La ora 18 și treizeci de minute urc scările pînă la etajul trei al unui bloc de pe strada Cosmonautilor. La ușa apartamentului L. Kalustian. Întîi s-a speriat, apoi s-a mirat.

Niște scrisori de-acasă

Îată în această pagină câteva din problemele pe care le ridică oamenii satului în scrisorile sosite pe adresa redacției. Ele nu se opresc doar la a sesiza. Ele propun ceva, dau idei și izvorăsc toate din dorința ca acasă, în vetrele noastre de liniște și piine, lucrurile să meargă și mai bine. Ele invocă, toate, fără excepție, cuvântul partidului, al secretarului său general, semn al bunei lor credințe, al patriotismului și al unității lor în jurul partidului.

Problemele nu sînt capitale și importante, și cei care le semnalează le și privesc astfel. Din nefericire, cîteodată, numai ei. Deoarece un primar sau funcționar care trebuie să rezolve problemele nu se încumetă de multe ori să treacă de promisiuni.

Scrisorile de la țară, am mai scris, sînt scrisorile noastre de suflet, scrisorile noastre de-acasă. Fiecare reporter a plecat cu cite o scrisoare și credința că se întoarce acasă să-și ajute o mamă, un frate. Să-i urmărim.

In urmă cu cîteva vreme, publicasem în pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră” scrisoarea lui Gheorghe Moț din Crișcior (Buneoara) care semnală că Muzeul sătesc din comună este lăsat de izbeliște, iar exponatele, adunate cu dragoste de-a lungul timpului, se pierd. Ce s-a întimplat de la apariția noiei noastre și pînă azi ne relatează Mircea Bunea.

Tulnic cu dispensar și puericultură cu șteart

De pe vîile Apusenilor iarăși istovită și umilită a fost izgnită. Din nou se rotește curcubeie peste făcaie morilor minie de lacrimile zăpezilor om rite de soare. Primăvara pare povîrînită în cetul sumețit pe stilpii albi de fum crescuți prin grăini din focurile vrejurilor și ierburilor trecute. Moții își primesc ogrăzile cu fierul. Le sapă harnic, cu gîndul la oțelul legumelor de peste vară. Dar nu ca să scriu despre camușina agricolă ori despre autoprovizionarea localității m-am oprit în Crișcior. Bădea Moț Gheorghe ne-a chemat în comună de la confluența Bucureștilor (!) cu Crișul Alb, ca să constatăm și noi paragina și îndiferența în care se zbate muzeul sătesc. „Care Moț Gheorghe, chiar credința există?, am fost întrebat la primărie. Ala de dîncolo de muzeu? Cel din Podu Morii? Ori de la Zdrăpți? Poate-i din Valea Girzii?!” Nu știam care anume, dar l-am găsit — deci există! — și ne-a confirmat: „Dacă nu se iau măsuri severe și urgente se duce de răpă și cea ce a mai rămas. Am 70 de ani, pentru mine-i durere cînd văd pînci de școală că nu știu ce-i aia o școală, un fistău, o straiță de băies, un imblăciu, o bod ngă, o meliță, un tulnic, un șteart de luminat... Pe toate s-a pîncat sudoare de moți din satu ăsta, toate grăiesc despre indelcniciri și despre un fel de viață trecute, e păcat că se firă și se pierde și se distruge ce-a fost gata întocmit... Ei v-am scris dumneavoastră ați publicat știrea la rașina cu scrisori multe din revistă al noștri zic că au luat măsuri, numai mereți să vedeți ce făcut-au...”

Așa că mergem și ne oprim la nr. 119 de pe Calea Zaranului. Mă însoțesc profesorul Constantin Tușuț, de curînd venit în comună, și Gheorghe Crăciunescu, secretarul consiliului popular. Casa-i veche și — zice-se — tipică: două odăi, cerdac și beci. Sub sticla înrămată și fixată pe peretele dinspre stradă se poate citi scris pe carton: „Muzeul sătesc al comunei Crișcior. Program: marți și joi 10-13, duminică 10-14”. Urcăm cîteva trepte. Deschidem și intrăm. Parte din peretele opus ușii e ocupat de un dulap cu ușile larg deschise. Zăresc în el cîteva piese vestimentare ale unui costum mofesc. Sînt jilave, aproape muced. La fel sînt și cele 17 fotografii dîn teancu aflat pe un colț de masă șchioapă. Pe o poliță, mă uț în cartea de onoare. Din ea aflăm că muzeul a fost deschis pe 21 iunie 1970, că în principal este creația învățătoarei Pleșa Letiția și a soțului ei, inginerul Pleșa Todie, și că „pentru început sînt prezente aici obiecte din viața casnică și din mînerit, din trecut și din prezent,

și o bogată colecție numismatică cu monede datînd din veacul al XV-lea și pînă în zilele noastre”. Ultimul vizitator a semnat în paginile sale pe 16.X.1979. În rest, la așa-zisul muzeu nu mai ai ce vedea. Ba, să nu uit: în ambele camere, de-a stînga și de-a dreapta peretelui despărțitor, în podca, se cască două găuri mari-mari... prin care intru în beci. Unde am prilejul să constat subprezența grinzilor mincate de cari... În curte discut cu Ecaterina Lucaci, 64 de ani, soția celui care a fost Anton Lucaci, sufletistul care și-a pus casa la dispoziția muzeului sătesc... Bătrina mă emoționează: „Ați observat că o casă părăsită moare foarte repede? Anton s-a dus, moștenitorii nu se împacă, casa se duce și ea...” Dar exponatele? „Le-au luat și le-au cărat de aici după ce s-a publicat la Flacăra scrisoarea lui baci Moț...” Unde? „Apă la dispensarul de oameni...”

Hai și acolo! Cadrele medicale sînt toate la o ședință, la primărie. Femeia de serviciu susține că nu există niciieri teia ușii pe care scrie „puericultură”, dîncolo de care ar fi fost... mutat muzeul! Cîncisprezece minute se caută un înlocuitor de cheie. Apoi Gheorghe Crăciunescu, secretarul primăriei, rezolvă... problema cu un umăr viguros și bine plasat. Ușa sare, ca să vedem ce? O harababură înfiorătoare de lemne vechi, fără nici o noimă, deteriorate, care par să fi fost orice: balanțe, tulnice, melițe, furci de tors, vase, pluguri cu brăzdar de lemn, război de țesut, un leagăn de copil, cască de mîner, ștearturi (un fel de opaț pentru mină), vechi ceasuri de perete, cheptănușe, bidoane, imblăciu...

Tovarășă Herta Faur, primărita comunei, ne-a asigurat că pînă la 1 aprilie (!) muzeul sătesc își va relua activitatea într-un cadru coresounzător. Rămîn însă cîteva întrebări: 1. Cu a cui aprobare a fost transformat cabinetul de puericultură al dispensarului comunal în depozit al muzeului? 2. Cine poartă răspunderea celor înfiptate? 3. Cartea de onoare pomeneste despre o „bogată” colecție numismatică, dîn secolul XV și pînă azi. Un inventar dîn 1980, decembrie, susține că n-ar exista decît 27 de monede, fără valoare! Recunoașteți și dv. că „bogată” nu înseamnă nicidecum... 27! Culmea este că chiar și după îndelungi insistențe și căutări prin fostul muzeu, ca și prin cabinetul de puericultură, nu s-a putut găsi cu prilejul investigației noastre nici măcar o singură monedă!!! Care-i misterul? Bineînțeles că așteptăm răspunsul organelor competente.

Scrisoarea din Lunca-Bihor este scurtă și alarmantă. Un sat, Hotărel, apartînd acestei comune, trăiește „o agonie” iar cel care semna acele rânduri ne invita la fața locului „pentru a constata aceste adevăruri”. Emanuel Valeriu, ajuns zilele trecute la Hotărel, a scris articolul cu titlul

A trăi la 600 metri de un oraș...

Principala durere a corespondentului nostru și a consătenilor săi pare să fie starea actuală a unui drum de 600 de metri, care separă așezarea rurală numită de unul dintre cele mai tinere și cohe-

te orașe ale țării, Orașul „Dr. Petru Groza”, cale de acces distrusă de transportul lemnelor, efectuat de întreprinderea de exploatare forestieră locală, din care pricină „nu se mai poate intra în sat nici cu sal-

varea, nici cu mașina pompierilor” și nici transportarea îngrășămintelor naturale nu s-a putut realiza. În rest, starea cîminului cultural, devenit „o adevărată crescătorie de șobolani”, a grădini școlii, ajunsă crescătorie de giște”, lipsa de legătură telefonică a Hotărelului cu alte localități, deși stilpii pentru fire au fost „plantați” de peste 4 ani etc., formează subiecte ale nemulțumirii satului.

Comuna Lunca a depășit cu mult statutul de sat. Ea este, de fapt, un nou cartier al Orașului „Dr. Petru Groza”: case noi și trainice, asfalt, apă curentă, școală cu etaj etc. Din cele șase așezări rurale care compun comuna, satul Hotărel este cel mai rămas în urmă. Și cel mai mic, adică cu numai 80 de numere și cam 340 de suflete cu copii cu tot. În general, însă, și aici ca în toate celelalte sate, oamenii și-au construit case noi (80 la sută din totalul locuințelor sînt noi!). Un pînciș străbate cea mai mare parte a localității strecurîndu-se, pe o porțiune de cîteva zeci de metri, chiar printre casele oamenilor. Ei bine, tocmai aici s-ar putea consolida malurile, dăra un pod și astfel s-ar obține o legătură mai directă cu orașul. Trebuie înțeles că acel deum devenit impracticabil s-a construit abia anul trecut, prin contribuția și munca cetățenilor, că pentru a traversa două porțiuni mai denivelate s-au adus 30 de basculante cu piatră, s-au montat cîteva tuburi de mare capacitate (grație sprijinului primit din partea exploatarei miniere din Orașul „Dr. Petru Groza”), dar sub urgență, devenită... tradiție, a apelor Crișului Negru, neregularizat nici pînă la această dată, noul drum a cedat, nefiind accesibil tocmai în aceste 2-3 puncte critice.

Georgeta Ștefănescu încearcă să limpezească situația încurcată a vreo treizeci de țărani buzoieni care s-au adresat redacției. Dincolo de o interpretare sau alta a prevederilor legilor invocate, reșim însă că o frumoasă și spornică inițiativă este pe cale să se piardă din cauza birocrăției.

Școala de viță — o activitate particulară?

Ne-au scris la redacție 30 de țărani din comuna Breaza, județul Buzău. Începînd din 1977, pînă în 1981, ei, membrii cooperativelor al unui C.A.P., au încheiat contract cu un alt C.A.P. pentru producerea materialului viticol săditor, acțiune denumită pe scurt „Școala de viță”. Oamenii și-au îndeplinit și depășit angajamentele contractuale încheiate cu unitățile cooperatiste Vadu Săpat, Ceptura și Gura Vadului; la rîndul lor, unitățile și-au respectat clauzele, retribuindu-i în baza acordului global pe întreaga cantitate realizată și predată, pentru veniturile realizate aplicîndu-se impozitul în temeiul Legii nr. 2/1977. „Nelegal — subliniază semnatarii celor trei scrisori — administrațiile financiare ale celor două județe, socotindu-l ca particulari, iar activitatea „școlii de viță” în cazul lor, ca o activitate particulară, i-au impus la impozitul pe venituri în temeiul Decretului 153/1954.

Ancheta asupra acestui caz am desfășurat-o la Ploiești, stînd de vorbă cu președintele de C.A.P. care au prinsă în plan activitatea școlii de viță, cu contabilii șefi, cu directorul Trustului viticol Prahova, cu directorul IVV-ului, și reprezentanții al legii ș.a. Concluzia a fost generală: măsura impozitării acestor țărani la Decretul 153/1954 (la care impozitul se ridică pînă la 45%), pe lîngă faptul că nu-și găsesc temei legal, îngrădește această activitate agricolă extrem de importantă pentru zonele viticole ale țării. Că problema în discuție nu este nici pe departe pusă la punct, o dovedesc răspunsurile contradictorii primite chiar de la cei care au trecut la aplicarea măsurilor în cauză. Ion Radu, șef de serviciu la Administrația financiară Prahova, ne declară că dacă un membru cooperativ încheie contract-angajament pentru școala de viță cu un alt C.A.P. al cărui membru cooperativ nu este, și-și realizează singur obligațiile contractuale, fără ajutorul familiei (?), atunci el va fi impozitat la Legea 2/1977. Ioan Atomulescu de la Direcția veniturilor de stat a Ministerului Financiarilor aduce un nou punct de vedere: pentru veniturile realizate din activitățile desfășurate în C.A.P.-ul al cărui membru cooperativ este, respectivul țărăn va fi impozitat conform Legii 2/1977. Veniturile realizate la alte unități C.A.P., decît unde este membru cooperativ, se impozitează la Decretul 153/1954 deoarece activitățile respective sînt considerate ca activități realizate pe cont propriu.

Cine este de vină? Cel care ne-a scris nu precizează. Cei cu care am vorbit, la fața locului, nu confirmă însă că întreprinderea de exploatare forestieră a stricat drumul, ci apele. În rest: școala frecventată doar de 13 copii își are curtea sub nivelul apelor și este „animată” de cîteva giște din sat, dar oricum nu ar fi aptă pentru un teren de joacă sa sport. Cîmin cultural nu există în Hotărel. Anumite activități s-au efectuat, cu ani în urmă, la fostul sediu al cooperativei, acum închis pentru că materialele ce vor rezulta dîn demolarea sa, deja prevăzută, vor constitui o parte a aceluși fond de 50 la sută ce se cere, prin lege, asigurat pe plan local pentru a se putea trece la o construcție nouă de acest tip. Cit despre stilpii de telefon, rămași fără fire, i-am văzut și ni s-a pus la îndemînă o bogată corespondență cu forurile specializate ale județului, al căror răspuns, repetat, invocă lipsa fondurilor de investiții. Un fir, unul s'ngur, s-ar fi putut trage pînă la școală, dar sătenii vor aparate și în casele lor, nefiind interesați de un post pe întreaga suprafață a așezării lor. Mai gravă ne-a apărut starea celor 20 de hectare de teren agricol, de prima calitate, aflat permanent sub amenințarea apelor Crișului Negru, dar am aflat că specialiștii din Oradea însoțiți de reprezentanți ai Consiliului Național al Apelor au fost la fața locului, au măsurat, s-au informat și au luat în studiu posibilitățile de remediere a situației.

Am înșirat toate aceste nemulțumiri ale oamenilor, cu toate că nu am putea afirma, cu mîna pe inimă, că primarul sau altcineva ar fi de vină că ele există. La cotul primejdios al Crișului Negru, vrednicii ce-

tățeni din Hotărel au cărat trunchiuri de arbori, încercînd să pună o stavilă în calea primejdiei, dar insuficiență pentru asigurarea securității culturilor. La orice chemare a consiliului popular oamenii au răspuns „prezent”. Valoarea muncii lor, pe ansamblul comunei, se ridică la multe milioane de lei. Însă numai atît nu este suficient.

Ne-am fi așteptat să găsim un sat izolat de restul lumii. Realitatea este alta. Hotărel are o legătură, pe un drum bun, cu Orașul „Dr. Petru Groza”, dar pe o lungime de 4-5 km. Cel nou ar scurta de 10 ori distanța! Cum toți bărbaii muncesc în acest oraș, atît de apropiat, interesul lor de a beneficia de o cale mai lesnicioasă ne apare legitim. Totuși oamenii nu pot convinge, pe plan local, pe cei în drept să le satisfacă dorințele și, iată, se văd nevoiți să apeleze la un organ de presă. Dificultatea cea mai mare ni se pare a fi înțelegerea unui fapt de o mare concretețe și anume: trăind în „umbră” unui orș, statutul omului de la sat devine un altul decît cel de altădată, mentalitatea lui se transformă rapid, necesitățile sale devin mai acute. Dacă primarul din Hotărel, Nicolae Cîțu, nu s-a zbatut suficient pînă acum acolo unde trebuia s-o facă, pentru simplul motiv că este originar din orș și s-a temut că oamenii îl vor putea suspecta că face pentru al săi mai mult decît pentru ceilalți, este timpul ca organele superioare să înțeleagă noile condiții de viață solicitate de hotăreni și, printr-un efort ce nu ni se pare de domeniul învalului, să se preocupe de rezolvarea lor cit mai grabnică.

baza căreia stă un contract-angajament cu o unitate socialistă (C.A.P.-ul), cînd materia primă — altoi, portaltoi — este furnizată de C.A.P. și cînd retribuția se face ca a oricărui membru cooperativ al C.A.P.-ului în cauză, în baza acordului global, conform Legii 2/1977?

Se știe, de asemenea, că în foarte multe C.A.P.-uri din țară lucrează persoane care nu au calitatea de membru cooperativ al C.A.P.-ului în care lucrează, ale căror venituri nu sînt impuse conform Decretului 153/1954 — a se vedea sectorul zootehnic. Iată de ce punem în discuție aceste probleme, la care nu am găsit niciieri un răspuns: Există un text de lege care caracterizează activitatea acestor persoane, care nu au calitatea de membru cooperativ în C.A.P.-urile în care lucrează, ca fiind o activitate particulară? Pînă în 1977, la apariția Legii nr. 2, s-a aplicat Legea 61/1963, privitoare la impunerea veniturilor realizate din activitățile agricole. În aceste condiții, se poate pare ignora faptul că veniturile realizate din activitățile agricole au fost distinct reglementate atît prin Legea 61/1963, cit și prin Legea 2/1977 — act normativ în vigoare azi în materie de impozit agricol?! Dacă Ministerul Financiarilor, cele două administrații financiare — Prahova și Buzău — au considerat că anumite texte din cele două acte normative sînt susceptibile de interpretări, aveau obligația de a propune modificarea textelor sau articolelor de lege în cauză. Cert este că se simte nevoia aplicării unitare a textului de lege, privitor la această problemă a impozitării celor care participă la activitatea școlii de viță — știut fiind că nu toți membrii cooperativelor au pregătirea pentru o asemenea activitate și că nu toate C.A.P.-urile dispun de școala de viță.

Un tînr din Greaca ne scrie că singura distracție a tinerilor din respectiva comună giurgiuveană este șueta la marginea șoselei. Motivele le aflăm de la Cici Iordache.

Bate vînt de primăvară și tot n-a apărut picior de constructor la Greaca

În încăperea în care pătrundem dăm cu ochii și cu picioarele (absolut la propriu) de un segment al adevărului. Deci, acela ce semnase curat, curajos, cu litere mari Tudor Ștefan „un

tînr din comuna Greaca, jud. Giurgiu care vă scrie în numele tinerilor de-aici, înfățișîndu-vă o situație mai puțin înțilnită” are dreptate. E cortina cîminului cultural ce așteaptă de 5 ani să

despre lumea satului

fie dat în folosința oamenilor, a celor 4200 locuitori care au finanțat construcția. Secretara biroului executiv al Consiliului popular comunal, Elena Postolache, se chinuie din greu să tragă într-o parte balotul uriaș înfășurat într-o husă ce nu mai are culoare pentru a ne face loc spre un fotoliu. Sosesc imediat și primărița, învățătoarea Vasilița Manolescu, și directorul acestei instituții de cultură doar cu numele, învățătorul Vasile Marină. Toți foarfe tineri, putând să-i înțeleagă perfect, de la dimensiunea vârstei, dincolo de funcții, pe cei ce ne-au scris. Deși situația în preajma a trei orașe — București, Giurgiu, Oltenița — Greaca se poate mindri cu realitatea că populația tină rămasă pe-acasă, aflându-se de lucru pe teritoriul său, având dealfel destule unități economice. Și tinerii aceștia, în mod absolut firește, își cer dreptul de a-și petrece timpul de dincolo de orele muncii într-un mod interesant. Le e dor să asculte muzică, să danseze, să citească, să schimbe idei... Dar n-au unde! „In această situație, fetele și o parte din băieții fac „biserițele” pe marginea șoselei, povestind cele întâmplate în cursul săptămânii sau plimbându-se pe aceeași șosea, pe o distanță de 500 metri, dar cea mai mare parte a băieților se adună la bufet în fața paharelor cu băutura din lipsă de altceva, din plăciseală... Oare nu-i păcat de acești tineri care ar vrea să se relaxeze altfel, după o săptămână de lucru? Să vadă un film, să joace un șah, o tablă, un tenis de masă, să citească o carte... Căminul cultural se construiește de 5 ani și nu se mai sfârșește”. Acum 20 de ani, constatam ca reporter că aveam cămine culturale și chiar acțiuni culturale de valoare, dar n-aveam prea mulți tineri participanți. Iată, acum, simțim în fața unui caz, fiind avem doritori de cultură și nu există edificii necesare! E un salt extraordinar exprimat în scrisoarea tinerilor din com. Greaca, demn de studii sociologice de anvergură pentru prezentul „acum”. Atunci indignoarea cu atât mai mult ne nepăsarea conducerii Grupului de șantier pentru construcții rurale-Nord al Trustului județean de construcții-montaj Giurgiu. Cu atât mai mult cu cât acest lucru este finanțat — așa cum spunam mai sus — prin contribuțiile bănească a cetățenilor. „In fiecare adunare populară sintem întrebați ce se aude cu căminul, ce se întâmplă cu cel peste o jumătate de milion ai sătenilor investiți în el, ne demonstrează tovarășa primărița și procesele verbale alături. Nu știm ce să le mai răspundem, le-am dat atitea

termene, în fiecare toamnă și în fiecare primăvară... Termene pe care și le fixa singur constructorul, alcătuit din aditive și procese-verbale... In ultima adunare cetățenească, am anunțat intențiile de a construi un dispensar uman din banii obștii, de care se simte, de asemenea, de multă vreme nevoie și, ca răspuns, s-a umplut sala de un prelung hohot de ris. Cum mai poți repara neîncrederea?, ne explică tovarășa Manolescu. Temelia s-a turnat în toamna lui 1977, conform contractului trebuia să fie dat la cheie în decembrie 1978! De atunci și până azi s-au schimbat prețurile la materialele de construcții, s-au schimbat șefii de șantier, s-au schimbat și primarii, căminul rămânând mereu — înnodându-se tot mai strins și mai complicat — un nod gordian. Echipa de constructori a șefului Constantin Mașala apărea doar din când în când „numai pe vreme rea, pe timp nefavorabil, pe ploaie, pe ninsoare, pe umezeală. Mai pune o cărămidă, mai făcea puțin mortar și iar dispărea”, ne relatează Elena Postolache, contabilă pe atunci a consiliului popular, calitate în care s-a ocupat și, literalmente, s-a războit îndelung cu constructorul. „Unde n-am fost, cite uși n-am deschis, cite comandamente, cite sedințe, cite promisiuni...” Meteahna veche a unor constructori, printre care și a trustului giurgiuvean, au deschis 4 șantiere în același timp — unul la Prundu (o școală generală), altul la Heresti (o fermă de vaci), unul la Greaca, altul nu mai știm pe unde, amestind-le, cum zice românul, pe toate, dînd peste tot termene, în care nu credeau nici cei ce le semnau — tovarășul director al trustului ing. D. Popescu și tovarășul contabil șef Simionescu. Fără consecințe, deoarece se pare argumentul „n-avem forță de muncă!” este prea ușor luat în considerare de către cei în drept să-i tragă la răspundere. Pereții asteptă! Iată că cei de la căminul cultural din Greaca n-au putut rezista, n-au suportat atitea deficiențe de construcție, lucrări de proastă calitate, schimbări repetate de proiectare și soluții tehnice, încît, într-o bună zi, tavanul sălii de festivități s-a prăbușit... Pînă s-a ridicat din nou, alți bani, alte termene... La ora actuală edificiul, iată-l arătînd nu prea fainic, zace cu un lacăt mare pe ușă. Consiliul popular, pe bună dreptate, nu acceptă recepția și preluarea pînă nu se remediază defecțiunile și pînă nu se realizează racordul la electricitate. Inventarul — mobilier, aparatură... — nou-nouț, procurat cu bani grei, e împrăștiat care încotro: 200 scaune au fost duse chiar în sala

de festivități, dînd emoții tuturor că se vor degrada în umezeală și frigul dinăuntru, cortina — am văzut-o într-un birou de la primărie, stația de amplificare — de asemenea, prin birourile consiliului popular, instrumente muzicale și aparatură muzicală — pe la școală...

Ultimul act adițional încheiat între Consiliul popular Greaca și Trustul de construcții-montaj Giurgiu, înregistrat sub numărul 1007 din 29.12.1981, precizează, sub semnătura acelorași cadre de conducere numite mai sus, drept ultim termen de finalizare a construcției (gata pentru

inaugurare), ziua de 31 mai 1982. In mai, cînd rozele înfloresc! Va înflori oare cu adevărat și această rară și atât de îndelung așteptată floare culturală? Bate vînt de primăvară și tot n-a apărut picior de constructor la Greaca.

Ne scrie Florea A. Buțu din Lisa

„Mă numesc Florea A. Buțu și domiciliesc în satul Vinători, comuna Lisa, Teleorman. Ca țărăn, ce mă știu din tată în fiu, am crescut și cresc animale. Noile reglementări ce vin să îmbogățească activitatea în sectorul agricol n-au făcut decît să ne stimuleze. Sint pensionat, am 66 de ani și vreau să dovedesc copiilor și nepoșilor mei că pot și fii util gospodăriei mele, cit și societății. Așadar, am hotărît să-mi cumpăr din nou oi și să devin din nou cioban. Am mai avut oi și de fiecare dată mi-am onorat contractele cu statul iar, de multe ori, cum a fost cazul anului trecut, l-am depășit chiar

cu 50 la sută. Apoi am lucrat pe șantier. Dar dragostea pentru pămînt și animale m-a determinat să revin la profesiunea de țărăn care nu este nici ușoară, nici la îndemîna oricui. Poate vă întrebați de ce vă scriu, ce il împiedică pe acest om să devină cioban. Sint vite și vite, am eu o vorbă. Una e să crești o vacă Holstein sau Simenthal și alta e să crești o vacă surdă. Așa și cu oile mele. Una e să-ți dea o oală 2 kg de lînă și alta e să-ți dea 10 kg. Iarna trecută am vrut să cumpăr din Dobrogea oi merinos, dar nu s-a putut. Anul acesta am mers în Țara de Sus, atît la Botoșani, cit și în Neamț

și ni s-a spus că nu avem voie să țezim cu oile din județ. Noi înțelegem planul de autoaprovizionare, dar cu ce credeți dumneavoastră că putem să ne ameliorăm rasele, dacă nu cu animale din rase eficiente?”

N.R. Publicăm scrisoarea lui Florea A. Buțu fiindcă problema ni se pare importantă. Nu poate fi nimănui indiferentă eficiența ci care se lucrează în zootehnie, fie că e vorba de sectorul de stat, fie de cel particular. Cum spune Florea A. Buțu, una e să obții 2 kg de lînă și alta e să obții 10 kg. In acest sens, propunerea ca și crescătorii particulari să-și poată procura animale de rasă ni se pare demnă de reținut.

Ceea ce s-a petrecut la Călinești de Argeș n-are nici o legătură cu povestea lui Creangă. Porcul de mai jos, lipsit de virtuțile și farmecul celui din basm, este alb, are șențuc la gît și a reușit să năterească două familii de gospodari și să pună pe giururi citeva instanțe de judecată. Restul istoriei ni-l spune Georgeta Băileșteanu.

Povestea porcului

De la bun început ținem să precizăm că nu-i vorba de un porc fermecat, ci de unul care a fost la viața lui de culoare albă, cu șențuc la gît, lăsat de urma lanțului cu care fusese legat. Care pore a lăsat în urmă numai necazuri și incurtări ce se mai înlănțuiesc și astăzi, cu toate că de la povestea lui s-au scurs mai bine de trei ani.

Intr-o primă variantă (reținută și de instanțele judecătorești), aflăm că pe la mijlocul lui decembrie 1973 îngrijitorul de animale Dimoiu își pierde o scrofiță albă, cu șențuc la gît. După 4 zile de mari căutări prin toată comuna — Călinești, județul Argeș — este anunțat de o femeie că i-ar fi văzut pe ai lui Turea Aurică împingînd de pe stradă un porc alb în curtea lor. Omul se duce la președintele C.A.P.-ului, Neacșu C-tin, acesta, la post de miliție. In sfîrșit, președintele C.A.P. și milițianul pleacă să vadă despre ce este vorba, deocare scrofița voiajore și, împreună cu mai mulți îngrijitori de la cooperativă, o urcă într-o

căruță și o pornesc spre C.A.P. Reținem din această variantă că familia Turea nefiind acasă, ginerele și fiica (familia Bricag) ar fi predat-o de bunăvoie, deoarece ar fi avut cunoștință că nu era porcul lor.

A doua variantă. Porcul, susține Turea, era al lui. Il cumpărase cu 4 zile înainte de întimplare din țig de la Topolovenilor în căutarea vînzătorului. In sfîrșit, îl găsește! Pe baza declarației lui că l-a vîndut un porc de culoare albă, cu șențuc la gît din pricina lanțului cu care l-a ținut legat, că l-a adus pînă în sat, dar nu pînă la poartă, avînd el, matorul, un cal șchiop, începe un nou proces al porcului. Dar al lui Turea il pierde din nou pe motivul că scrofița lui Florea M. Ion (vînzătorul) din comuna Rătești, despre care omul declarase că-i făcase în februarie '78, era prinsă în registrul agricol al comunei că ar fi fătat în semestrul II și deci nu ar fi putut atinge greutatea de 120-140 kg în decembrie! Și ce simplu ar fi fost să se determine adevărul, matorul declarînd că își oprise 3 din cei 6 porci pe care-i făcase scrofița în litigiu!

clară, il refuză, auzind că nu-i vorba de un porc ci de un porc mare), pe motivul că respectivul nu a văzut cu ochii lui porcul, și pe baza declarațiilor a 3 dintre îngrijitorii care participasera la „săltarea” porcului, aceluia de prelanță il este respinsă. Atunci, al lui Turea și nevasta lui o pornesc săptămîna de săptămîna în țigul Topolovenilor în căutarea vînzătorului. In sfîrșit, îl găsește! Pe baza declarației lui că l-a vîndut un porc de culoare albă, cu șențuc la gît din pricina lanțului cu care l-a ținut legat, că l-a adus pînă în sat, dar nu pînă la poartă, avînd el, matorul, un cal șchiop, începe un nou proces al porcului. Dar al lui Turea il pierde din nou pe motivul că scrofița lui Florea M. Ion (vînzătorul) din comuna Rătești, despre care omul declarase că-i făcase în februarie '78, era prinsă în registrul agricol al comunei că ar fi fătat în semestrul II și deci nu ar fi putut atinge greutatea de 120-140 kg în decembrie! Și ce simplu ar fi fost să se determine adevărul, matorul declarînd că își oprise 3 din cei 6 porci pe care-i făcase scrofița în litigiu!

Cum povestea noastră încă nu s-a încheiat, este evident că numai un recurs extraordinar poate elimina erorile pe care le-a născut această nefiroască poveste.

...caili învățați și ciini mai bărbați...

In anul 1979, Gheorghe Crețu din Rădăuți, un român voinic, cu fruntea rotundă și înaltă, cu pleoape țiate scurt, cit să-i lase la vedere ceafa vînjoasă, cu o privire din aceea care la minie răstignesc omul, iar la veselie il scot din toate tristețile, o privire cum mai vezi prin fotografiile de odinioară ale lui Ioniță Andon din Oas, deci Gheorghe Crețu a plecat de acasă la virful Brodina într-un loc știut de puțini. sus, in munți, cu o treabă ciudată pentru cei mai mulți, el fiind omul ce abia apucă să gîndească un lucru, că lucrul acela e și înfăptuit. Rădăuțeanul plătiese unui cetățean din poalele muntelui 500 de lei ca să-i deie voie să urce țînindu-se de coada calului său, fiindcă Gheorghe Crețu e prea mare și prea greu ca să muncească un căluț, și să ajungă astfel la o stîna. El auzise vorbindu-se că la stîna din creasta Brodinei se găsește un ciine cu barbă, din spița ciinilor cu pieptul lat, care se luptă cu urșii și cîntăresc uneori cit un om. Gheorghe Crețu cunoștea că pe Columna lui Traian pot fi văzuți dacii apărați de „ciini cu barbă”, animale și in epocă legendare pentru bărbăția și fidelitatea lor și despre care s-a spus că, de atita vietuire cu omul, au o privire omenească.

Ciinele căutat de Crețu exista cu adevărat și pentru că lucra la stîna se chema, cum să se cheme altfel decît Mocanu. Era flocos, ca oile de rasă țigale; bărbos, avea ochii blînzi, pieptul fainic, ținea singur turma la pascut și deoarece crescuse la vreo șaptezeci de kilograme era nu atit prietenos cit, mai degrabă, mărinosos cu tot venitul.

Gheorghe Crețu e orășean C.A.P.-ist din '62, situație care in destule orașe de mărime medie e plină de satisfacții. Lucrează la porumb și la cartofi, cînd treburile cîmpului se termină, omul e croitor de stofă și piele, îngrijește stupi, pune grădina de zarzavaturi, livadă cu meri, hrănește nutria și vulpi argintii, printre piccioare il mișună tot timpul pisici siameze,

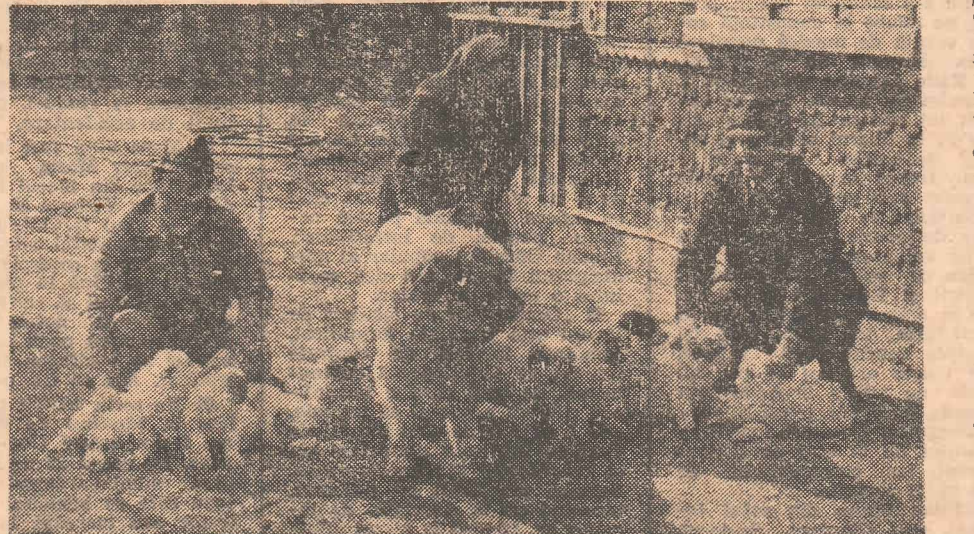
șoricari și ciini de vînătoare, casa e veselă de cîntatul neobosit al canarilor, trofee de vînătoare sint peste tot. Pînă nu demult crescuse oi și vaci. Ziua lui Gheorghe Crețu e lungă și rosturile ei merg ca pe Arca lui tata, Noe.

Cu uriașul ciobănesc a avut o idee și o ambiție.

Iată despre ce-i vorba: desi de creșterea ciinilor de rasă se ocupă multă lume, desi

o turmă de 200 de oi aproape fără să fie nevoie de păstor, că nu se știe oale să fie atacate de lupi și urși acolo unde e un ciobănesc, un ciine din acela despre care balada Miorița spune cu temel că „baciul moldovean / are caili învățați / și ciini mai bărbați...” — au oferit 9000 de lei in valută, la un ciine, pentru un lot de 100 de exemplare. In au argumentat cerearea — care, se înțelege, deocamdată nu

cîntăresc și o sută de kilograme și care stau fără să se rușineze alături de un Saint-Bernard. S-au numărat, să stăpîni cunoscuți, 12 ciini; se apreciază că ar fi pe la stîni, in județ, încă vreo 40-50. Ciobanii, care știu ce-i acela un ciine conducător și pazitor de turmă, il vînd cu 5000 și cu 6000 lei bucata. Ciobanii noștri s-au priceput să le păstreze rasa curată, astfel că uimirea publicului la manifestările chinologice, la apariția maestuoasă a ciobăneștilor Carpațini — omologați ca rasă de un alt rădăuțean, Vasile Juravle, și Miorițici, cu mersul lor grav, cu aerul lor teribil și, totodată, cumsecade, cu statura lor de peste vreme, trebuie să se însoțească, de drept, cu recunoștință.

există o Asociație republicană a chinologilor, care are un statut ce stipulează obligația gospodăriei fondului genetic canin, desi rasele pure sint o adevărată avuție și, in sfîrșit, desi profesiunea ciobănitului aproape că nu-i de imaginat fără anume ciini, noi nu am omologat încă o rasă autohtonă.

Să nu facem greșeala să considerăm chestiunea creșterii ciinilor de soi doar o ocupație de blazon. Crescătorii de oi australieni — luînd cunoștință de ciobănescul românesc, de puterea lui de-a dreptul fabuloasă, de faptul că trei-pătru ciini duc

poate să fie onorate, fiindcă abia se face numărătorea ciobăneștilor Carpațini și Miorițici — susținînd că ciobănescul nostru e in stare să țină la respect haitele de dingo de pe îndepărtatul continent.

Pe 2 mai 1981, cu ocazia primei expoziții chinologice cu caracter național, organizată in Moldova, la Rădăuți, sub patronajul Filialei sucevene conduse chiar de Gheorghe Crețu, s-a omologat prima rasă autohtonă. La asociația bucovineană, care urmărește pentru 1982 o ediție cu caracter internațional, se înregistrează acum cu multă seriozitate „ciini bărbați”, cu exemplare ca

„Străinii au omologat unele rase, zice Gheorghe Crețu, care seamănă cu marele ciobănesc Miorițic și care, după opinia mea, se trag de prin Munții Carpați. Fiindcă nu mi-i inchipul eu pe navălitori venind in Europa cu multime de ciini legați de șaua calului. Păstorii locului, da, aveau treburile de „ciini cu barbă”, ca să se intrajutoreze cu el la creșterea animalelor și la lupta cu dușmanii moșiei”.

Cu Moldova, căteaua lui, Mocanu, Ciobănescul Miorițic al lui Gheorghe Crețu, are pînă acum 32 de urmași. Mocanu și Voitinul, unul dintre aceștia, trag o sanie încărcată cu 400 kg. Buletinul de arbitru, la concursul unde Mocanu, provenit din ciinii de stîna Haiduc și Frunza, a primit calificativul „excellent I, pentru cel mai bun exemplar al rasei” vorbește de calitățile ciinelui in termenii ce s-ar potrive in parte și omului de mare caracter: devotament, atașament, spirit de sacrificiu. S-a răsplătit astfel pasiunea și ambiția lui Gheorghe Crețu, care — după 27 de medalii de aur, 4 de argint și 3 de bronz obținute la felurite concursuri cu rasele de ciini promovate de el — a primit, in prezența ministrului agriculturii și al industriei alimentare, Ion Teșu, Cupa Chinologiei Române pentru merite in statuarea primei rase autohtone: ciobănescul Miorițic din Carpați, cel mai mare și mai puternic ciine din Balcani.

Cronica șoselei

Conducerea autovehiculului trebuie învățată nu numai pentru examen!

„Domnule dragă, se adresa o femeie între două virste unui automobilist, într-o stație PECO, vă rog să veniți pină la mașina mea, să vedeți ce s-a întâmplat de-a rămas motorul fără ulei”. Omul, deși nu cine știe ce cunosător în domeniul tehnicii-auto, s-a speriat, totuși, de-a binelea la cele auzite, mai ales că femeia părea mai degrabă curioasă să afle motivul scurgerii uleiului decât afectată de implicațiile faptului. Omul s-a grăbit la mașina cu pricina, care se afla la marginea platformei.

— Pe unde s-a scurs uleiul, o întreabă pe femeie, după ce se aplecă sub caroserie, că pe jos nu văd nici urmă de ulei. L-ați pierdut, cumva, pe drum?

— Nu, răspunde ea, calmă. Adineaori am turnat ulei în motor și nu știu unde este acum, relată ea, arătând cu tija de măsurat nivelul uleiului în baie, ce o ținea în mină, spre oficiul situat deasupra motorului.

— Și de unde știți că s-a pierdut uleiul? întrebă tot mai nedumerit automobilistul.

— Păi, dacă introduc tija asta și nu indică nimic, răspunde ea puțin intrigată că automobilistul nu pricepe despre ce este vorba.

— Dar pe unde ați verificat nivelul uleiului?

— Cum pe unde? Pe-aici, arată ea, sigură pe sine, către oficiul prin care a turnat uleiul.

— Stă... doamnă, vorbește automobilistul ușurat, dar reținându-se cu greu să nu-l pufnească risul, păi nu pe aici se verifică nivelul uleiului, ci prin oficiul de la baia motorului, de unde ați și scos tija ce o țineți în mină!

Episodul, strict autentic dealtfel, evidențiază o situație din păcate destul de frecventă încă, și anume încultură în materie de tehnică auto a nu puținii posesori ai permisului de conducere. Nu demult, cu prilejul susținerii probei de conducere a autovehiculului pe traseu, unui candidat i s-a cerut să deschidă capota motorului. O treabă realmente elementară, dar pe care nu a știut să o facă! Într-un alt caz, către orificiu un conducător auto a fost oprit pe autostrada București—Pitești de un trabantist, fiind rugat să arate cum și de unde se aprind luminile farurilor la acest autoturism. Sint aspecte care denotă că în procesul de pregătire a viitorilor conducători auto amatori — mai ales — principala preocupare a multor instructori continuă să fie pusă pe însușirea probelor ce se cer la examen. „Important este să luați examenul, își incurajează acești instructori elevii, că, după aceea, veți vedea cum o să vă descurcați la volan. Încet-în-

cet, le veți învăța pe toate”. Această mentalitate îngustă, urmărind promovarea examenului nu ca rod al pregătirii candidatului la nivelul exigențelor circulației rutiere moderne, ci ca scop în sine: „să nu avem respinși”, face ca începătorii în ale volanului să comită, în medie, unul din zece accidente grave, iar în unele perioade, cum este acum, la trecerea de la sezonul de iarnă la cel de primăvară, cam zece accidente grave pe săptămână. A ști cum să deschizi capota motorului nu este deloc o chestiune minoră, deoarece oricând este posibil să se ivească o defecțiune acută care să necesite o intervenție rapidă, după cum, ce folos că un candidat a ajuns să învețe în mod mecanic mersul sinuos printre jaloane, pe poligon, dacă nimeni nu i-a explicat la ce folosește acest mers sinuos și, în consecință, în cursul probei de conducere auto nu știe să acționeze abil și sigur pentru a ocoli o denivelare ivită înopinată înaintea sa. Nu întâmplător, apariția — mai mult sau mai puțin neașteptată — a unui pieton pe partea carosabilă inhibă în așa măsură, în special pe începătorii la volan, încit ei nu sint în stare să întreprindă măsuri pentru a evita accidentul. Cei mai mulți dintre acești conducători auto nu au fost învățați nu numai cum să procedeze într-o asemenea situație limită, dar nici cum să le anticipeze, cu toate că adeseori ele pot fi presupuse, dacă celui aflat la volan i s-a format capacitatea de a percepe „pulsul circulației”.

Tragedia familiei lui Ștefan

Imensa autocisternă gonea pe asfaltul străzii pavate cu piatră cubică, mai-mai să-l zboare roțile. Rarii trecători ai orei matinale de duminică întorc capul după năluca care dispare spre ieșirea din oras, către artera internațională.

În cabină, în afara șoferului, soția acestuia și unul din copiii cuplului, în vîrstă de 14 ani.

Pilotul își descarcă nervii pe nevastă, că întotdeauna pierde o multime de timp, ocupindu-se de tot felul de fleacuri, tocmai cînd el se grăbește, că parcă n-ar fi și copilul ei care vine în permisie de la armată și care îngheață așteptînd pe peronul gării, să-i vină părăntii să-l conducă acasă etc, etc. Femeia tace și oftează. Reproșurile tatălui trec pe lingă urechile puștiului, fără să provoace vreo impresie deosebită. Îl știe, bombănește ce bombănește, dar apoi îi trece. Ca o vijelie de vară, după care apare din nou, radios, soarele; așa și tatăl începe să glumească după ce se descarcă. Se amuză numărînd mașinile care circulă din sens contrar. Cele mai multe de Argeș, 42, apoi de Olț, 24, cite 10 de București și Teleorman.

Supărarea tatălui totuși nu se spulberă atât de repede ca de obicei. Trece la analiza notelor luate de Mircea pe al doilea trimestru. „Niciodată n-al luat note proaste ca în lunile astea, 4 note de 6. Te-ai lăsat pe tînjală, toată ziua scrița, scrița cu desenele tale, dar fii sigur că-ți vin eu de hac.” Băiatul se întuneacă

la față și încetează cu numărătoarea de trafic. Mama încearcă să-i ia apărarea. „Dar tu nu ții cont că băiatul a avut congestia, care l-a ținut două săptămîni la pat?”. „Așa, așa încurajază-l la rău”. Dispoziția tatălui e din ce în ce mai proastă. Trece la capitolul șefi. „A trebuit să mă rog de ei să-mi facă formele pentru azi. Crezi că mi-a dat foaia, Vasile, fără două pachete de Snagov? Nici vorbă. Făcea tot felul de fițe. I-a apucat, domnule, uite așa deodată o pasiune pentru legalitate de nu-i mai recunoști”. După ce i-a analizat minuțios pe toți șefii direcții și indirecte, a trecut la șoferii începători. „Nenorociiții ăștia, cu semnul prostului, nu știu să meargă decît cu 50—60 pe oră și te țin uite așa, în spatele lor, kilometri întregi. Trebuie să depășesc coloane întregi de mașini mici, eu coșcoageamte mastodontul”. Nevasta intervine din nou împăciuitoare. Încearcă să tempereze situația, să-l aducă cit de cit pe Năiță cu picloarele pe pămînt.

Femeia tace. „Indiferent ce-i spun, el are întotdeauna dreptate. Mai bine tac”. În cabină atmosfera devine și mai apăsătoare. Nae încrunțat se răzbuună pe accelerație. Acul vitezometrului oscilează în jurul cifrei 80. Se apropie o curbă largă. Șoseaua devine umedă. Șoferul întoarce capul, răspunzînd salutului unui coleg de la autobază. Din această cauză, observă tirziu o căruță care intra tocmai pe viaduct. O depășește totuși, dar cînd să revină pe dreapta, simte că nu mai poate controla autocisterna. La 80 km pe oră, valoarea secundelor e imensă. Poleiul, care apare instantaneu pe poduri — și de care șoferii prudenți se feresc ca de foc — face ca mașina scăpată de sub control să penetreze parapetul viaductului. Totul se petrece literalmente în cîteva secunde. Colosul plonjează în gol, de la 15 metri înălțime, exact pe firele căii ferate electrificate. O flamă orbitoare, ca un fulger puternic pe timpul furtunii, și mașina se oprește pe terasamentul căii ferate. Curios! Cablurile se rup dar nu provoacă ca în majoritatea cazurilor incendierea autovehiculului. Cabina redusă la jumătate, ca urmare a coliziunii, prinde pe cei trei ocupanți ca într-o capcană. Volanul zdrobeste pieptul șoferului, care este scos cu mare greutate, fără viață, de la postl de pilotaj. Soția, în vîrstă de 37 de ani, cu nu mai puțin de 6 fracturi se chinuie la spital, iar șansele bietului Mircea de a reveni la viață, cu fractura coloanei vertebrale, sint minime.

Ștefan, băiatul cel mare, venit în permisie, a aflat de accident, în timp ce aștepta în gară, conform înțelegerii telefonice, sosirea părinților. Voia să le aducă celor de acasă o veste deosebită: că a cunoscut o fată minunată cu care dorește să se însoare.

„Am venit în permisie să-mi înmormintez tatăl, s-o văd pe mama chinuindu-se îngrozitor. Cel mai groaznic sentiment îl încerc cînd mă gîndesc la bietul meu frățior. Ipoteze sint două: ori mort, ori înfirm pe viață. Trebuie să particip la faza finală a concursului de desene pentru copii”. Și lacrimile curg, curg pe obrazul lui Ștefan, în timp ce se povestește tragedia familiei sale.

VICTOR BEDA

Trei ani de coșmar pentru șapte de... închisoare

— N-o să vă vină a crede — se confiază inculpatul în fața ofițerului de miliție care îi aduce la cunoștință că totalul prejudiciului se ridică la peste 85 000 lei — dar banii aceștia, pe care i-am cheltuit pentru așa-zise plăceri personale, nu mi-au produs niciodată vreo bucurie în adevăratul sens al cuvîntului. De la primul fals comis, am trăit un coșmar prelungit. Era ca un fel de beție, din care nu te mai poți trezi, deși mă gîndeam deseori la ceea ce se putea întimpla. Trei ani a durat coșmarul acesta, fără să găsesc în mine voința de a-l învinge... Evident, regrete tardive, dar nu lipsite de semnificație. Asupra unui astfel de pro-

ces de conștiință merită să-și concentreze atenția atît cei tentați de „slăbiciuni” similare, cit și cei care pot și au datoria să impiedice alunecarea semenilor lor pe panta degradării morale și consecințelor juridice. Căci iată ce ne relează cazul pe care îl prezentăm spre luare aminte în aceste rânduri.

Vasile Părău, de 36 ani, mecanic la Întreprinderea de morărit din Zalău, om, deci, cu o meserie frumoașă, în puterea vîrstei și cu familie onorabilă, și-a asumat, în 1979, și răspunderea de administrator al asociației de locatari nr. 32, un efort suplimentar, pentru care, în mod firesc și legal, primea un onorariu. Pină aici, totul în regulă... Numai că, într-o zi i s-a năzărit să recurgă la un fals pentru a obține o sumă oarecare de bani, pentru satisfacerea unor „plăceri” personale. A întocmit un proces-verbal, în care a consemnat — ireal — că s-ar fi executat unele reparatii la imobil, a trecut acolo un nume oarecare, documen-

tu-l n-a fost verificat de cei în drept (comitetul de locatari), ci avizat „pe încredere”, iar după ce a obținut banii, Vasile Părău l-a semnat în fals pe așaziul executant, care habar n-avea că figurează într-un proces-verbal la Asociația de locatari nr. 32. S-ar putea spune în mod paradoxal că acest prim „succes” a fost și începutul nenorocirii sale, pentru că lanțul tentațiilor avea să fie rupt abia după circa treizeci de procese-verbale fictive, în baza cărora el și-a însușit ilegal suma destul de substanțială de peste 85 000 lei, faptă pentru care instanța de judecată l-a condamnat la 7 ani închisoare.

O pedeapsă justă, dar un tribut prea mare pentru lipsa de voință de a învinge tentațiile periculoase, ca și pentru comoditatea celor care, trei ani de zile, n-au catadicsit să vadă ce se află dincolo de cele 30 de procese-verbale false.

MIHAI GROZAVU

Cuseca Subterului

Virginica

Există actrițe, simple funcționare dramatice. Fac teatru cum ar da în bob! la o cafea... Străine complet de dificultățile admirabilului meșteșug, căruia dacă nu te dăruiești cu credință, ești definitiv pierdut. Vin la scenă ca la birou, îngroașă rîndurile nechematelor și lăsările de cortină le șterg în canoarea anonimului, neinteresându-le intrarea în public. La lipsa asta de har, simbria e destul de dulce și prorphtă!

Sint altele ce beneficiază de oarecare daruri... Fac treaba pe înfățișare. Confundă sulemenela cu transfigurarea și în fiecare este o eroină de roman feuilleton ce-și acreditează interesul multimilor pentru soldurile legănate, piciorul pus peste picior, poala inzonzonată, coafura mirobolantă, paietată... Sărmane fantoșe de carnaval, trec prin scenă și se duc la

ospăț sau la culcare fără să aibă habar că la ora aceea — ora vrăjilor — Hamlet își frînge inima, în prada Umbrel, pe esplanada de la Elsinor...

Dacă teatrul se baza pe ele, nu mai înfrunta, biruitor, mileniele.

Exasperat, ajung, în fine, la cele ce susțin teatrul pe umerii lor ca pe o amforă. Cele adevărate Blestemate să toarcă armonii din cuvîntul vorbit și cîntat, înfiorînd luminile rampei. Implinesc lăsarile de cortină, destinul teatrului, cu ruga lor fierbinte. Nu sint pe toate drumurile, cum greșit se crede.

Una dintre aceste stele, din noaptea amintirilor, vreau să reamintesc: Virginica Romanovschi.

Școlărită la Cluj, chemată de scîndurile scenei, aleargă într-un suflet să-și verse focol, să se transforme. Nu știe prea bine ce-o așteaptă... O face însă cu îndrăzneală, sprintară dăruire, aplomb, aducînd între olimpienii corifei un ton mualcit, o trepidație zgîtie, un clinchet de zurgălău într-o ninsă noapte de Crăciun... E luată în seamă, se remarcă. Debut propriu-zis la Naționalul clujean, sub directoratul Zaharia Bărsan, veritabilul promotor al teatrului românesc în Transilvania.

De ciripitul ei se aude, încit venită la București cu dorința actorilor provinciali: de a pune mina pe țară, este repede promovată în teatrul de revistă. Muzicală, dansatoare, stăpînînd praștia poantei trăsă la precizie și posedînd umor, copila de scenă de la Cluj își face rostul ei pe scenele bucureștene. La Teatrul Nou și Izbinda, pe Calea Văcărești, la Volta-Buzești, Majestic, Alhambra, numele Virginica Ro-

manovschi atrage spectatori — gir și cheazăie de aparte talent. Neuitată, intensă activitate într-o epocă în care teatrul nostru de revistă numai de vedete nu ducea lipsă.

Cînd Nicu Vlădoianu — care și-a cheltuit viața și averea pentru teatru — a repus pe roate caleașca aurită a Operetei, să-l continue pe Leonard, Virginica a fost chemată în rînduri. Dreptul ei: se nascuse subretă de operetă. Vie prezentă, pitorese nazal, ritm, credință nemărginită în 3/4 și-n valurile Dunării albastre în care ea, cinstită protagonistă, s-a dus pină la fund. Să oglindească cerurile înalte din ochii ei drăcoși, în spuma efemerului, care pe toți ne mintuie. În ast fel le-a continuat pe cele dinainte: Florica Florescu, Ionașca, Metaxa, Marioara Cînski, Marilena Bodescu.

Oamenii sint însă covârșii de bunătate ca un hanger scăldat în singe... Directorul de-atunci... Să nu mai vorbim. Și scoasă din teatru, această iubire a publicului a suferit ca nici o alta la stingerea reflecțiilor.

Impătimită, dăruită, chinuită, precum cele adevărate, ce dau strălucire menirii teatrului, așa îi fusese viața și cariera pină la izgonirea din templu. Rămasă să se chinuiească mai departe, obliduută de splendidul devotament al lui Traian Iancu, s-a stins, întîrziînd cu ochii mari, pe fermecătoarele plămăiri ale lui Strauss, Lehhar, Kalmann...

GABY MICHAILESCU

Scrisoare deschisă

Dragă tovarășe Păunescu,

Scopul acestei scrisori este de a face precizări publice, așa cum prevăd drep-turile cetățenești, unui tratament la care sint supus de mai multă vreme în coloanele revistei „Flacăra”, fără să mi se publice răspunsurile.

Un exemplu elocvent se poate da și cu nr. 2/1982 al revistei unde se publică o comunicare defăimătoare în ceea ce mă privește. Întimplarea face însă ca în același număr să fie recențată o publicație la care colaborez și eu, dar numele meu este trecut sub tăcere. Dacă revista dv. ar fi avut o atitudine obiectivă față de mine, evident lucru că, publicînd și ceea ce mă defăimează, nu m-ar fi omis acolo unde ar fi trebuit să fiu calificat altfel. Din păcate, însă, chiar acest fapt vorbește de la sine.

Mă surprinde sincer o asemenea atitudine, cu toate că nu e prima oară cînd mi se întîmplă așa ceva și nici singura publicație ce-și propune să mă popularizeze astfel...

Acum, în același număr în care numele meu este omis din articolul ce laudă conținutul revistei „Tomis”, se publică o informație în care subsemnatul sint menționat în legătură cu un proces pornit de la majora problemă a unei țevi defecte.

Iată cum stau lucrurile: De mai mulți ani de zile, apartamentul nr. 6 din str. 13 Decembrie nr. 9, cu o suprafață locuibilă de 130 m.p. (cinci camere și numeroase dependințe), este locuit doar de două persoane, soț și soție, care recurg la diverse subterfugii, de la blocarea ușii și pină la „înțelegeri” cu ICRAL-ul și alte organe de resort, pentru a nu mai fi repartizate alte familii în acest imens spațiu locativ al statului, spațiu deținut abuziv și fiind de peste șase ori mai mare decit drepturile lor legale. Dealtfel, situația scandalizează întregul bloc ducînd și la sume suplimentare suportate de ceilalți locatari.

Unul dintre subterfugii folosite pentru deținerea ilegală și abuzivă a acestui spațiu este și acreditarea ideii că există diverse avarii în apartament, din care cauză nu este posibilă repartizarea spațiului la mai multe persoane și, cum eu și familia mea sintem cei ce locuim deasupra, ni se produc diverse incenșări din cînd în cînd, pentru a se confirma existența acestor stricăciuni.

Dubios este faptul că s-a aflat înțelegere la unele persoane care trebuie să administreze acest fond locativ, ICRAL-ul găsînd chiar posibilitatea de a sigila de mai mulți ani una dintre cele cinci încăperi ale apartamentului (că doar sint de ajuns patru camere mari și toate dependințele pentru două persoane!) tocmai pentru ca chiria să le fie mai mică, rămînd astfel și neutilizat de altcineva, dar și nefructificat financiarmente un spațiu ale cărui cheltuieli de întreținere se suportă de către locatarii celorlalte apartamente.

Deci, o situație evident dubioasă, întretînută cu reclamații și procese ce distrag atenția și cu echiwe de lucru fantomă care de ani de zile nu termină lucrările. Ultimul episod este elocvent; se găsește pretextul că o lucrare de instalații executată tot de către ICRAL nu este bună și, culmea paradoxului, ICRAL-ul care a executat-o mă dă pe mine în judecată cerînd să fiu obligat s-o repar. Dar nu oricum, în procedură obișnuită, ci se cere ordonanță prezidențială, ca în cazurile de urgență cînd trebuie intervenit rapid și orice aminare presupune riscuri grave.

Cît de grave sint riscurile și cît de urgentă este chestiunea se vede din faptul că de patru luni de zile ICRAL-ul preferă să se judece în loc să repare, iar locatarii de dedesubt nu mai au nici o plîngere. Dar dovada cea mai bună că acțiunea judiciară în care sint tirit (dealtfel, neconfirmată, Tribunalul municipiului București respingînd recursul făcut de ICRAL) urmărea inducerea în eroare a instanței de fond, este faptul că au trecut trei luni de cînd s-a obținut o pronunțare în legătură cu pretinsa reparație și nimeni nu s-a prezentat s-o efectueze. Dacă defecțiunea ar fi fost reală, în acest rîstimp atît de lung apa ar fi inundat nu numai blocul sau strada ci o bună parte din oras. Evident deci faptul că nu era vorba de nici o urgență și că nu are de suferit nimeni. Era nevoie de un act care să ateste că apartamentul este deteriorat și nu mai poate primi alți locatari (deci să fie lăsate în stradă cel puțin încă două familii care ar putea primi reparație în respectivul apartament) iar ceilalți locatari ai blocului să stea în regim de șantier de ani de zile. Fiindcă, nesemne, pentru a nu ieși la iveală inexactitățile contabile printr-o situație definitivă, lucrările de reparație a blocului după cutremur nu sint terminate nici astăzi.

Iată cum, datorită unor interese dubioase, eu sint șizanat mereu. Oricine își poate da seama astfel, că surprinde-rea pe care o experimentăm la început este cit se poate de sinceră și anume:

De ce revista pe care o conduci și în care ai publicat un atît de generos apel la respectul scriitorului, imi aplică mie un asemenea regim?... Fă-mă prin obiectivitatea cu care vei publica aceste rînduri, să cred în sinceritatea apelului pe care l-ai lansat și să te respect ca atare putînd să-mi permit să semnez cu protocolarul:

AI dumitale, CORNELIU LEU

GALA 500 - „Fie pîinea rea sau bună,

CONSTANȚA

Noapte la mare

Al doilea turneu din Gala 500 a Cenuclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra condus de poetul Adrian Păunescu a început la Constanța, oraș indestoie asaltat de artiști doar vara. Numai că membri cenuclului au ținut să se întâlnească cu prietenii lor constanțeni în ziua de 21 martie, adică la data echinoxului de primăvară, dintr-o mare, mare dragoste, tocmai aici, unde cuvîntul „mare” este la el acasă, în ochii și, mai departe, în sufltele oamenilor.

Ajunși la Constanța, cu stupeoare am constatat că în oraș nu există nici un afiș care să anunțe prezența cenuclului! Mai tirziu am aflat că organizatorii, pină să înceapă afișajul, au înregistrat 40.000 de cereri de bilete! La rugămintea organizatorilor, Cenuclul Flacăra avea să susțină două spectacole, primul de la orele 18,00 și al doilea de la orele... 22,00! Este pentru a treia oară în existența cenuclului, după Tirgu Mureș în 1976 și București în 1981, cind o manifestare începe odată cu noaptea!

Așadar la orele 18,00 fix, membrii Cenuclului Flacăra au urcat podiumul instalat în Sala sporturilor din localitate cîntînd versurile lui William Shakespeare: „Om bun deschide-ne poarta / Dă-ne o coajă și nu ne goni / Și-n schimb îți vom alunga tristetea / Cu vesele cîntece și poezii”. Rezumînd, într-un fel, venirea noastră aici, în mijlocul tinerilor din Constanța, poetul Adrian Păunescu împreună cu Adrian Ivanitchi și Victor Socaciu au realizat un moment de muzică și poezie care a inclus cîntecele „Să ne iubim pe tărîmul Mării Negre” și „Să ai o Mare Neagră”, amîndouă pe versuri de Adrian Păunescu. Într-aceste cîntece poetul Adrian Păunescu a dat glas tulburătorului poem „Noapte la mare” de Lucian Blaga.

Această noapte la mare care a însumat 10 ore și jumătate de spectacol a demonstrat încă o dată că repertoriul membrilor cenuclului a atins cote neașteptate atît prin mărime cit și prin varietate. Puține sînt în țară trupele care-și pot schimba repertoriul spectacolelor într-o singură seară, rămînd prin mesaj și valoare la aceeași înălțime! Cine a asistat la cele două manifestări de la Constanța a asistat, de fapt la una singură, dar care s-a întins de-a lungul a mai mult de 10 ore. Muzica, poezia și umorul într-o succesiune întotdeauna inspirată, la care se adaugă dialogul scenă-public competent și scriitor, participarea totală la momentele de artă a celor din scenă, dar și a publicului, au concurat la realizarea uneia dintre cele mai fermecătoare întîmplări din istoria Cenuclului Flacăra. Noaptea de artă a cuprins recitaluri reprezentative ale cîntăreților care compun gruparea de referință a muzicii tinere din România. Scena Cenuclului Flacăra a fost și a rămas scena afirmării tinerilor creatori care au impus în ultimul deceniu muzica folk în gustul public.

Și aici, ca și la ultimele manifestări, noul val reprezentat de Ștefan Hrușcă, Duce Bertzi și grupul „Ecoul” (Sorina Feier și Magdalena Finna) a confirmat. Poate că nici o perioadă din întreaga existență a cenuclului nu a fost atît de bogată în noi creații ale cîntăreților tineri. Asistăm la o adevărată competiție între membrii cenuclului; la fiecare turneu ei vin cu noi propuneri și nu de puține ori, la orele tinzii ale nopților, în camerele hote-

lurilor prin care trecem, se lucrează intens. Dacă în ultimele două luni Vasile Șeicaru a lansat șase noi cîntece, iată-l, aici pe Ștefan Hrușcă lansînd într-o singură seară trei cîntece: „Sacra banalitate”, „Pe loc repaos” și „Rugă pentru părinți”, pe versuri de Adrian Păunescu.

Succesul pe care l-a avut Ștefan Hrușcă nu este unul obișnuit; sînt puțini cîntăreți care au avut ascensiuni „fulger”, cum este aceasta a lui Ștefan Hrușcă. Duce Bertzi, ca autor de această dată, lansează „Nota de plată” pe versuri de Adrian Păunescu. La cotele marelui succes se înscriu recitalurile lui Adrian Ivanitchi, Ion Zubașcu, Nicu Alifantis (prezent și el cu o noutate „Trecea un om” pe versuri de Elena Farago, cîntată în limba în care a fost scrisă, dar și în limba engleză — traducerea aparținînd lui Alexandru Andrieș), Vasile Șeicaru, Mircea Vintilă, George Nicolescu, grupurile „Ecoul” și „Continental”. O revenire excepțională în cenuclu — Mihaela Popescu — cîntă pentru prima dată „Dodă, dodă”, cîntec din repertoriul Mariei Tănase. Doar Gil Ioniță, răgusit, n-a fost la cota succeselor cu care ne obișnuise. Frații Chiriac, emoționați și emoționați, au dat glas cîntecului „Moartea căprioarei”, marele poem al lui Nicolae Labiș. Umorul a fost reprezentat de Marian Corjos și de membrii grupului „Mesaj”: Ștefan Richard, Lucian Popescu, Șerban Chiosan și Dan Coveianu. Dinu Ștefan, inginer la Murfatlar, fost component al grupului „Opinia” din Iasi (din păcate grupul s-a destrămat), a fost invitat pe scenă și a cîntat împreună cu ceilalți membrii ai cenuclului, unul din marile succese ale cîntecului tinăr „Ori eu, ori tu, ori noi” și „Fapt divers”.

Consemnăm la Constanța un debut: Sirma Enache. Cu o voce plăcută, ea a cîntat „Te-am iubit”, versuri de Zaharia Stancu, și un cîntec aromân. Se cuvine să insistăm puțin asupra mișcării artei tinere din Constanța pentru că aici a existat și există într-adevăr preocupare și profundă înțelegere, față de muzica tinerilor. Și rezultatele nu au întîrziat. Grupurile „Poesis”, „Amicitia”, Florin Șerban, și mai nou Sirma Enache sînt doar cîteva nume lansate în circuitul muzicii tinere și purtînd marca acestor locuri. Cele două întîmplări de muzică, poezie și umor au însemnat un nou prilej de manifestare a exuberanței și a entuziasmului ce caracterizează cea mai învidiată dintre virste: tineretea. În acest cadru pe care îl oferă Cenuclul Flacăra, adică un cadru de manifestare liberă, fără conveniențe și false prejudecăți, a avut loc o adevărată explozie a tineretului, a vieții.

Aducem și pe această cale cuvînte de recunoștință și mulțumire gazdelor acestei noi Gale 500, în primul rînd tovarășului Ion Stoian, prim-secretar al Comitetului județean Constanța al P.C.R. pentru deplina înțelegere față de fenomenul cultural tinăr și a necesității de permanentizare a manifestării sale. Mulțumiri organizației de tineret Constanța, care a adresat o nouă invitație cenuclului nostru pentru a susține la începutul lunii mai o serie de manifestări în întreg județul Constanța.

„Am devenit mai frumoși prin această seară de muzică tinără pe care am realizat-o împreună, ceea ce nimeni nu va putea uita. V-am simțit alături de noi. Vă mulțumim!” — stă scris pe un bilet semnat de Nichita Armand. „A fost una din nopțile Seherzadei! Glorie zilei de 21 martie 1982! Cînte Cenuclul Flacăra!” (Mihai Enescu, elev). „Vă vor putea mulțumi vreodată tinerii pentru aceste seri de muzică, bucurie și tine-

rete?” (Iuliana Pană). „Sînt profund impresionat de spectacolul dumneavoastră și aș dori să nu mai plec niciodată de aici!” (Ion Radu Valentin). Doar spațiul tipografic ne împiedică să publicăm și alte cuvînte frumoase ce au fost adresate cenuclului nostru, aprecieri care ne bucură mult, dar care, înainte de toate, ne obligă. Întîlnirea cu tinerii prieteni din Constanța rămîne unul dintre punctele de referință în activitatea Cenuclului Flacăra, aflat în plin moment jubiliar. Gala 500 continuă...

VICTOR SOCACIU

TULCEA

Lumină, Luptă Libertate!

Este greu de descris atmosfera din Sala Sporturilor din Tulcea, la ora 18, cînd membrii Cenuclului Flacăra urcau pe scenă.

Intotdeauna publicul spectator din orașul de la porțile deltei a știut să primească sărbătorește mesagerii poeziei și ai muzicii tinere.

Inițial orașul Tulcea nu a fost prins în programul cenuclului, program ce continuă seria întîmplărilor de muzică și poezie — Gala Flacăra 500 —, dar s-au primit pe adresa redacției numeroase scrisori din al căror conținut reieșea dragostea tinerilor pentru cenuclu, considerat, cum zicea Adrian Păunescu, o necesitate de viață, un exercițiu de democrație și cultură.

La întîmplarea de luni s-a dansat și s-a cîntat împreună cu cei de pe scenă. Au fost cazuri cînd sala cînta acompaniată de o chitară, membrii cenuclului fiind pentru cîteva momente ei înșiși spectatori. Iată deci cit de mică a devenit distanța dintre scenă și sală, implicarea în actul artistic făcîndu-se în mod spontan. Duce Bertzi a cîntat vădit emoționat (cit a mai reușit să mai cînte, din „Cînd s-o mpărțit norocul”, cîntecul fiind murmurat emoționant de întreaga sală).

Oare va veni o vreme cînd membrii cenuclului vor da numai tonul și vor dirija pe cei din sală? Cine știe?

Un lucru este sigur, aproape tot repertoriul cenuclului nostru este binecunoscut de minunații tineri, prietenii ai muzicii tinere, adepții artei adevărate.

S-au cîntat cîntece de dragoste, cîntece din repertoriul internațional, cîntece cu un conținut vibrant patriotic, cîntece ce au un pronunțat caracter popular, cîntece în dialect aromân.

Ce poate fi mai emoționant, mai curat decît să auzi sute de oameni izbucnînd pe neașteptate și cîntînd: Pace, Pace, Pace! fără să le spună nimeni. Acest lucru s-a întîmplat după ce Ion Zubașcu a cîntat „Lumea de miine”.

Putem spune că ne-am obișnuit la Tulcea (și nu putem spune că nu ne place) cu izbucnirile entuziaste ale spectatorilor: „Lumină, luptă, libertate!”, odată cu ridicarea mîinii drepte în sus purtătoare a semnului cenuclului nostru „T”.

Faptul că în cenuclu au intrat oameni noi, i-a adus prospețimea de care avea neapărată nevoie. Poate nici noii membri ai cenuclului n-au înțeles la vreme această necesitate.

Acești tineri se impun pe zi ce trece, devin punctul de referință în muzica noastră tinără.

Cum ar arăta astăzi cenuclu fără Ștefan Hrușcă, purtătorul celei mai curate și mai tulburătoare voci a ultimului val, sau fără grupul „Ecoul” alcătuit din Sorina Feier și Magdalena Finna, care la fiecare apariție face un succes uriaș? Cum ar arăta cenuclu fără George Nicolescu, cel care a primit pentru activitatea sa Marele Premiu al Cenuclului Flacăra — om extraordinar prin voința sa și prin vocația sa? Fără a face paraodă de cuvînte, îl putem numi pe drept cuvînt mare artist român. Și cînd te gîndești că, pur întîmplător, Adrian Păunescu l-a ascultat și l-a adus pe scena cenuclului pe George Nicolescu. Iată deci — Cenuclu Flacăra e deschis tuturor oamenilor talentați care au ceva de spus, iată de ce la fiecare întîmplare debutează noi interpreți de muzică tinără. Tocmai pentru faptul că este o scenă, o mare scenă deschisă spre oameni. Pentru cenuclu nostru, un cîștig este și redescoperirea grupului de satiră „Mesaj”. Acești tineri modești, serioși, gata oricînd să spună o vorbă de duh, au adus un umor sănătos în spectacol, fiecare apariție a lor producînd adevărate cascade de ris în sală și pe scenă. De multe ori membrii cenuclului coboară în sală pentru a-i urmări mai cu atenție, pentru că de fiecare dată ei au adus lucruri noi, idei noi, Lucian Popescu, Șerban Chiosan, Ștefan Richard, Dan Coveianu, meritîndu-și întru totul numele pe care și l-au ales — Mesaj.

Despre Adrian Ivanitchi, Victor Socaciu, Nicu Alifantis, Mircea Vintilă, se pot spune multe. Nu amintim decît că prezența lor în spectacol este așteptată cu suflatul la gură, succesul lor la public fiind preluat, garantat și demonstrat de atîtea ori.

Nu putem trece cu vederea debii în Cenuclu Flacăra: Silvia Enache — o fată nu mai înaltă decît chitara sa, își cîntă cu siguranță și suavitate piesele, fie în limba română, fie în dialect aromân. (De fapt o cheamă Sirma Enache.) La Tulcea a debutat și Chirața Caranecola care a cîntat acompaniată de Victor Socaciu un cîntec bine primit de sală, „Cit te vreau, cit te vreau sat aromân”.

Au mai fost prezenți în spectacol, fiecare cu mare succes, aceasta demonstrînd valoarea individuală a fiecăruia: frații Chiriac, Arpad Domokos, Gil Ioniță, actorul Mihail Stan, care de la prima sa apariție în Cenuclu Flacăra, nu a mai recitat versuri de Adrian Păunescu — atunci a recitat „Un om pe niște scări” — lucru pe care l-a făcut aici la Tulcea (impotriva voinței autorului) recitînd poezia „Vinătoarea de fiare”. A cîntat cu același succes Marian Corjos.

Mai este oare nevoie să spunem că nu am putut părăsi sala (după 6 1/2 ore) de spectacol decît după ce am promis că vom reveni în luna mai? Da! Vom reveni cu certitudinea că vom reintîlni aceiași oameni sufletești în sală, aceeași dorință de curat și frumos.

Dar să nu uităm grupul Continental!

Ce poate fi mai minunat decît o sală întreagă cîntînd la plecarea cenuclului „La mulți ani cu sănătate” pentru membrii cenuclului?

Cu certitudine putem spune că întîmplarea de la Tulcea a fost o reușită, o mare reușită.

La revedere, fideli prieteni ai Cenuclului Flacăra!

Abia așteptăm clipa cînd ne vom reintîlni!

VASILE ȘEICARU

Argumente de muzică tinere într-un festival de prestigiu: Mihail Stan și grupul „Continental”, Ion Zubașcu, Ștefan Hrușcă, Mihaela Popescu, Duce Bertzi, Vasile Șeicaru, Nicu Alifantis și grupul „Ecoul” — o formație care în noiembrie 1981, înainte de participarea la festivalul „Baladele Dunării” nu reprezenta decît o aspirație de carier. Și azi colindă țara!

Dunărea ne este mamă

IRIDAN

Împlinire lângă bac

Pe drum spre Brăila o defecțiune neprevăzută a făcut să întărim locul de trecere a Dunării, și anume la bacul de Smirdan. Coborând din autocar, membrii Cenuclului Flacăra au fost înconjuți de oamenii aflați și ei în așteptarea bacului. Așteptarea și timpul de afară fost învinse odată cu apariția acelei melodii acordate, chitara! Pe rând, Ducea Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă, Mircea Vintilă, Victor Socaciu și George Niculescu ne-au făcut să uităm și de frig și de căldură și de așteptarea bacului. S-au cântat „Omul din Brăila”, „Colindul Dunării”, „Eu mi-s fiu moroșan”, „Mielul” (într-o variantă bogată ad-hoc), „Nu uita că ești român”, „Ma vie c'est toi” și „Foarte versic de piine”. Toți cei ce slujesc acest punct de trecere al Dunării, cu fețele lor asprite de vânt și cu adincile lor ochi, au ascultat în tăcere cele cinci cintețe ale cenucluștilor. Undeva în bătaia noastră, dintr-un spirit de solidaritate muncitorească, dându-și seama de tirzierea cenuclului la spectacolul programat la Sala Sporturilor din Brăila, și-au dat oamenii de bine au luat legătura cu cântăreții de pe celălalt mal și au cerut să ducă bacul la Smirdan în timp util pentru noi. Sosirea bacului a însemnat sfârșitul acestei inedite manifestări urmărite de aproximativ 100 de spectatori. Consemnăm astăzi, 23 martie 1982, na din cele mai scurte întimplări de muzică și poezie ale Cenuclului Flacăra și înscrinem, cum e firesc, în seria Galei Flacăra 500.

C. TUDORAN

BRĂILA

La mulți ani, Mircea Vintilă!

Prima zi a primăverii astronomice: străbătem drumul spre Brăila prin Munții Dobrogei. Tehnica ne-a pus bețe-n roate și cirpe în eșapament, rupându-ne cablul de ambreiaj. Remorcând mașina defectă de autocarul ce ducea cealaltă parte a membrilor cenuclului, vedem Dunărea la Smirdan. Într-o noapte această graniță imaginară a realității dobrogene de cea munțeană și pătrundem în Brăila.

Ora 18.00. Membrii Cenuclului Flacăra intră cântând „Fie să renască” în Sala Sporturilor și astfel se deschide cel de-al 4-lea spectacol al turneului început cu trei zile în urmă în cadrul Galei Flacăra 500.

Atât cenuclul cit și autoritățile locale au dorit ca drumul galei să nu ocolească Brăila. Datorită publicului numeros care continuă să intre în sală și după începerea spectacolului, se face o pauză de 10 minute pentru ca manifestarea artistică să aibă condiții optime atât pentru spectatori cit și pentru cei prezenți pe scenă.

18,15 minute. Începe adevăratul spectacol. Mihaela Popescu este cea care deschide seara de azi cu două cintețe și cu o voce ce-o impune, în rîndul celor mai interesați membri ai cenuclului. Un recital plin de ritm al grupului „Continental” cu piese proprii și șlagăre internaționale. Arpad Domokos cu două cintețe, Marian Corjos cu un cîntec și basmul „Scufița Roșie” într-o manieră interpretativă proprie. Frații Chiriac cîntă două cintețe, al doilea „Torna, torna fratre”, cîntat la cobză și chitară în premieră absolută la Brăila, după care urmează un mare moment de sensibilitate cu actorul Mihail Stan care evoluează într-o gamă largă interpretativă începînd cu poemul „Vinătoarea de fiare” de Adrian Păunescu. Publicul e la înălțimea amintirii întîlnirilor anterioare, alcătuiind împreună cu ce se întîmplă pe scenă o mare de spirit. Străbate Sala Sporturilor din Brăila pe neobosită sa bicicletă Gil Ioniță urmat de sensibilul Ștefan Hrușcă, omul care se joacă parcă, da, cu vocea sa frumoasă și caldă care învluie publicul. Grupul „Mesaj” din Craiova face să erupă ca un vulcan sala brăileană cu poveștile lui teatrale, pline de umor și de satiră.

20,46, sosește în cenuclu actrița Rosina Cambos.

Evenimentul serii, Mircea Vintilă, care astăzi, 23 martie 1982, împlinește 33 de ani. La mulți ani, Mircea, îți urează Cenuclul Flacăra printre flori, multe flori și un iepuraș, simbol al copilăriei veșnice.

La mulți ani, Mircea Vintilă
Să îți dea viața tot ce-ți dorești
Zile senine și fericire
La mulți ani, să trăiești.

Să-ți fie viața numai cenucluri
Cu lordul John și cu badea Ioan
Să ai puterea de a rămîne
Mircea Vintilă tot Number One

Ziua de naștere și se întîmplă
Printre acei care mult te iubesc
Într-o Brăila plină de oameni
Într-un cenuclu sărbătorec

Flacăra are Gala 500
Mircea împlinește 33
Sărbătoritului, „Mulți ani trăiască!”
Sărbătoritule, zi-i pentru ei!

Și-a zis multe și frumoase cintețe, încheind cu „Pămîntul deocamdată”. Duce Bertzi cu trei cintețe dintre care unul în premieră la Brăila apoi „Trăiască România” cîntat de absolut toată lumea existentă sub acest acoperiș pe care ni l-a oferit Brăila pentru a ne curăța spiritele și a ne exprima cele mai sincere gânduri față de poporul român, pămîntul nostru și față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul acestei minunate nații române. Se aduc mulțumiri celor ce au înlesnit direct această reîntîlnire cu publicul brăilean, primului secretar al Comitetului județean Brăila al P.C.R., Ion Cătrinescu, tov. Ilie Matei, secretarul cu

probleme de propagandă, tov. Virgil Dumitriu, organizatorul propriu-zis.

Rosina Cambos, actrița a Teatrului Giulești, cîntă o doină oltească și un cîntec în limba ebraică, după care Ion Zubașcu aduce Maramureșul pînă la Brăila. Dacă pînă mai ieri a fost criticat, Doru Tană astăzi a fost la mare înălțime. Un profesionist desăvîrșit căruia îl mulțumim că ne-a făcut auzii. Urmează un recital mult așteptat de public, acela al lui George Niculescu. Din sală vine un om, un marinari care se întoarce după 153 de zile, el vine direct în sala de spectacol pentru a-și întîlni soția. Puzderie de oameni. Îi roagă emoționat pe Adrian Păunescu s-o strige la microfon. Ea apare, sare de gîtul lui și astfel îi vedem îmbrățișați pe soții Tihor. El mai roagă să fie spus ceva despre marinari: „Vreau să mor ca un ciine cu botul pe pragul de-acasă”. Întrerupînd astfel recitalul lui George Niculescu, Mihail Stan recită pentru el „Tot mai des visez pămîntul” de Ion Gheorghe, realizîndu-se astfel un moment senzațional. Din întuneric, Nicolae Enache, alături de instrumentele sale, adîncește și mai mult acest eveniment. George Niculescu își continuă recitalul.

Publicul a înconjurat membrii cenuclului nu numai la figurat, ci și la propriu. Se cîntă, se dansează, se trăiește orice act artistic al întîlnirii noastre și e numai 22,25.

Urmează Adrian Ivanîțchi. Lumina, această deviză a cenuclului, este prezentă în sală și în cintețe. Se aprinde, se stinge, plouă cu stele, mingie fețele cîntăreților, îmbracă în culori cintețele. Pulsează tinerețea. Publicul primește cum se cuvine grupul feminin „Ecoul” din Reghin care încheie recitalul cu „Fără dimineți”, un cîntec umitor de frumos prin simplitatea și puritatea lui. Vasile Șeicaru e iar la înălțime, Victor Socaciu cucerește publicul pentru a nu știu cîta oară. Din sală vine un bilet al Ștefaniei Stoica: „Albastră împletitură din fier ai clădit capela de cristal în jurul meu și îmbătăta de cîntec plîng și mă gîndesc la flori și soare. Lumină multă e-n albastru capela, lumină e și în sufletul meu. Oare dimineața va aduce întinerie?... Nu, ea va rămîne în mine chiar dacă trebuie să plec acum din acest ferecat castel al armoniei artistice”.

În timpul recitalului lui Nicu Alifantis zilele își predau ștafeta. Este ora 0, deci 24 martie 1982. Cineva în sală fluiera aiurea. Dacă nu va fi depistat pînă la terminarea acestui ultim recital al spectacolului, zice Adrian Păunescu, cenuclul nu va mai veni în Brăila. În încheiere și în așteptarea utopică a celui ce a greșit, cîntăreții vor trece prin fața spectatorilor spunînd cîte un cîntec, ocolînd privirile celor din sală în semn de rămas bun. 0,04 minute, cîntă frații Chiriac. 0,10 minute, cîntă Duce Bertzi. Așteptăm. Așteptăm un om care să recunoască o greșeală. Ce simplu ar fi! Și totuși o tristețe insesizabilă coboară printre noi. O masă de oameni care s-au coalizat cu o fluierătură? Nu se poate ca să nu învingă o conștiință. Apare grupul „Ecoul” și începe să cînte: „...ridică brațul și trage jaluzeaua...”. 0,17 minute, jaluzeaua se ridică și apare cel ce a fluierat. E tînăr, blond, spășit, timid, roșu de rușine și greșeală, o greșeală care a făcut ca ce e bun în el să răbufnească și să se transforme într-un minut exemplul de curaj și conștiință. Deci întîlnirile cu Brăila nu se vor încheia.

A poposit din nou printre noi poezia, muzica, bunătatea, tinerețea, lumina, curajul. Se naște o stafetă uriașă de gîncuri, simțire. 0,24 minute. George Niculescu mișcă masa de oameni în ritmul frenetic al unui rock and roll. 0,30 minute, Mircea Vintilă și toți membrii cenuclului cîntă „Cîntecul bufonului”:

Piesa-i gata, trag oblonul,
Hei, ce ploaie e afară,
Dacă v-a plăcut bufonul
Mai poftiți și altă seară?!

Mai mult ca sigur. Pe curînd ?
NICU ALIFANTIS

Intruic în ultimele spectacole pe care Cenuclul Flacăra le-a susținut la Palatul Sporturilor și Culturii din București au existat probleme cu cei care asigurau sonorizarea, rugăm insistent pe directorul Polivalentei să instruiască în mod corespunzător pe tehnicienii de la sunet, pentru a nu se rata o manifestare de o asemenea amploare. Am subliniat acest lucru, în primul rînd, dintr-un respect deosebit față de public, respect care trebuie însușit și de către tehnicienii de la pupitrul de sunet. Atenție deci, sunetist Popescu Dan.

GALAȚI

Două săli într-una, două sărbători într-una excepțională

O privește coplesitoare, incredibilă, ne-a așteptat la intrarea în Sala Sporturilor din Galați. O zăpadă de capete acoperea aproape tot ceea ce era spațiu, oamenii stăteau în pozițiile cele mai bizare și incomode doar printr-o minune mai rămăsese un mic loc unde ar fi trebuit să stea membrii cenuclului. Aceasta dovedea în primul rînd marea iubire a gălățenilor pentru cenuclu („Ce bine — spunea Adrian Păunescu — că dragostea de cultură v-a adus aici și nu altundeva!”), dar totodată crea o situație deosebită în desfășurarea manifestării. De fapt, sincer să fim, situația era dramatică. Se auzeau strigăte, oamenii riscuau să se prăvălească unii peste alții, inghesulala era de nedescris, cei care stăteau în picioare acopereau pe cei care stăteau jos. La ideea conducătorului cenuclului formația „Continental”, cu Alexandru Zărnescu solist vocal, a cîntat un rock compus ad-hoc intitulat „Stați jos!” (cu varianta engleză „Lay down”).

Începutul propriu-zis îl face însă grupul „Ecoul”, remarcat de conducătorul cenuclului chiar în această sală din Galați, la Festivalul de poezie și muzică tînără „Baladele Dunării” 1981, cel mai important festival județean de muzică tînără, despre care revista „Flacăra” a scris pe larg în momentul desfășurării lui. Grupul „Ecoul” a obținut atunci locul I, iar acum Magdalena Finna și Sorina Feier s-au reîntors la Galați cu un nume pe care s-au și așezat primele petale ale celebrității viitoare. Dar spectacolul nu putea continua în mișcarea din sală, așa că s-a făcut o pauză pentru reorganizarea spectatorilor. A continuat tot grupul „Ecoul” cu „Taina”, apoi cu un șlagăr internațional „Women in love”.

Condițiile continuau să fie grele, oamenii stăteau pe cabluri în fața difuzoarelor (poate chiar în ele!). S-au produs întreruperi de sunet. Au cîntat totuși cu succes frații Chiriac, Duce Bertzi, formația „Continental”, Mihaela Popescu, Arpad Domokos și grupul satiric „Mesaj”. Am mai făcut o pauză pentru a instala o nouă stație de amolificare de la Casa de Cultură a studenților și reîncepem „Mergînd pe bicicletă” cu Gil Ioniță.

Recitalul lui Ștefan Hrușcă a cuprins, pe lângă alte cintețe, și o premieră: „Întoarcerea țărănului”, versuri Adrian Păunescu — și a adus sala la o trăire a actului artistic, la o cotă din ce în ce mai ridicată, ceea ce face ca întimplarea noastră de muzică și poezie să treacă peste toate neplăcerile, publicul regîsîndu-se și regîsîndu-ne. Din acest moment, totul se va desfășura la cea mai înaltă tensiune.

Rosina Cambos, actrița la Teatrul „Giulești”, revenită aseară în cenuclu la Brăila, cucerește sala cu „Doina oltească”, „Hava Naghila” și „Salom alehem”, ultimele două în limba ebraică. Iată încă o ilustrare a „naționalismului” de care e acuzat cenuclu nostru de unii tembeli de aiurea!

La ora cînd transmitem aceste rînduri, spectacolul este în curs de desfășurare. Este ora 22 și 45 de minute și au cîntat Ion Zubașcu, Marian Corios și grupul „Blitz”, Victor Socaciu, Nicu Alifantis, Cîntă Mircea Vintilă. Și din cabina unde sintem se aude sala împreună cu el. Apoi probabil vor dansa cu George Niculescu și-l vor primi cu marea lor entuziasm pe Vasile Șeicaru, care va cînta pentru concetățenii lui minunatele sale compoziii, aici mai mult decît în oricare altă parte vom „dunări cu Dunărea”. Gala „Flacăra 500”, învingînd toate greutățile, e o sărbătoare la Galați, pentru că, după cum spunea conducătorul cenuclului, „forța noastră este arta noastră”, o artă a oamenilor pentru oameni.

Încă o dată, aici, la Galați, tinerii s-au manifestat într-o deplină libertate a spiritului, în ritmul muzicii, muzica poeziei, în risul satirei și umorului și privindu-i pe cei peste 6000 de oameni ne gîndim cu recunoștință la cuvintele președintelui țării noastre care îndica organizațiilor de tineret să ofere posibilitatea tinerii generații de a cînta, de a dansa, de a-și împlini nevoia de frumos prin artă. Și o astfel de artă promovează Cenuclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

ADRIAN IVANIȚCHI

P.S. Sperăm ca în numărul viitor să oferim cititorilor o imagine mai fidelă, cu ajutorul fotografiei, a atmosferei din Sala Sporturilor din Galați.

„La mulți ani!” lui Mircea Vintilă i-a urtat cu dragoste cenuclu în ziua de 23 martie 1982, la împlinirea a 33 de ani

Gala Flacăra 500 continuă în aceste zile după următorul program:

- Vineri 26 martie vor avea loc două spectacole la Casa de cultură a sindicatelor din Buzău, cu începere de la orele 17,00 și 21,00.
- Sîmbătă 27 martie, la Palatul Sporturilor și Culturii din București, orele 18,00.
- Duminică 28 martie, la Sala Sporturilor din Ploiești, orele 17,00.

Lumea in care trăim

Afaceri cu foamea...

Datele sînt edificatoare: în 1981, potrivit ultimelor estimări ale F.A.O., peste 600 milioane de persoane au suferit în mod acut de subnutriție, iar circa 52 de milioane au murit din pricina foamei, 52 de milioane de victime ale foamei, pe un pămînt care ar putea hrăni o populație de două ori mai mare decît cea pe care o număra în prezent. 52 de milioane de ființe umane care au pierit nu numai din cauza unei naturi ostile, ci și pentru că unii dintre semenii lor n-au nimic omenesc.

Este adevărat, datele furnizate de F.A.O. demonstrează că în ultimul deceniu creșterea populației în țările „lumii a treia” a continuat să depășească ritmul de creștere al producției agricole. Din pricina faptului că pentru numeroase țări în curs de dezvoltare marcate de povara prețurilor petrolului și de amplificarea datoriei externe, al creșterii teribile a dobinzilor și de sistemul prețurilor produselor industriale importate, a devenit aproape imposibilă alocarea unor fonduri sporite pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii. În plus, nu trebuie neglijat nici faptul că, deseori, recoltele scăzute obținute în aceste țări s-au datorat condițiilor de climă nefavorabile, precum și deselor calamități naturale care au produs ravagii grele.

Toate acestea au constituit, desigur, o primă și importantă cauză a subnutriției în lume. Există, însă, și o alta. Și nu mai puțin importantă. Ea a fost dezvăluită de americanul Richard J. Barnet în cartea sa intitulată semnificativ: „Afaceri cu foamea”. Faptele și situațiile prezentate, numeroasele dovezi furnizate de autor demonstrează că foamea care afectează însemnate zone ale lumii se datorează nu atât penuriei de alimente, cît mai ales modului cum sînt ele manipulate de companiile transnaționale agroalimentare. Cartea demonstrează că aceste companii controlează în cea mai mare măsură cultivarea, transportul, depozitarea și vânzarea produselor agroalimentare ale lumii. Ele exploatează în folosul lor, în afara unor întinse suprafețe din propriile țări, 20 la sută din suprafețele agricole ale țărilor în curs de dezvoltare. Pe aceste suprafețe, de obicei cele mai bune și productive pămînturi din țările sărace, companiile cultivă fructe, legume și furaje, care, aproape fără excepție, nu rămîn în țările respective — țări care de regulă au și cea mai mare nevoie de alimente — ci iau drumul țărilor industrializate.

Un exemplu îl oferă Compania americană „Del Monte”. Aceasta a cumpărat, recent, imense terenuri fertile în nord-estul Mexicului. A înlocuit culturile de porumb și fasole — care serveau ca principale alimente propriilor nevoi de hrană ale populației mexicane — cu sparanghel care este exportat în Franța, R.F. Germania, Danemarca și Elveția. Fertilele pămînturi mexicane asigură producții mari de sparanghel iar acesta se caută și se vinde cu prețuri bune în țările Europene occidentale. În altă parte a lumii, în Filipine, mii de țărani care-și asigurau prin mijloace proprii necesarul de alimente au fost pur și simplu înlăturați din satele lor și obligați să-și vîndă pămînturile aceleiași companii transnaționale —

„Del Monte”. Compania a înlocuit orezul, cultivat pînă atunci de țărani, cu culturi intensive de ananas și banane. Evident, pentru export, deoarece ananasul se vinde cu 125-150 de cenți kg la Tokio, Londra sau Hamburg, în timp ce prețul de cost în Filipine este numai de 8 cenți.

Ca urmare a politicii prețurilor, astăzi, în numeroase țări, cele mai noi și productive mașini agricole și tractoare, semințele selecționate, îngrășămintele și insecticidele de cea mai bună calitate se află aproape în întregime numai la îndemina companiilor transnaționale. Pe această bază ele obțin mari profituri suplimentare, avînd posibilitatea să achiziționeze astfel noi terenuri, să-și lărgească aria de activitate. Terenuri cumpărate tot de la țărani săraci ai țărilor sărace care, plini de datorii, sînt nevoiți pentru a-și putea hrăni familiile să-și vîndă micul lor petic de pămînt și să ia drumul orașelor. Desigur, pe aceste terenuri companiile transnaționale nu se gîndesc deloc să cultive cereale și leguminoase pentru a asigura hrana maselor populare. Este incomparabil mai avantajos să cultive căpșuni, ananas, banane sau furaje pe care le vînd în țările bogate capabile să plătească prețuri ridicate. Deși, în acest fel, ele sustrag practic însemnate cantități de produse agricole din hrana — și așa redusă — a țărilor sărace spre a o vinde pentru profit țărilor industrializate. Și, din păcate, forța acestor companii crește permanent datorită dependenței a numeroase țări, în primul rînd a celor sărace, de importul de produse agroalimentare.

Pentru ca piinea zilnică să poată ajunge pe masa tuturor oamenilor planetei, pentru că milioane de copii, milioane și milioane de oameni să nu moară de foame, este necesară instaurarea unei noi ordini economice internaționale. O nouă ordine economică internațională care să asigure sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în creșterea producției agricole, a asigurării necesarului propriu de alimente.

Lumea a treia n-are nevoie, pur și simplu, de „acte caritabile” de ajutoare mai mult simbolice ce nu echivalează nici măcar cu o mică parte din profiturile pe care companiile transnaționale le obțin în țările sărace. S-au spus multe cuvinte pe această temă, dar foamea ce bîntuie pe planetă a rămas la fel de necruțătoare. Iar afacerile cu alimente au prosperat. Ceea ce doresc popoarele acelei părți a Terrei ce poartă povara sărăciei este ca niciodată interesele concernelor să nu precumpănesc în raport cu drepturile la o existență demnă a localnicilor, a celor care, în fapt, ar trebui să fie adevărații stăpîni ai resurselor solului și sub-solului.

Afacerile cu foamea, afacerile pe care le dezvăluie Richard J. Barnet, „radiografiază”, în fond, un alt aspect al acestei lumi, o lume strîmb alcătuită, o lume nedreaptă, o lume pentru care suferința devine o sursă de profit, o lume care nu are scrupule și care calculează totul la capitolul beneficii. Inclusiv foamea...

AL. PINTEA

Mondo umano ?

Cîndva, „Ocean Ranger”

Agentiile internaționale de presă anunță, la 5 martie, că, în sfîrșit, a fost localizată pe fundul mării platforma petrolieră „Ocean Ranger” care se scufundase la jumătatea lunii trecute în timpul unei neobișnuite furtuni. Primele investigații atestă că platforma s-ar găsi pe solul marin la aproape 90 metri adîncime și la circa 92 metri est de puțul care se foră la ora sinistrului accident. Firma „Mobil Oil”, care o închiriasse, va investiga mai departe spre a stabili cauzele gravului accident...

Revista franceză „L'Express” da alte amănunte despre „Ocean Ranger” — una dintre cele mai mari platforme de extracție petrolieră din lume. Fusese construită în urmă cu șase ani în șantierele navale Mitsubishi din Hiroșima; a forat mai întîi în largurile Alaskai; a ajuns apoi în marea Irlandei; în noiembrie 1980 e închiriată de „Mobil Oil Company of Canada” și instalată în Atlanticul de Nord, în larg de Terra-Nova. Proprietatea unei firme din New Orleans, era o imensă structură de oțel: 120 metri lungime, 80 metri lărgime aflată la 110 metri înălțime și putea foră pînă la 7000 metri adîncime. Ansamblul mai greu decît cunoscutul turn parizian Eiffel, era conceput să reziste la grave intemperii: vînturi care suflă cu mai mult de 180 kilometri pe oră și valuri înalte de peste 40 metri!

Ce s-a întîmplat la 15 februarie în această regiune? Presa precizează că „furtuna era de mică anvergură”. Vîntul avea 135 km/h. Iar valurile 15 metri înălțime. Totuși inevitabilul s-a produs!

Pe „Ocean Ranger” un prim incident s-a produs cu trei zile înaintea tragediei dar presa nu spune în ce consă și precizează doar că ultima inspecție regulamentară fusese efectuată în decembrie 1979. Aceasta are loc din doi în doi ani iar „Ocean Ranger” trebuia revizuită în decembrie 1981. Dar, în chiar momentul tragediei, inspecții americani erau pe drum (fără remușcări?) cu o întîrziere de două luni, pentru a radiografia platforma petrolieră. Consemnînd faptul, amintita revistă scrie: „ar fi putut împiedica ei catastrofa?” Profanul din mine crede că da, dacă, desigur, erau specialiști și dacă își exercitau conșcincios meseria. Pentru că deseori cei ce se află pe asemenea platforme — riscurile muncii lor sînt o șase ori mai mari decît în mină! — se spune că acționează cu o conștiințiozitate legendară. Or, acum unii se întrebă dacă aceștia „sînt suficienți de antrenăți pentru eventualitățile evacuărilor de urgență” sau dacă „echipamentul de ajutor de care dispun le permite să facă față unui naufragiu?” Dar, aceste dacă în serial sînt, azi, o formă de a prelungi discuția pe marginea accidentului respectiv atîta vreme cît nu s-au elucidat cauzele lui.

Pentru că, luată cu știrea dezastrelui, lumea a uitat că pe „Ocean Ranger” lucrau 84 de oameni — azi tot atitea victime — și de tragedia familiilor lor. Mai mult, cum susține cineva, în curînd, alții vor pleca spre Hibernia, regiunea petrolieră a dezastrului, ca spre un modern Eldorado. Setea care-i mină e prea mare și uneori prea costisitoare! Cîndva, și „Ocean Ranger” potolea o asemenea sete.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

După „SVET V OBRAZECHE” — Cehoslovacia

Post-factum...

Arta de a distruge se transformă, sub ochii noștri, în știință a distrugerii. Viziunile inaripate privind o modalitate sau alta de a trece prin sabie adversarul, de a-l nimici glorios cu mijloace surprinzătoare de simple fac loc scenariilor și contra-scenariilor, programului de computer, evaluării armelor și armamentelor capabile să acționeze pe sol, în aer și în apă. Spre deosebire de vechile cîmpuri de luptă (notați: „cîmp”) bățăliile viitorului nu vor mai avea o atît de... reconfortantă dimensiune. Vechile obuze cîmp-cîmp au fost înlocuite de rachete sol-sol, sol-aer, sol-apă și așa mai departe pînă la cele intercontinentale. Se adaugă la acestea turmele bățăioase ale sateliților militari. Așadar Terra în ansamblu și Cosmosul au devenit o posibilă scenă de hărțuire și nimicire iar complexitatea conflagrației multidimensionale se corelează cu aceea a ripostelor atomice, hidrogenice, neutronic etc.

Nu mai poate fi vorba de talent cinstit într-o asemenea industrie sofisticată menită să facă harcea-parcea o planetă, ci de știința de a asigura un flux tehnologic eficient de maxim randament, asasinatului în masă și a demontării geografiei.

Războiul nu mai încapă în baladă, ci, în cel mai bun caz, pe banda perforată a programatoarelor. Luptătorii nu își vor mai înțeasta mușchii și nu vor mai pleca la luptă pentru a se sfîrteca prin contact vehement și nemijlocit. Rachetele vor prelua comanda paradei și nu mi se pare exclus scenariul în care combatanții se vor bucura sau întrista (scurt timp, războiul nuclear e grăbit!) urmînd conflagrația la televizor pe ecrane fixate în virful măștii...

Lăsînd la o parte acest viitor continuu al războiului care se prepară în prezent, să dăm cuvîntul științei care a făcut ordine unde dilemele ar fi meritat o viață mai lungă. Revista „Science et Vie” notează: „Energia nucleară eliberată prin fisiune sau fuziune provoacă efecte mecanice (undă de șoc), termice (val de căldură) și radiații: raze gamma, particule alfa (nuclee de heliu) și neutroni. Bomba pe bază de fisiune răspîndește în atmosferă și diverși izotopi radioactivi, care, duși de vînt, cad la întîmplare.

În cazul unei bombe pe bază de fisiune, circa 50% din energia eliberată se datorează efectelor mecanice, 35% efectelor termice 5% radiației imediate (gamma și neutroni), procentul de 10% care a rămas împrăștiindu-se sub formă de căderi radioactive.

În cazul unei bombe pe bază de fuziune,

80% din energia eliberată este sub formă de neutroni. Acești neutroni sînt mult mai energici decît cei rezultați în urma fisiunii, dezvoltînd o energie de 12 sau 13 MeV, în loc de 3 MeV. Bomba cu neutroni nu este altceva decît o mini-bombă cu hidrogen de un tip special, concepută pentru a favoriza emisiile neutronice pe seama efectelor termice și mecanice.

Așadar, bomba N își extrage mult comentata calitate de a „fi curată” din capacitatea de a emite un flux de neutroni care să lase în viață doar obiectele. Adversarul și populația civilă vor fi exterminați repede și curat. În plus ea are un caracter tactic. Nu este gigantică și favorizează prezumpția (stupidă) că războiul limitat ar fi posibil.

O întrebăgă teorie a războiului limitat a decolat de pe acest cîmp de luptă desenat pe planșeta uitîndu-se că perimetrul real al unei înclăstări ultramoderne va sfîrșii și cîmpul de stele pe care în prima seară de război combatanții nu îl vor vedea pentru că nu vor exista. Poate nici stelele. Se va demonstra, atunci, de către nimeni, în solitudinea radioactivă a Terrei, că ceea ce nu se zărește nu s-a născut încă. Fapt care, în timpuri normale, este complet fals.

RADU BUDEANU

Din țările socialiste

ECONOMIE DE MATERII PRIME ȘI DE ENERGIE

Economisirea de materii prime și de energie constituie o preocupare constantă a colectivelor întreprinderilor industriale din U.R.S.S. Printre întreprinderile care au realizat substanțiale economii în acest domeniu se află și Uzina siderurgică din Siberia de vest. Anul trecut, uzina a economisit 22 milioane kWh energie electrică și 59 000 tone combustibil convențional, paralel cu reducerea consumului de cocs. Și la întreprinderea carboniferă „Kemerovougoli”, prin introducerea în abataj a unor instalații perfecționate, s-a reușit reducerea consumului de energie electrică cu 5 milioane kWh.

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMINTULUI SUPERIOR ÎN CHINA

În R.P. Chineză, învățămîntul superior a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare intensă, asigurînd un însemnat număr de cadre economice naționale. Potrivit datelor furnizate de Ministerul învățămîntului al R.P. Chineze numărul total al studenților care urmează cursurile de zi se ridică, în anul școlar 1981-1982, la 1 280 000, ceea ce înseamnă mai mult decît o dublare față de efectivul din anul 1976 (565 000 studenți). În cinci ani, numărul instituțiilor de învățămînt superior a sporit de la 392 la 704; în același timp, s-a realizat și o mare diversificare și specializare a facultăților și colegiilor. Ritmul de dezvoltare pentru etapa imediat următoare va fi de circa 12 la sută anual. Se prevede ca pentru 1982 numărul studenților

nou înscriși la cursurile de zi să fie de 300 000.

ÎNTEPRINDERE DE BRICHETARE A CĂRBUNELUI

În cadrul Complexului minier „Djurđjevik” din localitatea Jivnița (R.S.F. Iugoslavia) se află în construcție o întreprindere de brichetare a cărbunelui, cu o capacitate de 50 000 tone anual. Pentru realizarea brichetelor, unitatea va utiliza ca materie primă praful de cărbune. Întreprinderea, care a costat circa 145 milioane de dinari, urmează să intre în producție în 1985. În cadrul aceluiași complex minier se află în curs de aplicare un program de creștere a capacității extractive, prin dotarea cu mașini moderne a fronturilor de lucru din mine. Ca urmare a acestui program, în 1985 producția minei va atinge 7 milioane tone.

O NOUĂ CENTRALĂ ELECTRICĂ

În R.P.D. Coreeană a fost pus în funcțiune un nou obiectiv energetic — cea de-a treia centrală electrică chemată să pună în valoare bogatele resurse hidrolice ale râului Seoudousou. Această centrală va contribui la atingerea producției de 100 milioane kWh energie electrică pe an, unul din obiectivele de perspectivă ale construcției economice socialiste în R.P.D.C. Centralele nr. 1 și nr. 2 de pe râul Seoudousou au fost construite în perioada șesenalului 1971-1976; ele au un rol important în aprovizionarea cu curent electric a regiunii septentrionale a țării, în care industria cunoaște o puternică dezvoltare. Zilele trecute s-a anunțat, de asemenea, punerea în funcțiune

a celui de-al 14-lea agregat la termocentrala Bouktchang.

REZERVELE DE APĂ ALE CUBEI

Agenția cubaneză de știri Prensa Latina informează că rezervele înmagazinate de apă ale Cubei se ridică la peste 6 miliarde metri-cubi, ceea ce permite acoperirea atît a necesarului de consum al populației, cît și a necesarului numeroaselor întreprinderi și unități economice de pe întreg cuprinsul țării. Potrivit sursei citate, în Cuba există în prezent 147 mari complexe de captare a apei (lacuri de acumulare), care permit irigarea a 400 000 hectare de culturi agricole. În prezent, sînt în curs de amenajare încă 23 lacuri de acumulare.

INSTALAȚIE PENTRU PRODUCEREA COLOFONIULUI ARTIFICIAL

Întreprinderea de chimizare a lemnului „Kristall” din Velingrad (R.P. Bulgaria) dispune de o instalație pentru producerea colofoniului artificial necesar industriei de celuloză și hîrtie. În nomenclatorul produselor realizate de această importanță unitate a industriei bulgare se află și pirolenul, folosit în industria cauciucului. Cu doi ani în urmă, specialiștii de la „Kristall”, în colaborare cu cei de la Institutul de chimie, au elaborat și o tehnologie de producere a rășinilor furanice utilizate în metalurgie. În prezent, întreprinderea din Velingrad satisface în întregime necesarul economiei naționale în acest domeniu.

Grupaj realizat de ION DUMBRĂVA

**fenomenul
arian**

Există un fenomen ivorian? Există, cu siguranță, așa cum există un fenomen, un col african, în general. Argumentația sim în cartea pe care reporterul Ioan Goia a consacrat-o Coastei de Fildeș, unui popor harnic, a unui popor muncitor, hotărât să-și împlinească prin eforturi neslăbite destinul și pe care și l-a ales și pe care îl vede cu prisosință. Autorul a avut ocazia să vadă toate acestea, iar privirea sa este proaspătă de reporter are darul de a prezenta într-o călătorie instructivă, dar și fascinantă în niște locuri pe care grăbiți le-ar asocia în exclusivitate grăștii, pădurilor tropicale și tamarurilor nesfârșite. Pentru că dincolo de acestea se află oamenii, cu preocupările și implinirile lor, cu năzuințele și dorințele lor, de care de multe, de prea multe ori, se despart atât de greu. Dincolo de momentul, plină de fiori, drept, există lucruri ce se lasă înțelmate greu, lunecătoare ca nisipul, și la această întâlnire te prezintă neprețuit, riști să fii luat prin surprindere de ei și evenimente. Ioan Ivanici este un om cu două experiențe de acest fel, iar la a doua, consacrată unui „arhipiscop care renaște” — este vorba de Filidze — ne convinsese pe deplin că nemămurat în fața unui gazetar care știe să scrie la drum, care nu-și reprimă nici o setea de a cunoaște și nici dorința de a comunica, marcat, în același timp, de nostalgia celor lăsați acasă. Reporterul se încheie cu „un vis care s-a transformat în realitate”, un vis tulburător frumos, prezidatului Felix Houphouët, care din anul 1960 — după ce l-au denumit observator politic al acestei perioade — conștient de destinele Coastei de Fildeș. Un vis oarbă acoperită în întregime cu pășuni și savane, în care oameni cumsecade au venit cu buldozere și au înălțat baraj, au schimbat plugul cu tractorul, făcând, în același timp, ca orașe și sate frumuse să se înalțe în locul bordeielor acoperite cu paie, o țară în care lumina cărții este fericit un întreg popor de analfabetați. El bine, pe urmele acestui vis, în te realizat, ne poartă talentatul reporter, prezentând convingător principalele argumente în favoarea fenomenului arian, darurile naturale și bogata spiritualitate ale unei țări tinere, asemenea celorlor săi. Reporterul ne poartă prin Idjan, prin cartierul elitei, Cocody, și prin cel al săracimii, Treichwille, Manhattan-ul ivorian, dar și în locurile în care tam-tam-ul sparge noaptea tăcerea. Deosebit de interesante sunt niterile la întreg perimetrul african, nici cînd ni se vorbește de dimensiunea urbanizării, de „migrația calificată” și de arma cafelei.

Într-un uităm impresia deosebită pe care produsese aici, în soarele dogoritor al Idjanului, „Zimbru Carpaților”, cum se numea atunci acolo „AKO-210”, prilej pentru reporter de a ne invita să privim în jurul său, obținute pe toate meritele, de către autoturismul nostru de teren. Un mic episod dintr-un întins caracol consacrat relațiilor bune, pe multiple planuri, dintre România și Coasta de Fildeș, la a căror consolidare un rol important revine conducătorilor celor două țări, prezidatului Nicolae Ceaușescu și lui Houphouët Boigny.

O carte frumoasă, scrisă și ilustrată cu talent de un om îndrăgostit de Africa și de oamenii ei.

DUMITRU AVRAM

Ochii — oglinda... trupului

„Priveste în ochii mei
Și oglindește-te-n ei”...

O femeie se uită în ochii unui bărbat. Dar din această operațiune nu rezultă versuri, ci un alt fel de text, pe care femeia îl rostește cu voce egală: „Ți s-a îndepărtat apendicele; ai avut o leziune la coloana vertebrală; te doare piciorul sting; cu stomacul ești în pom...” Și așa mai departe. Toate acestea le asculta un redactor al agenției sovietice de presă „Novosti”, deghizat în pacient, după binecunoscuta metodă. „Am fost o zi bișnițar” sau „Am fost o lună cărămidar”. Iar cea care vorbea era doctoriță, și i se uită în ochi înarmată cu aparate speciale de luminat și mărit. Redactorul voia să se convingă dacă cele ce se spuneau despre practica unor medici-cercetători de a stabili diagnosticul numai prin examinarea ochilor bolnavului aveau vreoa bază reală sau erau pure invenții. „Nu ascund, a scris el după aceea, că m-am dus la întâlnirea cu medicii stăpînit de un sentiment de neîncredere. Să-ți se uite cineva în ochi și să-ți spună, doar pe această bază, de ce boli ai suferit, suferi ori vei suferi în viitor — veți fi de acord că aduce foarte mult a vrăjitorie”. Dar colegul nostru de breaslă a ajuns repede la concluzia că era vorba de ceva serios: ceea ce i s-a „ghicit” corespundea într-un tot cu realitatea.

Scena de mai sus s-a petrecut la catedra de chirurgie clinică și în secția de cercetări clinice — condusă de profesorul Fiodor Romașov și de doctorul în științe medicale Evgheni Velhov — de la Facultatea de medicină a Universității prieteniei popoarelor „Patrice Lumumba” din Moscova. În cadrul acestor foruri se fac cercetări aprofundate asupra metodei de diagnosticare pe baza examinării ochilor — mai exact, a irisurilor — pacientului. După ce se stabilește în acest fel existența unei maladii, urmează o consultare atentă, aprofundată, cu mijloace „clasice”, spre a verifica în fiecare etapă în ce măsură se confirmă sau se infirmă diagnosticul inițial, stabilit doar prin examinarea ochilor pacientului.

Dar în ce constă această originală metodă de stabilire a diagnozei? De multă vreme s-a observat că bolile își lasă urma în irisul ochilor. Despre aceasta se fac mențiuni chiar și în papirusurile preoților egipteni din timpul lui Tutankhamon. Cu

toate acestea, abia acum un secol și ceva a apărut prima schemă, pe care au fost notate sectoarele ce oglindeau starea organelor noastre interre. Astăzi există mai bine de 20 de astfel de scheme, dar ele se deosebesc foarte puțin una de alta. În toate, pupila este înconjurată de un inel subțire, „al stomacului”. De la acesta pornesc sectoarele care oglindesc „plămîni”, „gîtul”, „piciorul”, „mina”, „creierul” ș.a.m.d. Acestea și sînt porțiunile din iris pe care irisiologii le examinează cu mare atenție. În multe cazuri, ei izbutesc nu numai să determine țările din trecut ale celui examinat, ci să și dea, într-o anumită măsură, un pronostic demn de încredere — cu privire la dezvoltarea cutărei sau cutărei boli. Cu toate că fiecare iris este strict individual, savanții au izbutit să stabilească principalele tipuri de irisuri. Așa, de exemplu, irisul asemănător cu un evantai neted deschis, alcătuit din fibre subțiri, este propriu, de regulă, oamenilor sănătoși. Însă acolo unde, pe iris, se întindesc adîncituri sau, cum li se mai spune, lacune, este cu siguranță vorba de boli, trecute, prezente sau viitoare. Adesea lacunele apar ca urmare a diferitelor traume sau congestii. Se consideră că cu cît lacuna este mai adîncă, cu atît mersul bolii a fost sau este mai activ.

Potrivit datelor furnizate de agenția menționată la început, importante informații dau coloritul și forma lacunelor. Dimplică opinia specialiștilor, marginile ascuțite indică începutul bolii, cele rotunjite — vechimea ei considerabilă. Culoarea deschisă atestă un proces inflamatoriu acut, culoarea închisă — un proces inflamatoriu cronic. Aceasta se referă și la unele pete care pot fi văzute pe unele irisuri chiar

cu ochiul liber. După locul unde sînt dispuse petele și lacunele pe iris, se determină care anume organ este afectat. Date prețioase pot fi, de asemenea, obținute studiind cu atenție inelul vizibil care împarte briul irisului în două porțiuni principale. La oamenii sănătoși, acest inel are, de regulă, o formă rotundă; la cei bolnavi, inelul este adesea deformat. După cum au demonstrat cercetările, folosind metoda examinării irisului, ulcerul stomacal poate fi diagnosticat cu o precizie de 90 la sută. Au fost depistate și multe alte semne pe iris, cu ajutorul cărora irisiologii încearcă să determine și alte îmbolnăviri.

Astfel de determinări necesită o mare experiență și o practică zilnică. „În momentul de față — a relevat profesorul Romașov — numărul bolnavilor consultați de noi este de circa 5.000. Am obținut unele succese. Simpla examinare a irisului este suficientă pentru a determina care e starea duodenului, dacă sînt sau nu dislocări, deformații — simptome clare ale ulcerelor acute sau cronice. În cursul consultării a sute de bolnavi am izbutit să evidențiem cu certitudine simptomele ulcerului stomacal. Sînt în curs cercetări interesante avînd ca obiect studiul vezicii biliare, bolile singelui, patologia creierului”.

Foarte ademenitoare idee de a diagnostica boala chiar înainte de apariția ei, și aceasta prin simpla examinare a ochilor, începe să devină realitate. Dar irisiologia este de-abia la început. Mai sînt multe necunoscute și multe clarități. Astfel, nu se știe încă de ce unul și același semn în unele împrejurări dă o indicație despre boală, în alte împrejurări — nu. De asemenea, nu se cunoaște pe ce canale se transmit informațiile de la organele bolnave la terminațiile nervoase, concentrate în număr imens în iris. Sînt întrebări deosebit de importante și, totodată, deosebit de grele, la care pînă în momentul de față nu s-a dat răspuns.

Firește, multe se așteaptă încă de la cercetările viitoare. Dar chiar și cu cît se cunoaște în prezent, se pot aduce unele corective vechiului dicționar potrivit căruia ochii sînt oglinda sufletului. Sînt ei realitate — și în toate împrejurările — o astfel de oglindă? Dacă ar fi așa, ce leșne i-am depista pe ticăloși! Dar aceștia au, de regulă, priviri angelice. De aceea, va trebui să ne obișnuim din ce în ce mai mult cu ideea că dacă în ipostaza lor de oglindă a sufletului ochii pot minți cu nerușinare, ei sînt în schimb sinceri ca oglindă a trupului. Și să fim mulțumiți și cu atîta.

ION D. GOIA

Fotbalul, o vînătoare?

De ce fotbalul, practicat azi în 146 de țări, este sportul cel mai popular din lume și din toată istoria umanității? Antropologul și zoologul britanic Desmond Morris, autorul unor îndelungi și aprofundate studii asupra „microbului F” (de la fotbal) consideră că sportul rege nu este decît manifestarea firească a unui instinct cu rădăcinile înfipte adînc în negura preistoriei, „instinctul vînătorii tribale”. Echipa și supporterii săi sînt hoarda primitivă care cercetează terenul în căutarea vînătorului. Golul, cu toate manifestările sale de explozivă exuberanță, simbolizează uciderea prăzii. Echipa adversă reprezintă rezistența opusă de animalul atacat.

Cum s-a întîmplat ca acest cunoscut savant englez să se aplece cu toată erudiția și pasiunea asupra fotbalului, un joc, doar un joc ca multe altele? Desmond Morris a scris o duzină de cărți și peste 50 de articole în care analizează comportamentul uman în diferitele sale ipostaze. După best-seller-ul „Maimuța goală”, vîndut pînă acum în peste 8 milioane de exemplare, autorul a fost nevoit să se autoexileze din cauza supărărilor pricinuite de fisc. A ales Malta, unde, îndemnat de fiul său, un mare pasionat al fotbalului, a văzut un meci. Aflat în mijlocul unui grup furios, care dezaproba o decizie a arbitrilor, Morris a fost fascinat de spectacolul total inedit pentru el. Această ex-

periență a fost germenul unei noi cărți, „The Soccer Tribe” (Tribul fotbalului).

Omul de știință englez consideră că violența, element indispensabil al vînătorii tribale, este la ea acasă în fotbal. Statisticile demonstrează că fiecare jucător riscă o leziune gravă la fiecare a 13-a întâlnire. Partida cea mai periculoasă din istoria fotbalului a fost aceea jucată (ce un fel de-a spune!) în anul 1916 de regimentul East Surrey. Căpitanul a dat fiecărui pluton o minge și ordinul ca soldații să-i atace pe germani și în același timp să-și paseze balonul, ca într-un obișnuit meci de fotbal. Sub focul inamic — căpitanul a fost prima victimă — soldații au avansat executînd temerare driblinguri și pase precise, constringîndu-și adversarii terifiți să părăsească pozițiile. Două din baloane au fost recuperate și figurează printre trofee de război la muzeul din Kingston.

Antrenorii, spune Morris, dispun de un impresionant repertoriu de trucuri pentru a-și manipula psihic jucătorii. În Anglia, un antrenor a reușit să răstoarne soarta partidei aducînd în cabine, în pauză, un celebru comic de varietate. Jucătorii au ieșit pe teren rîzînd, spre stupefacția adversarilor pe care i-au învins, deși aceștia aveau meciul în mînă. În Australia, un manager nemulțumit de combativitatea echipei sale a proiectat, înainte de un meci greu, un film despre atrocitățile nazistilor. Saturați de bestialitate, elevii săi au jucat ca și cum ar fi avut în față echipa gardienilor de la Buchenwald și au învins fără probleme.

Punînd sub lupă exuberantele manifestări de după gol, Morris constată o inte-

resantă evoluție a comportamentului fotbalistic britanic. Înainte de război, jucătorii și spectatorii englezi considerau infantilă și indecentă abandonarea în brațele bucuriei și dansul de piei roșii în jurul focului după o reușită. Prevala încă eticheta burgheză, exprimarea parcimonioasă a sentimentelor. Dar televiziunea a familiarizat publicul nordic cu comportamentul mult mai expansiv al jucătorilor mediteraneeni sau latino-americani care, de obicei, se dau în spectacol. Iar azi, jucătorii britanici, și nu numai ei, sînt „latinizați”.

Capitole aparte în cartea lui Morris sînt consacrate tentațiilor cărora trebuie să le facă față fotbalistii. Intereselor lor culturale. Vizavi de acestea din urmă, Morris povestește isprava unei reprezentative britanice în turnee în China care a refuzat să viziteze Marele Zid sub moșiv că „cine a văzut un zid, le-a văzut pe toate”. În sfîrșit, se pare că nu există față de personalități fotbalistului pe care Morris să nu o analizeze cu pertință și cu o ușoară condescendență, într-o manieră foarte personală.

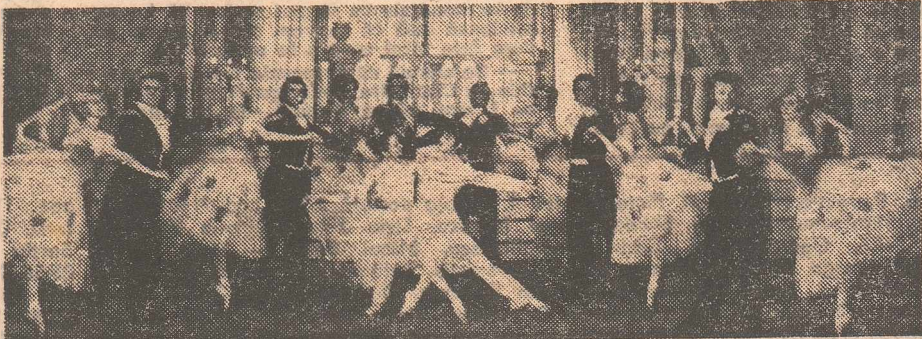
Iată fotbalul, dumnezeul și diavolul zilelor noastre, ajuns subiect de analiză socio-psihologică. Iată că un sport, un joc la care privesc miliarde de oameni, un balon de piele umflat și 22 de alergători se află în centrul atenției oamenilor de știință. Și înseamnă oare aceasta că fotbalul este oglinda caracteristicilor psihologice ale unui popor, că exprimă, ca să ne folosim de prof. Morris, idealul de vînătoare al tribului pe care-l reprezintă?

IOAN ROȘCA

Lumea se amuza

După „Eulenspiegel” — R.D.G.

Soli ai artei românești peste hotare

formații de muzică ușoară de la noi concertează peste hotare. Este vorba de formația Ediție specială care cîntă în Berlinul occidental, de formația Monolit — solistă, Dida Drăgan, care cîntă în U.R.S.S. și de formația Orfeu care cîntă în

Belgia ● Pianista Ilinca Dumitrescu susține concerte în U.R.S.S. ● Teatrul muzical Brașov se află într-un turneu de 45 de zile în R.F. Germania, Liechtenstein și Elveția, unde va susține spectacole cu opereta Bună seara, domnule Kalman. Re-

glia: Carmen Dobrescu. Soliști: Ruxandra Vlad, Elena Șerban, Margareta Gingă, Elena Filipescu, Eugenia Văntescu, Elena Fănățeanu, Vasile Pop, Anton Alexandru. Conducerea muzicală: Silviu Panțiru și Dorel Munteanu.

Maricica Puică a devenit campioană mondială de cros

Ediția cu numărul 22 a mondialelor de cros, desfășurată duminică la Roma, a consemnat un nou și răsunător succes al sportului românesc, fetele noastre ocupând primele două locuri ale clasamentului individual. La 32 de ani, Maricica Puică (Olimpia București) a dobândit titlul suprem, ca o incununare a unei cariere de excepție, pregătită și vegheată cu pasiune și responsabilitate de soțul și antrenorul ei Ion Puică. Ea a parcurs în nici un sfert de oră, exact în 14:38,9, traseul din incinta Hipodromului „Capannela”, lung de 4 663 de metri, detașându-se de restul concurențelor. Medalia de argint a revenit tot unei românce, Fitei Lovin (antrenor Nicolae Mărășescu), care a devansat-o pe multipla campioană și recordmană norvegiană Grete Weitz.

Acest dublu succes, mai ales titlul Maricicăi, înscrie o pagină de referință în cartea de aur a atletismului nostru, a sportului românesc, iar cei care l-au realizat, atlete și antrenori deopotrivă, merită sincere felicitări și, firește, urări de noi și noi izbânzi. Performanța aceasta, de primă mărime, nu ne împiedică însă

să exprimăm, deschis, o nedumerire. Dacă Puică și Lovin s-au clasat, cum ziceam, primele, în schimb echipa feminină a României n-a câștigat, cum ar fi fost normal, medalia de aur, aceasta revenind reprezentativei U.R.S.S., deși cea dintâi alergătoare sovietică, Smehnova, a venit abia a opta?! Motivul? Federația noastră de atletism n-a sosit o oportunitate înscrind în concurs a echipei, cu toate că specialiștii și nu numai ei cunosc acest amănunt, Doina Melinte și Maria Radu ar fi fost în stare, în vremea timpilor cu care sînt creditate, să facă o figură onorabilă. Dacă măcar una din ele ar fi intrat în primele 15, echipa României și-ar fi adjudecat titlul suprem, dar federația, din motive care ne scapă, a decis altfel?! De ce a procedat așa, poate că vom afla.

OV. I.

La întoarcerea acasă, cea mai rapidă alergătoare de cros din lume, Maricica Puică, zimbește fericită, alături de soțul și antrenorul ei

OMUL CARE JOACĂ

Intre epilogul iernii și... prologul primăverii

A fost albită această a 21-a zi a campionatului primei diviziuni de zăpămieilor sau lovită de răbufnirea neașteptată a iernii? Inclîn să cred că, numai metaforic, timpul a vrut să răzbune puțin pe fotbal și pe oamenii săi, arătându-le încă o dată, dacă n-era nevoie, că dacă lucrurile nu sînt așezate cit de cit așa cum trebuie atunci cînd se poate și cînd acest judecător inamovibil îngăduie, șansa zilelor ce vor veni poate să ne suridă mai puțin. Mai sînt de mult superstițioși și nici eu am înclinații chiromanțioase, dar sînt cum chiotul nebun de vînt și apă înghețată al ultimelor bătrîne făpturi din calendarul vechi sau nou ce ne-a hăitit corpurile înghețate au vrut să ne îndene din nou spre a gândi mai bine post-așezării așa cum trebuie a jocului nostru. S-au consumat destule rînduri scrise și premeditate, eforturi și chiar ore de discuții așa-zis organizate și cu „subiect în această larnă cu dinți, în care, destău vrut să arate că se pregătesc fructe gustoase ale unei noi campanii fotbalistice de urmărire a mapamondului prin ceea ce vom fi capabili să facem din nou. Ne se poate spune că nu am fost din nou spectaculoși și în acest scurt răsărit. Dar ce nu s-a făcut... Mi-e rușine fracoasă să-mi aduc aminte. Amănunte deocămdata le păstrez cu rubrică strălucitoare. Parcă de data aceasta am fost mult mai rapizi decît imi... imaginea. Pare normal, se repetă... piețele a mai fost trăită. Cel puțin „trupa” Covaci a dat recitalul de excepție în ultimul act, iar Piști (apelativul apropiatilor) — altfel un captivant om de fotbal — ne-a plesnit în epilog uluitor, demonstrîndu-ne că hohotul de ris al Europei îmbătrînite pierzant a fost capabil să mai învețe încă o dată ritmul marșului în care și-a cadentat respectul pașilor inimii, implințindu-ne nouă ceva din popla a celorlalte pumnale pe care le-am mai gustat în felurite ocazii. Ne-am obișnuit cu ele, de fiecare dată am avut tîrziu de a le arunca chiar dacă ne-au rîni supraviețuindu-le prin adevăratele noastre încontestabile, dar tot atît de adevărat este că „sclipirile”, de Amsterdam, Anvers și Paris care-l împodobeau pe așău au luat drumuri prea vinovate. Zăfelicit, maeștre, și „mon chapeau” tac de mult în țărîna amarăciunii noastre.

Dar să revin la noua lucrare-piese, în trebindu-mă în continuare din ultimă trăită pînă în final, cum reușim să ne-nfrîngem între noi, mulți „jucători ai vechii pieșe, neatenți, lingușiți coruptibili și lingușitori coruoși? Ar fi un răspuns: confundăm scena cu teatrul... Prologul actual, destul de bine regizat cu numiri, repunerii și așezării în funcții de aparentă putere, s-a derulat în roșii reoziștor de socant. Desore și actorii chiar principali, amintindu-ne de un dsumar, nu se poate spune că nu au făcut casă bună și cu mijloacele aceleiaș Thalia ce l-au propus și pe N. Proc într-un trecut nu prea îndebărtat să conducă jocurile de sub tricoul. Cred că aceea că actualului prolog fotbalistic l-a mai lipsit doar prezentarea noilor jucători pregătiți pentru a ne incinta în viața lor ca pe niște coloiș urcați în papainoașele ce ne soerlau copilăria de fiecare dată cînd sosea în oraș ciroul și, bine înțeles, frumos pentru chetă, ursuleți jucăuși și rentabili la zornăitul tingiri zbuciumate de marele ursar.

Numai că, întimplările condamnable acceptate pînă de curînd în fotbal — susținea o persoană ce controla fenomenul — au început să rodească otrăvitor și în alte sporturi. Handbalul a-nceput să simtă efectele unor ratări incredibile de pe semicerc, baschetul de „pași regizați” făcînd de mina care garnisește buzunarul voleiului de „duble gîndite” la preluarea serviciului advers (normal...) și cite și mai cite scipiri de care sîntem capabili atunci cînd vrem să ne „dăm în stambă”. Noi, prin liniștea corectă ce începem să ne-o așezăm în propria casă, ar trebui să inspirăm încredere și să impunem același lucru și celorlalte surate de mișcare. Simt că ele își dau seama că a fost vorba nu numai de un împrumut de viciu ci... de viciu de formă și fond dezvoltat în consecință. Haideți să parafrazăzăm condamabila lege învechită a talionului: Lasă-mi un ochi! Am să îți cer precis și pe celălalt. Nu ne-am depărtat prea mult, așa-i?... CORNEL DINU

Citã dreptate are Mircea Lucescu cînd zice „Am început o treabă la Hunedoara și vreau s-o termin”?

— Mircea Lucescu, se inmultesc criticile la adresa dumitale!
— Regret, dar așa e. Numai că, în pofida lor, eu merg mai departe și încerc să schimb ceva în fotbalul românesc. Procesul e, firește, de durată, de aceea zic, fără să răspund cuiva anume, că se privesc cei care mă judecă după primele semne. Acestea pot înșela, nu?
— Poate că da, poate că nu, e de discutat. De pildă, ce s-a schimbat de la venirea dumitale?
— Mă bat și mă voi bate pentru sistemul 4-4-2, pe care Craiova l-a aplicat eficient la München, obținînd un rezultat deosebit. El elimină jucătorii de zonă, cei limitați, îi împune pe cei polivalenți, capabili să facă de toate. Argumentul cel mai limpede e că Geolău urcă în detrimentul lui Crișan. Pe plan internațional, ideea nu-i nouă, Bayern joacă de regulă cu Honess și Rummenigge în față, Breitner fiind al patrulea mijlocas, dar la noi n-a fost aplicată, deși eu cred că se potrivește fotbalului românesc ca o mînușă. Calitățile jucătorilor noștri, tehnicieni buni, dar pe spații restrînse, implică tocmai acest sistem. La națională, de pildă, mă străduiesc să fac din Balaci un fel de Breitner, un al patrulea la mijloc capabil să ordoneze jocul și, în același timp, să participe activ la faza de finalizare.
— Sistemul are însă nevoie, dacă nu greșim, de virfuri puternice. Le avem?
— Cămătaru, pe care sînt făcut foc, ar putea fi o soluție.
— Cu ce v-a supărat Cămătaru?
— Miercuri seara, se știe, naționala susține o partidă de verificare în Belgia, așa că, duminică, am convocat lotul. Cămătaru n-a venit! Am sunat la Craiova și mi s-a spus că a avut un necaz, c-a ajuns la Urgență, povești de-astea?! Adevărul e că nu vrea să joace, iar motivele invocate, c-a fost criticat în presă, sînt puerele. Pînă la urmă, luni după-amiază, și-a făcut apariția, explicînd că stă de-o săptămînă și nu-i pregătit. Pentru ultima oară, i-am acceptat argumentele, iar el a promis că, pe viitor, va răspunde cu promptitudine oricărei solicitări.
— Cititorii ne întrebă, și noi, ca ecou al lor, întrebăm mai departe, ce rost are acea selecționată divizionară pe care ați deplasat-o în America de Sud și pe care, recent, ați testat-o la Sibiu?
— Între lotul A, a cărui medie de vîrstă oscilează în jurul a 23 de ani, și cel de tineret, care admite jucători pînă la 21 de ani e, veți fi de acord cu mine, un hiatus. Campionatul nu-i în stare să umple acest gol. M-am gîndit atunci, și rămîn consecvent, la o echipă întemdiară, în concepția mea o antecameră a naționalei. O echipă care să fie pregătită în spiritul naționalei și care să aibă, în orice moment, capacitatea de a oferi lotului A cîțiva jucători mai tineri, mai neatenși de rutină. M-au acuzat unii pentru meciul de la Sibiu, ca și pentru cel, mai vechi, cu „can-

guri”, de pe „23 August”. Am spus-o și o repet, nu meciurile în sine au contat. Zilele premergătoare, ele mi-au oferit prilejul cunoașterii cit mai depline a jucătorilor. Niciodată, e deviza mea, nu voi sacrificia antrenamentul jocului. Zilele acestea m-au ajutat să-mi fac o imagine despre posibilitățile fiecăruia din cei convocați, din punct de vedere tehnic, dar și, să zicem, al caracterului.
— În aceeași idee, turneul din iarnă la ce-a ajutat?
— El a avut mai multe țeluri, în general atinse. Am căutat, pe de-o parte, să oferim unor jucători, recrutați îndeobște din formații care n-au ieșit în turnee, șansa de a câștiga experiență. Pe de alta, i-am verificat în condițiile unui regim intens de pregătire, urmîrind totodată cristalizarea unei idei de joc. La Merida, selecționata a evoluat peste așteptări și ea a fost socotită, zărele locale pot depune mărturie, câștigătoare sentimentală a hexagonalului. Numai că noi, insist, n-am mers acolo la victorie, ci am mers, în primul rînd, pentru a ne antrena. Iată de ce, în citeva rînduri, am făcut antrenamente chiar în ziua meciului.
— Mai concret, care au fost câștigurile deplasării?
— Cavai ar fi unul. El a plecat cu rezervă, dar s-a comportat peste Ducadam. Turcu ar fi al doilea. Cea mai mare surpriză a constituit-o, cred eu, Iorgulescu. El a intrat la Berna printr-o conjunctură favorabilă, lipsea Sameș, dar a demonstrat dincolo de Ocean că se poate conta pe el. L-am desemnat căpitan al formației și m-am lămurit că performanța îi poate schimba în bine, despre el afirmîndu-se că e mofturos, că e comod, că e recalci-trant și așa mai departe. Dealtfel, colegii de la Sportul studentesc mi-au mărturisit că Iorgulescu e, azi, mult transformat. La fel, Mihai Marian, pe care-l consider cel puțin la nivelul lui Rednic, doar că nu e încă familiarizat cu ideea de joc. Unii însă au infirmat, Bozeșan, Gîngu, Avădanei, Kiss, cu toate că sînt tentați să cred că și ei pot mai mult. Eu nu dau verdicte, exprim păreri.
— Asta da, fără îndoială. Să trecem la altceva. Ce șanse avem la europene?
— Va fi, matematic, de două ori mai greu ca la mondiale.
— De ce matematic?
— Pentru că la mondiale se calificau, din fiecare grupă, locul 1 și 2, la europene, se știe, merge mai departe numai prima. Italia și Cehoslovacia, dintr-o adversare direcție, au și avantajul meciurilor pe care le vor disputa în Spania, la El Mundial. Orice pregătire am face noi, tot rodajul de la mondiale va fi mai serios. Să nu se înțeleagă însă că n-avem șanse. Avem și vom face totul spre a le materializa.
— Se afirmă că dumneata insistă ca partida cu Cipru din preliminarii, programată pe 1 mai, să se dispute la Hunedoara, așa-i?
— Aș vrea la Hunedoara, dar încă nu s-a luat nici o decizie. Meciul mi se pare prea puțin important pentru a fi găzduit de Capitală, unde vor juca, e cert, contra Suediei, în 8 septembrie. Ar mai concura, dat fiind numărul mare de selecționați, Craiova, al cărei public e, fără dubii, cel mai fierbinte din România. Dar pentru Universitatea! Mi-e teamă, o spun deschis, tocmai de reacția acestui public cînd un jucător, introdus în națională în locul unui craiovean, va începe partida mai șters. Hunedoara, care dă și o serie de titluri, ar fi, după mine, soluția cea mai nimerită, dat fiind faptul că Rednic, Gabor și ceilalți, foarte tineri, ar simți tribuna aproape.
— Ai reintrat la joc, Mircea Lucescu, al jucat cu Steaua și cu Jiul, lumea afirmă, avem o grămadă de scrisori în acest sens, că ar trebui să te ocupi în exclusivitate de națională sau măcar de ea și de Corvinul, dar dumneata nu renunți la calitatea de jucător?! De ce?
— Pentru că, înții și înții, iubesc jocul. Apoi, pentru că Hunedoara n-are decît 14 jucători și mai e nevoie de mine.
— O clipă. Și Argeșul are nevoie de Dobrin, dar acesta, deși nu antrenează echipa națională, e oprit să intre în teren. Aceeași logică nu e valabilă și pentru el?
— Am susținut că Dobrin să joace și e aproape sigur că el va primi, cit de curînd, acest drept. N-a existat și nu există în această direcție nici un fel de interdicție, numai că Dobrin a avut unele necazuri cu legitimarea la Pitești. Mă întorc și zic, am început o treabă la Hunedoara și vreau s-o termin. Ca să mă verific pe mine, ca să le dau și altora posibilitatea s-o facă. Breitner e și el, poate nu cunoașteți acest amănunt, antrenor la Bayern și nimeni nu-l acuză pentru asta?!
— Iar trecem discuția în alt plan?! Aici e vorba, n-am fost suficient de explicit?, despre echipa națională, despre faptul că ar merita din partea antrenorului principal mai mult timp, mai multă energie. Acum e clar?
— A fost clar din capul locului, iar răspunsul e același. N-o fi soluția aceasta cea mai fericită, de acord, dar doresc să termin ce-am început. Mă voi despărți de Corvinul la încheierea campionatului, o voi face însă cu mult regret, căci Hunedoara e, într-un fel, o parte importantă din viața mea. Am mai spus-o, nu vreau să dărim la națională ce-am construit în atîția și atîția ani.
— E punctul dumitale de vedere, nu subscriem integral, dar asta e, am notat. O ultimă întrebare, ce trebuie să așteptăm de la partida cu Belgia?
— Face parte, și ea, din perioada de tranziție. N-am pregătit-o în mod special, dar îl acordăm atenția cuvenită, considerînd că ne-ar putea lămuri și mai mult în privința potențialului unuia sau altuia dintre jucători. Nu ne-am putut însă pregăti cum am fi vrut, terenul I.C.S.I.M., pe care am încercat un ultim antrenament, fiind impracticabil (n.n. pînă la urmă naționala s-a antrenat pe un teren de rugby?!). Din păcate, nu vom putea alinia garnitura pe care am dorit-o. În lipsa lui Sameș și a lui Iordănescu (n.n. o reeditare, se pare, a cazului Bravilor handbaliști Munteanu, Stingă și Drăgăniță) am fost siliți, în ultimul moment, să-l chemăm pe Băloni. Cu toate astea, sper să ieșim cu fața curată.

OVIDIU IOANIȚOIA

Flacăra Redacția București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefon: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) - 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) - 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iorgache, Maria Nedelea Mircea Bunec, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) - 25 58, 21 30; Secția reportaj urgente, cenacul secretariat foto (Ovidiu Ioanițoia, Dan Birlădeanu Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnareanu, Elena Gheza, Aurel Mihailopol, Vasile Măneac, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu) - 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție - Nicolae CRISTACHE - 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct - Nicolae ARSENIE - 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef - 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU